VOGUE
Η Βίβλος της Μόδας
Ενας τίτλος, μια ιστορία
Κάθε 3η Κυριακή μαζί με την Καθημερινή
ΜΟΝΟ €2 ΕΠΙΠΛΕΟΝ

5 292084 000013

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 17 Απριλίου 2022 • Ετος 14ο • Αρ. φύλλου 710* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Αλλάζουν ισορροπίες στον προεκλογικό

Το ναυάγιο της ενδεχόμενης συνεργασίας ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ μεταβάλλει το τοπίο ενόψει των προεδρικών

Κάθε άλλο από κεραυνός εν αιθρία υπήρξε η ανακοίνωση του ναυαγίου μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, την εβδομάδα που πέρασε. Προηγήθηκε μεγάλο διάστημα συζητήσεων. Κάποια ονόματα έμπαιναν στο τραπέζι ως μπλόφα, ενώ άλλα κάπκαν στην πορεία. Τα νέα δεδομένα αναγκάζουν το ΑΚΕΛ να επισπεύσει τις διαδικασίες, με πέντε ονόματα να συζητούνται στα συλλογικά σώματα. Στόχος η αποφυγή του κινδύνου αποκλεισμού από τον β΄ γύρο. Ο ΔΗΣΥ παρακολουθεί με ενδιαφέρον το ενδεχόμενο στήριξης Χριστοδουλίδη από το ΔΗΚΟ. Οι απόψεις διίστανται για το αν θα βοηθήσει την υποψηφιότητα Αβέρωφ ή αν θα ενισχύσει σημαντικά την υποψηφιότητα του τέως ΥΠΕΞ. **Σελ. 6, 7**

Η Ευρώπη ανάμεσα σε περίεργες στενωπούς

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει προκαλέσει υπαρξιακή κρίση στη Γερμανία, καθώς τη φέρνει αντιμέτωπη με την εξωτερική της πολιτική και την πολιτική άμυνας που ακολούθησε μεταπολεμικά. Η κρίσιμη μάχη για τη Μαριούπολη και η βύθιση της ρωσικής ναυαρχίδας «Moskva» ήταν τα δύο σημαντικότερα γεγονότα των τελευταίων ημερών στον πόλεμο της Ουκρανίας, που έχει επικεντρωθεί πλέον στα ανατολικά της χώρας, παρόλο που η Μόσχα προειδοποίησε πως θα συνεχίσει να βομβαρδίζει το Κίεβο. **Σελ. 18, 19**

ΤΟΝΙ ΜΠΛΕΡ

Το ΝΑΤΟ έχει ανανεωμένη σημασία σήμερα

Ο πρώην Βρετανός πρωθυπουργός Τόνι Μπλερ μιλάει στην «Κ» για τις εντυπώσεις που απεκόμισε από τον Πούτιν όταν τον συνάντησε για πρώτη φορά αλλά και το πώς άλλαξε στην πορεία. Διατυπώνει επίσης τις εκτιμήσεις του για την Ουκρανία και τον νέο ψυχρό πόλεμο. **Σελ. 20, 21**

ΕΞΟΠΛΙΣΤΙΚΑ Ε.Φ.

Επιφυλάξεις από Υπ. Οικονομικών

Το 2022 η Εθνική Φρουρά θα ξεκινήσει την αναβάθμιση του οπλοστασίου της με σημαντικά οπλικά συστήματα, που είτε θα αντικαταστήσουν παλαιότερα είτε θα αυξήσουν τα υπάρχοντα. Σημαντικό στοιχείο είναι η συνεργασία με την Ελλάδα και άλλες χώρες. **Σελ. 8**

ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Δικαιοσύνη για όλους από τη Μεγάλη Τρίτη

Η δικηγόρος Αλεξία Κουντουρή εξηγεί στην «Κ» τη λειτουργία του Δικτύου Δικαιοσύνη για Όλους (υπό τη σκέπη του Δικηγορικού Συλλόγου), που προβλέπει την πρόσβαση πολιτών με οικονομικά προβλήματα σε υπηρεσίες νομικής καθοδήγησης δωρεάν. **Σελ. 9**

ΝΙΚΟΣ ΔΕΝΔΙΑΣ

Πιστή η Αθήνα στις αρχές της

Ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Νίκος Δένδιας σε συνέντευξή του στην «Κ» λέει ότι η Ρωσία θα έπρεπε να είχε αποφύγει την παραβίαση αρχών πάνω στις οποίες στηρίζεται το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας. **Σελ. 16**

ΣΙΤΗΡΑ

Νέες παραγγελίες και σε χαμηλή τιμή

Παραγγελίες σιτηρών για ανθρώπινη κατανάλωση θα κάνει το υπ. Γεωργίας για μεγαλύτερα αποθέματα. Ο υπ. Γεωργίας ξεκαθάρισε ότι δεν τίθεται θέμα επάρκειας. Οι νέες παραγγελίες θα γίνουν στη βάση χαμηλότερων τιμών. **Οικονομική, σελ. 5**

Κρίσιμη μία νίκη του Μακρόν

«Δούρειος Ιππος» η Λεπέν

«Στον β΄ γύρο των γαλλικών εκλογών πολλές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, βλέπουν τη Λεπέν μέχρι και ως Δούρειο Ίππο για τον Πούτιν και έτσι μια νίκη Μακρόν είναι κρίσιμη για την Ευρώπη», είχε δηλώσει ο Γερμανός Άρμιν Λάσετ. **Σελ. 22**

Στον αέρα 85 εκατ. ευρώ από την Ε.Ε.

Την ψήφιση δύο νομοσχεδίων για ΜΕΔ αναμένει το Ταμείο Ανάκαμψης

Η Κύπρος καθυστερεί την υποβολή αίτησης για την πρώτη καταβολή χρημάτων από το Ταμείο Ανάκαμψης και είναι στον αέρα 85 εκατ. ευρώ. Δύο νομοσχέδια, τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση των ΜΕΔ, έχουν «παγώσει» στη Βουλή. Μετά τις τροπολογίες που προτείνουν τα κόμματα, η Κύπρος έχει στείλει τα νομοσχέδια στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα υπάρξει μία τεχνική συνάντηση με τηλεδιάσκεψη την επόμενη εβδομάδα για το ποια μπορούν να γίνουν αποδεκτά και ποια όχι. Μέχρι να ολοκληρωθεί το ορόσημο αυτό, η Κύπρος δεν μπορεί να υποβάλει αίτημα ούτε για τα 85 εκατ. ούτε για τις επόμενες χρηματοδοτήσεις. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Υπό το «φτερό» του ΝΑΤΟ η Ε.Ε.

Το γεγονός ότι Φινλανδία και Σουηδία βρίσκονται στον προθάλαμο του ΝΑΤΟ προκαλεί νέα εστία αντιπαράθεσης Ρωσίας-Δύσης και δυσμενείς επιπτώσεις για την Κύπρο. **Σελ. 4**

ΡΩΣΙΑ

Ανοίγει προξενείο στα Κατεχόμενα

Ανησυχία προκαλεί στην περιοχή η ειλημμένη απόφαση της Μόσχας για τη λειτουργία ρωσικής προξενικής αρχής στην κατεχόμενη Κύπρο. **Σελ. 5**

- **Α. ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ:** Μια σιωπηλή επίθεση στον αναπτυσσόμενο κόσμο. **Σελ. 19**
- **Ν. ΜΟΥΔΟΥΡΟΣ:** Πότε θα καταρρεύσει η εξουσία Ερντογάν; **Σελ. 11**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Κυρίαρχοι πολίτες

Οι συζητήσεις των κομμάτων της αντιπολίτευσης για συμπόρευση ή για κατά μόνας διεκδίκηση της προεδρίας ισορροπούν σε λεπτό σκοινί και οι ελεύθερες πτώσεις μάλλον δεν ξενίζουν. Το δε κυβερνών κόμμα, έχοντας τον δικό του υποψήφιο, παρακολουθεί τα τεκταινόμενα με αγωνία, προσπαθώντας να αξιολογήσει γνωστές και άγνωστες παραμέτρους της εκλογικής εξίσωσης. Μέσα σε αυτό το προεκλογικό πάρε-δώσε, καλό θα είναι όλα τα κόμματα, αλλά και όσοι άλλοι επιθυμούν την προεδρία της Δημοκρατίας, να συμπεριλάβουν σοβαρά στους σχεδιασμούς τους και το εκλογικό σώμα, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια. Οι εκλογικές συμπεριφορές έχουν αλλάξει άρδην και θα ήταν σοφό οι πολιτικοί μας να μάθουν να τις αξιολογούν.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΛΕΒΕΝΤΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

30+3 χρόνια για την καρδιά της πόλης

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας με 30+3 χρόνια σταθερής πορείας συνεχίζει να κερδίζει χώρο στις καρδιές των Λευκωσιατών. Στόχος των ανθρώπων του Μουσείου είναι να τρυπώσουν στις καρδιές όσων αγαπούν τη Λευκωσία και την ιστορία της και οι αίθουσές του να γίνουν μέρος του προγράμματός τους. **Ζωή, σελ. 1**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Πολύ ξόδεμα, πολύς πόνος, και πολλή χαρά

Με την ευκαιρία της αναδρομικής έκθεσης του Σπύρου Δημητριάδη «Ζωή εν κινήσει» στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού - Αποθήκες Παπαδάκη στη Λεμεσό, μιλήσαμε με τον καλλιτέχνη για τη διαδρομή του στα εικαστικά πράγματα της χώρας τα τελευταία 45 χρόνια. **Ζωή, σελ. 4**

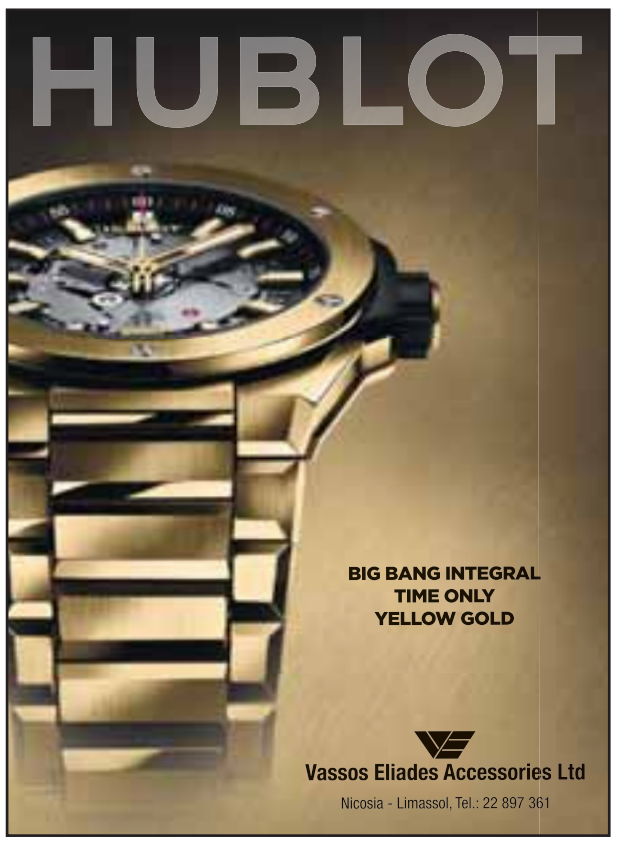

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / *Γράφει ο* **ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Η μικρή μας πόλη

Οι ανθισμένες τζακαράντες της οδού Κωστή Παλαμά, πέρυσι τον Μάιο. Με αυτή τη φωτογραφία, αντί στεφάνου, αποχαιρετά το καρέ τον Λέλλο Δημητριάδη.

Το Καρέ Ευρείας Αποδοχής ήταν μια ιδέα της διαπρύσιας υποστηρίκτριας της ΔΗΠΑ Θεοπίστης Θεοδούλου και οι κυρίες, παρά τους αρχικούς τους ενδοιασμούς, αποφάσισαν εν τέλει να ανταποκριθούν στο νεύμα της Ιστορίας. Το ρηξικέλευθο εγχείρημα έλαβε χώρα στην οικία της Ρενέ Κυπαρίσσι, ακραιφνούς ΔΗΚΟϊκιάς και ιδρυτικού μέλους της δεξαμενής σκέψης «The Little Prince». «Μας ενώνουν πολύ περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν» επανέλαβε την κοινοτοπία του Μάριου Καρογιάν η συνταξιούχος θεολόγος, αναγκάζοντας την οικοδέσποινα να της υποδείξει με όση δηκοϊκή ψυχραιμία της απόμενε: «Don't push your luck, Θεοπίστη».

Εκτός από τις ηγερίες του επίσημου και ανεπίσημου ΔΗΚΟ, στο κάλεσμα της Ιστορίας ανταποκρίθηκαν η καθαρόαιμη συναγερμικιά Ευγενία Καλαμαρού, η ένθερμη οπαδός της υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη Φώφη Κούταλου, η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, η οικολόγος Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood, η παλιά καραβάνα της ΕΔΕΚ Λητώ Περιστέρη Μουσουπέττη και φυσικά η εκπρόσωπος της αγγλόφωνης Δεξιάς Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον. Η αμηχανία πάντως δύσκολα μπορούσε να κρυφτεί, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των άσπονδων φιλενάδων Ρενέ και Θεοπίστης. Τη λύση, όπως πάντα σε τέτοιες άβολες περιστάσεις, έδωσε η Ιουλία...

«Κατ' αρχάς η αμιγώς γυναικεία μας σύναξη είναι βέβαιον ότι θα ικανοποιήσει την Τέως» είπε η Ιουλία και οι κυρίες αναστέναξαν με ανακούφιση. Ως γνωστόν έχει λαλήσει το Twitter από τα φεμινιστικά ξεσπάσματα της Έμιλυς, η οποία τον ελεύθερο χρόνο της ως σοσιαλιτέ τον αφιερώνει στην υπεράσπιση των γυναικείων δικαιωμάτων. Τελευταίο «κρούσμα» ήταν μια οργισμένη ανάρτησή της, όπου κατακεραύνωνε τους διοργανωτές συνεδρίου επειδή επέλεξαν ως ομιλητές μόνο άντρες. «Αν δεν ήταν και η Ακατανόμαστη πάντως, το κυπριακό Twitter θα μαράζωνε από πλήξη, απαντώντας σε ακανθώδη διλήμματα του τύπου "φλαούνες με σταφίδες ή χωρίς;"» σημείωσε η κήρα.

Η έστω και έμμεση αναφορά στον λαμπερό κόσμο των σοσιαλιτέ οδήγησε τη συζήτηση στον ακόμα πιο λαμπερό κόσμο της Ρόζμαρι Χατζηιωάννου, η οποία σύμφωνα με το κοσμικό ρεπορτάζ γιόρτασε τα γενέθλιά της σε lunch party (sic) με φίλες της στην Αθήνα. Η Ιουλία ανάγνωσε στο καρέ αυτούσιο το δημοσίευμα και σε κάθε λέξη η φωνή της παλλόταν από συγκίνηση: «Μετά τις πολύτιμες ευχές, απόλαυσαν το μεσημεριανό τους, έσβησαν τα κεράκια στην πρωτότυπη τούρτα, η οποία ήταν μια φούξια τσάντα Hermes, που είναι και ο αγαπημένος οίκος της εορτάζουσας, μέσα στην οποία βρισκόταν το λατρεμένο της σκυλάκι που δεν αποχωρίζεται σχεδόν ποτέ».

Οι κυρίες αναγκάστηκαν να το παραδεχτούν: Η τούρτα της Ρόζμαρι αποδεικνύει τη σοφία της ρήσης Καρογιάν ότι αυτά που μας ενώνουν (οι γελοιότητες που διαβάζουμε) είναι περισσότερα από αυτά που μας χωρίζουν (τα μπδενικά στον τραπεζικό μας λογαριασμό). Αυτό που δεν υπολόγισαν όμως ήταν ότι καραδοκούσε ο εχθρός του γελοίου, το γελοιωδέστερο, για να τους υπενθυμίσει πόσο καταγέλαστοι είμαστε τελικά.

«Ποιος μπορεί να αντισταθεί σε ένα αφράτο, λαχταριστό και μοσχοβολιστό τσουρέκι; Μια ποικιλία γεύσεων για να καλύψουμε κάθε επιλογή. Τσουρέκι με σοκολάτα, με bueno, με κάστανο, σκέτο με αμύγδαλα, με φιστίκι Αιγίνης και άσπρη σοκολάτα με κεράσι...». Κουίζ για γερούς λύτες: Ποιος υπογράφει τη (χορηγημένη κιόλας) ανάρτηση στο Facebook; Η Χρύσω Λέφου; Ο Σταυρής του MasterChef; «Όχι αγαπητές φίλες. Ο Αρχιμανδρίτης Νεκτάριος Γεωργίου είναι η ορθή απάντηση!» ξεσάλωσε η Ιουλία.
Το πιο νόστιμο σε αυτή τη χριστιανική ιστορία δεν είναι τα 1700 likes που συγκέντρωσε ο εξωστρεφής Αρχιμανδρίτης αλλά τα σχόλια των πιστών κάτω από τη φωτογραφία με τα τσουρέκια. «Την ευλογία σας, γέροντά μου, είναι φανταστικά!» έγραφε η μία, «Την ευλογία σας, γέροντα, είναι υπέροχα όλα» υπερθεμάτιζε η άλλη. «Ο Θεός να μας ελεήσει» αναγκάστηκε να παραδεχτεί η φύσει αισιόδοξη Θεοπίστη Θεοδούλου, καθώς έπαιρνε την παρτίδα με ποκεριζέ (8 καρό από χέρι).

Μέρες που 'ναι, βεβαίως, καλύτερα τα ευλογημένα τσουρέκια του γέροντα από τα άγια οικονομικά. «Είχαμε τις τράπεζες και παίρναμε εννέα με δέκα εκατομμύρια το χρόνο, μας τις έφαγαν» δήλωσε στο ΡΙΚ ο πνευματικός ηγέτης και προκαθήμενος της Εκκλησίας. «Δόξα τω Θεώ, πήγαν καλά τα ξενοδοχεία. Ήρθε μετά η πανδημία και μας αχρηστεύει. Τα ξενοδοχεία κλειστά. Ε! δεν μπορείς μόνο πουλώντας νερά και χυμούς... Έχουμε μετοχές στα τσιμεντοποιεία, σταμάτησαν κάποιο διάστημα. Έχουμε μετοχές στα αεροδρόμια, έκλεισαν και τα αεροδρόμια». Άλαλα τα χείλη των χαρτοπαικτριών!

«Καληνύχτα Ρενέ, αυτός ο κόσμος δε θα αλλάξει ποτέ» είπε η Ιουλία και αποχώρησε από το καρέ. Λίγο αργότερα, από μια διάθεση μάλλον ν' αφήσει πίσω της «την πολλή συνάφεια του κόσμου», με κάλεσε στο κινητό. «Αν θα γράψετε κάτι για τον Λέλλο, αποφύγετε αν μη τι άλλο τα κλισέ. Θυμάστε τη φωτογραφία που βγάλατε από το μπαλκόνι μου; Αυτή η εικόνα και οι στίχοι του Λεύκιου Ζαφειρίου ας είναι το τελευταίο αντίο: Εξαίσια η πόλις καθώς ο ήλιος ανατέλλει / στέγες παλιές με κεραμίδια φοινικιές και τα φυλάκια...».

Θυμάμαι πολύ καλά εκείνη την ημέρα. Ήτανε τέλος Μαΐου, όταν την επισκέφθηκα στο διαμέρισμά της με θέα τις ανθισμένες τζακαράντες. Τα μωβ ανθάκια είχανε στρώσει το χαλί της χαρμολύπης στην οδό Κωστή Παλαμά... «Αυτή τη Λευκωσία αγαπώ. Κι ο Λέλλος ήταν κομμάτι της» είπε προτού κλείσουμε το τηλέφωνο. «Πόσοι -αλήθεια- μπορούν να παινευτούν ότι άφησαν το αποτύπωμά τους στη μικρή μας πόλη;».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

17.4.1932

ΑΝΗΣΥΧΙΑ: Η κυβέρνησις του Ράιχ, αφού εξεδήλωσε την επομένην της επανεκλογής του στρατάρχου Χίντεμπουργκ, κάποιαν ανακούφισιν, εστράφη προς το μέλλον και κατελήφθη υπό ανησυχίας. Απασχολείται να υπολογίση επί τη βάσει των ψήφων της προεδρικής εκλογής την τύχην εκάστου των κομμάτων κατά την Κυριακήν, 24 Απριλίου. Εάν τα διαδιδόμενα είνε ακριβή, ο Δρ. Μπρύνιγκ [στη φωτ. ψηφίζει] και οι φίλοι του έχουν την αίσθησιν ότι προσεγγίζουν εις τον κρημνόν. Από τους αριθμούς της προεδρικής εκλογής συνάγεται ότι αι περιφέρειαι εις τας οποίας ήτο σαφεστέρα η νίκη του στρατάρχου είνε ακριβώς οι εκτός της Πρωσσίας κείμεναι [...]

Επομένως οι φασίσται κατά την μεγάλην των πλειοψηφίαν είνε Πρώσσοι, εξ εκείνων αίτινες θα αποφασίσουν προσεχώς περί της τύχης όχι μόνο της Πρωσσίας αλλά και όλης της Γερμανίας. Υπό τας συνθήκας αυτάς, πώς να μην θεωρήσωμεν τον Χίτλερ, όστις συνεκέντρωσε τα 37% των ψήφων, ως τον πιθανόν νικητήν των εκλογών της πρωσσικής Διαίτης την 24ην Απριλίου;

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ: Λονδίνον – Χθες τη νύχτα ο κ. Μπάλντουιν ομιλών επί της οικονομικής κρίσεως εδήλωσεν ότι τίποτε δεν δύναται να βλάψη περισσότερον την Ευρώπην παρά η ιδέα ότι τα διάφορα αυτής κράτη δέον να καταστούν αυτάρκη και να ζουν μονομερώς άνευ οικονομικών δεσμών προς τα άλλα. Η ιδέα αύτη ατυχώς επικρατεί εις πολλούς, και εις αύτην οφείλονται οι τελωνειακοί φραγμοί και αι διάφοροι απαγορεύσεις, τας οποίας εθέσπισαν τα κράτη. Η αρχή της ελευθέρας εμπορίας είνε απαραίτητος διά την ζωήν του κόσμου.

ΔΕΚΑΠΛΑΣΙΕΣ: «Κατά το παρελθόν έτος κατεβλήθησαν εις το δημόσιον ταμείον των Ην. Πολιτειών διά πολεμικά χρέη 250 εκ. δολλάρια, ενώ αι ζημίαι αίτινες προέκυψαν διά το εμπόριον των Ην. Πολιτειών ανέρχονται εις το δεκαπλάσιον» [πρύτανης του Κολούμπια].

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

Δεν με πιάνεις... κυρία Αστυνομία

Οι αποδράσεις κρατουμένων φαίνεται πως είναι πονοκέφαλος για την Αστυνομία Κύπρου και συχνά-πυκνά τα κάγκελα λυγίζουν, οι αστυνομικοί που έχουν αναλάβει τη φύλαξή τους δεν τους παίρνουν χαμπάρι και η ζωή συνεχίζεται, εκτός των κελιών ή άλλων χώρων προσωρινής προσωποκράτησης. Φαντάζομαι θα διαταχθούν εξετάσεις, θα γίνουν τα δέοντα από το Αρχηγείο και οι ευθύνες θα αποδοθούν και το μαχαίρι θα φτάσει στο κόκαλο και να μην έχει κανείς αμφιβολία. Θα μου πείτε μια σταλιά νησί είμαστε, κάποτε τους τσακώνουν και όλα μετά επιστρέφουν στην κανονικότητά τους. Πάντως, επαναλαμβάνω, τα προβλεπόμενα θα γίνουν, μπορεί όχι τώρα, γιατί έρχεται Πάσχα, πιο ύστερα, δεν χάθηκε κι ο κόσμος για μερικές ημέρες.

Προεκλογικός τιτανικός

Ναυάγιο στις προεκλογικές συνομιλίες ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, ζυγίζουν τα πώς και τα εάν στον ΔΗΣΥ, ο Νίκος Χριστοδουλίδης περιμένει, έχει υπομονή και μετά το Πάσχα θα μάθουμε τις σκέψεις και τις αποφάσεις του ανδρός. Πάντως, ό,τι και να λέμε αυτός ο προεκλογικός, ξεκίνησε νωρίς, αλλά είναι σαν τα ρεβίθια, άμα τα πάρεις και είναι από τη φύτρα τους κακόψητα, όσο και να τα μουλιάζεις, άψητα θα μείνουν στο τέλος στην κατσαρόλα, και αν πεινάς και λάχει να στα σερβίρουν, θα τα φας και θα πεις κι ευχαριστώ. Στην προκειμένη, εμείς οι πολίτες μάλλον θα φάμε ρεβίθια, και στο τέλος θα πούμε και ευχαριστώ τον μάγειρα, που κατάφερε με ρεβίθια να βγάλει πρόεδρο.

Αδιαλλαξίας συνέχεια

Και μιας και είπαμε για ναυάγια, κάτι τέτοιο ήταν και η συνάντηση του προέδρου Αναστασιάδη με τον Τ/κ ηγέτη Ερσίν Τατάρ. Επτά μήνες ξηρασία, αγρανάπαυση διαρκείας σε συνομιλίες, σε ιδέες, σε προσπάθειες σε όλα. Επιμένει ο κ. Τατάρ σε αναγνώριση κυριαρχικής ισότητας και μετά βλέπουμε. Δεν παραβιάζω ανοικτές θύρες λέγοντας πως έτσι δεν πάμε πουθενά και όσο δεν γίνεται τίποτε, τόσο θα εμπεδώνεται η διχοτόμηση και η διαίρεση και οι καιροί είναι πονηροί, πολύ πονηροί. Αν επιβεβαιωθεί και το άνοιγμα ρωσικού προξενικού γραφείου στα Κατεχόμενα (δες σελίδα 5, στο ρεπορτάζ του Γιάννη Ιωάννου), τότε το πράγμα αρχίζει να σοβαρεύει. Όσο χαρταετό πετάξαμε, πετάξαμε...

Η Λευκωσία κλίνει το γόνυ.

Η Πόλη Όλη

Πέθανε ο Λέλλος Δημητριάδης, τον οποίο συνάντησα μία μόνο φορά σε κοινωνική περίσταση, πριν από πολλά χρόνια. Άκουγα για τον Λέλλο ότι έδωσε το άπαν των δυνάμεών του για τη Λευκωσία, την πόλη που υπηρέτησε ως δήμαρχος. Την αγάπησε την πόλη του ο Λέλλος Δημητριάδης και αυτό ουδείς νομίζω μπορεί να το αμφισβητήσει. Βλέποντας σχετικά αρχεία για το όραμά του για την πλατεία Ελευθερίας μπορώ να το πιστοποιήσω και εγώ. Οι ιδέες του ήταν πρωτοποριακές, μόνο η σκέψη τους ήθελε ιδιαίτερο θράσος και θάρρος. Μετά, όλα τα υπόλοιπα για τις πολιτιστικές δομές της Λευκωσίας, για την επανένωση της πόλης, με τα έργα που προώθησε με την κατεχόμενη Λευκωσία, και άλλα πολλά που δεν τα ξέρω. Η Λευκωσία, για εμάς τους όψιμους κατοίκους της, είναι εν πολλοίς έργο του.
Από εμένα το ποίημα του Γιώργου Χαριτωνίδη «Λευκωσία»:

Ο πλανόδιος διαλαλούσε τα καρπούζια του.
Με μια κίνηση
μοίρασε ένα μπροστά μας.
Η γλυκάδα και η δροσιά αναδύθηκαν
και απ' τα δυο του μέρη.
Καλό παράδειγμα
για μοιρασμένη πόλη.
Εκείνη τη μέρα φυσούσε βοριαδάκι
στη Λευκωσία.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε
μια νεο εποχή.
Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας
και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα
αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi,
για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη
τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε
το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER

AEGEAN

Ε.Ε. υπό τα «φτερά» του ΝΑΤΟ

Στον «προθάλαμο» Φινλανδία – Σουηδία – Νέα εστία αντιπαράθεσης Ρωσίας - Δύσης και δυσμενείς επιπτώσεις για Κύπρο

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Οι συζητήσεις για ένταξη της Φινλανδίας και της Σουηδίας στο ΝΑΤΟ έχουν μπει σε βαθιά νερά και με βάση τα υφιστάμενα δεδομένα, το Ελσίνκι φέρεται να προσανατολίζεται στην υποβολή αίτησης πριν από τη Σύνοδο της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας, στη Μαδρίτη στα τέλη Ιουνίου, ενώ η Στοκχόλμη εμφανίζεται να κινείται προς την ίδια κατεύθυνση και δέχεται παραινέσεις για «κοινό βηματισμό». Οι ΥΠΕΞ των δύο χωρών, οι οποίες πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία υιοθετούσαν «αδέσμευτη τακτική», συμμετείχαν την περασμένη εβδομάδα στη Σύνοδο του ΝΑΤΟ, καθιστώντας σαφές ότι εναποθέτουν την ασφάλεια και την άμυνά τους στη Συμμαχία. Κάτι που θα ανεβάσει στα 23 τον αριθμό των μελών της Ε.Ε., εντός ΝΑΤΟ, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο τις ήδη αδύναμες φωνές, που προσέβλεπαν σε μια συλλογική ευρωπαϊκή άμυνα, η οποία τείνει να καταστεί «ταμπέλα άνευ περιεχομένου» στο νέο υπό διαμόρφωση περιβάλλον. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την ασφάλεια της ημικατεχόμενης από την Τουρκία, Κύπρου.

Οι εξελίξεις των τελευταίων εβδομάδων είναι καταιγιστικές και ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ, προκαταλαμβάνοντας τις αποφάσεις της Συμμαχίας και χωρίς να ενδιαφέρεται να τηρήσει καν τα προσχήματα, εξέδωσε «λευκό φύλλο πορείας» για τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Διαμήνυσε ότι εάν επιλέξουν να υποβάλουν αίτηση ένταξης, «είναι ευπρόσδεκτες», κάτι που προφανώς καταδεικνύει ότι το ΝΑΤΟ περιμένει μετά «βαΐων και κλάδων» τις δύο χώρες.

Τα δεδομένα αυτά πυροδότησαν ήδη την αντίδραση της Ρωσίας, η οποία έχοντας σύνορα 1.340 χιλιομέτρων με τη Φινλανδία, διαμηνύει ότι εάν η Φινλανδία και η Σουηδία αποφασίσουν τελικά να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, τότε η Μόσχα θα πρέπει να «εξισορροπήσει εκ νέου την κατάσταση», λαμβάνοντας δικά της μέτρα. Κάτι που, όπως έλεγαν κοινοτικές πηγές στην «Κ», «μεταφράζεται ως προειδοποίηση από τη Μόσχα για μεταφορά οπλικών συστημάτων στα σύνορα με τη Φινλανδία, περιλαμβανομένων και πυρηνικών, δεδομένου ότι η συνοριακή αυτή γραμμή των 1.340 χιλιομέτρων, θα αποτελεί πλέον κοινό σύνορο Ρωσίας-ΝΑΤΟ».

Μερικά εικοσιτετράωρα αργότερα, ο Ντμίτρι Μεντβέντεφ, αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ασφαλείας της Ρωσίας (πρώην πρόεδρος και πρωθυπουργός), και στενός συνεργάτης του Πούτιν, προειδοποίησε ότι εάν η Φινλανδία και η Σουηδία ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, τότε η Ρωσία θα πρέπει να ενισχύσει τις άμυνές της στην περιοχή, περιλαμβανομένης και της ανάπτυξης πυρηνικών όπλων. «Δεν μπορεί να γίνεται πλέον λόγος για οποιοδήποτε αποπυρηνικοποιημένο καθεστώς στη Βαλτική, η ισορροπία πρέπει να αποκατασταθεί», ανέφερε ο Ρώσος επίσημος. Νωρίτερα, πάντως, ο εκπρόσωπος του Κρεμλίνου Ντμίτρι Πεσκόφ είχε υποστηρίξει ότι η ένταξη Φινλανδίας και Σουηδίας στο ΝΑΤΟ, δεν θα οδηγήσει στη χρήση των πυρηνικών όπλων, καθώς δεν εκλαμβάνεται ως «υπαρξιακή απειλή» για τη Μόσχα, προϋπόθεση που περιγράφεται στα ρωσικά πρωτόκολλα αναφορικά με τη χρήση του πυρηνικού της οπλοστασίου.

Ο Ντμίτρι Μεντβέντεφ, αντιπρόεδρος του Συμβουλίου Ασφαλείας της Ρωσίας (πρώην πρόεδρος και πρωθυπουργός), και στενός συνεργάτης του Πούτιν, προειδοποίησε ότι εάν η Φινλανδία και η Σουηδία ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, τότε η Ρωσία θα πρέπει να ενισχύσει τις άμυνές της στην περιοχή, περιλαμβανομένης και της ανάπτυξης πυρηνικών όπλων. EPA

Σε κάθε περίπτωση, οι εξελίξεις που τείνουν να δρομολογηθούν, συνεπεία της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, στέλνοντας πιθανότατα στην αγκαλιά του ΝΑΤΟ, τη Φινλανδία και τη Σουηδία, δεν εξυπηρετούν τη Λευκωσία. Αφενός, γιατί το ΝΑΤΟ εμφανίζεται πλέον να αποτελεί ακόμη και για τους «αδέσμευτους» της Ε.Ε. το μοναδικό λιμάνι ασφάλειας, αποδυναμώνοντας κάθε προοπτική για ουσιαστική συλλογική ευρωπαϊκή άμυνα. Και αφετέρου γιατί το ρήγμα στις σχέσεις Ε.Ε.-Ρωσίας θα βαθύνει ακόμη περισσότερο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη Λευκωσία, η οποία τόσο για πολιτικούς, όσο και για οικονομικούς λόγους, επιθυμεί την εξομάλυνση της κατάστασης (βλέπε πιο κάτω).

Ειδικότερα, τα δύο κράτη-μέλη της Ε.Ε., Φινλανδία και Σουηδία, εμφανίζονται να κινούνται σε τροχιά υποβολής αίτησης για ένταξη στο ΝΑΤΟ και σύμφωνα με τα υφιστάμενα δεδομένα, θα δρομολογηθούν σημαντικές εξελίξεις, τις προσεχείς εβδομάδες:

> *Αν ληφθεί υπόψη η αρχή της «συμπληρωματικότητας» που διέπει τη σχέση της Ε.Ε. προς το ΝΑΤΟ, τότε η ασφάλεια κρατών που δεν έχουν ουσιαστική δυνατότητα ένταξης στη Βορειοατλαντική Συμμαχία, όπως η περίπτωση της Κύπρου, βρίσκεται κυριολεκτικά στον αέρα.*

Φινλανδία: Η Φινλανδία μέχρι τώρα εταίρος του ΝΑΤΟ, χωρίς όμως οποιαδήποτε εξάρτηση προς τη Συμμαχία, προσβλέπει να καταστεί μέλος, προκειμένου να διασφαλιστεί έναντι της ρωσικής επιθετικότητας. Με βάση το άρθρο 5, το οποίο ορίζει ότι «ένοπλος επίθεσις εναντίον ενός ή πλειόνων εξ αυτών (σ.σ. των συμμάχων) εν Ευρώπη ή Βορείω Αμερική θέλει θεωρηθεί επίθεσις εναντίον απάντων» και ως τέτοια αντιμετωπίζεται από το σύνολο της Συμμαχίας. Η φινλανδική κυβέρνηση παρουσίασε την περασμένη Τετάρτη, ενώπιον του κοινοβουλίου, μια «λευκή βίβλο» (white paper) για την ασφάλεια, η οποία προβλέπει μεγαλύτερες αυξήσεις των δαπανών για την άμυνα, κατά 1-1,5%, κάτι που θα πρέπει να προστεθεί στην ήδη ειλημμένη απόφαση για αγορά μαχητικών αεροσκαφών F-35, αξίας 10 περίπου δισεκατομμυρίων ευρώ, από τις ΗΠΑ. Η πολιτειακή και πολιτική ηγεσία της χώρας θα επιδοθεί σε αξιολόγηση της «λευκής βίβλου», προκειμένου να δρομολογηθεί η λήψη αποφάσεων. Υπό το φως της εκτόξευσης των ποσοστών των Φινλανδών που θέλουν ένταξη στο ΝΑΤΟ, στο 68%, σύμφωνα με δημοσκόπηση (πηγή MTV), ενώ μόλις 12% τάσσονται εναντίον. Ο φόβος επέκτασης της ρωσικής επιθετικότητας φαίνεται να λειτούργησε καταλυτικά στην αλλαγή στάσης της κοινής γνώμης στη Φινλανδία, με αποτέλεσμα η πρωθυπουργός Σάνα Μάριν (Sanna Marin) να δηλώσει ότι οι Σοσιαλδημοκράτες, το κόμμα από το οποίο προέρχεται και ήταν για χρόνια αρνητικό σε μια τέτοια προοπτική, επαναξιολογεί τη θέση του.

Ήδη, η υπουργός Οικονομικών Annika Saariko, του Κεντρώου Κόμματος, εξήγγειλε αλλαγή στάσης επί της ένταξης στο ΝΑΤΟ, δίνοντας θετικό στίγμα, ενώ ο πρώην πρωθυπουργός Αλεξάντερ Στουμπ υποστηρίζει ένθερμα την προοπτική αυτή. Ο κ. Στουμπ υπενθύμισε την κήρυξη ανεξαρτησίας της Φινλανδίας, στη διάρκεια της επανάστασης των Μπολσεβίκων το 1917, την αποδοχή ειρήνης το 1944, χάνοντας τμήματα της Καρελίας και την αίτηση ένταξης στην Ε.Ε. το 1991, όταν κατέρρευσε η Σοβιετική Ένωση. Η απόφαση για ένταξη στο ΝΑΤΟ θα αποτελέσει μέρος «μιας ιστορικής πορείας προς τη Δύση», υποστήριξε ο Αλεξάντερ Στουμπ. Επισημαίνεται ότι μια πρώτη δημοσκόπηση (πριν από την κοινοποίηση της λευκής βίβλου για την ασφάλεια), καταδεικνύει ότι το κλίμα εντός της βουλής της Φινλανδίας είναι υποστηρικτικό επί της προοπτικής ένταξης στο ΝΑΤΟ. Η δημοσκόπηση (πηγή Yle) αναφέρει ότι από τους 200 βουλευτές, τοποθετήθηκαν 112, εκ των οποίων 71 στηρίζουν την ένταξη στη Βορειοατλαντική Συμμαχία. Μόνο 6 εμφανίζονται αρνητικοί, ενώ 35 επέλεξαν να δηλώσουν ότι «δεν γνωρίζουν» πώς πρέπει να πορευθεί η Φινλανδία.

Σουηδία: Η πρωθυπουργός της χώρας Μαγκνταλένα Άντερσον (Magdalena Andersson) είχε συνάντηση πριν από λίγες μέρες με τη Φινλανδή ομόλογό της Σάνα Μαρίν, όπου όπως μας λέχθηκε «φέρεται να κλείδωσε η επιδίωξη ενός κοινού βηματισμού για υποβολή αίτησης των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ, άμεσα και χωρίς χρονοτριβή». Η κ. Άντερσον είχε δηλώσει τις τελευταίες μέρες ότι «δεν αποκλείω ένταξη στο ΝΑΤΟ», ενώ το κυβερνών κόμμα των Σοσιαλδημοκρατών εγκαινίασε διάλογο, προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις. Η Σουηδία, που εδώ και 200 χρόνια δεν έχει εμπλακεί σε πολεμική σύρραξη, έστειλε για πρώτη φορά στην ιστορία της οπλισμό, εφοδιάζοντας την Ουκρανία με 5.000 αντιαρματικά όπλα, 5.000 κράνη και 5.000 ασπίδες σώματος. Όμως, οι Σουηδοί παρουσιάζονται «μοιρασμένοι» στο ζήτημα ένταξης στο ΝΑΤΟ, αν και πέραν του 70% εμφανίζονται «φοβισμένοι» εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία.

Σημειώνεται ότι ακόμη και στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, η Σουηδία τήρησε ουδέτερη στάση και για αυτό δεν δέχθηκε επίθεση από τη ναζιστική Γερμανία. Συνεργαζόταν μυστικά με τους Συμμάχους, αλλά επέτρεπε τη χρήση των σιδηροδρόμων της από τα γερμανικά στρατεύματα. Αυτή η στάση της Σουηδίας είναι εμφανής και σήμερα στην φύλαξη (μαζί με την Ελβετία) των συνόρων μεταξύ Βόρειας και Νότιας Κορέας ως μέρος της Επιτροπής Εποπτείας Ουδέτερων Εθνών (NNSC). Και η διατήρησή της «ουδετερότητας» θεωρείται ως εξαιρετικής σημασίας από σημαντική μερίδα Σουηδών, οι οποίοι ωστόσο εμφανώς επηρεασμένοι από τις εξελίξεις από τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, φέρονται πλέον να κάνουν στροφή, θεωρώντας απαραίτητη για την ασφάλειά τους, την εξασφάλιση καθεστώτος μέλους του ΝΑΤΟ.

ΗΠΑ - Κίνα

Οι σχέσεις ΗΠΑ και Κίνας δοκιμάζονται και υπό το φως της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Η Ουάσιγκτον, στο ανώτατο επίπεδο, φέρεται (σύμφωνα με τον ΥΠΕΞ Άντονι Μπλίνκεν) να προειδοποίησε το Πεκίνο ότι «η Κίνα θα επωμιστεί την ευθύνη για κάθε ενέργεια που θα κάνει με σκοπό να βοηθήσει τη ρωσική επιθετικότητα και δεν θα διστάσουμε να επιβάλουμε το ανάλογο κόστος». Σημειώνεται ότι πριν από ένα μήνα, σύμφωνα με αποκλειστική είδηση των Reuters, η Κίνα επέλεξε να στείλει στα Στενά της Ταϊβάν το πλέον σύγχρονο αεροπλανοφόρο που διαθέτει, ανεβάζοντας το θερμόμετρο σε μια περιοχή που θεωρείται ως το σημείο μιας νέας ενδεχομένης πολεμικής σύρραξης. Το πλέον ενδιαφέρον είναι ότι η κίνηση της Κίνας έγινε μόλις μερικές ώρες πριν από την τηλεφωνική επικοινωνία που είχαν Τζο Μπάιντεν και Σι Τζινπίνγκ και λίγες μέρες αφότου τηλεγράφημα που «έφτασε» στο ΝΑΤΟ, διατύπωνε τον ισχυρισμό ότι η Κίνα θα βοηθούσε τη Ρωσία, στρατιωτικά και οικονομικά. Η ένταση μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου συνεχίζεται και η ΥΠΟΙΚ των ΗΠΑ Τζάνετ Γέλεν δήλωσε την περασμένη Τετάρτη ότι η Κίνα δεν μπορεί να περιμένει πως η διεθνής κοινότητα θα σεβαστεί οποιεσδήποτε μελλοντικές εκκλήσεις από το Πεκίνο σχετικά με την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα, εάν δεν σεβαστεί αυτές τις αρχές στην Ουκρανία. Λίγο νωρίτερα, ο εκπρόσωπος του κινεζικού ΥΠΕΞ Ζάο Λιτζιάν διατύπωσε την άποψη ότι οι κινήσεις του ΝΑΤΟ ώθησαν σε οριακό σημείο την ένταση μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Κατηγόρησε τις ΗΠΑ ότι αντί να επιδιώξουν εκτόνωση της κατάστασης ρίχνουν συνεχώς λάδι στη φωτιά, αυξάνοντας τις εντάσεις και εξαναγκάζοντας τους άλλους να διαλέξουν πλευρά, στο πλαίσιο ενός διλήμματος «φίλος ή εχθρός».

Δύσβατο περιβάλλον για τη Λευκωσία

Ενδεχόμενη υλοποίηση των προθέσεων της Φινλανδίας και της Σουηδίας να ενταχθούν στο ΝΑΤΟ, θα ανεβάσει στα 32, τον αριθμό των μελών της Συμμαχίας. Παράλληλα, μια τέτοια εξέλιξη αναμένεται να πυροδοτήσει αντιδράσεις εκ μέρους της Μόσχας, βαθαίνοντας ακόμη περισσότερο το ρήγμα με τη Δύση και δημιουργώντας συνθήκες ενός ψυχροπολεμικού πολέμου με μεγάλη χρονική διάρκεια, και με την Ε.Ε. (βλέπε πιο πάνω).

Το σκηνικό που επιδιώκεται να στηθεί, κυρίως από τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ, αξιοποιώντας τα εγκλήματα πολέμου της Ρωσίας στην Ουκρανία, θα έχει εκ των πραγμάτων επιπτώσεις και για τη Λευκωσία, η οποία θα βρεθεί ενώπιον ενός πολύ δύσβατου περιβάλλοντος:

• Αφενός, γιατί πλέον θα συμμετέχουν στο ΝΑΤΟ 23 κράτη-μέλη της Ε.Ε., περιλαμβανομένων και των δύο που θεωρούνται παραδοσιακά «αδέσμευτα» (Φινλανδία - Σουηδία), αποδυναμώνοντας ακόμη περισσότερα τις ήδη ισχνές φωνές περί «αυτονόμησης της Ε.Ε., σε επίπεδο ασφάλειας και άμυνας». Αν μάλιστα στην εξίσωση αυτή προστεθεί και η αρχή της «συμπληρωματικότητας» που διέπει τη σχέση της Ε.Ε. προς το ΝΑΤΟ, τότε γίνεται κατανοητό ποια είναι η μοίρα των κρατών που δεν έχουν ουσιαστική δυνατότητα ένταξης στη Βορειοατλαντική Συμμαχία, όπως η περίπτωση της Κύπρου, καθώς η ασφάλειά τους θα είναι κυριολεκτικά στον αέρα. Σημειώνεται ότι εκτός ΝΑΤΟ βρίσκονται επίσης η Αυστρία, η Ιρλανδία ως επίσης και η Μάλτα, χώρες ωστόσο οι οποίες δεσμεύονται εκ του συντάγματός τους να παραμείνουν αδέσμευτες.

• Αφετέρου, γιατί ενδεχόμενη ενίσχυση της κρίσης στις σχέσεις της Ρωσίας με τη Δύση, περιλαμβανομένης και Ε.Ε., δεν εξυπηρετεί τη Λευκωσία, η οποία επιθυμεί τερματισμό της ρωσικής εισβολής και εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ όλων των πλευρών. Σε αντίθετη περίπτωση, τα πέντε (τουλάχιστον) πακέτα κυρώσεων της Ε.Ε. θα εξακολουθήσουν να ρυθμίζουν τις σχέσεις των 27 κρατών-μελών με τη Ρωσία και συνεπώς, η Λευκωσία δεν θα μπορεί να επενδύει σε άνοιγμα του εναερίου της χώρου και σε επάνοδο του τουριστικού ρεύματος από τη Ρωσία. Η Λευκωσία έχει επίσης κάθε λόγο να επιδιώκει εξομάλυνση των σχέσεων Ε.Ε. - Ρωσίας και τερματισμό του καθεστώτος κυρώσεων, καθώς ενδεχόμενη εδραίωση ενός ψυχροπολεμικού κλίματος, σε βάθος χρόνου, ενδέχεται να έχει συνέπειες στις σχέσεις της Μόσχας με όλα ανεξαιρέτως τα κράτη-μέλη της Κοινότητας και στο πολιτικό πεδίο. Στο οποίο, η Κύπρος παραδοσιακά βασίζεται και στη Μόσχα, προκειμένου να περάσει τις θέσεις της και να αποτρέψει αρνητικές εξελίξεις στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ενδεχόμενη ενίσχυση της κρίσης στις σχέσεις της Ρωσίας με τη Δύση, περιλαμβανομένης και Ε.Ε., δεν εξυπηρετεί τη Λευκωσία, η οποία επιθυμεί τερματισμό της ρωσικής εισβολής και εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ όλων των πλευρών.

Το Κυπριακό σε διεθνείς συμπληγάδες

Ουκρανικό και ανατολική Μεσόγειος αλλάζουν άρδην τα δεδομένα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Το Κυπριακό δείχνει να μη βρίσκεται στις άμεσες προτεραιότητες ενός περιφερειακού περιβάλλοντος, το οποίο μεταλλάσσεται ραγδαία.

Αναστασιάδης και Τατάρ δείχνουν να συναντιούνται χωρίς καμιά προοπτική επανέναρξης διαλόγου στο Κυπριακό.

Όταν το βράδυ της περασμένης Τετάρτης μια ακόμη συνάντηση –μετά από επτά μήνες– μεταξύ του ΠτΔ Νίκου Αναστασιάδη και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ερσίν Τατάρ, γινόταν «απλά για να γίνει», έμπειροι κύκλοι σχολίαζαν πως όχι μόνο δεν υπάρχει κοινό έδαφος για επανέναρξη, με κάποιο τρόπο, των συνομιλιών στο Κυπριακό, αλλά ούτε και κοινό έδαφος για διορισμό απεσταλμένου του γ.γ. των ΟΗΕ. Αυτή η εικόνα στασιμότητας στο Κυπριακό δεν συνδέεται μόνο με τις πάγιες διαδικασίες κάθε φορά που οι εκλογές πλησιάζουν στην Κύπρο (ή στην Τουρκία), αλλά και με μια έντονα μεταβατική περίοδο στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μεσογείου. Περίοδο ανακατατάξεων την οποία επιταχύνουν ο πόλεμος στην Ουκρανία, η αλλαγή του διπλωματικού χάρτη της περιοχής της περιόδου 2017-2021 και οι στρατηγικές προτεραιότητες των βασικών δρώντων της περιοχής. Με το ερώτημα του ενός εκατομμυρίου να παραμένει συνεπώς το πού θα βρίσκεται το Κυπριακό μετά το 2023, τόσο η τρέχουσα προσπάθεια –μέσω ΜΟΕ– δείχνει να αποτελεί μια αντίφαση, επίσης, στο πλαίσιο του «απλά για να γίνει», ενώ οι τρέχουσες δυναμικές στην ανατολική Μεσόγειο αλλάζουν και την προτεραιοποίηση του Κυπριακού ως άλυτου ζητήματος στην περιοχή.

Η μεγάλη εικόνα

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει επιταχύνει τη σταδιακή επανένταξη της Τουρκίας στις πραγματικές διαστάσεις του διπλωματικού της μεγέθους στην περιοχή, σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο. Η προσπάθεια της Άγκυρας, που είχε ξεκινήσει λίγο νωρίτερα από τη ρωσική εισβολή, να νοηματοδοτήσει τόσο τον ρόλο της ως ενός «τρίτου πόλου» στην περιοχή, να διαμερισματοποιήσει τις σχέσεις της με τη Ρωσία και τη Δύση (μετά την κρίση στις αμερικανο-τουρκικές σχέσεις το 2016) όσο και να εμπλέξει με «θετικό τρόπο» την Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνει να έχει –και στα δύο επίπεδα– δημιουργήσει μια δυναμική που στην τρέχουσα συγκυρία εδράζεται σε:

• Ενεργητική διπλωματική παρουσία στην σύγκρουση στην Ουκρανία με προοπτικές να διαδραματίσει, αποτελεσματικά, σημαντικό διαμεσολαβητικό ρόλο.

• Σταδιακή ανάκαμψη των σχέσεων με τις ΗΠΑ –ένα πεδίο που παρά τις επιμέρους πρακτικές δυσκολίες έχει με ορίζοντα το 2023 δρομολογηθεί με συγκεκριμένο αποτύπωμα.

• Ανθεκτικότητα στις σχέσεις με τη Μόσχα, σε μια περίοδο που οι διπλωματικές σχέσεις Κρεμλίνου-Δύσης- Ε.Ε. βρίσκονται σε ιστορικό χαμηλό λόγω του Ουκρανικού.

• Σταδιακή ανάκαμψη των σχέσεών της σε περιφερειακό επίπεδο με τα κράτη της ανατολικής Μεσογείου όπως το Ισραήλ και η Αίγυπτος –κίνηση που επανακαθορίζει την στοχοθεσία της εξωτερικής πολιτικής της Κ.Δ. την περίοδο 2015-2021 μέσω του σχήματος των «Τριμερών» και της υπερβολικής δημοσιότητας που σε αυτό έδωσε.

• «Ποζίσιον» της Άγκυρας στη μεγάλη συζήτηση για μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της Ε.Ε. από τη Ρωσία με την επάνοδο της συζήτησης για σύνδεσή της με τα ενεργειακά αποθέματα της ανατολικής Μεσογείου –συζήτηση που παραμένει μεν δύσκολη τεχνικά, εμπορικά και πολιτικά αλλά που εξουδετερώνει το αφήγημα του αγωγού EastMed ιδίως μετά την προσέγγιση της Ουάσιγκτον στην περιοχή αλλά και σε σχέση με το «πολιτικό κεφάλαιο» που επένδυσαν σε αυτό τα κράτη της περιοχής, όπως η Κύπρος και η κυβέρνηση Νετανιάχου στο Ισραήλ.

Υπό αυτό το βάρος η προοπτική αναβάθμισης της Τουρκίας δεν πρέπει να ιδωθεί με τον συνήθη τρόπο ότι «το Κυπριακό θα δοθεί ως δώρο στην Άγκυρα» αλλά ως ένα reality check που μετά το 2023 –και μια επιβίωση του Ερντογάν στην εξουσία μετά από αυτό– θα καταστήσει το Κυπριακό εξαιρετικά δύσκολο να συζητηθεί στη βάση των όσων μέχρι στιγμής γνωρίζαμε, ακριβώς γιατί η ελληνοκυπριακή διαπραγματευτική ισχύς θα έχει υποχωρήσει αισθητά. Ως προς το πρώτο, αυτό κατέστη σαφές μετά το 2017 και τη στάση της Τουρκίας. Ως προς το δεύτερο, αυτό συνδέεται και με το πώς οι εξελίξεις στην περιοχή –και διεθνώς– αλλάζουν τη βαρύτητα του άλυτου προβλήματος στην περιοχή ως προς τις επιδιώξεις των εμπλεκόμενων δρώντων.

Διακριτικές αποστάσεις

Όταν προ εβδομάδων ο Έλληνας ΥΠΕΞ, Νίκος Δένδιας, ενημέρωνε τη Βουλή των Ελλήνων για την επίσκεψή του στη Νέα Υόρκη και στον γ.γ. του ΟΗΕ, σημείωνε, μεταξύ άλλων, πως θα συζητούσε για την κατάσταση στην Ουκρανία, το ζήτημα της Λιβύης και πτυχές της ανατολικής Μεσογείου όπως το Κυπριακό. Έμπειροι παρατηρητές σημειώνουν στην «Κ» πως η Αθήνα δείχνει να έχει ελαφρώς μετατοπίσει το ενδιαφέρον της από το Κυπριακό στη λογική του «ιστορικού θέσφατου» ως προς την εξωτερική της πολιτική, δυναμική που ξεκίνησε με τις διακριτικές αποστάσεις που έλαβε ήδη από το 2021 και τον αγωγό EastMed, με την Ελλάδα να προτάσσει τη δική της προσέγγιση στην εν λόγω όδευση που αφορά μόνο –πέραν των ερευνών νοτίως της Κρήτης και της πρόσφατης θεσμικής προτεραιοποίησης της ενεργειακής της πολιτικής– την ενεργειακή διασύνδεση της ανατολικής Μεσογείου με την Ελλάδα μέσω Αιγύπτου. Την περασμένη Τετάρτη και ο ΥΠΑΜ της Ελλάδας, κ. Παναγιωτόπουλος, έκανε λόγο σε αρμόδια επιτροπή της Βουλής για το ότι «δεν είναι η καλύτερη περίοδος να μιλάς κατά της Τουρκίας στο ΝΑΤΟ». Η Ελλάδα, μετά την επίσκεψη Μητσοτάκη στην Τουρκία, δείχνει να επιθυμεί μετά το 2023 να συζητήσει –σοβαρά– για τα ελληνοτουρκικά και όταν έχει εικόνα (μετά και από εκλογές στη χώρα) να προχωρήσει και με το Κυπριακό, αν και εφόσον μετά τον Φεβρουάριο του 2023 έχει σαφή εικόνα και για την κυβέρνηση στη Λευκωσία. Επιπλέον, η Ελλάδα στην κρίση λόγω του πολέμου της Ουκρανίας διαφοροποιήθηκε αισθητά ως προς τον ρόλο που ανέλαβε στο Ουκρανικό, τόσο γεωγραφικά όσο και σε σχέση με τις επιλογές της αναφορικά με τη Μόσχα σε διπλωματικό επίπεδο.

Εξελίξεις στα Κατεχόμενα

Από την άλλη η εικόνα της λεγόμενης «ΤΔΒΚ» στο εσωτερικό επίπεδο δείχνει να διέρχεται μια πολύ ενδιαφέρουσα περίοδο όπου οι οικονομικές συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία (και της πανδημίας), καθώς και η οικονομική κρίση στο εσωτερικό της Τουρκίας δείχνουν τα δόντια τους στην τουρκοκυπριακή κοινότητα. Παράλληλα, η Άγκυρα δείχνει σταδιακά να απονομιμοποιεί τον Τ/κ ηγέτη Τατάρ όχι λόγω της στάσης του στο ζήτημα των δύο κρατών αλλά ως προς την μετατόπιση του «φακέλου Κυπριακό» απευθείας στην ατζέντα της τουρκικής προεδρίας, η οποία θα επανέλθει, μετεκλογικά, το 2023 προκειμένου να προχωρήσει με την επανεξέτασή του.

Η Ρωσία προχωρά με άνοιγμα προξενείου στα Κατεχόμενα

Μπορεί όσα συνέβησαν με την ομιλία Ζελένσκι στη Βουλή των Αντιπροσώπων, όπως και οι νύξεις για αποστολή ρωσικού οπλισμού της Ε.Φ. στο Κίεβο να έγιναν αφορμή για μικροπολιτικούς εσωτερικούς ανταγωνισμούς με φόντο τον πόλεμο στην Ουκρανία, ωστόσο, λίγο νωρίτερα η αναφορά του Ρώσου υπουργού Εξωτερικών σε «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου» είχε προκαλέσει σημαντική αμηχανία στη Λευκωσία με φόντο τις διμερείς σχέσεις με τη Μόσχα. Μια νέα πτυχή πάντως που δείχνει –υπό το βάρος των εξελίξεων στις σχέσεις Ε.Ε.-Ρωσίας λόγω του πολέμου στην Ουκρανία– να απασχολεί τη ρωσική προσέγγιση στην ανατολική Μεσόγειο είναι η ειλημμένη απόφαση της Μόσχας για τη λειτουργία ρωσικής προξενικής αρχής στη βόρεια κατεχόμενη Κύπρο.

Η Μόσχα είχε προσεγγίσει, όπως γνωρίζει η «Κ», τις αρχές της Κ.Δ. από τον περασμένο Ιανουάριο (2021) προκειμένου να ενημερώσει –αλλά και να ζητήσει κατανόηση επί τούτου– για την πρόθεσή της να ανοίξει προξενικό γραφείο στα Κατεχόμενα.

Η απόφαση φαίνεται πως δεν σχετίζεται άμεσα με τις εξελίξεις στην Ουκρανία ή τη στάση της Λευκωσίας στο ζήτημα των κυρώσεων κι αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση/προστασία των σχεδόν 15.000 Ρώσων πολιτών που διαμένουν, μόνιμα, στη λεγόμενη «ΤΔΒΚ», ενώ καλά ενημερωμένες πηγές ανέφεραν στην «Κ» πως το εν λόγω προξενείο θα ανοίξει εντός του έτους με τη Ρωσία να αναζητεί τοποθεσία, κτιριακή εγκατάσταση και προσωπικό. Μαζί με το Πακιστάν, που φαίνεται να έχει δρομολογήσει κάτι αντίστοιχο εντός του 2022, η κίνηση εκλαμβάνεται, από έμπειρους παρατηρητές του Κυπριακού, και ως σημαντική μετατόπιση σε σχέση με τα όσα συμβαίνουν στον γεωγραφικό χώρο των Κατεχομένων μετά το 2017 –στην απουσία του Κυπριακού, χωρίς ωστόσο αυτό να σηματοδοτεί κι άμεση αναγνώριση της «ΤΔΒΚ».

Ο πρόεδρος της Ρωσίας Βλ. Πούτιν και ο Τούρκος ομόλογός του Ταγίπ Ερντογάν αναζητούν ανθεκτικότητα στις ρωσοτουρκικές σχέσεις λόγω Ουκρανίας.

Πολλαπλά σινιάλα

Η Μόσχα φέρεται να έχει προσεγγίσει, ιδίως μετά τις εξελίξεις στο Ουκρανικό, τη Λευκωσία για το «μη-πολιτικό» –ως προς την διεθνή αναγνώριση της «ΤΔΒΚ» ή τη στάση της στο Σ.Α. του ΟΗΕ ως προς το Κυπριακό– αποτύπωμα της εν λόγω κίνησης προκειμένου να βολιδοσκοπήσει αν κάτι έχει αλλάξει εκ μέρους της τελευταίας. Την ίδια στιγμή ωστόσο η κίνηση για διάνοιξη προξενικού σημείου στα Κατεχόμενα εκλαμβάνεται, από πηγές, κι ως σινιάλο της Μόσχας προς τον Ερντογάν λόγω της έντονης διπλωματικής παρουσίας της Άγκυρας –σε επίπεδο διαμεσολάβησης– στον υπό εξέλιξη πόλεμο στην Ουκρανία. Σε κάθε περίπτωση, η κίνηση δείχνει να έχει ενδιαφέρον που υπό το βάρος των εξελίξεων στο Ουκρανικό ίσως παρατείνει την αμηχανία μεταξύ Μόσχας και Λευκωσίας

ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ**

Ρωσία - Γερμανία

Όταν τον Δεκέμβριο του 2008 πέρασα ένα δίωρο με τον τελευταίο κομμουνιστή δικτάτορα της Πολωνίας, Βόιτσεχ Γιαρουζέλσκι, συζητούσαμε, μεταξύ των άλλων, για τις κυρώσεις που είχε επιβάλει η Δύση στην Πολωνία όταν εκείνος κήρυξε τον στρατιωτικό νόμο (1981-83).

«Η Δύση είναι υποκριτική», έλεγε ο στρατηγός. «Συνεργάζεται με δικτατορίες όπως η Σαουδική Αραβία, αλλά εξαντλεί την αυστηρότητά της με την Πολωνία, η οποία προσπαθεί να επιζήσει». Αυτή ήταν η μόνιμη γραμμή υπεράσπισης του Γιαρουζέλσκι: ότι μετά την άνοδο της Αλληλεγγύης, υποχρεώθηκε να επιβάλει τον στρατιωτικό νόμο στην Πολωνία για να μην εισβάλει ο Κόκκινος Στρατός. Οι απειλές από τη Μόσχα ήταν σαφείς.

Για τη Σαουδική Αραβία, φυσικά, ο Γιαρουζέλσκι είχε δίκιο: οι δυτικές φιλελεύθερες δημοκρατίες θα κάνουν τα στραβά μάτια μπροστά σε κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αν τις συμφέρει. Money talks, όπως λένε οι Αμερικανοί.

Αλλά δεν το λένε μόνον οι Αμερικανοί. Σε πρόσφατο άρθρο του στους NYT, ο νομπελίστας οικονομολόγος Πολ Κρούγκμαν μάς θύμισε ότι «το ρωσικό αέριο άρχισε να ρέει στη Γερμανία το 1973». Και σήμερα αυτός είναι ένας βασικός λόγος για τον οποίο, μετά τη ρωσική βαρβαρότητα στην Ουκρανία, η άκρως υποκριτική Γερμανία εξευτελίζεται κάθε ημέρα που περνάει όλο και περισσότερο, μην αντιμετωπίζοντας όπως πρέπει τον βάρβαρο εισβολέα.

Την περίοδο 2009-2015, η Γερμανία ήταν η πρώτη χώρα που κουνούσε το δάχτυλο απέναντι στις αδύναμες οικονομικά χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης. Ηταν το υψωμένο δάχτυλο του καλβινιστή πάστορα απέναντι στον αμαρτωλό.

Τότε η Γερμανία δεν σήκωνε μύγα στο σπαθί της. Τώρα, μετά τις 24 Φεβρουαρίου 2022, επιδίδεται σε μια πολιτική η οποία συνοψίζεται πιο λαϊκά στην έκφραση «σφυρίζει κλέφτικα». Ναι, στη θεωρία στηρίζει την Ουκρανία. Στην πράξη, την έχει στηρίξει με συνδρομή πολεμικού υλικού, το οποίο, σε αρκετές περιπτώσεις, φαίνεται πως ήταν ελαττωματικό.

Επί της ουσίας, η Γερμανία κοιτάζει αλλού. Θα μου πείτε: αυτό επιβάλλει το συμφέρον της. Ναι, αλλά αυτή η στάση δεν συνιστά στάση «ηγέτιδος χώρας της φιλελεύθερης Ευρώπης». Λέμε για τον ελληνικό επαρχιωτισμό, και σωστά, καιρός είναι να πούμε κάποια πράγματα και για τον επαρχιωτισμό των Γερμανών. Τώρα είναι η στιγμή.

Δεν θα σχολιάσω την ιστορική παράμετρο: πρώτοι οι Γερμανοί θα έπρεπε να είναι πιο ευαίσθητοι όταν μιλάμε για εισβολή και «κεραυνοβόλους πολέμους». Η Ιστορία δεν αλλάζει: η χιτλερική Γερμανία αιματοκύλισε την Ευρώπη. Τώρα αυτό πάει να κάνει η πουτινική Ρωσία. Κρούγκμαν: «Το διακύβευμα εδώ είναι πολύ μεγαλύτερο από την Ουκρανία». Γιατί να δεχθεί ο Ζελένσκι στο Κίεβο τον Σταϊνμάγερ; Για να του πει τι ο Σταϊνμάγερ;

Το χρονικό ενός προαναγγελθέντος ναυαγίου

Το ιστορικό της ονοματολογίας, οι υποψήφιοι που κάπκαν και οι διαφορές ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ που δεν γεφυρώθηκαν ακόμα

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Δεν ήταν λίγοι αυτοί που έσπευσαν να δηλώσουν πως ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ δεν είχαν άλλη επιλογή απ' το να καταλήξουν σε ένα κοινό υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές που θα λειτουργούσε ως βασικό αντίπαλο δέος στην υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά και ως ανάχωμα σε μια πιθανή υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη. Όσοι όμως διάβαζαν πίσω από τις λέξεις των δηλώσεων των στελεχών των δύο μεγαλύτερων κομμάτων της αντιπολίτευσης γνώριζαν καλά πως η όποια προσπάθεια κυοφορείτο ήταν ήδη νεκρή στη γέννα. Στην πρώτη επίσημη συνάντηση των ηγετών των δύο κομμάτων, που έμελλε να ήταν και η μοναδική που γινόταν μπροστά στις κάμερες, ο Στέφανος Στεφάνου ενημέρωσε για τα αποτελέσματα του διαλόγου τις ομάδες

Η περίπτωση του Γιώργου Παμπορίδη, οι κινήσεις της Ειρήνης Χαραλαμπίδου, που έβαλαν μπουρλότο και οι ελπίδες για επιστροφή του Μάρκου.

βάσης του κόμματος, εξηγώντας ότι η επιλογή Νικόλα Παπαδόπουλου δεν ήταν αποδεκτή, ενώ με τη σειρά του ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ μετέφερε τα όσα ειπώθηκαν στο Συνέδριο του κόμματος όπου τα στελέχη προέταξαν την υποψηφιότητα του ίδιου.

Αρχή με Παμπορίδη

Της επίσημης συνάντησης είχαν προηγηθεί άλλες δύο άτυπες, όπου η υποψηφιότητα Νικόλα Παπαδόπουλου πλανιόταν στην ατμόσφαιρα, ενώ το όνομα του πρώην υπουργού Υγείας Γιώργου Παμπορίδη αποκτούσε όλο και περισσότερους ένθερμους υποστηρικτές ένθεν και ένθεν. Δεν είχαν όμως υπολογίσει τον τυφώνα που φέρει το όνομα Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Η βουλευτής των Νέων Δυνάμεων δεν χρειάστηκε περισσότερο από ένα 48ωρο για να βάλει μπουρλότο στην υποψηφιότητα Παμπορίδη και να την ανατινάξει – τουλάχιστον εντός της Εζεκία Παπαϊωάννου.Με δήλωσή της στο ραδιόφωνο του «Πολίτη» και στην Κατερίνα Ηλιάδη η κ. Χαραλαμπίδου είπε ότι ουδέποτε πέρασε από το μυαλό της πως το ΑΚΕΛ θα στήριζε ένα συνειδητοποιημένο συναγερμικό στέλεχος και υπουργό της κυβέρνησης Αναστασιάδη. Μία δήλωση που σχολιάστηκε ποικιλοτρόπως τόσο από ηγετικά στελέχη του ΑΚΕΛ όσο και από την κομματική βάση, δεδομένου ότι η Ειρήνη Χαραλαμπίδου έρχεται πρώτη σε σταυρούς προτίμησης.

Τι και αν προηγήθηκε η δήλωση του κ. Παμπορίδη στην εφημερίδα «Καθημερινή» και στη Μαρίνα Οικονομίδου ότι εδώ και δυόμισι χρόνια, αποχώρησε από τον χώρο του ΔΗΣΥ και δεν είχε καμία απολύτως σχέση με το κόμμα. Η συγκεκριμένη προσωπικότητα δεν μπορούσε πλέον να τεθεί στο τραπέζι προς συζήτηση.

Ο Μάρκος δεν επέστρεφε

Το όνομα του Μάρκου Κυπριανού επίσης είχε προοπτικές και όπως επιβεβαιώθηκε τόσο από το ΑΚΕΛ όσο και από το ΔΗΚΟ, τον προσέγγισαν στελέχη από το ΑΚΕΛ αλλά και το ΔΗΚΟ, καθώς πίστευαν πως είναι μία προσωπικότητα που θα μπορούσε να πετύχει τη συσπείρωση των ψηφοφόρων και των δύο κομμάτων.

Ο κ. Κυπριανού, μεταξύ άλλων, διετέλεσε υπουργός επί Δημήτρη Χριστόφια, ενώ διετέλεσε Επίτροπος Οικονομικού Προγραμματισμού και Επίτροπος Υγείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως και βουλευτής του ΔΗΚΟ. Στα συν της πιθανής υποψηφιότητας του γιου του πρώην Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρου Κυπριανού και το γεγονός πως δεν θα περνούσε απαρατήρητη από τα στελέχη και τους ψηφοφόρους της ομογάλακτης ΔΗΠΑ. Αυτή τη φορά την πρόταση απέρριψε ο ίδιος ο Μάρκος Κυπριανού που δήλωσε πως δεν ενδιαφέρεται καθώς έχει πλέον αποσυρθεί από την πολιτική δράση.

Ο Ν. Παπαδόπουλος επέμενε στη δική του υποψηφιότητα ενόσω το ΑΚΕΛ ξεκαθάριζε πως μία τέτοια υποψηφιότητα θα επηρέαζε τη συνοχή του κόμματος.

Η τριάδα του ΑΚΕΛ, η Χριστιάνα και οι προεκτάσεις

Το ΑΚΕΛ, σε μία συνέχεια της προσπάθειας για εξεύρεση κοινού υποψηφίου, προτείνει τον νομικό ανεξάρτητο υποψήφιο Αχιλλέα Δημητριάδη, την πρώην υπουργό Εξωτερικών Ερατώ Κοζάκου Μαρκουλλή και τον πρύτανη του πανεπιστημίου Κύπρου Τάσο Χριστοφίδη. Προσωπικότητες που φαίνεται να μην καλύπτουν τις απαιτήσεις του ΔΗΚΟ όπως φροντίζουν να διαμηνύουν στελέχη του κόμματος, κάποια από τα οποία από την πρώτη στιγμή προτάσσουν ως εναλλακτική την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη, εάν φυσικά ο τελευταίος την ανακοινώσει επίσημα. Ως δυνατό επιχείρημα μάλιστα προβάλλουν τις πρόσφατες δημοσκοπήσεις, που φέρουν πρώτο τον τέως ΥΠΕΞ στις προτιμήσεις του κοινού χωρίς καν να έχει εξαγγείλει επίσημα την υποψηφιότητά του. Αντίθετα, τα χαμηλά ποσοστά αναγνωσιμότητας ήταν η αιτία που δεν συζητήθηκε περισσότερο και τον όνομα του διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη.

Στις άτυπες συναντήσεις των στελεχών των δύο μεγάλων κομμάτων της αντιπολίτευσης και στα δεκάδες τηλεφωνήματα που μεσολάβησαν έπεσαν μερικά ακόμη ονόματα που όμως δεν προχώρησαν πέρα απ' το name dropping και γρήγορα ξεχάστηκαν. Μετά από τις αλλεπάλληλες επαφές, το όνομα του Νικόλα Παπαδόπουλου ήταν το μόνο που κατάφερε να επιβιώσει –για το ΔΗΚΟ τουλάχιστον– με το ΑΚΕΛ να ξεκαθαρίζει πως θα παραμείνει πιστό στην απόφαση του συνεδρίου για μη υποστήριξη ηγετών κομμάτων.

Τότε ήταν που τέθηκε ως δεύτερη επιλογή το όνομα της αναπληρώτριας προέδρου του ΔΗΚΟ Χριστιάνας Ερωτοκρίτου, αν και κάποιοι καλοθελητές σχολίασαν πως έγινε καθαρά για επικοινωνιακούς λόγους. Μάλιστα, στελέχη του ΔΗΚΟ εξέφρασαν την άποψη πως το όνομα της Ερωτοκρίτου δεν έπρεπε καν να πέσει και ότι το κόμμα έπρεπε να επιμείνει από την αρχή σ' αυτό του προέδρου, μιας και οι δύο προέρχονται από την ηγετική πυραμίδα και θα απομάκρυνε ούτως ή άλλως το ενδεχόμενο συνεργασίας. Αν και την υποψηφιότητα της κ. Ερωτοκρίτου την είδαν θετικά κάποια στελέχη του ΑΚΕΛ, τελικά αποσύρθηκε μαζί της και το όποιο ενδιαφέρον για συνέχιση των διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο κομμάτων.

Βέβαια, τα ερωτηματικά παραμένουν. Το πρόβλημα μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων της αντιπολίτευσης ήταν μόνο σε σχέση με την ονοματολογία ή ήταν κάτι πολύ βαθύτερο αν αναλογιστεί κανείς τις εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις στο Κυπριακό, αλλά και στο οικονομικό μοντέλο που πρέπει να ακολουθήσει ο νέος Πρόεδρος της Δημοκρατίας;

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ**

Ενός ναυαγίου μύρια έπονται

Το ναυάγιο της συνεργασίας δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. ΑΚΕΛ-ΔΗΚΟ δεν έχουν ούτε τους δεσμούς του παρελθόντος, ούτε συναντώνται πουθενά ιδεολογικά. Οι διαχωριστικές γραμμές είναι πλέον έντονες και ανυπέρβλητες. Φυσικά, η συνεργασία δεν σκόνταψε σε κάποια ουσιαστική διαφωνία πολιτικών θέσεων, αλλά ακόμα και τα πρόσωπα που συζητήθηκαν κομίζουν συγκεκριμένες πολιτικές ή αποκλείουν άλλες. Μέχρι και το 2003, τα πράγματα ήταν απλά για όλο το κομματικό σκηνικό, καθώς ήταν όλα συγκεχυμένα. Λύση ήθελε και το ΔΗΚΟ, ήθελε και η ΕΔΕΚ και το ΑΚΕΛ, αλλά ουδείς μέχρι τότε δεν την είδε γραμμένη στο χαρτί. Η λέξη «μεικτή» ήταν ο συνδετικός κρίκος που κάλυπτε αριστοτεχνικά τις επιμέρους διαφωνίες στην οικονομία. Κι έτσι στην στρογγυλοποίηση, χώραγαν όλοι, ανεξαρτήτως απόχρωσης. Όταν το Κυπριακό άρχισε να μπαίνει στο χαρτί με τις επιμέρους παραμέτρους της λύσης να γίνονται ξεκάθαρες, ή όταν μαύρα σύννεφα σκέπασαν την κυπριακή οικονομία, το κάθε κόμμα αναγκάστηκε να δώσει απαντήσεις.

Για άλλη μία φορά το ΑΚΕΛ, χωρίς ρεαλιστική ανάγνωση του σκηνικού, βρέθηκε αφελώς να βολοδέρνει σε μακρόσυρτες αδιέξοδες συζητήσεις. Το μόνο που πέτυχε ήταν να πλήξει τη δική του αξιοπιστία, δίνοντας ταυτόχρονα στον μελλοντικό του υποψήφιο, το στίγμα της «λύσης ανάγκης». Το πάθημα του 2018 δεν έγινε μάθημα. Το κόμμα έχει αποτύχει να συμμαχήσει με την κοινωνία και οι συνέπειες της αποτυχίας αυτής θα είναι καθοριστικές για την πορεία της χώρας αλλά κατ' επέκταση και του ίδιου του κινήματος. Ουσιαστικά πέταξε 10 χρόνια στον κάδο της ιστορίας, όπου θα έπρεπε να τα είχε εκμεταλλευτεί ώστε να κτίσει μια νέα ταυτότητα. Να βγει μπροστά με φρέσκιες ιδέες, με νέα πρόσωπα χωρίς εξαρτήσεις, με φορείς που συνενώνουν το κατακερματισμένο προοδευτικό και αριστερό ακροατήριο. Με πλάνο, με όραμα και τόλμη θα είχε δημιουργήσει μια προοδευτική συμμαχία που θα του έδινε στην ουσία τη δυνατότητα να αυξήσει την επιρροή του στην κοινωνία. Όλα αυτά θα οδηγούσαν σε ουσιαστική πρόταση διακυβέρνησης, με περίσσεια αυτοπεποίθηση και αυξημένη δύναμη διαπραγμάτευσης έναντι των κομμάτων του Κέντρου στο ενδεχόμενο συνεργασίας μαζί τους. Αντιθέτως, σήμερα, μοιάζει με κόμμα χωρίς πυξίδα, άνευρο και συχνά αντιφατικό. Η αξιοπιστία του στην κοινωνία είναι περιορισμένη, κάτι που ψαλιδίζει τη δυνατότητά του να απευθένται γενικότερα στο εκλογικό σώμα. Από τις τελευταίες ενέργειες διαχείρισης της εικόνας του στο Ουκρανικό, φαίνεται καθαρά ότι απευθύνεται σε ένα στενό κομματικό πυρήνα, αδιαφορώντας για τη μάζα των ψηφοφόρων που είναι αλλεργικοί σε σύμβολα και συνθήματα. Κι έτσι έφτασε σήμερα να σέρνεται σε ονοματολογίες που δεν έχουν κανένα προοδευτικό πρόσημο, που είναι σε διάσταση με τη δική του ρητορική. Όλοι τα ονόματα πιθανών υποψηφίων που είδαν το φως της δημοσιότητας, για μεγάλη μερίδα του ΑΚΕΛικού ακροατηρίου, αποτελούσαν καθαρό συμβιβασμό, κάτι που μαρτυρεί ότι η δεξαμενή των ψηφοφόρων του είναι κατακερματισμένη.

Βεβαίως, ο κατακερματισμός δεν είναι χαρακτηριστικό του ΑΚΕΛ, αλλά ολόκληρου του κομματικού σκηνικού. Οι ψηφοφόροι χωρίζονται σε πολλές και μικρές ομάδες ποικίλου ιδεολογικού φάσματος, έχουν διαφορετικές απόψεις, ανήκουν σε διαφορετικούς ιδεολογικούς χώρους, ενώ κατά καιρούς ψήφισαν διάφορα κόμματα, δεδομένου ότι ο κομματικός πατριωτισμός έχει ατονήσει. Για να επιστρέψουμε όμως στην αντιπολίτευση, το ΔΗΚΟ έχει ήδη μοιραστεί στα δύο. Οι φιλοδοξίες του Νικόλα Παπαδόπουλου αποδείχτηκαν αμετροεπείς και καταστροφικές, καθώς αφαίρεσαν από το κόμμα τη δυνατότητα να κτίσει μια ισχυρή αντιπολιτευτική συμμαχία με το ΑΚΕΛ. Τουναντίον, η επιμονή για δική του υποψηφιότητα ήταν αλαζονική και προκλητική για τον κόσμο της Αριστεράς, μη αφήνοντας έτσι άλλα περιθώρια για συνεργασία. Φυσικά, ακόμα και σε περίπτωση συνεργασίας, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει πώς θα κινούνταν οι ΔΗΚΟϊκοί ψηφοφόροι. Το κόμμα ταλανίζεται διαχρονικά από αδυναμία συσπείρωσης, ενώ το πρώτο κριτήριο της εκάστοτε ηγεσίας του, ήταν/είναι η συμμετοχή στην εξουσία, με τις πολιτικές θέσεις να μπαίνουν προκλητικά σε δεύτερη μοίρα. Όπως όλα δείχνουν ο Ν. Παπαδόπουλος θα εγκαταλείψει τις προσωπικές του φιλοδοξίες και θα βάλει την ίδια την ύπαρξη του κόμματός του σε περιπέτειες, αναγκασμένος να συρθεί στην υποψηφιότητα Ν. Χριστοδουλίδη, γιατί εκεί συγκλίνουν τα κριτήρια ψηφοφόρων και ηγεσίας – και των δύο ΔΗΚΟ.

Με τούτα και μ' εκείνα τα κόμματα του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου φαίνεται να επιλέγουν ως ιδανικό υποψήφιο έναν πρώην υπουργό της δεκαετούς διακυβέρνησης που κατηγορούν ότι έχει αποτύχει σε όλους τους τομείς, ενώ το μεγαλύτερο κόμμα της αντιπολίτευσης, που φιλοδοξεί να κυβερνήσει, δεν τολμά καν να έχει στη λίστα επιλογών του, ούτε ένα όνομα που να προέρχεται από τον δικό του χώρο και τη δική του πολιτική γραμμή. Εάν όλα αυτά δεν αποτελούν προϊόν πολιτικού καιροσκοπισμού, συνιστούν τουλάχιστον φαινόμενα πολιτικής ένδειας. Είμαστε ήδη, στο διά ταύτα.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Μία κλεψύδρα που αδειάζει στο ΑΚΕΛ

Οι εσωκομματικές διαφωνίες, το ναυάγιο με το ΔΗΚΟ και ο κίνδυνος αποκλεισμού στον β΄ γύρο των προεδρικών εκλογών

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Τη συμφωνία ότι αν επέλθει τελικώς το ναυάγιο αυτό θα γίνει μέσω ενός βελούδινου διαζυγίου πήραν οι Στέφανος Στεφάνου και Νικόλας Παπαδόπουλος, όταν οι τελευταίες τους συναντήσεις έδειχναν πως δεν φαίνεται να υπάρχει θετική κατάληξη μεταξύ των δύο πλευρών. Βελούδινο διαζύγιο καθώς το ΑΚΕΛ θέλει να αποφύγει ένα σενάριο πλήρους ρήξης με το κόμμα του Κέντρου, όπως έγινε άλλωστε και στις προεδρικές του 2018. Οι λόγοι ποικίλλουν, αλλά προτεραιότητα είναι να μην γκρεμιστούν οι όποιες γέφυρες και κατ' επέκταση οι πιθανότητες συνεργασίας σε έναν δεύτερο γύρο. Το ΔΗΚΟ διά του Νικόλα Παπαδόπουλου το είπε και το δείχνουν τα στελέχη με τη στάση τους ότι έχει επιλογές. Αυτή δεν είναι άλλη από την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη. Το ΑΚΕΛ από την άλλη φαίνεται πως βαδίζει εκ νέου ένα μοναχικό δρόμο για τον προεκλογικό με τις επιλογές του να είναι μετρημένες, την κλεψύδρα να αδειάζει επικίνδυνα στην εξεύρεση υποψηφίου και την εσωστρέφεια να βρίσκεται προ των πυλών.

Ένα μικρό χάος

Δεν είναι βεβαίως η πρώτη φορά που παρατηρείται σχετική επιπολαιότητα γύρω από τη διαχείριση εξεύρεσης υποψηφίου στο ΑΚΕΛ. Παρόμοιο σκηνικό εκτυλίχθηκε το 2018, όταν το κόμμα της Αριστεράς ξεκίνησε με την υποψηφιότητα Μάικ Σπανού, αποσύρθηκε κατόπιν της έντονης αντίδρασης της ΑΚΕΛικής βάσης και σίγουρα των καθαρών διαφωνιών που είχε ο κ. Σπανός με το κόμμα, με αποτέλεσμα να επανέλθει η υποψηφιότητα Σταύρου Μαλά στο προσκήνιο. Τότε βεβαίως για το ΑΚΕΛ ήταν ξεκάθαρη η μοναχική πορεία. Αυτή τη φορά ήθελαν με κάθε τρόπο να την αποφύγουν, καθώς πρώτιστος στόχος, όπως έλεγαν, είναι η νίκη των εκλογών. Το τι πήγε λάθος όλο αυτό το διάστημα αποτελεί μνημόσυνο. Αυτό βεβαίως που αξίζει να απαντηθεί είναι για ποιο λόγο υπήρξε τόσο έντονα η προσπάθεια κοινής υποψηφιότητας με το ΔΗΚΟ, που όπως όλα δείχνουν τους χωρίζουν πολλά. Ο Στέφανος Στεφάνου ήταν εξαρχής συνειδητοποιημένος πως το κόμμα που παρέλαβε δεν είναι αυτό των χρυσών εποχών στις αρχές της χιλιετίας, αλλά ένα κόμμα που χρειάζεται –σίγουρα μετά και το τελευταίο αποτέλεσμα– συνεργασίες για να λάβει το εισιτήριο του β΄ γύρου. Αυτός είναι και ο λόγος που επιμένει για συνεργασία με τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης –μετά το ναυάγιο με τον Νικόλα– ούτως ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος αποκλεισμού τους στον β΄ γύρο. Αυτό το οποίο θα κληθεί να αντιμετωπίσει το κόμμα είναι την απομόνωση, καθώς οι επιλογές που έχουν πλέον δεν δίνουν πολλά περιθώρια δημιουργίας αρραγούς αντιπολιτευτικού μετώπου.

Οι ομάδες εντός ΑΚΕΛ για τις συνεργασίες, την πίστη στις θέσεις του Κυπριακού και οι δημόσιες παρεμβάσεις του Άντρου Κυπριανού.

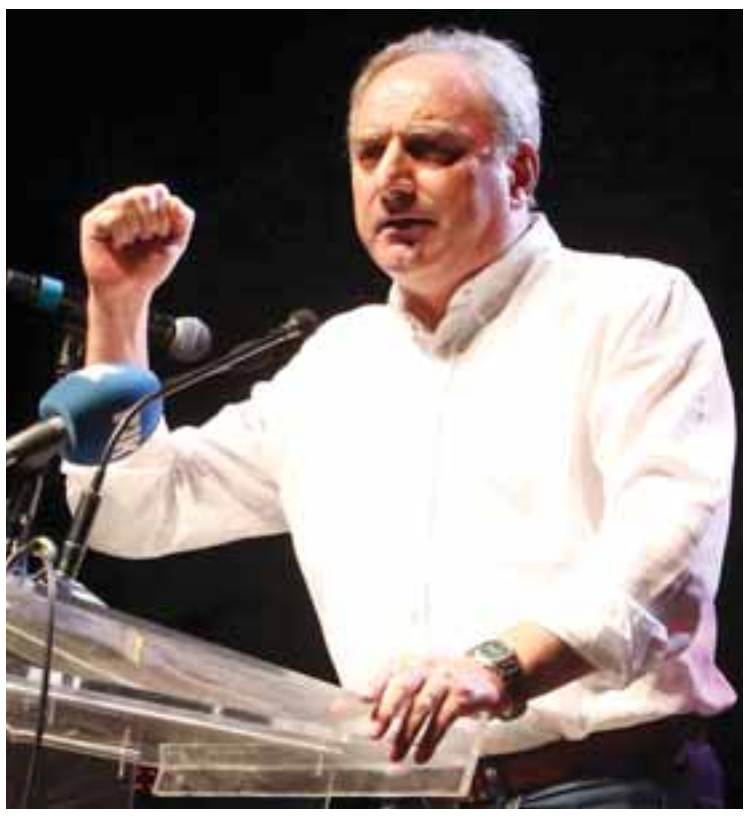

Το ενδεχόμενο δικής του υποψηφιότητας προσπαθεί να κλείσει συνοπτικά ο Στέφανος Στεφάνου, αν και θα αποτελούσε ίσως την απάντηση για την κινητοποίηση του κομματικού μηχανισμού, ίσως και την επιστροφή ψηφοφόρων με το αφήγημα της μόνης αριστερής υποψηφιότητας.

Οι διαφορετικές τάσεις

Πλέον το ΑΚΕΛ επισπεύδει τις διαδικασίες, με την ονοματολογία να επικεντρώνεται σε γνώριμα πρόσωπα. Ήδη έγινε μία αξιολόγηση των υποψηφίων σε επίπεδο Γραμματείας και έχει ήδη παρουσιαστεί στο Πολιτικό Γραφείο το αποτέλεσμα προς συζήτηση. Ήδη εντός των συλλογικών οργάνων υπήρξαν σαφείς διαφωνίες για το πώς πρέπει να κινηθεί το κόμμα. Υπάρχει η τάση της παλαιότερης φρουράς όπως είναι οι Άντρος Κυπριανού, Τουμάζος Τσελεπής, Πάμπης Κυρίτσης, Σωτηρούλα Χαραλάμπους, Νίκος Ιωάννου, οι οποίοι επιδιώκουν πιο καθαρές λύσεις και αποφυγή υπερβάσεων στο Κυπριακό. Οι πλείστοι έβλεπαν θετικά την υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη, ενώ ο Άντρος Κυπριανού αυτή του Τάσου Χριστοφίδη, τον οποίο και προσέγγισε προτού αποχωρήσει από το πηδάλιο για να είναι υποψήφιος του κόμματος. Ο Άντρος Κυπριανού δεν συμμετέχει στα συλλογικά σώματα, ωστόσο οι πρόσφατες δημόσιες παρεμβάσεις του φαίνεται πως έχουν ενοχλήσει την Εζεκία Παπαϊωάννου. Και ο ίδιος, όπως αναφέρουν κομματικές πηγές, έδειξε τη δυσφορία του για τους χειρισμούς της νέας ηγεσίας στο ζήτημα των προεδρικών εκλογών. Υπάρχει και η τάση που επεδίωκε συνεργασία με τον ενδιάμεσο χώρο. Σε αυτήν ανήκουν οι Άριστος Δαμιανού, Χρίστος Χριστοφίδης, Χρύσανθος Ζαννέτος, Γιώργος Γεωργίου, Ανδρέας Φακοντής Ανδρέας Καυκαλιάς τα μέλη του Πολιτικού Γραφείου Άθως Γεωργίου, Μιχάλης Παπανικολάου, Πανίκος Χάμπας και ο δήμαρχος Λάρνακας Ανδρέας Βύρας. Πλην μιας μικρής μειοψηφίας που άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο Νικόλα Παπαδόπουλου στο Πολιτικό Γραφείο της προηγούμενης βδομάδας οι πλείστοι εξ αυτών δυσφόρησαν με το τελεσίγραφο του ΔΗΚΟϊκού προέδρου. Ο Γιώργος Λουκαΐδης ήταν εξ αυτών που επιχείρησε να βάλει στο τραπέζι ονόματα συμπόρευσης με το ΔΗΚΟ (ήταν οπαδός της υποψηφιότητας Παμπορίδη), ωστόσο, διαφώνησε με την επιλογή ηγετικών στελεχών του ΔΗΚΟ.

Το προβάδισμα Αχιλλέα

Μετά και το ναυάγιο η υποψηφιότητα Αχιλλέα Δημητριάδη φαίνεται πλέον να κερδίζει έδαφος. Αν κάποιος άλλωστε ξύπνησε το μικρόβιο των προεδρικών εκλογών στον Αχιλλέα Δημητριάδη είναι το ΑΚΕΛ το 2017, όταν συζητούσε το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του στα συλλογικά όργανα. Υπενθυμίζεται πως παρά μία ψήφο –εντός του Πολιτικού Γραφείου– δεν επελέγη και προκρίθηκε ο Σταύρος Μαλάς. Είναι συνεπώς η λογική επιλογή για πολλούς. Αυτό που θα πρέπει να απαντηθεί είναι το γεγονός ότι ο κ. Δημητριάδης παρουσιάζεται ως μία επιλογή συμβιβασμού, καθώς πήγαν κοντά του μετά το ναυάγιο με το ΔΗΚΟ. Η γραμμή υπεράσπισης θα είναι ότι το κόμμα της Αριστεράς τον έβλεπε θετικά αλλά τον απέρριπτε το ΔΗΚΟ. Ήδη όπως υποστηρίζουν το ποσοστό που λαμβάνει σε δημοσκοπήσεις ως ανεξάρτητος υποψήφιος, προτού ακόμα υποστηριχθεί από κόμμα, δεν είναι καθόλου κακό. Αυτό θεωρείται πως θα λύσει και το πρόβλημα συνοχής εντός του ΑΚΕΛ. Ονόματα τα οποία κατατέθηκαν παράλληλα είναι αυτό του Τάσου Χριστοφίδη, με κύρια ανησυχία τη μη αναγνωρισιμότητά του, της Ερατούς Κοζάκου Μαρκουλλή, ενώ στο τραπέζι μπήκε και ο Ανδρέας Μαυρογιάννης και ο Στέλιος Πλατής. Τα εν λόγω ονόματα συζητήθηκαν διεξοδικά στο Πολιτικό Γραφείο της Παρασκευής.

Το χαρτί που ονομάζεται Στέφανος

Αν όμως οι επιλογές που υπάρχουν πλέον θεωρούνται καταδικασμένες να αποτύχουν, ίσως η υποψηφιότητα Στεφάνου να αποτελεί το κατάλληλο χαρτί; Οι ΑΚΕΛικοί αποζητούν καθαρή υποψηφιότητα που δεν θα λερώσει θέσεις αρχών του κόμματος και η απάντηση για κάποιους είναι ο γ.γ. του ΑΚΕΛ. Αναπόφευκτα θα αποτελεί τη μόνη αριστερή υποψηφιότητα απέναντι σε ένα καταιγισμό από δεξιούς υποψηφίους. Θα σπρώξει τον κομματικό μηχανισμό, ο οποίος βρίσκεται σε αγρανάπαυση, να δουλέψει εντατικά για τη συσπείρωση. Χρησιμοποιώντας το αριστερό χαρτί ενδεχομένως να φέρει κοντά μεγάλη μερίδα αριστερών ψηφοφόρων, οι οποίοι απέχουν και οι οποίοι στο παρελθόν ψήφιζαν το κόμμα. Η κίνηση βεβαίως θεωρείται παράτολμη, όταν συζητείται στα κομματικά πηγαδάκια, δεδομένου και του ποσοστού που λαμβάνει σήμερα το κόμμα. Οι εκτιμήσεις ΑΚΕΛικών στελεχών είναι πως η κυπριακή κοινωνία δεν είναι ακόμα έτοιμη για την επιστροφή μιας καθαρά ΑΚΕΛικής υποψηφιότητας και αυτό ενέχει τον κίνδυνο αποκλεισμού του κόμματος από τον β΄ γύρο και ενδεχομένως του ενταφιασμού της πολιτικής καριέρας του Στέφανου Στεφάνου, ο οποίος τώρα έχει αρχίσει να ξεδιπλώνει την ηγετική του πορεία.

Δύο αναγνώσεις και ο φόβος στην Πινδάρου

Πολύ σοβαρό ενδεχόμενο θεωρείται πλέον η σύμπλευση ΔΗΚΟ - Χριστοδουλίδη με προεκτάσεις στον ΔΗΣΥ

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη Τρίτη επικυρωνόταν το ναυάγιο της συνεργασίας ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ, στην Πινδάρου επικρατούσε σχετική αμηχανία. Όχι μόνο γιατί καταρριπτόταν η ανάλυση που έδιναν εδώ και μήνες ότι τα περί στήριξης ΔΗΚΟ στην υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη ήταν μία καλοστημένη μπλόφα του ΔΗΚΟϊκού προέδρου για να εξαναγκάσει το ΑΚΕΛ να τον στηρίξει, αλλά αμηχανία και για την επόμενη μέρα του προεκλογικού. Επί του παρόντος οι απόψεις διίστανται για το αν η πιθανή σύμπλευση Νικόλα Παπαδόπουλου με Νίκο Χριστοδουλίδη θα βοηθήσει στη συσπείρωση του ΔΗΣΥ ή αν τελικά δυσκολεύει την ήδη δύσκολη υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου.

Οι κρούσεις

Στον ΔΗΣΥ έχουν αποφασίσει πως δεν θα τοποθετηθούν επί του παρόντος για το όλο ζήτημα, καθώς καμία απόφαση δεν έχει ακόμη ληφθεί από τα συλλογικά όργανα του ΔΗΚΟ, όμως εδώ και μέρες έχει ξεκινήσει μία προσπάθεια αποτροπής ενός τέτοιου σεναρίου. Η «Κ» γνωρίζει πως βουλευτές, στελέχη αλλά και παράγοντες του ΔΗΣΥ που μιλούν σε πηγαδάκια και σε οργανωμένους καφέδες με ΔΗΚΟϊκά στελέχη υποστηρίζουν πως στήριξη στον Νίκο Χριστοδουλίδη θα αποτελέσει το τελικό κτύπημα στην επιβίωση και του ΔΗΚΟ και τους προειδοποιούν πως θα ιδρύσει κόμμα στον ενδιάμεσο χώρο, όπως έκανε και ο Γιώργος Λιλλήκας. Αυτές οι παραινέσεις από μόνες τους καταδεικνύουν τη δυσκολία στην οποία βρίσκεται η κυβερνώσα παράταξη. Όχι μόνο γιατί σύμφωνα με την ανάλυση και τα μαθηματικά τους, το καλύτερο σενάριο θα ήταν μία αυτόνομη πορεία του ΔΗΚΟ με τον Νικόλα Παπαδόπουλο, προετοιμάζοντας το έδαφος για συνεργασία του ιδίου στον β΄ γύρο με τον Αβέρωφ Νεοφύτου. Δύσκολο και γιατί η στήριξη Νικόλα σε Νίκο Χριστοδουλίδη αλλάζει πλήρως τα δεδομένα και τα αφηγήματα του προεκλογικού.

Ακόμη και το ενδεχόμενο σύμπλευσης ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ θεωρείτο πως μπορούσε να τύχει χειρισμού από τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Το προεκλογικό αφήγημα απέναντι στο μέτωπο της αντιπολίτευσης είναι λίγο πολύ γνώριμο με την πάροδο των χρόνων και των τελευταίων εκλογικών μαχών. Αφενός γιατί ο ΔΗΣΥ θα έδινε έμφαση στο ότι μπορεί να κυβερνά σε αντίθεση με τους» επικίνδυνους χειρισμούς» της αντιπολίτευσης και αφετέρου γιατί αυτή η μάχη θα συσπείρωνε τους συναγερμικούς που επί του παρόντος επιλέγουν την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη.

Η συσπείρωση του ΔΗΣΥ

Το ερώτημα βεβαίως είναι τι γίνεται στην περίπτωση σύμπλευσης Δημοκρατικού Κόμματος με τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Η αισιόδοξη τάση στον ΔΗΣΥ εκτιμά πως ένας από τους λόγους που ο Νίκος Χριστοδουλίδης απολαμβάνει τέτοιας αποδοχής στις έρευνες, είναι γιατί παρουσιάζεται ως αντισυστημικός και υπεράνω κομμάτων. Ένα είναι να νιώθουν οι συναγερμικοί πως ψηφίζουν έναν επαναστάτη συναγερμικό, άλλο έναν συναγερμικό που έχει τη στήριξη του ΔΗΚΟ. Αυτή η στήριξη όπως λένε θα είναι η απαρχή συσπείρωσης του ΔΗΣΥ στην υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Η ανησυχία ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα κυβερνήσει με το ΔΗΚΟ ακόμη και τη ΔΗΠΑ, όπως λένε, θα στρέψουν τους συναγερμικούς ψηφοφόρους μακριά του. Ιδιαίτερα όταν αυτοί αρχίσουν να τον εκπροσωπούν στα τηλεοπτικά πάνελ. Θα είναι όπως λέγεται μία επανάληψη του σεναρίου του Γιώργου Λιλλήκα και υπενθυμίζουν πως οι υποψήφιοι που στηρίχθηκαν από τον ενδιάμεσο χώρο δεν κατάφεραν να κερδίσουν.

Το κακό σενάριο

Πώς όμως ο ΔΗΣΥ μπορεί να παρουσιάσει προεκλογικά ως αδυναμία τη στήριξη ενός υποψηφίου από κόμματα του ενδιάμεσου χώρου τη στιγμή που και ο ίδιος ο Αβέρωφ Νεοφύτου αυτό επεδίωκε εξαρχής; Στον Συναγερμό υπάρχουν στελέχη που ανησυχούν πως η στήριξη ΔΗΚΟ στον Νίκο Χριστοδουλίδη ανοίγει νέα προβλήματα στην υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου:

Η αισιόδοξη τάση εντός του ΔΗΣΥ θεωρεί πως το ενδεχόμενο στήριξης υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη από το ΔΗΚΟ, θα οδηγήσει στη συσπείρωση του ΔΗΣΥ γύρω από την υποψηφιότητα Αβέρωφ.

Αν το ΔΗΚΟ προχωρήσει με την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη και τα ποσοστά του συνεχίσουν να είναι ψηλά, ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα δεχτεί πιέσεις, για ποιο λόγο απέρριψε έναν πολυσυλλεκτικό υποψήφιο για να κατέλθει ο ίδιος.

• Η δυναμική της υποψηφιότητάς του ενισχύεται όταν έχει ένα κόμμα πίσω του.

• Επιβεβαιώνει το αφήγημά του πως η υποψηφιότητά του είναι πολυσυλλεκτική σε αντίθεση με αυτήν του Αβέρωφ Νεοφύτου (επιχείρημα που χρησιμοποιούσε στις κατ' ιδίαν συζητήσεις του με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ προτού ο τελευταίος εξαγγείλει).

Το ζήτημα της πολυσυλλεκτικότητας είναι κάτι που απασχολεί ιδιαίτερα τα στελέχη του ΔΗΣΥ, καθώς αν ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποκτήσει πλάτες κομμάτων, ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα πρέπει να απαντήσει στο ερώτημα που τίθεται από μερίδα της βάσης: στο για ποιο λόγο απέρριψε μία υποψηφιότητα που έχει περισσότερες πιθανότητες νίκης και επέμεινε στη δική του υποψηφιότητα. Αυτό σε συνδυασμό με το σενάριο που τα ποσοστά του Αβέρωφ Νεοφύτου δεν ανέβουν το επόμενο διάστημα σε δημοσκοπήσεις, προκαλεί τον φόβο στον ΔΗΣΥ για παρέμβαση του Νίκου Αναστασιάδη. Παρέμβαση για να θέσει στον Αβέρωφ Νεοφύτου το ενδεχόμενο απόσυρσής του υπό τον φόβο της ήττας.

Δυσκολία του αφηγήματος

Όλη αυτή η συζήτηση για την υποψηφιότητα Νίκου Χριστοδουλίδη πάντως και το πώς θα τύχει χειρισμού προκαλεί αμηχανία και στον ΔΗΣΥ και στο ΔΗΚΟ. Στον ΔΗΣΥ σημειώνουν πως από τη στιγμή που ο Νίκος Χριστοδουλίδης δηλώνει συναγερμικός, τότε το μόνο χαρτί τους είναι αυτό της αποστασίας, που δεν είναι εύκολο να διαπιστωθεί πόση επιρροή έχει στη σημερινή κοινωνία. Δυσκολία λέγεται πως θα υπάρξει και στο σενάριο που αυτή η υποψηφιότητα αγκαλιαστεί από το ΔΗΚΟ. Δεν θα μπορούν για παράδειγμα να λένε στο ΔΗΚΟ πως ακολουθεί τον στενό συνεργάτη του Νίκου Αναστασιάδη, καθώς αυτό θα ανοίξει τις πόρτες συναγερμικών ψήφων προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ούτε βεβαίως είναι εύκολη η αποδόμησή του ως υπουργού Εξωτερικών, όσο κι αν επιχειρήθηκε αρχικά, δεδομένου ότι επί εννέα χρόνια υπήρξε ο πιο στενός συνεργάτης του Νίκου Αναστασιάδη. Η επιχειρηματολογία στήριξης του Νίκου Χριστοδουλίδη είναι κάτι που απασχολεί ιδιαίτερα και το ΔΗΚΟ. Αυτό που συζητήθηκε στα συλλογικά όργανα είναι ότι θα πρέπει να γίνει προσεκτικός χειρισμός στο πώς θα δικαιολογηθεί μία τέτοια συμμαχία. Να δικαιολογηθεί δεδομένου ότι μέχρι τον περασμένο Μάιο το ΔΗΚΟ βρισκόταν σε μετωπική αντιπαράθεση με την κυβέρνηση Αναστασιάδη και κατ' επέκταση με τον Νίκο Χριστοδουλίδη που αποτελούσε μέρος αυτής της κυβέρνησης. Πάντως, επί του παρόντος έχουν αποφασίσει στο ΔΗΚΟ να δώσουν ένα περιθώριο μέχρι και το τέλος του Πάσχα για τις τελικές αποφάσεις. Άλλωστε, ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν έχει ακόμη εξαγγείλει και δεν είναι διατεθειμένος, όπως λέγεται, ούτε να επισπεύσει την υποψηφιότητά του, αλλά ούτε και να παρουσιαστεί ως μία υποψηφιότητα κομματική. Στο ΔΗΚΟ, πάντως, υπογραμμίζουν πως δεν είναι καθόλου δεδομένη η στήριξη με τον Νίκο Χριστοδουλίδη, πως θα συζητήσουν θέματα που απασχολούν τις δύο πλευρές και δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο αυτόνομης καθόδου.

Ανησυχίες για καθυστερήσεις εξοπλιστικών

Οι επιλογές για αντικατάσταση ή αγορά νέων συστημάτων έχουν γίνει, εκκρεμούν οι τελικές αποφάσεις από το Υπουργικό

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Μέχρι το ερχόμενο φθινόπωρο θα πρέπει να ληφθεί η τελική απόφαση για την αγορά 12 νέων γαλλικών επιθετικών ελικοπτέρων για την αντικατάσταση των ρωσικών και του αντιπυραυλικού συστήματος προς ενίσχυση της αντιαεροπορικής ομπρέλας.

Επιφυλάξεις, στην καλύτερη περίπτωση, για την άμεση υλοποίηση των εξοπλιστικών της Εθνικής Φρουράς εκφράζονται από το υπουργείο Οικονομικών λόγω της πανδημίας και της ρωσο-ουκρανικής σύρραξης.

Σε μια κρίσιμη χρονικά συγκυρία βρίσκεται η υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων της Εθνικής Φρουράς μέσω απόκτησης σημαντικών οπλικών συστημάτων, που είτε θα αντικαταστήσουν παλαιότερα είτε θα αυξήσουν τα υπάρχοντα. Με βάση τους προγραμματισμούς, το 2022 είναι η χρονιά κατά την οποία η Εθνική Φρουρά θα ξεκινήσει, ίσως, τη σημαντικότερη αναβάθμιση του οπλοστασίου της μετά την περίοδο 1996 – 2002, επταετία κατά την οποία διαφοροποιήθηκε ριζικά το προφίλ του στρατού της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είκοσι και πλέον χρόνια μετά και εφόσον στο μεσοδιάστημα πάγωσε κάθε εξοπλιστικό πρόγραμμα της Εθνικής Φρουράς, η κυβέρνηση καλείται να υλοποιήσει τους σχεδιασμούς που αφορούν πρώτον τις επιχειρησιακές δυνατότητες της δύναμης και δεύτερον τις υποχρεώσεις της Κύπρου, όπως αυτές απορρέουν από τη συμμετοχή της στην Ε.Ε. αλλά και τον ξεκάθαρο γεωπολιτικό προσανατολισμό της χώρας προς τη Δύση.

Ένα άλλο στοιχείο που ενισχύει τη σημαντικότητα της υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων, αφορά τη συνεργασία Κύπρου και Ελλάδας και άλλων χωρών στον αμυντικό και στρατιωτικό τομέα. Η επιλογή των υπό αγορά οπλικών συστημάτων φαίνεται να έχει γίνει στη λογική της διαλειτουργικότητας των συστημάτων των δύο χωρών, αλλά και άλλων δυτικών δυνάμεων με τις οποίες η Κύπρος διατηρεί στενές σχέσεις συνεργασίας σε στρατιωτικό επίπεδο. Οι ανάγκες που προκύπτουν σε διπλωματικό και στρατιωτικό επίπεδο ωθούν σε διαφοροποίηση του εξοπλιστικού προφίλ, κίνηση γνωστή και ως «απορωσοποίηση» της Εθνικής Φρουράς.

Μουρμουρητά

Η περίοδος μέχρι τον ερχόμενο Ιούνιο θεωρείται καθοριστικής σημασίας για το υπουργείο Άμυνας, μιας και μέχρι τότε θα πρέπει να έχει κλείσει οριστικά η αγορά δύο σημαντικών συστημάτων της Εθνικής Φρουράς. Αρχικά των επιθετικών ελικοπτέρων που θα αντικαταστήσουν τα ρωσικά MI-35 και έπειτα του συμπληρωματικού αντιπυραυλικού συστήματος μικρής εμβέλειας, το οποίο θα κλείσει τα όποια κενά υπάρχουν στην αντιπυραυλική ομπρέλα της Κύπρου. Και για τους δύο τύπους οπλικών συστημάτων οι διαδικασίες επιλογής έχουν ολοκληρωθεί, ωστόσο, εκφράζονται ανησυχίες για σημάδια δυστοκίας στην υλοποίηση της αγοράς τους. Οι ανησυχίες που εκφράζονται εδράζονται σε ενστάσεις εντός της κυβέρνησης και αφορούν το οικονομικό κόστος αγοράς των νέων εξοπλιστικών συστημάτων. Οι όποιες αντίθετες απόψεις ή επιφυλάξεις από το υπουργείο Οικονομικών φαίνεται να διατυπώνονται στη λογική της οικονομικής περισυλλογής μετά την πανδημία αλλά και του ρευστού οικονομικού περιβάλλοντος, σε διεθνές επίπεδο, ένεκα του ρωσο-ουκρανικού πολέμου.

Το θέμα των κονδυλίων για την άμυνα φαίνεται να υπάρχει ως θέμα και στο πλαίσιο της συνεργασίας Κύπρου - Ελλάδας.

Οι προϋπολογισμένες αμυντικές δαπάνες

Οι προϋπολογισμένες δαπάνες του υπουργείου Άμυνας για την τρέχουσα χρονιά ανέρχονται στο 470 εκατ. ευρώ και είναι μειωμένες σε σχέση με το 2021. Το κονδύλι που διατίθεται για την αμυντική θωράκιση της χώρας αφορά περίπου το 1/3 των συνολικών δαπανών του υπουργείου Άμυνας χωρίς να υπολογίζονται τα κονδύλια που αποδεσμεύονται ως συμπληρωματικοί προϋπολογισμοί. Τα κονδύλια το 2021 ανήλθαν περίπου στα 45 εκατ. ευρώ. Το θέμα των κονδυλίων για την άμυνα φαίνεται να υπάρχει ως θέμα και στο πλαίσιο της συνεργασίας Κύπρου - Ελλάδας. Από την περίοδο που η αμυντική συνεργασία των δύο χωρών τέθηκε σε άλλη βάση, αυτό το οποίο προτάσσεται ως ανάγκη, σε πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο, είναι η περαιτέρω ενίσχυση της αμυντικής θωράκισης της Κύπρου με ιδίους πόρους και μέσα. Αυτό βέβαια σε καμία περίπτωση δεν υποβαθμίζει τη διαχρονική πρόθεση και βούληση της Ελλάδας να συνεχίζει να στηρίζει την άμυνα της Κύπρου, όπως έλεγαν στην «Κ» στρατιωτικές πηγές σε Λευκωσία και Αθήνα. Ωστόσο, όπως ορθά επισήμαναν οι ίδιες πηγές, τον πρώτο ρόλο στις αμυντικές ανάγκες του τόπου τον έχει η Κύπρος και όχι οι όποιες συμμαχίες έχουν εδραιωθεί διαχρονικά.

Τα επιθετικά ελικόπτερα

Με βάση τους προγραμματισμούς η πρώτη αγορά, που υπό κανονικές συνθήκες πρέπει να κλείσει, είναι αυτή των νέων επιθετικών ελικοπτέρων. Εάν δεν υπάρξει κάποιος εξωγενής παράγοντας που θα διαφοροποιήσει τα χρονοδιαγράμματα, η αγορά θα πρέπει να τεθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση μέχρι τον ερχόμενο Ιούνιο. Την περίοδο εκείνη θα έχει ολοκληρωθεί η πώληση των 11 ρωσικών επιθετικών ελικοπτέρων που διαθέτει η Εθνική Φρουρά στη Σερβία. Πώληση που καθυστέρησε ένεκα των εκλογών στη χώρα. Τα ρωσικά πτητικά μέσα θα αντικατασταθούν 12 επιθετικά ελικόπτερα από την ευρωπαϊκή στρατιωτική βιομηχανία. Ο τύπος που έχει επιλεγεί είναι τα γαλλικά επιθετικά ελικόπτερα TIGER, προσαρμοσμένα στις ανάγκες της Εθνικής Φρουράς. Η αγορά θα γίνει σε δύο φάσεις, έξι συν έξι, και το κόστος υπολογίζεται κοντά στα 300 εκατ. ευρώ. Με βάση τον προϋπολογισμό του τρέχοντος έτους, το κονδύλι για τρέχουσες και νέες αγορές είναι κοντά στα 130 εκατ. ευρώ. Στην περίπτωση που παρατηρηθεί καθυστέρηση πέραν του ερχόμενου καλοκαιριού στην αγορά των νέων ελικοπτέρων, εκφράζονται ζωηρές ανησυχίες για κενά στην άμυνα από αέρος, ένεκα του χρόνου παράδοσης των νέων, νοουμένου ότι η πώληση των υφιστάμενων προχωρήσει.

Το «Iron Dome»

Το δεύτερο σε σειρά οπλικό σύστημα για το οποίο οι διαδικασίες επιλογής του έχουν ολοκληρωθεί είναι το αντιπυραυλικό σύστημα μικρής εμβέλειας «Iron Dome», που διαθέτει για τις δικές του ανάγκες το γειτονικό Ισραήλ. Το συγκεκριμένο σύστημα θα καλύψει τα όποια κενά υπάρχουν στην αντιαεροπορική ομπρέλα της Κύπρου, μιας και οι επιδόσεις του συστήματος στην αναχαίτηση ρουκετών έχουν κριθεί εντυπωσιακές από τους Ισραηλινούς. Το σύστημα με βάση τον κατασκευαστή αναχαιτίζει πολλαπλούς πυραύλους μικρής εμβέλειας, σε εμβέλεια έως 70 χιλιόμετρα. Το συγκεκριμένο σύστημα χρησιμοποιείται τα τελευταία χρόνια από το Ισραήλ σε συνδυασμό με άλλα αντιαεροπορικά συστήματα. Η συγκεκριμένη αγορά με βάση τους προγραμματισμούς υπολογίζεται να έχει περάσει από το Υπουργικό Συμβούλιο μέχρι το ερχόμενο φθινόπωρο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Η διαπλοκή, η διαφθορά και η πελατειακή σχέση

Η διαπλοκή και η διαφθορά είναι σήμα κατατεθέν στη σημερινή κυπριακή κοινωνία και ιδιαίτερα στην πολιτική ζωή και δραστηριότητα. Ποιος άραγε έχει την ευθύνη γι' αυτό το κατάντημα της κυπριακής κοινωνίας; Ποιος είναι αυτός που διαφθείρει ποιον και ποιος είναι το θύμα της διαπλοκής και της διαφθοράς;

Σε πολλούς επικρατεί η άποψη ότι οι πολιτικοί γενικώς είναι διεφθαρμένοι. Όλοι οι πολιτικοί, χωρίς εξαιρέσεις. Αυτή είναι μια ανήθικη γενίκευση. Γιατί όλοι ξέρουν και αναγνωρίζουν, πως πολλοί πολιτικοί είναι έντιμοι και με ήθος. Αλλά όταν προσπαθούμε να πούμε ότι είναι όλοι οι ίδιοι, ίσως προσπαθούμε να κρύψουμε ή να δικαιολογήσουμε και τις δικές μας ευθύνες για την ανάπτυξη της διαπλοκής και της διαφθοράς.

Η πρώτη εκδήλωση της πολιτικής διαπλοκής είναι η δημιουργία πελατειακής σχέσης μεταξύ κομμάτων, πολιτικών στελεχών και ψηφοφόρων. Οι πελάτες είναι φυσικά οι ψηφοφόροι. Και η πελατειακή σχέση έχει ένα αμφίδρομο συμφέρον. Ο ψηφοφόρος εισπράττει ρουσφέτια, από αγνή εξυπηρέτηση και βοήθεια, μέχρι αναξιοκρατικούς διορισμούς, παράνομες παροχές και εξυπηρετήσεις για προσωπικά συμφέροντα. Και οι πολιτικοί και τα κόμματα συλλέγουν ψήφους σε κάθε εκλογική αναμέτρηση. Η ψήφος δηλαδή είναι το αντάλλαγμα του μικρού ή μεγάλου ρουσφετιού.

Ποιος διαφθείρει ποιον, λοιπόν; Οι πολιτικοί διαφθείρουν τους ψηφοφόρους, προσφέροντάς τους ρουσφέτια, μικρά και καραμπινάτα. Και οι ψηφοφόροι διαφθείρουν τους πολιτικούς, αποδεχόμενοι τα ρουσφέτια, αλλά κυρίως αναζητώντας τα και επιδιώκοντάς τα. Θυμάμαι μια χαρακτηριστική φράση ενός ψηφοφόρου προς τον εκλεγέντα σύμβουλο: «Μα εμείς, κουμπάρε, εν σε ψηφίσαμε για να κάμνεις αντιπολίτευση, αλλά για να μας κάμνεις τες δουλειές μας».

Η ορθότητα των πιο πάνω απόψεων αποδεικνύεται κάθε φορά που διεξάγονται εκλογές. Ιδιαίτερα όμως στις τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις. Τα κόμματα που είχαν ταυτιστεί με τη διαφθορά, ακόμα και με πορίσματα ανακριτικών επιτροπών, δεν έπαθαν τη ζημιά που ανέμενε ο έντιμος ψηφοφόρος.

Ο ψηφοφόρος εισπράττει ρουσφέτια, από αγνή εξυπηρέτηση και βοήθεια, μέχρι αναξιοκρατικούς διορισμούς, παράνομες παροχές και εξυπηρετήσεις για προσωπικά συμφέροντα.

Αντίθετα. Κόμμα που έχει το ρουσφέτι ως μέθοδο ανέλιξης και την ευελιξία να βρίσκεται δίπλα στον εκάστοτε νικητή, επιδιώκοντας καρέκλες, αύξησε αναπάντεχα τα ποσοστά του. Και κόμματα που καταπολέμησαν με πάθος τη διαφθορά, συρρικνώθηκαν επικίνδυνα.

Το συμπέρασμα είναι ότι ο ψηφοφόρος δεν ενδιαφέρεται για τη διαφθορά και τη διαπλοκή. Λεκτικά την καταδικάζει. Στις δημοσκοπήσεις τάσσεται εναντίον της διαφθοράς και των διεφθαρμένων. Στην πράξη όμως, την ώρα που θα δώσει την ψήφο του, δίνει τα διαπιστευτήρια του καλού πελάτη. Δεν το ενδιαφέρει αν δίδει την ψήφο του σε διεφθαρμένο πολιτικό ή κόμμα της διαφθοράς. Αντίθετα δίνει την ψήφο του εκεί που νομίζει ότι θα ωφεληθεί και ο ίδιος από μια δραστηριότητα διαπλοκής και διαφθοράς. Να πάρει και ο ίδιος λίγα ψίχουλα. Είτε ένα ρουσφέτι, μία άδεια παράτυπη, ένα διορισμό χωρίς αξιοκρατία. Και στις δημοσκοπήσεις θα δηλώσει εμφαντικά ενάντια στη διαφθορά και τους διεφθαρμένους.

Στις τελευταίες εκλογές κάποιος φίλος δήλωνε υπέρ κόμματος, που δημιουργήθηκε από αποστάτες του δικού του κόμματος και της δικής του ιδεολογίας. Δεν το έκρυβε. Αντίθετα προσπαθούσε να το φανερώσει ως διαπιστευτήρια προς την ηγεσία. Όταν παραξενευμένος του δήλωσα, ότι αυτοί που θα ψηφίσει πρόδωσαν την ιδεολογία και την εθνική θέση του κόμματος και συμμάχησαν με το κόμμα της αντίθετης άποψης, μου δήλωσε με στόμφο: «Αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Το μέλλον είναι η προαγωγή που αναμένω, Το κόμμα μου δεν μπορεί να μου τη δώσει, αφού δεν έχει εξουσία. Ενώ το κόμμα που θα ψηφίσω, μοιράζει προαγωγές και υψηλόμισθες θέσεις. Εσύ μείνε με την ιδεολογία σου και την καθήλωσή σου».

Αυτή είναι η νοοτροπία που καλλιεργεί την πελατειακή σχέση. Εξιδανικεύει τη διαπλοκή και αθωώνει τη διαφορά και τους διεφθαρμένους. Για τούτο και κάποιοι διεφθαρμένοι νιώθουν και πιστεύουν, ότι με τις εκλογές ο λαός τους αθωώνει και τους υπερασπίζεται. Τελευταία άκουσα από πρωινή εκπομπή ένα μήνυμα που έστειλε ακροατής για να σχολιάσει άποψη που κατηγορούσε κάποιο για διαφθορά. «Αν μεν είχαμε τον ……. (δεν αναφέρω το όνομα για ευνόητους λόγους) ήταν να λυσσιοπεινάσουμε ούλλοι». Ήταν φανερό πώς κάποια ψίχουλα της διαφθοράς έφθασαν και στη δική του τσέπη, όπως και στην τσέπη χιλιάδων άλλων ψηφοφόρων που εισπράττουν κάτι τις ή αναμένουν στο μέλλον να εισπράξουν.

Όσο αναπτύσσεται η πελατειακή σχέση κομμάτων και ψηφοφόρων, τόσο θα μεγαλώνει η διαπλοκή και η διαφθορά. Η αποχή από τις εκλογές δεν καταπολεμά τη διαφθορά και τη διαπλοκή. Ενισχύει την πελατειακή σχέση. Απόφυγέ την.

Και εγένετο Δίκτυο Δικαιοσύνη για όλους

Τη Μεγάλη Τρίτη η εξαγγελία του φορέα, ο οποίος θα παρέχει αμισθί νομική καθοδήγηση σε πολίτες με οικονομικά προβλήματα

ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σάρκα και οστά εντός της Μεγάλης Εβδομάδας λαμβάνει η δυνατότητα πρόσβασης πολιτών με οικονομικά προβλήματα σε υπηρεσίες νομικής καθοδήγησης. Τα προβλήματα αποκλεισμού που βιώνει αδιευκρίνιστη μερίδα πολιτών θα παύσουν να υφίσταται από τη Μεγάλη Τρίτη, ημέρα κατά την οποία θα εξαγγελθεί και επίσημα η σύσταση και λειτουργία του Δικτύου Δικαιοσύνη για Όλους. Στόχος του προγράμματος είναι η ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών στη δικαιοσύνη και απευθύνεται σε άτομα που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να συμβουλευθούν δικηγόρο για διάφορα ζητήματα που αντιμετωπίζουν στην καθημερινότητά τους. Η ιδέα του προγράμματος ξεκίνησε με την πρωτοβουλία δικηγόρων και στην πορεία τέθηκε υπό τη σκέπη του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, ο οποίος θα έχει και την εποπτεία. Για τον φορέα με την ονομασία «Κυπριακό Δίκτυο Δικαιοσύνη για Όλους» μίλησε στην «Κ» η δικηγόρος και συνιδρύτρια Αλεξία Κουντουρή, η οποία εξήγησε την ανάγκη σύστασης του Δικτύου Δικαιοσύνη για Όλους, τους δικαιούχους αλλά και το πώς θα λειτουργεί.

Στη Λευκωσία το πρόγραμμα, σε πρώτη φάση, θα λειτουργήσει πιλοτικά στο Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο. Ωστόσο, θα επεκταθεί σε όλες τις επαρχίες και έχουν γίνει επαφές με τρεις δήμους.

Η ιδέα του Δικτύου

Η προοπτική ενός προγράμματος αμισθί νομικών υπηρεσιών με συγκεκριμένα κριτήρια ως προς τους δικαιούχους, υπάρχει από τον περασμένο Σεπτέμβριο και η διαμόρφωσή της ιδέας ανέδειξε την ανάγκη η όλη πρωτοβουλία να τεθεί υπό τη σκέπη του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, πρώτον για θεσμικούς λόγους και δεύτερον για να δοθεί περισσότερο κύρος στην όλη προσπάθεια, όπως τονίζει η κ. Κουντουρή.

Η εμπλοκή του οργάνου των δικηγόρων, όπως ορθά επισημαίνεται, θα καλύπτει το κομμάτι εποπτείας της όλης προσπάθειας, ενώ συνάμα, όπως είπε χαρακτηριστικά η κ. Κουντουρή, «θα διασκέδαζε κάποιες ανησυχίες που εκφράστηκαν, αρχικά, από κάποιους δικηγόρους». Η διαμόρφωση της ιδέας έγινε από ομάδα που συστάθηκε από τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο και άλλους δύο δικηγόρους, ανάμεσά τους και η Αλεξία Κουντουρή, οι οποίοι αρχές Απριλίου υπέβαλαν τη τελική πρότασή τους στον ΠΔΣ.

Οι δικαιούχοι

Προκειμένου να μην παρουσιαστούν φαινόμενα αθέμιτου επαγγελματικού ανταγωνισμού του προγράμματος με άλλους δικηγόρους και γραφεία, η λειτουργία του Δικτύου προνοεί ένα αυστηρό πλαίσιο για τους δικαιούχους. Πρόσβαση σε αυτό θα έχουν αποκλειστικά και μόνο φυσικά πρόσωπα τα οποία αποδεδειγμένα αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα. Βασικό κριτήριο πρόσβασης και παροχής αμισθί νομικής καθοδήγησης θα έχουν οι λήπτες του Εγγυημένου Ελάχιστου Εισοδήματος (ΕΕΕ). Δεύτερη βασική προϋπόθεση είναι να μην επηρεάζεται το υφιστάμενο πρόγραμμα Νομικής Αρωγής που προσφέρει το κράτος.

Το πρόγραμμα «Κυπριακό Δίκτυο Δικαιοσύνη για Όλους» παρουσίασε στην «Κ», η εκ των εμπνευστών και ιδρυτριών του, δικηγόρος Αλεξία Κουντουρή.

Τουτέστιν κάποιος πολίτης που είναι δικαιούχος Νομικής Αρωγής αυτόματα δεν θα μπορεί να είναι και δικαιούχος του προγράμματος Δικαιοσύνη για Όλους. Μια πρόνοια που καθησύχασε τις όποιες επιφυλάξεις υπήρχαν ανάμεσα στον δικηγορικό κόσμο. Επιπρόσθετη ασφαλιστική δικλίδα αποτελεί η πρόνοια ότι η νομική καθοδήγηση θα δίδεται σε πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποταθεί σε δικηγορικά γραφεία.

Πώς θα λειτουργεί

Το Δίκτυο Δικαιοσύνη για Όλους θα έχει παρουσία σε όλες τις επαρχίες. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό που έχει γίνει, θα οργανωθούν κέντρα εξυπηρέτησης, τύπου walk in, τα οποία θα στελεχώνονται από δικηγόρο, συνεργάτη του φορέα. Παράλληλα, μέλη του ΠΔΣ που επιθυμούν θα εγγραφούν σε ειδικό κατάλογο και θα παρέχουν εθελοντικά δωρεάν τις υπηρεσίες τους, ακολουθώντας αυστηρό πλαίσιο. Οι πολίτες που θα αποτείνονται στα κέντρα εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, θα λαμβάνουν μία κατ' αρχήν νομική καθοδήγηση και σε περίπτωση που απαιτείται η λήψη δικαστικών μέτρων, θα παραπέμπονται σε δικηγόρο που ασχολείται με τέτοιας φύσεως υποθέσεις, με βάση και τον κατάλογο που θα τηρείται με τους εθελοντές δικηγόρους. Το Δίκτυο θα στεγαστεί στα Πολυδύναμα Κέντρα των Δήμων σε κάθε επαρχία. Στη Λευκωσία το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί πιλοτικά στο Πολυδύναμο Κέντρο του Δήμου. Η επιλογή των χώρων στέγασης του Δικτύου συνέπεσε και με τον προσανατολισμό τα Πολυδύναμα Κέντρα των Δήμων να συμβάλουν στη βοήθεια και εξυπηρέτηση των πολιτών.

Λειτουργικά έξοδα

Σημαντική βοήθεια προκειμένου να υλοποιηθεί η ιδέα Δικαιοσύνη για Όλους πρόσφερε το υπουργείο Οικονομικών, το οποίο θα καλύψει τα ετήσια έξοδα λειτουργίας του Δικτύου, παγκύπρια. Ήδη, όπως μας εξήγησε η κ. Κουντουρή, έχει εγκριθεί η σχετική δαπάνη, η οποία ανέρχεται περίπου στις 100 με 150 χιλιάδες ευρώ τον χρόνο. Στον χώρο παροχής νομικής καθοδήγησης θα βρίσκονται και λειτουργοί του υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, οι οποίοι θα έχουν την ευθύνη ταυτοποίησης των ενδιαφερομένων, εάν είναι δικαιούχοι και λήπτες του ΕΕΕ μέσω των αρχείων που έχουν στη διάθεσή τους.

Μνημόνιο συνεργασίας

Η έναρξη λειτουργίας του Δικτύου θα γίνει με την παροχή νομικής καθοδήγησης με προοπτική στο μέλλον να επεκταθεί και με την παροχή υπηρεσιών εκπροσώπησης πολιτών στα δικαστήρια. Προς τούτο σχεδιάζεται η δημιουργία ενός μητρώου από εθελοντές δικηγόρους, οι οποίοι θα προσφέρουν δωρεάν υπηρεσίες σε όσους έχουν ανάγκη. Η διαδικασία επιλογής θα γίνεται εκ περιτροπής από το μητρώο των εθελοντών δικηγόρων και θα είναι υπό την εποπτεία του Φορέα Δικαιοσύνη για Όλους. Η επίσημη εξαγγελία λειτουργίας του Δικτύου θα γίνει τη Μεγάλη Τρίτη στο Πολυδύναμο Δημοτικό Κέντρο του Δήμου Λευκωσίας, τον χώρο που θα ξεκινήσει η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος. Τη φιλοσοφία, τους δομικούς άξονες και τους στόχους του προγράμματος θα αναπτύξει η δικηγόρος και συνιδρύτρια του Κυπριακού Δικτύου Δικαιοσύνη για Όλους κ. Αλεξία Κουντουρή, ενώ θα υπογραφεί και Μνημόνιο Συνεργασίας του Κυπριακού Δικτύου Δικαιοσύνη για Όλους με το υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας.

στη μάχη
ενάντια στον καρκίνο

47η ΠΟΡΕΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΣ
Κυριακή, 17 Απριλίου 2022 | Πορείες σε όλες τις πόλεις

Αυτή είναι η αληθινή
μαχήτρια της ζωής

Οι ασθενείς, οι οικογένειές τους, οι επαγγελματίες Υγείας, οι εθελοντές και όλοι όσοι μάχονται ενάντια στον καρκίνο, σε χρειάζονται δίπλα τους.

Στήριξε τον Αντικαρκινικό Σύνδεσμο Κύπρου και τις υπηρεσίες Ανακουφιστικής Φροντίδας που προσφέρει δωρεάν σε χιλιάδες ασθενείς με εμπειρία καρκίνου. **Γίνε και φέτος η δύναμη των μαχητών της ζωής.**

Μάθε περισσότερα και κάνε την εισφορά σου στο **www.stimaxi.com.cy**

Υποστηρικτές
SUPPORT CY
αντα μοιβή
ΑΝΤΙΚΑΡΚΙΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΟΙΝΟ ΚΥΠΡΙΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΛΜΑΤΖΗ

Πάνος Σόμπολος, βετεράνος αστυνομικός συντάκτης

Οι σταθμοί του

1967
Αρχίζει να εργάζεται ως βοηθός στο αστυνομικό ρεπορτάζ στις εφημερίδες «Αθηναϊκή», «Ακρόπολις» και «Μακεδονία».

1976
Ξεκινά τη συνεργασία του με την τότε ΥΕΝΕΔ, μετέπειτα ΕΡΤ2, ΝΕΤ, ΕΡΤ, στο αστυνομικό ρεπορτάζ.

1981
Εργάζεται στην εφημερίδα «Εθνος» και στα περιοδικά «Εικόνες», «Επίκαιρα», «Πάνθεον» κ.ά.

1998
Αποχωρεί από την ΕΡΤ και αρχίζει να δουλεύει στο Mega έως τα τέλη του 2011, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε.

2003
Δημιουργεί και παρουσιάζει την εκπομπή «Αυτόπτης μάρτυρας» (Mega), πρώτη σε θεαματικότητα. Βραβεύεται από την Ενωση Ευρωπαίων Δημοσιογράφων.

2005-2011
Εκλέγεται πρόεδρος του Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ, για τρεις συνεχόμενες θητείες.

2007
Φεύγει από τη ζωή η σύζυγός του Τζένη, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά, την Ανθούλα και τον Γιώργο.

2019
Καθιερώνεται από το Ιδρυμα Μπότση βραβείο «Πάνος Σόμπολος». Απονέμεται σε δημοσιογράφους που διακρίθηκαν στο αστυνομικό, δικαστικό ή ελεύθερο ρεπορτάζ.

Ο ρεπόρτερ δεν είναι αστυνομικός

Ημουν δημοσιογράφος, δεν εξιχνίαζα εγκλήματα – Αλλο αστυνομικό ρεπορτάζ, άλλο «εκπρόσωπος» της αστυνομίας

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Στη διάρκεια μιας διαδρομής 15 λεπτών τού τηλεφώνησαν από έξι εκπομπές για να του ζητήσουν να εμφανιστεί. Τι κι αν έχει βγει στη σύνταξη ο Πάνος Σόμπολος εδώ και πολύ καιρό, ύστερα από 41 χρόνια σε ένα από τα πιο σκληρά και κοπιώδη ρεπορτάζ: το αστυνομικό. Μόλις προκύψει κάποιο μεγάλο θέμα, σε εκείνον στρέφονται για να ζητήσουν τη γνώμη του. Αυτή την εποχή κυριαρχεί η Ρούλα Πισπιρίγκου, για την οποία ο Πάνος Σόμπολος έχει σχολιάσει ότι αν αποδειχθεί ένοχη θα είναι «το έγκλημα του αιώνα», προβλέποντας ότι η ίδια

Η μακαρίτισσα η γυναίκα μου έλεγε πως «ο μισός μισθός σου πάει στο σπίτι και ο άλλος μισός στους κακοποιούς, στους φυλακισμένους».

πολύ δύσκολα θα ομολογήσει.

Στην οθόνη ανοικτής ακρόασης του αυτοκινήτου του, βλέπω το όνομα Κώστας Σαμαράς, στο τελευταίο, πριν φτάσουμε στον προορισμό μας, τηλεφώνημα. Αναζητούσε βιβλιογραφία για μια έρευνα που κάνει και απευθυνόταν στον Π. Σόμπολο για βοήθεια. Υπήρξε διαβόητος λήστης, το τρίτο μέλος της συμμορίας Παλαιοκώστα. Εξέτισε την ποινή του, αποφυλακίστηκε και ζει στα Τρίκαλα. Στη φυλακή έκανε και έκθεση ζωγραφικής. Οταν βγήκε, πήρε τηλέφωνο τον Σόμπολο. «Αδελφέ Πάνο, καθάρισα», του είπε. «Εγραψα ένα βιβλίο για τη ζωή μου στη φυλακή. Θέλω να έρθεις να το παρουσιάσεις». «Πήγα στα Τρίκαλα και το παρουσίασα μαζί με τον δήμαρχο της

«Εμείς που δουλεύαμε 24 ώρες το 24ωρο ίσα ίσα που πήραμε ένα σπίτι, ένα αυτοκίνητο, φτιάξαμε ένα εξοχικό, και αυτή είναι όλη η περιουσία. Και σήμερα τα έδωσα προίκα στα παιδιά μου και μένω στο ενοίκιο», λέει ο Πάνος Σόμπολος.

πόλης. Πάντα αντιμετώπιζα τους παρανόμους με ανθρωπιά. Με προσέγγιζαν και τους προσέγγιζα», υπογραμμίζει ο κ. Σόμπολος. Ο Κώστας Σαμαράς έχει δηλώσει ότι «γύρισε σελίδα». «Μπορεί να συμβεί αυτό, για οποιονδήποτε κακοποιό;» τον ρωτώ. «Οι περισσότεροι κάνουν προσπάθεια, αλλά δεν τα καταφέρνουν. Γιατί; Γιατί έτσι έχουν μάθει. Δεν ξέρουν πώς είναι, για παράδειγμα, να πηγαίνεις σε μια δουλειά κάθε μέρα. Δεν ξεφεύγουν από ναρκωτικά, από άλλες συνήθειες. Δεν είναι εύκολο. Εχω βάλει σε δουλειές, όμως, κάποιους και τα πήγαν καλά. Ενα σερβιτόρο σε ταβέρνα, άλλον υπάλληλο σε εργοστάσιο φωτιστικών...». «Αυτό, λογικά, είναι μια διαδικασία που δεν θα έπρεπε να αναλαμβάνετε εσείς αλλά η πολιτεία», παρατηρώ. «Είναι μια πολύ μεγάλη κουβέντα... Πολλοί μου λένε "βγήκα από τη φυλακή, τι θα κάνω;". Η μακαρίτισσα η γυναίκα μου έλεγε πως "ο μισός μισθός σου πάει στο σπίτι και ο άλλος μισός στους κακοποιούς, στους φυλακισμένους"».

– Πώς και με τόση κοινωνική κινητικότητα δεν θελήσατε να ασχοληθείτε με την πολιτική;

– Δεν τη θέλω. Μου προσφέρθηκε θέση βουλευτή Επικρατείας, εκλόγιμη. Επί Ν.Δ., με πρωθυπουργό τον Κώστα Καραμανλή. Ευχαρίστησα πολύ και είπα ότι εάν αποφασίσω να ασχοληθώ θα βάλω υποψηφιότητα κανονικά, να εκλεγώ με ψήφο. Και από το ΠΑΣΟΚ μού είχαν προτείνει. Δεν τα πάω καλά με τους «κομματισμούς». Σέβομαι την όποια πεποίθηση, πολιτική τοποθέτηση, του καθενός. Εκείνο που δεν θέλω είναι οι παρωπίδες και ο φανατισμός. Οχι οπαδισμός. Να είσαι φίλος, όχι οπαδός. Το ίδιο υποστηρίζω και για τα ποδοσφαιρικά. Είναι η βασική αρχή μου: χωρίς φανατισμούς, προκαταλήψεις, σκοπιμότητες. Αυτό προτείνω και στους νεότερους συναδέλφους: ήθος και εργατικότητα. Εχεις αυτές τις δύο λέξεις; Θα προκόψεις. Δεν τις έχεις; Θα σου φταίει ο αρχισυντάκτης, ο συνάδελφος, ο διευθυντής, ο οποιοσδήποτε. Οταν λέμε ήθος εννοούμε αγάπη, αλληλοσυνεννόηση, αλληλοβοήθεια, ανθρωπιά.

– Στο αστυνομικό ρεπορτάζ πρέπει να συντηρείς πολύ καλές σχέσεις με την αστυνομία για να έχεις και πρόσβαση στην πληροφόρηση;

– Εμείς, κάθε πρωί περνάγαμε από την Αστυνομική Διεύθυνση και παίρναμε το δελτίο του 24ώρου. Πριν δημοσιεύσουμε τα συμβάντα τα ερευνούσαμε. Είχα άριστες σχέσεις με όλες τις υπηρεσίες (Ασφάλεια, Αλλοδαπών, Οικονομικών Εγκλημάτων). Οταν έκανε μια μεγάλη επιτυχία, εξιχνίαση ενός εγκλήματος για παράδειγμα, τους αποθέωνα. Οταν πάλι συλλαμβανόταν ο αστυνόμος γιατί αποδεικνυόταν ότι χρηματιζόταν από νυκτερινά κέντρα, τον κατακεραύνωνα, γι-

Ηθος και εργατικότητα. Εχεις αυτές τις δύο λέξεις; Θα προκόψεις. Δεν τις έχεις; Θα σου φταίει ο αρχισυντάκτης, ο συνάδελφος, ο διευθυντής.

νόμουν ο χειρότερος «εχθρός» τους. Σεβόμουν όταν με ενημέρωναν αποκλειστικά και μου ζητούσαν να μην το δημοσιοποιήσω. Το κυριότερο: δεν μπέρδευα ποτέ τον ρόλο του αστυνομικού με του δημοσιογράφου, του πυροσβέστη, του δικαστή. Ημουν δημοσιογράφος. Δεν έκανα εγώ την ανάκριση ή την εξιχνίαση ενός εγκλήματος. Οταν με ενημέρωναν έπαιρνα τον φωτορεπόρτερ από την εφημερίδα, το συνεργείο από την τηλεόραση και έτρεχα στον τόπο του εγκλήματος. Κι έκανα το ρεπορτάζ. Αλλο αστυνομικό ρεπορτάζ, άλλο «εκπρόσωπος» της αστυνομίας. Γι' αυτό επαναλαμβάνω: άλλος ο ρόλος του δημοσιογράφου, άλλος του αστυνομικού.

– Είπατε «με ήθος και εργατικότητα». Ετσι αποκτώνται από δημοσιογράφους και οι περιουσίες εκατομμυρίων, με ακίνητα στο εξωτερικό;

– Οχι ασφαλώς. Εμείς που δουλεύαμε 24 ώρες το 24ωρο ίσα ίσα που πήραμε ένα σπίτι, ένα αυτοκίνητο, φτιάξαμε ένα εξοχικό, και αυτή είναι όλη η περιουσία. Και σήμερα τα έδωσα προίκα στα παιδιά μου και μένω στο ενοίκιο.

– Φύγατε κουρασμένος από τη δημοσιογραφία;

– Εφυγα πολύ ικανοποιημένος. Με αξίωσε ο Θεός να φτάσω, ύστερα από 41,5 χρόνια σκληρής δουλειάς, να πάρω τη σύνταξή μου. Αλλοι συνάδελφοι, που ξεκινήσαμε μαζί, δεν αξιώθηκαν. Είτε γιατί άλλαξαν δουλειά είτε γιατί έφυγαν για τον Αγιο Πέτρο... Εγώ έχω σύνταξη και εγγόνια.

Η εκτίμηση του κόσμου

Από τον πλούσιο σε επιτυχίες και αποκλειστικότητες δημοσιογραφικό βίο του –και συγγραφικό, αφού έχει εκδώσει ήδη πέντε βιβλία και αναμένεται το έκτο– ο ίδιος ξεχωρίζει μία είδηση: ανακοίνωσε πρώτος τη σύλληψη του Αλέξανδρου Γιωτόπουλου, αρχηγού της «17 Νοέμβρη», το 2002. Θυμάται ακριβώς τη στιγμή: «Ηταν στη διάρκεια της εκπομπής "Φάκελοι" με τον Αλέξη Παπαχελά. Βγήκα εκτάκτως για να αναγγείλω το αποκλειστικό». «Ξέρετε, όμως, πόσα θέματα έχω χάσει στην τηλεόραση γιατί δεν προλάβαινα να τα διασταυρώσω; Δεν μπορείς να βγάζεις αδιασταύρωτο θέμα». «Είχατε κέρδος σε βάθος χρόνου», σχολιάζω. «Βέβαια. Την εκτίμηση του κόσμου και την αγάπη του. Τίποτα δεν έρχεται από μόνο του. Υπάρχει μεγαλύτερη καταξίωση και ικανοποίηση από την εμπιστοσύνη του κόσμου;».

Από τότε που άνοιξαν τα σύνορα, το έγκλημα έγινε πιο βίαιο

«Τα τελευταία χρόνια τα εγκλήματα είναι πολύ άγρια. Παλαιότερα δεν ήταν έτσι», λέει, καθώς η συζήτηση στρέφεται στο αντικείμενο του ρεπορτάζ του. «Μπαίνει σήμερα ο λήστης στο σπίτι, βλέπει τη γιαγιά, του λέει ότι έχει 10 ευρώ, τα παίρνει, τη στραγγαλίζει και φεύγει...». Αντιπαραβάλλει συμβάντα από το παρελθόν, σχεδόν διασκεδαστικά. Ο Πάνος Σόμπολος είναι αστείρευτη πηγή ιστοριών.

– Γιατί το έγκλημα έγινε τόσο βίαιο;

– Από τότε που άνοιξαν τα σύνορα με την πτώση της πρώην Σοβιετικής Ενωσης και άρχισαν να έρχονται στη χώρα μας Αλβανοί, Βούλγαροι, Γεωργιανοί, από διάφορες χώρες, αλλά και από Αφρική και Ασία, το έγκλημα διαφοροποιήθηκε προς το αγριότερο και το σκληρότερο. Πολύ εύκολα μπορεί να θεωρηθεί ρατσισμός, αλλά τα στοιχεία μιλούν. Είναι η σκληρή πραγματικότητα. Θυμάμαι αρχές δεκαετίας '90, μου τηλεφωνούν και μου λένε ότι ο Μπερίσα άνοιξε τις φυλακές των βαρυποινιτών και έφυγαν πολλοί. Από αυτούς, οι περισσότεροι ήρθαν στην Ελλάδα, λίγοι πήγαν στην Ιταλία. Αυτοί δεν ήρθαν να δουλέψουν όπως άλλοι συμπατριώτες τους, φιλότιμοι και εργατικοί, που έκαναν οικογένειες, πρόκοψαν. Συνέχισαν αυτό που ήξεραν: ληστείες, απάτες, δολοφονίες. Για το τίποτα μπορούσαν να σκοτώσουν.

– Είμαστε όλοι δυνάμει δολοφόνοι κύριε Σόμπολε;

– Είμαστε. Ο άνθρωπος είναι άγριο θηρίο. Ρέπουμε προς το κακό. Τιθασεύονται τα ένστικτα από τις αρχές που παίρνει ένα παιδί από το σπίτι του, από τους γονείς του. Η οικογένεια παίζει σημαντικότατο ρόλο.

– Υπάρχουν φράσεις εγκληματιών που έχετε συγκρατήσει;

– Μάνα και πατέρας σκοτώνουν το κοριτσάκι τους δέκα ημερών. Τους βρίσκω στην Ασφάλεια. Ρωτάω τον πατέρα: «Γιατί δεν δίνατε το παιδί, αφού δεν το θέλατε, σε μια οικογένεια, σε μια δομή;». Απάντηση: «Ετσι σκεφτήκαμε με τη γυναίκα μου». Ρωτάω τη γυναίκα του: «Είπατε προηγουμένως ότι το κάνατε γιατί θέλατε την ελευθερία σας. Τι εννοούσατε;». Μου απαντά: «Να σας πω ένα παράδειγμα: αύριο θέλουμε να πάμε σινεμά με τον άντρα μου. Πού θα αφήναμε το παιδί;».

– Το πιο συγκλονιστικό θέμα που αντιμετωπίσατε στο ρεπορτάζ;

– Εχω πει ότι έχω αντιμετωπίσει πάμπολλα συγκλονιστικά θέματα. Αλλά το θέαμα που αντίκρισα στις πυρκαγιές της Ηλείας το 2007, το απανθρακωμένο πτώμα μιας μητέρας, γονατιστής, να κρατάει στην αγκαλιά της τα τρία της νεκρά παιδιά, με ακολουθεί διαρκώς. Δεν φεύγει από μπροστά μου.

Το μνημόσυνο ενός ναυαγίου

Η ευτυχία του Μάρκου

Πλέον όλα αποτελούν μνημόσυνο στα σενάρια συνεργασίας ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ. Για την ιστορία, πάντως, αξίζει να καταγραφεί πως ο Μάρκος Κυπριανού ήταν η κρυφή ελπίδα του ΑΚΕΛ και συγκεκριμένα του Στέφανου Στεφάνου. Ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε ιδιαίτερα καλές σχέσεις όλο αυτό το διάστημα με τον πρώην επίτροπο και φέρεται να θεωρούσε πως αποτελεί το πρόσωπο που μπορεί να εκλεγεί. Την αντίθετη βεβαίως άποψη είχε ο ίδιος ο Μάρκος Κυπριανού. Του τη διαβίβασε σε μία κατ' ιδίαν συνάντησή τους και του αντιπρότεινε τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Σε μία τελευταία βεβαίως προσπάθεια την περασμένη βδομάδα οι Στέφανος Στεφάνου και Νικόλας Παπαδόπουλος τον επισκέφθηκαν, του παρέθεσαν τα διακυβεύματα και την ανάγκη να συμπαραταχθεί μαζί τους. Ο Μάρκος βεβαίως ήταν ξεκάθαρος καθότι έχει αντιληφθεί ποιο είναι το νόημα της ζωής και πόρρω απέχει από τον πολιτικό στίβο. Όπως είπε, ο ίδιος πλέον είναι ευτυχισμένος με τη ζωή του και δεν πρόκειται να γίνει δυστυχισμένος -βάζοντας τον εαυτό του σε αυτή τη θέση του υποψηφίου- για να ευτυχίσουν Στέφανος και Νικόλας.

Τι ενόχλησε το ΔΗΚΟ

Πάντως, αυτό που αντιληφθήκαμε από την όλη διαδικασία είναι πως το ΔΗΚΟ είχε ενοχληθεί σφόδρα από τις διαρροές ΑΚΕΛικών στελεχών προς ΜΜΕ για ενδεχόμενη υποψηφιότητα μία σειρά ΔΗΚΟϊκών. Κάποιοι εγνωσμένου κύρους νομικοί, άλλοι γνωστοί οικονομικοί παράγοντες, φαίνεται πως έφεραν σε δύσκολη θέση το ΔΗΚΟ, καθότι θα έπρεπε το ίδιο να τους απορρίψει. Από το εκτελεστικό της περασμένης Τρίτης, σημειώνεται η στάση του Χρύση Παντελίδη. Ο οποίος, όπως αποκάλυψε η «Κ», πήγε με συγκεκριμένη πρόταση-ανακοίνωση για το πώς θα τύχει χειρισμού λεκτικά το ναυάγιο με το ΑΚΕΛ. Και σημειώνεται, καθότι υπήρξε ένας από τους ένθερμους υποστηρικτές. Ενδιαφέρον θα έχει πώς θα χειριστεί την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, την οποία μέχρι πρόσφατα θεωρούσε το ίδιο και το αυτό με την υποψηφιότητα Αβέρωφ.

Ιστορική στιγμή

Αν μία πολιτική κίνηση καθόρισε ωστόσο τη βδομάδα, δεν ήταν άλλη από την παρουσία του Μάριου Καρογιάν στο ΔΗΚΟ. Ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ ανέβηκε στον πέμπτο όροφο, στο γραφείο που άλλοτε ξημεροβραδιαζόταν ο ίδιος, και συναντήθηκε με τον μεγαλύτερο πολιτικό του αντίπαλο, τον Νικόλα Παπαδόπουλο, σε ένα φιλικό κλίμα. Και οι δύο αντιλαμβάνονται πως ο «θάνατος» του ενός δεν αποτελεί τη ζωή του άλλου, καθώς άλλα είναι πλέον τα στοιχήματα που θα κληθούν να κερδίσουν. Η ιδέα πάντως Καρογιάν για την ανάδειξη ενός Κύπριου Ντράγκι δεν έπεισε ούτε τον Νικόλα Παπαδόπουλο, ο οποίος ψάχνει εναγωνίως σωτήρια λέμβο. Και για την επιβίωση του κόμματός του αλλά και για την επιβίωση του ιδίου.

Η συνάντηση Νικόλα - Καρογιάν αποτελεί την τρανότερη απόδειξη πως αυτές οι προεδρικές δεν πρόκειται να μας κάνουν να πλήξουμε καθόλου.

Η περίπτωση Λιλλήκα

Πάντως, αξίζει να σημειωθεί πως στην προσπάθεια να εξευρεθεί ο κατάλληλος υποψήφιος που θα φέρει κοντά και το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ, έπεσαν πολλά ονόματα στο τραπέζι. Από αυτό του Στέλιου Πλατή, μέχρι και του Οδυσσέα Μιχαηλίδη. Ο πρώτος φέρεται να ενδιαφέρεται και να έχει ξεκινήσει και έρευνες, ενώ ο δεύτερος το έχει αποκλείσει ξεκάθαρα στους ενδιαφερόμενους και σε αυτούς που του κάνουν κρούσεις. Ένας παλιός γνώριμος που ήρθε στο τραπέζι ήταν ο Γιώργος Λιλλήκας. Ένθερμοι υποστηρικτές του τον πρότειναν σε στελέχη των δύο κομμάτων, ωστόσο από το ΔΗΚΟ, ούτε να ακούν δεν θέλουν λόγω των όσων προηγήθηκαν στον προεκλογικό του 2018.

Τα focus group

Την Πέμπτη δήλωνε συγκλονισμένος από την εξαίρετη ομιλία Ζελένσκι στην κυπριακή βουλή, το Σάββατο θυμήθηκε να θυμώσει με τον Ουκρανό Πρόεδρο καθώς όπως είπε δεν δέχεται μαθήματα. Ο λόγος, για τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου, του οποίου η στάση σχολιάστηκε ποικιλοτρόπως. Το κύριο συμπέρασμα που δόθηκε ήταν πως βάσει των focus group η στάση Ζελένσκι δεν εκτιμήθηκε ιδιαιτέρως από την πλειοψηφία του συναγερμικού ακροατηρίου. Το πρόβλημα πλέον του συναγερμικού προέδρου βεβαίως είναι μεγαλύτερο από το αν συγκλονίζεται ή αν θυμώνει με την ομιλία Ζελένσκι. Το πρόβλημά του είναι ότι η πιθανότητα συνεργασίας Νικόλα - Χριστοδουλίδη φαίνεται να ενισχύεται. Ήδη συναγερμικά στελέχη, βουλευτές και κομματικοί παράγοντες έχουν πέσει με τα μούτρα πάνω στα ΔΗΚΟϊκά στελέχη για να τους παραθέσουν τους κινδύνους για την επιβίωση του κόμματος του Κέντρου, αν τελικά συνασπιστούν με τον Νίκο Χριστοδουλίδη.

Μετά το Πάσχα

Προς το παρόν πάντως ο Νίκος Χριστοδουλίδης τηρεί σιγή ιχθύος. Η εξαγγελία αναμένεται σίγουρα μετά το Πάσχα. Ήδη έχει μία ομάδα νέων ατόμων γύρω του, ενώ όπως λέγεται είναι έτοιμος να παρουσιάσει και την ομάδα με την οποία θα κυβερνήσει. Αυτή θα είναι η απάντηση σε όσους θα τον κατηγορήσουν ότι θα κυβερνήσει με τον ενδιάμεσο χώρο αλλά και με πρόσωπα που δεν έχουν την καλύτερη εικόνα στην κοινωνία. Μάλλον αποτελούν το άλφα και το ωμέγα του συστήματος.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΛΕΛΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ο Λέλλος Δημητριάδης, ο δήμαρχος της Λευκωσίας, ο οποίος αγάπησε πραγματικά και την πόλη και τον τόπο του.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΔΟΥΡΟΥ**

Πότε θα καταρρεύσει η εξουσία Ερντογάν;

Η συζήτηση που αναπτύχθηκε σ' ένα μέρος του αγγλόφωνου διεθνούς Τύπου, αλλά και από το σύνολο της κοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης στην Τουρκία, ήδη από τους τελευταίους μήνες του 2021 είχε στο επίκεντρο την εξής «δεδομένη» προοπτική: Η εξουσία Ερντογάν καταρρέει, όλα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι από το 2023 θα υπάρχει μια νέα κυβέρνηση και συνεπώς οι αναζητήσεις του διεθνούς παράγοντα θα πρέπει να στραφούν πλέον σε μια «μετα-ερντογανική» Τουρκία. Η εκτίμηση αυτή βασιζόταν σε κάποια δεδομένα. Μεταξύ αυτών, το κυρίαρχο ήταν η οικονομική κρίση και οι δραματικές κοινωνικές επιπτώσεις που προκάλεσε τον τελευταίο χρόνο στην πλειοψηφία της κοινωνίας.

Όντως, το 2021 κατατάσσεται ανάμεσα στα χειρότερα έτη από την άποψη της συμπύκνωσης και έντασης φαινομένων όπως η φτωχοποίηση και η σοβαρή αμφισβήτηση του βιοτικού επιπέδου τόσο της μικροαστικής τάξης, όσο και των μισθωτών εργαζομένων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η οικονομία της χώρας το 2021 κατέγραψε ρυθμούς μεγέθυνσης που άγγιξαν το 11%. Ήταν αρκετά πιο πάνω ακόμα και από τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Ωστόσο, για μία ακόμα φορά, η συγκεκριμένη «εκρηκτική», όπως παρουσιάστηκε από τον φιλοκυβερνητικό Τύπο, μεγέθυνση συνδυάστηκε με την εμβάθυνση των ανισοτήτων. Το μερίδιο της εργασίας από το ΑΕΠ συνεχίζει να μειώνεται. Το 2019 ήταν 35,1%, το 2020 μειώθηκε στο 33,1%, ενώ το 2021 βρέθηκε στο 30,2%. Αντίθετα το μερίδιο του τουρκικού κεφαλαίου αυξήθηκε από 47% που ήταν το 2019 σε 52,6% το 2021. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η πολιτική αποφυγής λοκντάουν και συνέχισης της παραγωγής με κάθε κόστος την περίοδο της πανδημίας, διευκόλυνε μια άνευ προηγουμένου κερδοφορία επιχειρηματικών κύκλων σε πολλούς κλάδους της οικονομίας.

Οι συγκεκριμένες τάσεις διεύρυνσης της ανισότητας αγγίζουν τα ζητήματα επιβίωσης ενός τεράστιου τμήματος της κοινωνίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Τουρκίας για το Δεκέμβριο του 2021, οι μισθωτοί εργαζόμενοι (δημόσιοι, ιδιωτικοί και στον αγροτικό τομέα) ήταν περίπου 58 εκατομμύρια άνθρωποι, από τα 85 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού. Η σημασία των πιο πάνω στοιχείων πολλαπλασιάζεται εάν συνυπολογιστεί ότι πάνω από 15 εκατομμύρια μισθωτοί εργάτες σήμερα παίρνουν τον κατώτατο μισθό, ο οποίος σύμφωνα με τις πιο πρόσφατες ισοτιμίες της τουρκικής λίρας, δεν ξεπερνά τα 250 ευρώ. Ο αριθμός των μισθωτών εργατών με κατώτατο μισθό αντιστοιχεί περίπου στο 70% του συνολικού εργατικού δυναμικού. Επομένως η Τουρκία σήμερα μετατρέπεται σε μια χώρα όπου ο κατώτατος μισθός είναι ντε φάκτο ο «κοινός μισθός». Εάν σε όλα τα προαναφερθέντα προστεθεί η σταθεροποίηση της διευρυμένης ανεργίας σε ποσοστά άνω του 20%, όπως και η άνοδος του αριθμού των ανθρώπων που ζουν στο όριο της φτώχειας, τότε γίνεται φανερό ότι έχει κυριαρχήσει η τάση αδυναμίας αναπαραγωγής της ίδιας της κοινωνίας.

Είναι, λοιπόν, υπό το βάρος αυτών των στοιχείων που για μεγάλο χρονικό διάστημα επικράτησε η άποψη ότι η Τουρκία βρίσκεται ενώπιον της «μεγάλης αλλαγής» στη διακυβέρνηση της χώρας. Ωστόσο, η εκτίμηση ότι το τέλος της εποχής Ερντογάν έφτασε, σταδιακά συγκρουόταν με τις τάσεις που επικρατούσαν σε μια σειρά ερευνών γνώμης. Παρά την τραγική πραγματικότητα της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης, ένα αρκετά μεγάλο σύνολο ερευνών από τους τελευταίους μήνες του 2021 μέχρι και σήμερα επιβεβαιώνουν κάποιες σημαντικές γκρίζες ζώνες: Η πρώτη είναι η σταθεροποίηση στη μείωση των ποσοστών της κυβερνητικής συμμαχίας ΑΚΡ - ΜΗΡ, καθώς και η μείωση της δημοφιλίας του ίδιου του Ερντογάν. Όμως, την ίδια στιγμή, μία άλλη γκρίζα ζώνη είναι η ένδειξη ότι το ΑΚΡ μέχρι αυτή τη στιγμή παραμένει πρώτο κόμμα και διατηρεί τον μαζικότερο κομματικό μηχανισμό. Ακόμα και μετά από την πιο έντονη φάση της οικονομικής αποσταθεροποίησης το κεντρικό κόμμα της εξουσίας παρουσιάζεται σε ποσοστά (περίπου 30%), τα οποία αναλόγως των ποσοστών της αντιπολίτευσης, φαίνεται να λειτουργούν ως εμπόδιο προς την επιστροφή στο κοινοβουλευτικό σύστημα. Δηλαδή, εμπόδιο στο μοναδικό μέχρι στιγμής κοινό αντιπολιτευτικό πρόγραμμα. Επομένως, ακόμα απουσιάζουν σημαντικά στοιχεία για μια ολοκληρωμένη καταγραφή των πιθανοτήτων ήττας του Ερντογάν.

ΕΡΑ

Είναι γεγονός ότι αυτή την περίοδο, ίσως όπως ποτέ προηγουμένως, η σχεδόν εικοσαετής διακυβέρνηση Ερντογάν παρουσιάζει πιο περιεκτικά τα συμπτώματα της φθοράς.

Είναι γεγονός ότι αυτή την περίοδο, ίσως όπως ποτέ προηγουμένως, η σχεδόν εικοσαετής διακυβέρνηση Ερντογάν παρουσιάζει πιο περιεκτικά τα συμπτώματα της φθοράς. Όμως είναι επίσης γεγονός ότι οι αργοί ρυθμοί με τους οποίους μειώνονται τα ποσοστά του κυβερνώντος κόμματος και του ηγέτη του, σχετίζονται με δύο αλληλοτροφοδοτούμενους άξονες που είναι κομβικής σημασίας για το τελικό εκλογικό αποτέλεσμα. Ο πρώτος άξονας της «ασθενικής» επιβίωσης Ερντογάν είναι ο αυτοπεριορισμός της αντιπολίτευσης σε ένα πρόγραμμα διοικητικής και διαχειριστικής κριτικής με βάση το προεδρικό σύστημα. Παρόλο που η αρχική αποτυχία του προεδρικού συστήματος απασχολεί την κοινωνία, εντούτοις η αντιπολίτευση χάνει από τη δυναμική της, διότι ακόμα δεν έχει παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο εναλλακτικό οικονομικό πρόγραμμα και ένα κοινό πρόγραμμα προοπτικής σε ανοιχτά θέματα όπως το Κουρδικό.

Η αλλαγή της 20ετίας

Ο δεύτερος άξονας αφορά περισσότερο στη σύνθεση του εκλογικού σώματος που έστω και υπό προϋποθέσεις συνεχίζει να στηρίζει την κυβέρνηση. Εδώ εντοπίζεται και η μεγάλη αλλαγή της εικοσαετίας. Το κυβερνών ΑΚΡ φαίνεται να περιορίζεται πλέον στα στρώματα εκείνα του πληθυσμού που έχουν συγκεκριμενοποιήσει ολοκληρωτικά τη συντηρητική τους ταυτότητα και έχουν ταυτίσει το κοινωνικό τους στάτους μόνο με την προσωπικότητα Ερντογάν. Το κόμμα εξουσίας έχει απωλέσει τον διευρυμένο χαρακτήρα της εκλογικής του βάσης, ο οποίος συνέβαλε στη δημιουργία συναινέσεων σχεδόν σε ολόκληρη την Τουρκία. Αυτό ακριβώς είναι και το σημείο παραγωγής αντιφάσεων για την αντιπολίτευση. Διότι από την άποψη της ιδεολογίας, των πολιτιστικών αναφορών και των νοοτροπιών, το συγκεκριμένο τμήμα της κοινωνίας απλώς ανήκει σ' έναν διαφορετικό «κόσμο» από αυτό που εκφράζουν τουλάχιστον τα κοσμικά μέρη της αντιπολίτευσης.

Η χαοτική οικονομική κατάσταση και η ταυτόχρονη απουσία ενός εναλλακτικού οικονομικού προγράμματος τελικά δημιουργεί αρνητικά αντανακλαστικά. Μπροστά στο «άγνωστο» και πολιτισμικά «ξένο» της αντιπολίτευσης, αυτοί οι ψηφοφόροι εγκλωβίζονται στο «δύσκολο αλλά γνώριμο» της ηγεσίας Ερντογάν. Συνεπώς το ερώτημα του πότε και πώς θα καταρρεύσει η εξουσία Ερντογάν, δεν θα το απαντήσει η ίδια η εξουσία. Θα το απαντήσει η αντιπολίτευση εάν τελικά επιτύχει στο να ταυτίσει τις πραγματικές ανάγκες επιβίωσης του συντηρητικού τμήματος της κοινωνίας με τη διαβεβαίωση της μη απώλειας του πολιτισμικού της στάτους, το οποίο αποκτήθηκε ιδιαίτερα την τελευταία εικοσαετία.

Ο κ. Νίκος Μούδουρος είναι λέκτορας, Τμήμα Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Το φαινόμενο Χριστοδουλίδη

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Οι δημοσκοπήσεις (μυστικές και φανερές) του δίνουν σοβαρό προβάδισμα. Κι αυτό χωρίς καν να έχει εξαγγείλει ακόμα την υποψηφιότητά του. Πείθει ψηφοφόρους από όλους τους χώρους, δημιουργώντας σε έναν παρατηρητή την εύλογη απορία τι είναι αυτό που βλέπουν στο πρόσωπό του και το οποίο τους ενώνει, ενώ υπό άλλες συνθήκες θα βρίσκονταν σε αντίπαλα στρατόπεδα. Έχει το χάρισμα, λένε πολλοί. Είναι έντιμος και καθαρός, υποστηρίζουν άλλοι. Δεν είναι συγκρουσιακός και φέρει ένα άλλο πολιτικό ήθος, λένε οι πλείστοι. Είναι απαλλαγμένος από κομματικά βαρίδια συμφωνούν οι περισσότεροι. Είναι όλα αυτά μαζί και άλλα πολλά που συνθέτουν το φαινόμενο Νίκου Χριστοδουλίδη; Μην σας ξενίζει η λέξη φαινόμενο, διότι περί αυτού πρόκειται. Όταν ένας πολιτικός που υπήρξε σημαντικό στέλεχος μιας κυβέρνησης από την οποία η πλειοψηφία του κόσμου θέλει πλέον να απαλλαγεί, επιρρίπτοντάς της ευθύνες για τη διαφθορά αλλά και για το αδιέξοδο στο Κυπριακό, καταφέρνει χωρίς τις πλάτες ενός κόμματος, όχι μόνο να διατηρεί τη δημοτικότητά του στα ύψη, αλλά και να συνενώνει ανθρώπους διαφορετικής κομματικής προέλευσης, τότε πρόκειται για ένα φαινόμενο. Ένα φαινόμενο που η δημιουργία του δεν περιορίζεται μόνο στο πρόσωπο και τις ικανότητες του κ. Χριστοδουλίδη, αλλά και στην ανικανότητα των κομματαρχών να αναγνώσουν τα σημεία των καιρών ώστε να ανταποκριθούν σε αυτά με τις υπερβάσεις που υπαγορεύει η εποχή. Γιατί ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι τόσο δημοφιλής και δη χωρίς ακόμα καλά-καλά να έχει εξαγγείλει τις θέσεις και το ολοκληρωμένο του πρόγραμμα; Οι κομματάρχες θα απαντήσουν πως επειδή ξέρει να ελίσσεται, ξέρει να λέει στον καθένα αυτά που θέλει να ακούσει και κατάφερε να διατηρήσει αλώβητη την εικόνα του ως μη συγκρουσιακού. Περιορίζουν, δηλαδή, τις ερμηνείες τους σε ό,τι σκοπεύουν να μετατρέψουν σε όπλα «εξόντωσής» του χωρίς καν να μπαίνουν στον κόπο να συνειδητοποιήσουν την πιο σημαντική γενεσιουργό αιτία αυτού του φαινομένου. Ποια είναι αυτή; Η απαξίωση του κόσμου απέναντι στα κόμματα και στους ανούσιους πλέον κομματικούς πατριωτισμούς. Η εξάντληση των πολιτών από τα κομματικά παίγνια, τους κομματικούς ελιγμούς εκπορευόμενους από το ιδιοτελές και όχι το δημόσιο συμφέρον, τις πελατειακές σχέσεις ως κύριο συστατικό της κομματοκρατίας και τη χρεοκοπία του στενοκοπημένου κομματικού τρόπου σκέψης, η οποία οδηγεί στην πεποίθηση πως «όλοι σας τον ίδιο καπνό φουμάρετε». Με απλά λόγια, ο κόσμος έχει μπουχτίσει από τον τρόπο λειτουργίας των κομμάτων και ψάχνει απεγνωσμένα έναν πολιτικό που να μην είναι γέννημα-θρέμμα αυτής της χρεοκοπημένης σκέψης. Έναν πολιτικό που δεν ταυτίζεται με τον σκληρό κομματικό πυρήνα, έναν πολιτικό που δεν έχει πρώτη του έγνοια το πώς να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα του κόμματος, έναν πολιτικό που να μη γνοιάζεται πρωτίστως να διατηρήσει τα κομματικά ποσοστά και να ικανοποιήσει τον κομματικό πυρήνα. Δυστυχώς, όμως, όλα αυτά δεν λένε να τα κατανοήσουν οι κομματάρχες ή δεν θέλουν να τα κατανοήσουν, διότι προφανώς δεν τους συμφέρει. Τους συμφέρει πολύ περισσότερο να διατηρούν τις αντιπαραθέσεις του παρελθόντος, να οπαδοποιούν την πολιτική, να υπογραμμίζουν αυτά που μας χωρίζουν παρά εκείνα που μας ενώνουν και να συντηρούν την τοξικότητα και τους χρωματικούς διαχωρισμούς προκειμένου να έχουν λόγο ύπαρξης που να τους επιτρέπει να συνεχίσουν τα μικροκομματικά τους τερτίπια εις βάρος των πολιτών και της χρηστής διοίκησης του κράτους. Η κοινωνία στρέφει την πλάτη της όμως σε όλα αυτά, οι κομματικοί δεσμοί χαλαρώνουν και ο κόσμος ψάχνει έναν πολιτικό που να μην είναι δημιούργημα του σάπιου κομματικού μηχανισμού. Το κατά πόσο ο Νίκος Χριστοδουλίδης πληροί αυτές τις προδιαγραφές θα ξεκαθαρίσει σύντομα. Εκείνο όμως που έχει ήδη ξεκαθαρίσει είναι ότι το έδαφος για να ευδοκιμήσει ένα τέτοιο φαινόμενο το έσπειραν οι ίδιοι οι κομματάρχες. Και το πιο τραγελαφικό είναι ότι αυτοί οι ίδιοι που το έσπειραν, τώρα μάχονται να βρουν τρόπους να το ξεριζώσουν. Ψεκάζοντας εις μάτην.

elenixenou11@gmail.com

Ο Ευρωπαίος Επίτροπος για το Περιβάλλον, τους Ωκεανούς και την Αλιεία Virginijus Sinkevicius επισκέπτεται σχολείο στο Βουκουρέστι. EPA

Το δέλεαρ της εξουσίας

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«Η εξουσία δεν αποτελεί δέλεαρ για μας» έλεγε στην «Κ» η Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, όταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος ανέλαβε την ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος. Και αυτό γιατί προτεραιότητα της νέας ηγεσίας του ΔΗΚΟ ήταν το καλώς νοούμενο συμφέρον του τόπου και η επιμονή σε θέσεις αρχών. Σε αντίθεση βεβαίως, όπως έλεγαν σκωπτικά, με τον προκάτοχό του Μάριο Καρογιάν, που ήταν προσκολλημένος στην εξουσία και στην καρέκλα. Αυτές τις θέσεις αρχών, λοιπόν, είδαν κατά τη σύντομη παραμονή τους στην κυβέρνηση να εξανεμίζονται ως απόρροια των χειρισμών του Νίκου Αναστασιάδη. Και με αφορμή τις «παραχωρήσεις» στο κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Έρογλου, ο νέος πρόεδρος του ΔΗΚΟ θεώρησε ορθότερο να αποχωρήσει από τη συγκυβέρνηση και να μετακινήσει το κόμμα του Κέντρου στο αντιπολιτευτικό μπλοκ.

Ήταν όπως γραφόταν στα ΜΜΕ εκείνη την εποχή η απαρχή του προεκλογικού του Νικόλα Παπαδόπουλου για τις προεδρικές εκλογές. Το κτίσιμο ενός προφίλ που θα αποτελούσε το αντίβαρο Αναστασιάδη το 2018 χωρίς τα δεκανίκια είτε της Δεξιάς είτε της Αριστεράς. Και αυτό βεβαίως επιβεβαιώθηκε όταν το 2017 εξήγγειλε υποψηφιότητα και υποσχέθηκε στους πολίτες πως τον Φεβρουάριο «θα κουρέψουν» την κυβέρνηση Αναστασιάδη. Υποσχόταν όμως και μία νέα στρατηγική στο Κυπριακό που θα «ενίσχυε γεωστρατηγικά τη θέση της Κύπρου» σε αντίθεση με την κυβέρνηση Αναστασιάδη, που ήταν έτοιμη, όπως έλεγε, να προχωρήσει σε σοβαρές υποχωρήσεις.

Στην πολιτική, ωστόσο, τα πάντα δεν έρχονται βάσει σχεδίου. Το τι πήγε λάθος και ο Νικόλας Παπαδόπουλος έμεινε εκτός β΄ γύρου αποτελεί μνημόσυνο, όμως η δριμεία αντιπολιτευτική στάση του, τα απαξιωτικά «ΔΗΣΑΚΕΛ», το περίεργο μωσαϊκό προσωπικοτήτων που μάζεψε γύρω του, αλλά και κάποιες εκ των υποσχέσεων που έδωσε και θεωρήθηκαν ανεδαφικές, θεωρήθηκαν μέρος του προβλήματος και κύρια αιτία της απομόνωσής του.

Και επειδή η διαλεκτική στην πολιτική θέλει προφανώς τα πάντα να αλλάζουν και τις γωνιές ενίοτε να λειαίνουν, κάποιοι είδαν με ενδιαφέρον, άλλοι με προβληματισμό, τη νέα συμμαχία που άρχισε να διαμορφώνεται με το ΑΚΕΛ. Εκείνο το ΑΚΕΛ που όπως έλεγε ήταν υπεύθυνο για τη Focus και τα κοινωνικά παντοπωλεία. Όμως ήταν τότε που τα δημοσιεύματα που ήθελαν τον Νίκο Αναστασιάδη να συζητάει στο παρασκήνιο λύση δύο κρατών ενισχύονταν, ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ είχε ταρακουνηθεί. Είχε προκαλέσει μάλιστα συζήτηση η συνάντησή του με τον γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρο Κυπριανού και η κοινή εκτίμηση των δύο πως στο τραπέζι έχουν τεθεί άλλες μορφές λύσης από τον Νίκο Αναστασιάδη. Μία κίνηση που έκανε πολλούς να εκτιμήσουν πως ο Νικόλας Παπαδόπουλος στρέφεται αριστερά με γνώμονα το 2023 και με πρόταξη τη διασφάλιση της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Ήταν σε αυτό το πνεύμα που ο ΔΗΚΟϊκός πρόεδρος είχε αποκαλύψει πως τα όσα συζήτησε μαζί του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παραπέμπουν σε συνομοσπονδία. Τα είχε αποκαλύψει λίγο πριν από τις βουλευτικές εκλογές και λίγο μετά την απόφασή του να σταυρώσει για πρώτη φορά τον προϋπολογισμό του κράτους, καθώς ήταν ο προϋπολογισμός της πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης λόγω των χρυσών διαβατηρίων. Την ίδια περίοδο που βροντοφώναζε την ανάγκη για αλλαγή.

Πώς λοιπόν από το αφήγημα της πιο διεφθαρμένης κυβέρνησης, τις καταγγελίες για εκπτώσεις στο Κυπριακό και την ανησυχία ότι η παρούσα κυβέρνηση έβαλε στο τραπέζι τη συνομοσπονδία, το Δημοκρατικό Κόμμα έφτασε να συζητάει ως εναλλακτική και ως απόδειξη αλλαγής την υποψηφιότητα του Νίκου Χριστοδουλίδη; Ένα πολιτικό πρόσωπο που υπογραμμίζει πως αποτελεί συνέχεια του Νίκου Αναστασιάδη και που υπήρξε ο στενότερος συνεργάτης του για εννέα χρόνια. Ένα πολιτικό πρόσωπο που συμμετείχε στο Κραν Μοντανά. Που ηγήθηκε της εξωτερικής πολιτικής της διακυβέρνησης Αναστασιάδη –την οποία ήθελε να κουρέψει– και που συμμετείχε στο Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο έδινε το πράσινο φως σε κατ' εξαίρεση πολιτογραφήσεις. Ένα μέλος της πιο «διεφθαρμένης κυβέρνησης».

Προφανώς θα ξανασυστηθούμε σε αυτές τις εκλογές. Και θα παρακολουθήσουμε με ενδιαφέρον το πώς θα εξηγήσει το ενδεχόμενο σύμπλευσης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη το Δημοκρατικό Κόμμα. Το πώς θα απαντά ο Νικόλας Παπαδόπουλος, όταν ο Νίκος Χριστοδουλίδης υπερασπίζεται την πολιτική Αναστασιάδη στο Κυπριακό. Και πώς θα εξηγεί «την αλλαγή που έρχεται» με ένα δηλωμένο συναγερμικό στέλεχος που υπήρξε μέλος της κυβέρνησης Αναστασιάδη για εννέα ολόκληρα χρόνια.

Μπροστά στα κλωθογυρίσματα που θα ακολουθήσουν, στα επιχειρήματα που θα σκαρφιστούν και κυρίως στις μάσκες που θα πέσουν, προτιμότερη θα ήταν η ειλικρίνεια. Να πουν ανοικτά πως οι θέσεις αρχών μπορούν εύκολα να γίνουν λάστιχο. Πως η αλλαγή μπορεί να μετεξελιχθεί εύκολα σε επανάληψη αυτού που βλέπαμε εδώ και δέκα χρόνια. Κυριότερα όμως τώρα που παίχτηκε ανεπιτυχώς το θεατράκι των αρχών, ας παραδεχτούν πως μπορούν εύκολα να γλείφουν εκεί που έφτυναν, όταν η εξουσία είναι και ήταν πάντα το δέλεαρ.

economidoum@kathimerini.com.cy

Η καραμέλα της αλλαγής

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ετσι όπως εξελίσσονται τα πράγματα θα αναγκαστούμε ν' ανατρέξουμε στα λεξικά. «Αλλαγή: μετάβαση από μια κατάσταση ή μορφή σε άλλη». Στο θέμα που μας ενδιαφέρει δηλαδή, εάν κυβερνάς τον τόπο και επανεκλεγείς αυτό δεν συνιστά αλλαγή. Πρόκειται για συνέχεια της υφιστάμενης κατάστασης, ακόμα κι αν στη νέα τάξη πραγμάτων εμπλέκονται καινούργια πρόσωπα. Διδακτικό παράδειγμα: Ο Αβέρωφ ως αρχηγός του κόμματος που κυβερνά θα παραμείνει ο ίδιος Αβέρωφ, εάν εκλεγεί επικεφαλής της κυβέρνησης που θα κυβερνήσει τα επόμενα πέντε χρόνια. Είναι τουλάχιστο οξύμωρο, για να το θέσουμε όσο πιο κομψά γίνεται, ως υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας να επικαλείται την αλλαγή. Μπορεί να επικαλεστεί νέες ιδέες και προτάσεις, όχι όμως την αλλαγή της διακυβέρνησης των τελευταίων δέκα χρόνων.

Κατά τον ίδιο τρόπο το δεξί χέρι του Προέδρου Αναστασιάδη, ο τέως υπουργός Εξωτερικών, δεν μπορεί να επαγγέλλεται την αλλαγή γενικώς και αορίστως. Αφενός επειδή ο Νίκος Χριστοδουλίδης δεν προήλθε από πολιτική παρθενογένεση και αφετέρου επειδή δεν υπάρχει ούτε μία δήλωση διαφοροποίησής του από τη διακυβέρνηση του πολιτικού του μέντορα. Νέα πρόσωπα, άλλο ύφος, ενδεχομένως και άλλο ήθος εξουσίας, ναι, μπορεί να τα επικαλεστεί. Την επιτακτική ανάγκη για αλλαγή όμως που ζητούν οι πολίτες δεν νομιμοποιείται να την κάνει σημαία, όταν όλα αυτά τα χρόνια δεν εξέφρασε μία έστω διαφωνία για τη διακυβέρνηση της χώρας. Εάν όλα ήταν καλά καμωμένα επί Αναστασιάδη, εύλογα υποθέτουμε ότι η ίδια φιλοσοφία θα διαπνέει και το πρόγραμμα εξουσίας του πρώτου τη τάξει υπουργού του, εάν εκλεγεί το 2023.

Με βάση τον πιο πάνω συλλογισμό, οδηγούμαστε στο λογικό συμπέρασμα ότι το αίτημα για αλλαγή αποτελεί προνομιακό πεδίο των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Αυτό τεκμαίρεται από τον πολιτικό τους λόγο, όπως εκφράστηκε τα τελευταία δέκα χρόνια κυρίως μέσα από το κοινοβούλιο. Είτε πρόκειται για το ΑΚΕΛ, όταν πρότασσε την ανάγκη πολιτικών με κοινωνικό πρόσημο, είτε το ΔΗΚΟ, όταν αναδείκνυε το μέγα θέμα της θεσμικής διαφθοράς, είτε για το Κίνημα Οικολόγων, όταν στηλίτευε το εμπόριο των χρυσών διαβατηρίων. Για αυτά και πολλά άλλα θέματα που αφορούν στους πυλώνες της κυβερνητικής πολιτικής (Εκπαίδευση, Υγεία, Οικονομία, Ανάπτυξη κ.λπ.) τα κόμματα της αντιπολίτευσης διαθέτουν την έξωθεν καλή μαρτυρία για να επικαλεστούν την αλλαγή. Οι όποιες επιλογές τους σε σχέση με τους υποψηφίους θα πρέπει να εξεταστούν μέσα από αυτό το πρίσμα. Εάν δηλαδή πείθουν ως προς την ειλικρίνειά τους ή αν θα γίνουμε μάρτυρες πολιτικών πιρουετών όπου ο σκοπός για την εξουσία θα αγιάζει τα μέσα. Το βάρος της απόδειξης μοιραία πέφτει περισσότερο στους ώμους του ΔΗΚΟ, καθώς πληθαίνουν οι φήμες ότι οδεύει ολοταχώς στη στήριξη ενός εκ των δύο υποψηφίων που αποτελούν τη «φυσική συνέχεια» της διακυβέρνησης Αναστασιάδη.

Στις προεδρικές εκλογές του 2023 όμως δίνουν εξετάσεις όλοι. Όχι μόνο για την έκβαση της εκλογικής μάχης, αλλά και για την ποιότητα των πολιτικών τους επιλογών. Γιατί η αλλαγή μπορεί να αποτελεί προνομιακό πεδίο της αντιπολίτευσης όμως δεν της έχει εκχωρηθεί εν λευκώ. Η αλλαγή προϋποθέτει επιλογή προσώπου το οποίο θα διαθέτει τα εχέγγυα για να την υλοποιήσει. Για να το πούμε λαϊκά, εάν επιλέξουν τον λάθος άνθρωπο για να τρέξει ως υποψήφιος, το σύνθημα της αλλαγής θα καταλήξει άνευ περιεχομένου. Οι ψηφοφόροι της αντιπολίτευσης, κυρίως από τον χώρο της Κεντροαριστεράς, στέλνουν ξεκάθαρο μήνυμα στα κόμματα: αλλάξτε τα όλα. Ευθύνη των κομμάτων είναι να εμπιστευτούν το λαϊκό αίτημα σε ένα υποψήφιο πρόεδρο κατάλληλο να εμπνεύσει εμπιστοσύνη ότι θα επιχειρήσει τη γνήσια αλλαγή.

Κανείς δεν έχει την πολυτέλεια να επαναπαύεται. Ούτε οι δύο συναγερμικοί υποψήφιοι, Αβέρωφ και Χριστοδουλίδης, αλλά ούτε και ο Άγνωστος Χ που θα στηριχθεί από την αντιπολίτευση. Η αλλαγή είναι μια καραμέλα που μπορεί να έχει τελικά στυφή γεύση. Είτε γιατί στα χείλη των δύο «κυβερνητικών» υποψηφίων θα ακούγεται ανειλικρινής, είτε γιατί στα χείλη του αντίπαλου δέους απλά δεν θα πείθει. Ο καιρός άλλωστε που τα κόμματα έκαναν προεδρικές εκλογές με carte blanche παρήλθε ανεπιστρεπτί.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο παπαγάλος των Βρετανών κ. Κόλιν Στιούαρτ...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Εάν το Φόρεϊν Όφις προκήρυσσε εξετάσεις αναφορικά με τις βρετανικές θέσεις στο Κυπριακό και στο ζήτημα των ΜΟΕ, ο ειδικός αντιπρόσωπος γ.γ. του ΟΗΕ, κ. Κόλιν Στιούαρτ, θα έπαιρνε άριστα. Όπως πληροφορείται η «Κ», ο κ. Στιούαρτ όχι μόνο γνωρίζει τις βρετανικές θέσεις «απ' έξω και ανακατωτά», αλλά τις προωθεί και τις παπαγαλίζει σε τέτοιο βαθμό, ώστε προκάλεσε ήδη την αντίδραση τόσο της κυβέρνησης, όσο και του ΔΗΚΟ.

Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι κατά τις επαφές του ο κ. Κόλιν Στιούαρτ, μετέφερε «καρμπόν» τα όσα είχε επιχειρήσει να «εισηγηθεί» στη Λευκωσία πριν από μερικές εβδομάδες ο εκπρόσωπος του Φόρειν Όφις κ. Ajay Sharma. Στο πλαίσιο αυτό, ο κ. Στιούαρτ συνέστησε προς τη Λευκωσία, όπως η ελληνοκυπριακή πλευρά βοηθήσει τους Τουρκοκυπρίους λόγω της δύσκολης οικονομικής κατάστασης στην οποία έχουν περιέλθει. Υιοθέτησε εν πολλοίς το αφήγημα περί της λεγόμενης «απομόνωσης» των Τουρκοκυπρίων και εισηγήθηκε όπως η ελληνοκυπριακή πλευρά λειτουργήσει υποστηρικτικά προς την κατεύθυνση «άρσης» της.

Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, ο Κόλιν Στιούαρτ ζήτησε μάλιστα από την κυπριακή κυβέρνηση να ανάψει πράσινο φως στη λειτουργία και συνεπώς στη νομιμοποίηση του «αεροδρομίου» Τύμπου, ως επίσης και του λιμανιού της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου. Και σε αντάλλαγμα, όπως είπε ο κ. Στιούαρτ, «ίσως» οι Τουρκοκύπριοι μπορέσουν να ξανακοιτάξουν το ζήτημα της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Με άλλα λόγια, ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ κάλεσε τη Λευκωσία, (όπως ακριβώς έκανε και το Φόρεϊν όφις) να «καταπιεί» το ζήτημα επιστροφής της Αμμοχώστου και «να τα δώσει όλα» στην τουρκική πλευρά, χωρίς κανένα αντάλλαγμα, αναμένοντας μια ενδεχόμενη και συνεπώς αβέβαιη χειρονομία από την Άγκυρα. Που πιθανότατα δεν θα έρθει ποτέ. Οι πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι «βρετανικές συστάσεις» του Κόλιν Στιούαρτ προς τη Λευκωσία έγιναν και στο πλαίσιο συνάντησης, στα μέσα Μαρτίου με τον ΥΠΕΞ Γιαννάκη Κασουλίδη, ο οποίος αντέδρασε έντονα. Ο κ. Κασουλίδης, σύμφωνα πάντα με τις ίδιες πληροφορίες, ξεκαθάρισε ότι χωρίς επιστροφή της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου δεν υπάρχει κανένα θέμα προς συζήτηση και ότι «δεν είμαστε ανόητοι να πέσουμε σε μια τέτοια παγίδα», απορρίπτοντας ουσιαστικά τις βρετανόφερτες εισηγήσεις του Κόλιν Στιούαρτ.

Συναφείς πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι τα ίδια και χειρότερα έγιναν και στην πρόσφατη συνάντηση του Κόλιν Στιούαρτ με αντιπροσωπεία του ΔΗΚΟ (Νικόλα Παπαδόπουλο, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Χρύση Παντελίδη). Ο ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. ΟΗΕ επέκρινε τη Λευκωσία ότι δεν εφαρμόζει τον Κανονισμό της Πράσινης Γραμμής, κάτι που όπως υποστήριξε λειτουργεί εις βάρος των Τουρκοκυπρίων, επικαλούμενος και τις ετήσιες εκθέσεις της Ε.Ε. Ισχυρίστηκε επίσης ότι η τοποθέτηση των Τουρκοκυπρίων για δύο κράτη είναι απλώς «θέση και όχι στόχος», υποστηρίζοντας ακόμη ότι είναι απόρροια της απόρριψης προτάσεων που είχε κάνει παλαιότερα η τουρκοκυπριακή πλευρά προς την ελληνοκυπριακή πλευρά, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Σύμφωνα πάντα με τις ίδιες πληροφορίες, ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος «σήκωσε το γάντι» και απάντησε σε έντονο ύφος στα όσα ανέφερε ο κ. Στιούαρτ. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ επεσήμανε, μεταξύ άλλων, προς τον κ. Στιούαρτ ότι τα Ηνωμένα Έθνη οφείλουν να πάρουν συγκεκριμένη θέση γύρω από τις απαράδεκτες τουρκικές προτάσεις για δύο κράτη, διατυπώνοντας παράλληλα την έντονη διαφωνία και αντίδραση του ΔΗΚΟ επί της τοποθέτησης Γκουτέρες, περί «τετραγωνισμού του κύκλου». Μέσω της οποίας ο γ.γ. του ΟΗΕ αποδέχθηκε ουσιαστικά να υπαναχωρήσει από τους όρους εντολής του και να αναζητήσει μια διευθέτηση στο Κυπριακό που θα κινείται μεταξύ ΔΔΟ και δύο κρατών, ικανοποιώντας την Άγκυρα και το ψευδοκράτος.

Αυτό που γενικώς ξενίζει σε σχέση με τον Κόλιν Στιούαρτ είναι η μεγάλη άνεση που επιδεικνύει στη διατύπωση θέσεων και «ιδεών» που όχι απλώς δεν έχουν καμιά σχέση με τον ρόλο που οφείλει να διαδραματίζει ως έντιμος διαμεσολαβητής, αλλά βρίσκονται στα όρια του θράσους και συνεπώς προκαλούν εύλογα ερωτηματικά. Κάποια στιγμή θα πρέπει να κατανοήσει ότι δεν είναι Βρετανός διπλωμάτης, αλλά ειδικός αντιπρόσωπος του γ.γ. του ΟΗΕ και ως τέτοιος δεν νοείται να παπαγαλίζει ιδέες του Φόρεϊν Όφις και να τις προωθεί εις βάρος της ελληνοκυπριακής πλευράς, ανεξαρτήτως της όποιας φιλικής σχέσης ενδεχομένως έχει με το Λονδίνο ή με την Άγκυρα.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Στον δρόμο της κάθαρσης η τραγωδία στο Μάτι

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Η δικαστική υπόθεση της φωτιάς στο Μάτι πήρε τον δρόμο της. Οι νεκροί και οι άνθρωποι τους απαιτούσαν κάποιου είδους κάθαρση και δικαίωση. Και είχαν δίκιο.

Για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα. Ανάλογες τραγωδίες συμβαίνουν παντού. Μεγάλες πυρκαγιές με δεκάδες νεκρούς είναι πια ρουτίνα. Το Μάτι έγινε ένα πολιτικό φιάσκο όχι λόγω της επιχειρησιακής διαχείρισης μιας πολύ δύσκολης κατάστασης, αλλά γιατί ο τότε πρωθυπουργός εκτέθηκε συμμετέχοντας σε μια παράσταση που εξόργισε την κοινή γνώμη. Μια απλή συγγνώμη θα αρκούσε, και

Ο κυνισμός, η μετριότητα και η έλλειψη επαγγελματισμού έκαναν το ελληνικό κράτος να λιώσει –πάλι– την ώρα της κρίσης στο Μάτι.

ίσως έκλεινε το θέμα. Η τριτοκοσμική σκηνή της «ενημέρωσης» και κατόπιν η επιμονή πως «δεν έγινε κανένα λάθος», όμως, φούντωσαν τους πολίτες.

Υπήρχε πολιτική ευθύνη; Ναι, για το γεγονός πως κυβερνητικοί αξιωματούχοι ήξεραν ότι το Πυροσβεστικό Σώμα και η Πολιτική Προστασία ήθελαν γκρέμισμα και ξανακτίσιμο και δεν το έκαναν. Δεν είναι, βέβαια, οι μόνοι. Το ίδιο λάθος έγινε πριν και μετά, διότι οι πολιτικοί δεν τολμούν να τα βάλουν με «οικουμενικά» συστήματα που συναντά κανείς σε όλο το κράτος και τα οποία βασίζονται σε ένα αμοιβαίο νταραβέρι, στη βίαιη απόκρυψη της αξιοκρατίας και της αξιολόγησης, στο κουτσομπολιό και στην πρόσβαση σε πολιτικά γραφεία.

Είναι φυσική αλλά αυτοκτονική αντίδραση από μιαν άποψη. Όταν κάποιος νιώθει ότι βασίζεται σε ένα σαθρό οικοδόμημα τρέμει με την ιδέα να πειράξει οτιδήποτε, γιατί μπορεί να πέσει...

Έτσι βασίζεται στα φθαρμένα υλικά και σε ανθρώπους που είναι πυλώνες, αλλά σάπιοι πυλώνες. Ακούει εκείνους που μονότονα υποστηρίζουν «καλά, αν φύγουν αυτοί θα καεί όλη η Ελλάδα».

Τέτοιοι ήταν οι άνθρωποι που κρύβονται πίσω από το Μάτι, αλλά και πολλές ακόμη τραγωδίες. Την ώρα της κρίσης δεν τους νοιάζει να σωθούν ζωές και περιουσίες, αλλά να μη μιλήσουν στον ασύρματο για να μην καταγραφούν οι επικοινωνίες, να καθυστερήσουν να πάνε στον τόπο της κρίσης για να μην τους επιρρίψει κανείς ευθύνη, να βρουν κάποιον αδύναμο κρίκο για να του ρίξουν την ευθύνη. Στη συνέχεια, φτιάχνουν και ένα ωραίο σύστημα συγκάλυψης, που απειλεί με εκβιασμούς και δυσμενείς μεταθέσεις όποιον ασκεί κριτική ή θέλει να αλλάξει τα πράγματα.

Ο κυνισμός τους θριαμβεύει και αντέχει στον χρόνο. Και το χειρότερο; Μαθαίνουν και την επόμενη και τη μεθεπόμενη γενιά πως «έτσι γίνεται η δουλειά».

Ο κυνισμός, η μετριότητα και η έλλειψη επαγγελματισμού έκαναν το ελληνικό κράτος να λιώσει –πάλι– την ώρα της κρίσης στο Μάτι. Κανείς ειδικός δεν μπορεί να μας διαβεβαιώσει ασφαλώς αν και σε ποιο χρονικό σημείο θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί η εκατόμβη.

Μπορεί όμως με μεγάλη σιγουριά να διαπιστώσει ότι οι άνθρωποι στους οποίους η Ελληνική Δημοκρατία είχε αναθέσει την προστασία των πολιτών μόνο αυτό δεν είχαν στο μυαλό τους εκείνη την ώρα. Τους ένοιαζε μόνο αν θα φαγωθεί ο «από πάνω», αν θα κρύψουν τις δικές τους ευθύνες και η δική τους προσωπική επόμενη ημέρα. Τίποτε άλλο.

Ματιά στο χάος

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

«Ηδη η μισή Ευρώπη, τουλάχιστον η μισή Ανατολική Ευρώπη, μεθυσμένη από την αγία της πλάνη, βαδίζει τραγουδώντας προς την άβυσσο. Τραγουδά μεθυσμένα και υμνητικά, όπως τραγουδούσε ο Ντιμίτρι Καραμάζοφ. Γελά ο αστός για το τραγούδι αυτό που τον προσβάλει, αλλά ο άγιος και ο προφήτης το ακούει με δάκρυα». Με αυτές τις λέξεις έκλεινε ο Γερμανός συγγραφέας Χέρμαν Εσσε, το 1919, μια ολιγοσέλιδη μελέτη του, με την οποία επιχειρούσε να συνθέσει την εικόνα «του ανθρώπου της Ρωσίας» από τους ήρωες της οικογένειας των Καραμάζοφ του ομώνυμου μυθιστορήματος του Ρώσου συγγραφέα Φιόντορ Ντοστογιέφσκι.

Ηταν μια απόπειρα κατανοήσεως του πνεύματος που διέπει την Ανατολή. Ηταν η εποχή μετά τον Μεγάλο Πόλεμο, όταν η παλαιά ευρωπαϊκή τάξη πραγμάτων κατέρρευσε, έπειτα από φθίνουσα ιστορία χιλίων χρόνων, ενώ οι καλλιτέχνες και οι διανοούμενοι προεξοφλούσαν τη συντέλεια ή έστω την παρακμή της Δύσεως. Στις μέρες μας, η Δύση, με επικεφαλής τον πρόεδρο των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν, ξεκίνησε μια εκστρατεία εναντίον της Ρωσίας με στόχο την ανατροπή του προέδρου της σε πρώτη φάση και απώτερο ζητούμενο –πέραν της οικονομικής και της πολιτικής κυριαρχίας– την ιδεολογική μετάλλαξη της Ανατολής κατά τα πρότυπα της Δύσεως. Ιεραποστολικό εγχείρημα, εν συντομία, με μεταφυσικές περίπου αναφορές, όπου κυριαρχεί το άσπρο-μαύρο, οι αποχρώσεις δεν είναι ανεκτές, και όπου η μάχη του Καλού εναντίον του Κακού είναι αμείλικτη και ο διαχωρισμός απόλυτος.

Μόνον που εάν υπάρχει κάτι που διδάσκει η Ιστορία είναι πως πριν από μία σύγκρουση οι επιδιώξεις των εμπλεκομένων είναι απόλυτα σαφείς, αλλά συχνότατα το αποτέλεσμα ενός πολέμου είναι κάτι που δεν το θέλησε κανείς. Και αυτό στην παρούσα συγκυρία δεν είναι άλλο από έναν πόλεμο πυρηνικό, καθώς η σύγκρουση στο πεδίο μάχης λαμβάνει καθημερινώς διαστάσεις απεχθέστερες και οι προκλήσεις κλιμακώνονται από όλες τις πλευρές.

Εάν, όπως διακηρύττει urbi et orbi ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν, ο Ρώσος ομόλογός του είναι όντως το βδέλυγμα της ανθρωπότητος, που πρέπει να εξαφανισθεί από προσώπου γης, τότε διερωτάται ο κοινός πολίτης τι θα τον εμποδίσει να κάνει χρήση του ρωσικού πυρηνικού οπλοστασίου, επικαλούμενος την υπεράσπιση της χώρας του.

Από την άποψη αυτή ίσως και να μην είναι εντελώς τυχαίο ότι η κ. Μαρίν Λεπέν, πριν από λίγες μέρες, έσπευσε να δηλώσει ότι εάν αναδειχθεί νικήτρια στις προεδρικές εκλογές της επομένης Κυριακής, θα αποσύρει τις γαλλικές πυρηνικές δυνάμεις από τη στρατιωτική διοίκηση του ΝΑΤΟ, επικεφαλής της οποίας είναι πάντα Αμερικανός στρατηγός.

Για εμάς τους ελληνορθόδοξους χριστιανούς αρχίζει η Εβδομάδα των Παθών, που οδηγεί στη Σταύρωση και στη συνέχεια στην Ανάσταση του Θεανθρώπου. Ας επικεντρωθούμε συνεπώς σε αυτό το ύψιστο γεγονός που προεξοφλεί τη λύτρωση της ανθρωπότητος. Και ας έχουμε υπόψιν ότι τους «ισχυρούς της γης» που εμπλέκονται στον πόλεμο, εμείς τους αναδείξαμε με «δημοκρατικές διαδικασίες».

Τι συμβαίνει με τον κορωνοϊό;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Προσπαθώ να καταλάβω τι συμβαίνει με τον κορωνοϊό. Δεν πρόκειται να παραθέσω στοιχεία, σκληρούς και λιγότερο σκληρούς δείκτες, διασωληνώσεις και θανάτους. Η σχέση μου με την Ιατρική είναι η σχέση του ασθενούς. Το ξεκαθαρίζω ευθύς εξαρχής: ανήκω στην κατηγορία των ασθενών που επιθυμούν να ξέρουν τι ακριβώς τους συμβαίνει και εκτιμώ πάντα τους γιατρούς που δεν κρύβονται πίσω από το προσωπείο της αυθεντίας. Τους θεωρώ ανασφαλείς, όπως όλοι όσοι θέλουν να επιβληθούν, αφήνοντας να εννοηθεί πως αυτοί καταλαβαίνουν κάτι που εσύ δεν είσαι σε θέση να καταλάβεις. Πριν από χρόνια έκανα μια πολύ σοβαρή εγχείρηση καρδιάς. Την πέρασα αβρόχοις ποσί, όχι μόνον σωματικά αλλά και ψυχολογικά. Το χρωστάω στον χειρουργό, ο οποίος μου σχεδίασε σ' ένα χαρτί τι πρόκειται να κάνει με τις βλαμμένες αρτηρίες μου, πόση ώρα θα κρατήσει η νάρκωση, πόσο θα μείνω στην εντατική και πότε θα επιστρέψω σπίτι. Δεν φοβήθηκα ούτε στιγμή. Οχι επειδή δεν φοβάμαι τον θάνατο ή την κατάπτωση. Αλλά επειδή είχα εμπιστοσύνη στον άνθρωπο στον οποίο θα παρέδιδα το σώμα μου χωρίς καμία δυνατότητα αντίδρασης. Οπως άλλοι έχουν την πίεση της «άσπρης μπλούζας», εγώ έχω τον θαυμασμό στην «άσπρη μπλούζα». Πιστεύω ακράδαντα ότι η θεραπεία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση του ασθενούς με τον γιατρό του, χωρίς να παραγνωρίζω τον σημαντικό ρόλο της τεχνολογίας και της χημείας. Η Ιατρική μπορεί να μη μας έκανε αθάνατους, όπως πολλοί πίστευαν τον 19ο αιώνα, όμως έχει βρει τρόπους να απαλύνει τον πόνο και να σε συνοδεύει έως το αναπόφευκτο διασώζοντας, κατά το δυνατόν, την ανθρώπινη αξιοπρέπειά σου.

Τι γίνεται όμως όταν η ασθένεια και η σχέση σου με τον γιατρό δεν είναι προσωπική και δεν προστατεύεται από το απόρρητο των «προσωπικών δεδομένων»; Οταν αφορά τη συλλογική συμπεριφορά, κοινώς άπτεται της πολιτικής, της οικονομίας, ακόμη και των κοινωνικών σχέσεων; Οταν η συνομιλία γίνεται μέσω των ΜΜΕ και τις αποφάσεις για την αντιμετώπιση της ασθένειας τις παίρνει η κυβέρνηση; Στην πρώτη φάση της πανδημίας η πολιτική έδωσε τη θέση της στους ειδικούς λοιμωξιολόγους. Μίλησαν πολύ, εξέθεσαν λεπτομέρειες και γενικά συμπεριφέρθηκαν σαν να απευθύνονταν σε έναν πληθυσμό πρόθυμο να ακούσει την αλήθεια. Δεν υπολόγισαν τη φθορά του δημόσιου λόγου. Ενα μέρος του κοινού ενδιαφερόταν πότε θα ανοίξει το μαγαζί του και πόσοι τουρίστες θα έρθουν και ένα άλλο μέρος τους αντιμετώπιζε ως φερέφωνα της κυβερνητικής πολιτικής. Στα ΜΚΔ οι θεωρίες συνωμοσίας κυκλοφορούσαν με την άνεση της απλοϊκότητας.

Οταν ήρθαν τα ευλογημένα εμβόλια οι ειδικοί είχαν χάσει ένα σημαντικό κεφάλαιο αξιοπιστίας. Ποιο είναι το καλύτερο, πώς τα βρήκαν τόσο γρήγορα, τσιπάκια και λοιπές μπούρδες. Το τσίμπημα έγινε το δόρυ της σκοτεινής Ελλάδας, από τους αμόρφωτους ιερείς έως τους καιροσκόπους της αντιπολίτευσης. Το εμβόλιο ξέφυγε από τα χέρια των γιατρών και έγινε πολιτικό και θρησκευτικό ζήτημα. Οφείλουμε να παραδεχθούμε πάντως ότι με τόσο θόρυβο είναι αξιοσημείωτο ότι η συντριπτική πλειονότητα του πληθυσμού εμβολιάστηκε. «Σιωπηρή πλειοψηφία» απέναντι στη φωνακλάδικη μειοψηφία.

Επανέρχομαι στο αρχικό ερώτημα. Προσπαθώ να καταλάβω τι συμβαίνει με τον κορωνοϊό. Είναι σε αποδρομή; Ηρθε η ώρα να μας απασχολήσει η τιμή των αμνοεριφίων και να ξεχάσουμε τις διασωληνώσεις; Πλησιάζουμε στην απελευθέρωση των μπιτσόμπαρων; Τον βαρεθήκαμε. Ομως αυτός μας βαρέθηκε; Δεν είναι πια πρώτη είδηση, όμως ο αριθμός των θυμάτων του παραμένει σταθερός.

Η πανδημία δοκίμασε την κοινωνική συνοχή – όχι μόνον της ελληνικής κοινωνίας. Ακόμη κι αν δεν δίχασε τις δυτικές δημοκρατίες προκάλεσε μια ακόμη εστία σύγκρουσης. Τα ολοκληρωτικά καθεστώτα, όπως η Κίνα, την αντιμετωπίζουν με τον τρόπο που ξέρουν. Οι δυτικές δημοκρατίες, όμως, οφείλουν να την εντοπίσουν ως σύμπτωμα μιας ασθένειας που αφορά περισσότερο τους πολιτικούς και λιγότερο τους γιατρούς. Η επιστήμη είναι μια από τις σημαντικότερες σταθερές του δυτικού πολιτισμού. Η δυσπιστία απέναντί της απειλεί το οικοδόμημά του.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Μπολσόι και Σταβρόγκιν

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Την Πέμπτη 7 Απριλίου του 2022, σε συνεδρία ολομέλειας της Βουλής των Ελλήνων, είχε κληθεί και παρίστατο η Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας. Η παρουσία της Προέδρου είχε καίρια συμβολική σημασία: Το κοινοβουλευτικό σώμα θα δεξιωνόταν τον πρόεδρο της Ουκρανίας Βολοντίμιρ Ζελένσκι και η παρουσία της Προέδρου υπογράμμιζε τον χαρακτήρα καθολικότητας της τιμής, που το ελληνικό Κοινοβούλιο ήθελε να αποδώσει στον προσκεκλημένο.

Η υποδοχή είχε οργανωθεί, με ακρίβεια, το τελετουργικό τυπικό τηρήθηκε άψογα. Ομως ο κεκλημένος και τιμώμενος δεν ήρθε, ούτε ανακοινώθηκε η αιτία – μια, τυπική έστω, δικαιολόγηση και αίτηση συγγνώμης για την απροσδόκητη απουσία. Η εικόνα του κ. Ζελένσκι εμφανίστηκε σε μια οθόνη, τοποθετημένη στο βήμα της Βουλής, και οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι της ελλαδικής δημοκρατίας άκουσαν τον Ουκρανό πρόεδρο να εκφωνεί το λογύδριό του. Η αμφίεσή του, ένα κοντομάνικο και χωρίς γιακά αθλητικό φανελάκι (t-shirt), δήλωνε εκείνη την επιδεικτική ανεμελιά, που μπορεί να ερμηνευθεί ως οικειότητα ή ως περιφρόνηση, χωρίς έγνοια για την ευαισθησία του δέκτη.

Υπήρχε και δεύτερη έκπληξη: Το από την οθόνη λογύδριο του Ουκρανού ηγέτη συνοδεύτηκε απρόοπτα (ως κάτι εντελώς αυτονόητο) από τις παρεμβάσεις δύο «στρατιωτών της Εθνοφρουράς της Ουκρανίας», ο ένας εκ των οποίων δηλώθηκε ότι «ανήκει στο Τάγμα Αζόφ». Αν εμπιστευθούμε την πληροφόρηση που προσφέρει το Διαδίκτυο (Google), θα μάθουμε ότι «το Τάγμα Αζόφ είναι μια εθελοντική ακροδεξιά, νεοναζιστική ομάδα, εθνικής φρουράς της Ουκρανίας, η οποία εδρεύει στη Μαριούπολη, στην παράκτια περιοχή της Αζοφικής θάλασσας».

Η οργανωμένη δομική πολυμορφία της Ακρας Δεξιάς, όπως και η νομοτελειακά συνακόλουθη της Ακρας Αριστεράς, συνοδεύουν, ως ιστορική αναγκαιότητα, τα φρικώδη εκτρώματα που γέννησε στους δύο τελευταίους αιώνες, και σε παγκόσμια κλίμακα, ο Ιστορικός Υλισμός – στη θεωρία και στην πράξη.

Ως θεωρία, ίσως καταδικάζεται, κατά πλειοψηφία, ο Ιστορικός Υλισμός, όμως, στην πράξη, η προτεραιότητα της Οικονομίας είναι καθολικά επιβεβλημένη, αυτονομημένη από κάθε έλεγχο – «ελεύθερη αγορά». Οχι μόνο η οργάνωση και λειτουργία της συλλογικότητας, αλλά και οι αυτονόητες πρακτικές (τα «αντανακλαστικά») της ατομικής συμπεριφοράς είναι συναρτήσεις του οικονομικού παράγοντα. Οι σπουδές και το επάγγελμα, οι φιλίες και οι σχέσεις μετοχής στα κοινά, οι στόχοι της πολιτικής, του συνδικαλισμού, της «διά βίου μάθησης», όλα, είναι στόχοι απεξαρτημένοι, συνεχώς και περισσότερο, από την ατομική βούληση και τις αρετές της συνέπειας, του ταλέντου, της ελπίδας, των οραματισμών. Οταν η απανθρωπία απειλεί την ανθρωπότητα, το ζητούμενο δεν μπορεί να είναι ο ανταγωνισμός: ποιος θα πετύχει τέτοια ισχύ επιβολής, ώστε να υποχρεώσει σε αναδίπλωση τον αντίπαλο. Το κρίσιμο κατόρθωμα είναι η συνειδητοποίηση του προβλήματος. Το τραγωδικό στοιχείο στη σύγκρουση ΝΑΤΟ και Πούτιν μοιάζει να είναι ότι και οι δύο μάλλον αγνοούν ποιο είναι το ζητούμενο στην αντιμαχία τους και τι διακυβεύεται. Οι Αμερικανοί έφτασαν στη γελοιότητα να αντιμάχονται και να απαγορεύουν τα Μπαλέτα Μπολσόι, έχοντας λησμονήσει ή αγνοώντας τους «Δαιμονισμένους». Οπως, από την άλλη, και ο Πούτιν δείχνει να μάχεται τους Νεοναζί με τη δαιμονική έπαρση του Σταβρόγκιν. Και οι δυο ολότελα ανυποψίαστοι για τις αντιφάσεις τους.

Ελληνες και Ρώσοι έχουμε το προνόμιο (ή το είχαμε για αιώνες) να μαθαίνουμε την Εκκλησία, όχι σαν ιδεολόγημα, ατομικές πεποιθήσεις, δεοντολογία συμπεριφοράς – δεν μαθαίνουμε, μετέχουμε σε τρόπο που μας χαρίζεται σαν Γιορτή. Η γλώσσα της πίστης μας είναι ποίηση, τραγούδι, εμπειρία αδελφοσύνης, κάλλος προσιτό ως κοινωνούμενη χαρά. Οι Ελληνες μάθαμε, για τέσσερις ολόκληρους αιώνες, να ζούμε, κάτω από σκλαβιά, την εμπειρική ψηλάφηση της πίστης-εμπιστοσύνης – ψηλαφητή ευφροσύνη, όχι νοητική πεποίθηση και συνταγή συμπεριφοράς. Οι Ρώσοι, άλλη ιδιοσυγκρασία, εγγύτερη στον νοησιαρχικό εγκλωβισμό-νομικισμό της ατομοκεντρικής θρησκείας.

Εδώ και μερικά χρόνια είναι φανερό ότι η ρωσική Εκκλησία έχει φιλοδοξίες απόσχισης από τον ενιαίο κορμό ενότητας της «πενταρχίας» των λεγόμενων Ορθόδοξων Εκκλησιών. Βασίζεται στην πληθυσμική υπεροχή της, εξαγοράζει, με την οικονομική της υπεροχή, τη μία μετά την άλλη τις κρατικές αυτοκέφαλες, ιδεολογικά «ορθόδοξες» εθνικές Εκκλησίες. Πριν μερικούς μήνες τόλμησε και την εισπήδηση στην Αφρική, καταλύοντας προκλητικά τις δικαιοδοσίες του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας.

Εχει περικόψει κάθε λειτουργικό σύμβολο αναφοράς στη συνάρτησή της με την «κατά την οικουμένην» ενότητα της Μιας Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας. Δεν μπορεί πια να διακρίνει τη θεμελιώδη αλήθεια, ότι το εκκλησιαστικό Γεγονός δεν υποτάσσεται στη λογική της εξουσίας, αλλά στη σταυρική αυταπάρνηση που κάνει τη «δύναμη να τελειούται εν ασθενεία». Πρώτος είναι ο πάντων έσχατος, ηγούμενος, ο πάντων διάκονος. «Ανατροπή όλων των αξιών» (Umwertung aller Werte), όπως λαχταρούσε ο Νίτσε, ορίζοντας με τη δίψα του εναργέστατα τη χριστιανική «όντως αλήθεια».

Ανεπίγνωστα, κάτι ζωτικό κυοφορείται. Ασφαλώς ακριβοπληρωμένο.

Δέκα εκατομμύρια

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ο πόλεμος στην Ουκρανία όχι μόνο αντέχει ως προς τη διάρκεια αλλά έχει πάρει, τις τελευταίες εβδομάδες, και την άγρια όψη των πολέμων στα ανατολικά. Οι εικόνες εκτελέσεων αμάχων και βιασμών από τον ρωσικό στρατό καθώς και οι εκτελέσεις Ρώσων αιχμαλώτων πολέμου μας δείχνουν αυτό που πραγματικά συμβαίνει σε κάθε πόλεμο και που στην περίπτωση της Συρίας, την περίοδο 2014-2016, η ανθρωπότητα αγνόησε –κάπως επιδεικτικά– γιατί οι άνθρωποι εκεί «είναι Μουσουλμάνοι» και «δεν έμειναν να πολεμήσουν». Η πτυχή του προσφυγικού στην κρίση της Ουκρανίας έχει δείξει ήδη πως στην περίπτωση αυτού του πολέμου στην καρδιά της Ευρώπης, ο αριθμός της βίαιης μετακίνησης ανθρώπων εκτός της ουκρανικής επικράτειας, όπως και ο αριθμός των εσωτερικά εκτοπισθέντων (IDPs), θα ξεπεράσουν κατά πολύ την προσφυγική/μεταναστευτική κρίση του 2015-2106. Δημιουργώντας έτσι ένα νέο προσφυγικό ρεύμα που στο πρώτο αυτό 40ήμερο, και πλέον, του πολέμου δεν δείχνει να ανησυχεί ιδιαίτερα την Ευρώπη. Συνολικά, 4,5 εκατομμύρια άνθρωποι ήδη μετακινήθηκαν στα διπλανά, όμορα κράτη μιας και η ουκρανική διασπορά διατηρούσε ήδη επαφές –και κοινότητες– σε κράτη, όπως την Πολωνία ή τη Ρουμανία και φυσικά στη Γερμανία.

Οι Ουκρανοί δεν θα είναι πλέον οι «καλοί πρόσφυγες», ειδικά αν είναι 10 εκατ., και η Ε.Ε. θα αναζητεί τρόπους πέραν των δύο άκρων περί ανοικτών συνόρων και «φρουρίου Ευρώπης».

Μπορεί εν μέσω ενός πρωτοφανούς κλίματος αλληλεγγύης για τον ουκρανικό λαό, που αντιστάθηκε και αντιστέκεται απέναντι στη ρωσική επιθετικότητα με μεγάλο δυναμισμό, η Ε.Ε. να αντέδρασε με τρόπο «εξπρές» ως προς τις διατυπώσεις εισόδου των Ουκρανών προσφύγων, ωστόσο στο επίπεδο του σχεδιασμού, της ένταξης και της διαχείρισης αυτής της προσφυγικής κρίσης οι Βρυξέλλες δείχνουν να μην έχουν plan B. Εκτός απροόπτου, ο συνολικός αριθμός των Ουκρανών προσφύγων θα αγγίξει, κάποια στιγμή, ίσως και τον αριθμό των 10 εκατομμυρίων ανθρώπων. Κι εκεί η πολιτική των ανοικτών συνόρων που επέλεξε η Ε.Ε. τις πρώτες εβδομάδες του πολέμου –αν και σωστή υπό το πρίσμα του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης– θα αλλάξει. Παραχωρώντας τη θέση της σε εκείνο με το οποίο οι ευρωπαϊκές κοινωνίες γαλουχήθηκαν την περίοδο 2014-2016, όταν από τη Μέση Ανατολή μέσω Τουρκίας χιλιάδες κόσμου προσπάθησαν να αφιχθούν στην Ευρώπη. Οι Ουκρανοί δεν θα είναι πλέον οι «καλοί πρόσφυγες», ειδικά αν είναι 10 εκατ., και η Ε.Ε. θα αναζητεί τρόπους πέραν των δύο άκρων περί ανοικτών συνόρων και «φρουρίου Ευρώπης». Διάσταση που μας υπενθυμίζει πως η Ε.Ε. αδυνατεί ακόμη να βρει μια χρυσή τομή στο ζήτημα της διαχείρισης των προσφυγικών ροών στο εσωτερικό της και πως οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αναλώνονται σε debates τύπου «οι καλοί πρόσφυγες» VS «οι κακοί πρόσφυγες» που η ρωσική παραπληροφόρηση, τόσα χρόνια, καλλιεργούσε.

Την μικρογραφία αυτής της συζήτησης που θα απασχολεί σε λίγο ολόκληρη την Ε.Ε. την είδαμε ήδη να γίνεται στην Κύπρο με όρους τόσο πολιτικής σκοπιμότητας όσο και υπό το βάρος των όσων απασχόλησαν την πολιτική της χώρας για το προσφυγικό/μεταναστευτικό τα τελευταία χρόνια. Κάπου μεταξύ των κυρίων Νουρή και Φακοντή, η πρόσληψη της ουκρανικής πτυχής στο προσφυγικό πήγε, εν μια νυκτί, από το αφελές «α, τι ωραία θα έρθουν όλοι οι Ουκρανοί να εγγράψουν τις εταιρείες τους στην Κύπρο» του μέσου Κύπριου στην πρόταση του κ. Νεοφύτου για φιλοξενία προσφύγων έναντι μέτρων στήριξης από κυπριακές οικογένειες ή στα σχόλια, κυρίως στα ΜΚΔ, πως «οι Ουκρανές θα μας κλείσουν τα σπίτια». Χωρίς φυσικά να υπάρξει ο ελάχιστος αναστοχασμός για το αν η Κ.Δ. τα τελευταία χρόνια κατόρθωσε να βρει λύσεις για τις μεταναστευτικές ροές που, τόσο έντονα, δέχτηκε. Αλήθεια πώς θα είναι η συζήτηση για το προσφυγικό αν σε επίπεδο Ε.Ε. θα πρέπει να παρθεί, σε ένα χρόνο, μια απόφαση για τον διαμοιρασμό 10 και πλέον εκατομμυρίων προσφύγων από την Ουκρανία; Πόσους θα πάρει η Κύπρος; Πώς θα τους εντάξει; Όπως ενέταξε τους Σύρους και τους Αφρικάνους;

Όπως και στην κρίση του 2015/2016, με τη ρωσική στρατιωτική επέμβαση στη Συρία, ο ρόλος της Ρωσίας στη δημιουργία βίαιων μετακινήσεων προς την Ευρώπη δεν παίρνει μόνο τη μορφή μιας προσφυγικής κρίσης αλλά μεταφέρει και το debate στο εσωτερικό των κοινωνιών τους. Με τους δεξιάς ιδεολογίας φορείς τής αντιμεταναστευτικής ρητορικής να μας λένε «για το πόσο καλοί είναι οι Ουκρανοί πρόσφυγες έναντι των Σύρων» και τους αριστερής ιδεολογίας της αλληλεγγύης να μη μας έχουν απαντήσει πόσους πρόσφυγες από τη Μέση Ανατολή δέχτηκε η Ρωσία του Πούτιν τα τελευταία χρόνια – ασχέτως αν το 2015 ισοπέδωσε το Χαλέπι και το 2022 τη Μαριούπολη. Και κάπου μεταξύ αυτών, όταν οι πρόσφυγες γίνονται πολλά εκατομμύρια ανθρώπων, η Ε.Ε. δείχνει μάλλον το σκληρό της πρόσωπο. Έτσι θα γίνει και με την Ουκρανία και θυμηθείτε το.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Διανομείς παραδίδουν πακέτα σε συγκρότημα που βρίσκεται σε καραντίνα εν μέσω αυστηρού lockdown, εν μέσω αναζωπύρωσης του COVID-19, στην πλευρά Puxi της Σαγκάης στην Κίνα.

EPA

Στις προεδρικές με... υπογραφές

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Από τη μία ο Ν. Παπαδόπουλος: «Παρά τη δική μας επιθυμία, η συζήτηση με το ΑΚΕΛ να καταλήξει σε μια συνεργασία για τις προεδρικές, αυτός ο διάλογος δεν οδήγησε στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Η υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη είναι μία επιλογή την οποία συζητήσαμε εσωκομματικά, αυτή η συζήτηση συνεχίζεται, καθώς ο κ. Χριστοδουλίδης δεν έχει εξαγγείλει ακόμη υποψηφιότητα». Από την άλλη ο Σ. Στεφάνου: «Πολύ λογικό το ΑΚΕΛ να απορρίπτει την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, ο οποίος διετέλεσε στέλεχος της κυβέρνησης για εννέα χρόνια και δεν διαφώνησε ποτέ με πολιτικές της, δηλώνει στέλεχος του ΔΗΣΥ» (πηγή ράδιο active radio 13/4).

Το ουσιώδες κομμάτι της υπόθεσης: Εφόσον ένα κόμμα πράγματι ενδιαφέρεται για συνεργασία με κάποιο άλλο, τότε κάνει τους αναγκαίους συμβιβασμούς για να φτάσει εκεί. Όταν γνωρίζεις πως οι δυνητικοί εταίροι σου εκτιμούν ότι είναι πιο αποτελεσματικό να βρεθεί μια «τρίτη» προσωπικότητα με δικό της πρόγραμμα, δεν πας σε συζητήσεις με μόνο ένα όνομα. Δείχνεις ευελιξία. Αν λες «εγώ, μετά η αντιπρόεδρός μου και μετά ξανά εγώ», αυτό δείχνει ότι το κύριο στοιχείο μιας συνεργασίας υποτάσσεται σε μια προσωπική στρατηγική. Το ένα κόμμα έχει τη μισή εκλογική δύναμη από το άλλο, αλλά έχει μόνο μία πρόταση: αυτήν του προέδρου του, αλλιώς το στέλεχος ΔΗΣΥ. Το ΔΗΚΟ μετέτρεψε το ζήτημα της διαφθοράς/διαπλοκής της διακυβέρνησης Αναστασιάδη, σε κορυφαίο εκλογικό θέμα στις περσινές βουλευτικές εκλογές. Τώρα κλείνει το μάτι στην υποψηφιότητα του πιο προβεβλημένου υπουργού αυτής της διακυβέρνησης για τις προεδρικές του 2023. Αντίφαση; Ασυνέπεια;

Είναι πολύ πιθανόν το ΔΗΚΟ να προτιμήσει την υποψηφιότητα Ν. Χριστοδουλίδη. Στελέχη της Κ.Ο. του ΔΗΚΟ θέτουν ως πρώτη προτεραιότητα την περίπτωση Χριστοδουλίδη, παρά το γεγονός ότι αυτή η υποψηφιότητα θα φαίνεται και θα είναι η συνέχιση της δεκαετίας Αναστασιάδη με τον πιο προβεβλημένο υπουργό

Τι ένωσε τους δύο, Αναστασιάδη - Χριστοδουλίδη; Η ταύτιση στη γραμμή της μη λύσης στο Κυπριακό μέσα από την εκπαραθύρωση του Πλαισίου Γκουτέρες.

της. Πάντως, έτσι ανοίγει ο δρόμος για να ξεκαθαρίσουν οι τρεις κορυφαίες υποψηφιότητες (Αβέρωφ, Χριστοδουλίδης, τρίτος), να συγκροτηθούν οι συναπασπισμοί και να αρχίσει η κούρσα με όλα τα μέσα της. Απουσιάζει η τρίτη υποψηφιότητα, αλλά από δηλώσεις Στεφάνου προκύπτει ότι σύντομα θα γίνει γνωστό το «ονοματεπώνυμο». Σύμφωνα με διάφορα ρεπορτάζ στα ΜΜΕ, το επικρατέστερο ενδεχόμενο, ίσως, να αφορά τον νομικό Αχιλλέα Δημητριάδη.

Αν και δεν έκλεισαν όλες οι εκκρεμότητες, το περίγραμμα έχει βασικές «προδιαγραφές»:

1) Ο ΔΗΣΥ τρέχει ήδη με τον πρόεδρό του Α. Νεοφύτου. Η επισημοποίηση της υποψηφιότητάς του στο κομματικό συνέδριο (19/3) και η από μακρού χρόνου αναμενόμενη στήριξή της από Ν. Αναστασιάδη ήρθε. Θα αποδώσει η συνεδριακή υποστήριξη; Στο πραγματικό πεδίο θα δείξει σε βάθος χρόνου και σίγουρα μετά τους καλοκαιρινούς μήνες τον βαθμό συσπείρωσης του ΔΗΣΥ υπό τον Α. Νεοφύτου. Αυτή τη φορά ο ΔΗΣΥ θα έχει έξτρα πίεση-υποταγή στελεχών στα παράγωγα της 10ετίας Αναστασιάδη, δεύτερη υποψηφιότητα από τον χώρο του.

2) Τι ακριβώς εκπροσωπεί ο Ν. Χριστοδουλίδης; Είναι «Κληριδικός»; Είναι με τον Αναστασιάδη; Είναι ΔΗΣΥ; Τα στοιχεία δείχνουν ότι είναι πολιτικό τέκνο του Νίκου Αναστασιάδη, της ύστερης φάσης του βίου του. Αυτής της φάσης που ταυτίστηκε με την περίοδο της πιο μαύρης διαφθοράς, «χρυσά διαβατήρια», 52% παράνομα. Τι ένωσε τους δύο, Αναστασιάδη - Χριστοδουλίδη; Η ταύτιση στη γραμμή της μη λύσης στο Κυπριακό μέσα από την εκπαραθύρωση του Πλαισίου Γκουτέρες. Ο Αναστασιάδης από ιδιοτέλεια, ο Χριστοδουλίδης από πεποίθηση. Ο δεύτερος ως διπλωμάτης καριέρας εκπαιδεύτηκε στη «σχολή» του ΥΠΕΞ –προστασία της Κ.Δ. του 60%, αδιαφορία από τις επιπτώσεις του χρόνου και της απραξίας, μη λύση ως «καταγγελία».

Ο Χριστοδουλίδης διακρίθηκε στη «μάχη» για την απορρύθμιση των συνομιλιών και τη διάλυση του διαπραγματευτικού τοπίου. Είναι ο ίδιος που ανέλαβε να σκηνοθετήσει την περίφημη συνάντηση σε διάδρομο ξενοδοχείου στη Νέα Υόρκη με Τσαβούσογλου μόνο και μόνο για να πει στην παρεπιδημούσα camera «δδ ομοσπονδία»!

Έδωσε πλήρη κάλυψη στις χίλιες και μία στροφές του Ν. Αναστασιάδη στο Κυπριακό και αυτήν την κάλυψη την ανταλλάσσει σήμερα με μία υποψηφιότητα για τις προεδρικές. Άλλωστε, επί δύο έτη εργάζεται γι' αυτό τον σκοπό με τη στήριξη Αναστασιάδη. Μεσολάβησε η πολύ καλή αξιοποίηση των ΜΜΕ (κυβερνητικός εκπρόσωπος, ΥΠΕΞ) για προβολή και σχετική δικτύωση.

3) Είναι πιθανόν το ΑΚΕΛ, οι Οικολόγοι, μερικές δυνάμεις από άλλα κόμματα, συν άλλες μικρές κινήσεις, να βρούν κοινό βηματισμό πάνω σε μία ανεξάρτητη υποψηφιότητα με διαφορετική ατζέντα από το συναγερμικό δίπολο Α. Νεοφύτου και Ν. Χριστοδουλίδη.

4) Είναι νωρίς να μιλήσει κάποιος με βεβαιότητες. Η πολιτική μας ζωή είναι γεμάτη εκπλήξεις της τελευταίας στιγμής. Εάν, όμως, συγκροτηθεί ένας πολύχρωμος συνασπισμός με ανεξάρτητο υποψήφιο με μεταρρυθμιστική ατζέντα και πρόγραμμα που θα απαντά στα βασικά αιτήματα της συγκυρίας (διαφθορά, πράσινα θέματα, ψηφιακός κόσμος, μείωση ανισοτήτων, «ανασυγκρότηση» Κυπριακού) θα διεκδικήσει με αξιώσεις την προεδρία. Από το «τρίτο» όνομα και τις προϋποθέσεις διεξαγωγής του εκλογικού αγώνα, θα εξαρτηθούν πολλά και, κυρίως, η δυνατότητά μας να κινητοποιήσουμε μια κοινωνία για να δράσει πάνω στα αυτονόητα.

www.larkoslarkou.org.cy

Βουδαπέστη, Παρίσι, Λευκωσία

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Το 2016 ήταν μια άλλη, αρχαία και παράξενη εποχή. Ο 21ος αιώνας είχε ξεκινήσει για τα καλά και θεωρούσαμε πως το σχήμα του είχε λίγο πολύ καθοριστεί. Ήταν όμως και η χρονιά της νίκης των απατεώνων που έπεισαν πως μπορούσαν να λύσουν προβλήματα που αγνοούσε για δεκαετίες η άρχουσα τάξη (της οποίας οι ίδιοι ήταν και είναι μέρος). Από τη μία, οι ευαγγελιστές του Brexit έπεισαν το 52% όσων ψήφισαν να μπει η χώρα τους σε μια επώδυνη περιπέτεια που τραβάει χρόνια. Από την άλλη, ένας διεφθαρμένος, διαπλεκόμενος και οικονομικά αποτυχημένος κληρονόμος έπεισε το 46% πως θα χτυπούσε τα κατεστημένα, και στην πράξη υπέσκαψε τη δημοκρατία προς όφελος των κατεστημένων.

Η τάση που έξι μόλις χρόνια πριν φάνταζε εξωφρενική ανατροπή και ως το τέλος του κόσμου, ούτε επικράτησε ολοκληρωτικά, ούτε αποδείχθηκε παρένθεση της ιστορίας. Άλλωστε καμιά τάση δεν έρχεται από το πουθενά ούτε εξαφανίζεται μετά από μια ψηφοφορία. Σήμερα όλο το φάσμα κοινωνιών και κυβερνήσεων συνυπάρχουν ταυτόχρονα στον ίδιο πλανήτη και όλες δοκιμάζονται σε παγκόσμιες κρίσεις.

Αυτό που δεν άλλαξε είναι ο μηχανισμός που τροφοδοτεί τον λαϊκισμό στις δημοκρατίες. Οι λαϊκιστές εργαλειοποιούν τον θυμό όσων έμειναν πίσω και στο περιθώριο και το ξύπνημα παλιών φόβων και μνησικακιών.

Την επόμενη εβδομάδα στη Γαλλία η Μαρίν Λεπέν αναζητάει τη ρεβάνς από τον Εμανουέλ Μακρόν, σε ένα διαφορετικό κομματικό σκηνικό, με την Αριστερά και τη Δεξιά να αναζητούν νέες έννοιες, αλλά

Δυστυχώς, όποιος υποψήφιος πείσει πως είναι διαφορετικός από τους υπόλοιπους, ασχέτως αν αυτό ισχύει ή όχι, και καταφέρει να δημιουργήσει την εντύπωση πως ενδιαφέρεται για τους παραμελημένους μπορεί να κερδίσει την Προεδρία.

τις έννοιες της προόδου και του συντηρητισμού να είναι ακόμα ζωντανές. Με τον φόβο να μην αποτελεί προνόμιο μόνο της Λεπέν, αλλά και του Μακρόν ο οποίος πολλές φορές ισορροπεί στη ρητορική του.

Η κυπριακή πραγματικότητα δεν είναι απομονωμένη από αυτό το παγκόσμιο και ευρωπαϊκό σκηνικό. Πώς όμως ερμηνεύουμε το ότι τα κόμματα εξουσίας και οι εκπρόσωποί τους ακόμα θεωρούν πως οι ψηφοφόροι τους και τα ποσοστά τους είναι δεδομένα; Παρά τις επί μέρους ιδιαιτερότητες της σημερινής προεκλογικής περιόδου για τις Προεδρικές, οι ίδιες φιγούρες παίζουν το γνωστό θέατρο σκιών. Ένας κομματάρχης παλεύει να μαζέψει και να κρατήσει τους «σίγουρους» ψηφοφόρους του κόμματος, άλλοι δύο - τρεις μετρούν και αυτοί τα δικά τους «δεδομένα» ποσοστά και κάνουν παζάρια που προηγούνται των πολιτικών θέσεων και ακόμα ένας αφήνει να αιωρείται η προοπτική της υποψηφιότητάς του, αναμένοντας ενδεχομένως πως τα κόμματα, και τα ποσοστά τους θα έρθουν να τον βρουν έτοιμα.

Στις βουλευτικές εκλογές του 2021 τα κόμματα κατάφεραν με έναν συνδυασμό αποθάρρυνσης όσων σκέφτονταν να μην ψηφίσουν και τελικά δεν το έκαναν, περιθωριοποίησης λαϊκίστικων σχηματισμών που ήθελαν να μπουν στη Βουλή και διασπάστηκαν με νομικισμούς, και απορρόφησης όσων θέλησαν να φέρουν κάτι διαφορετικό, να διατηρήσουν τη θέση τους.

Όμως ο κόσμος του 2016, ο κόσμος των ανατροπών, δεν έχει εξαφανιστεί, και θα φτάσει και στις ακτές μας. Δυστυχώς, όποιος υποψήφιος πείσει πως είναι διαφορετικός από τους υπόλοιπους, ασχέτως αν αυτό ισχύει ή όχι, και καταφέρει να δημιουργήσει την εντύπωση πως ενδιαφέρεται για τους παραμελημένους και τους ξεχασμένους, μπορεί να κερδίσει την Προεδρία.

Θα είναι ένας Κύπριος Μακρόν που θα επιχειρήσει να φέρει την πρόοδο με όλα τα βαρίδια του συντηρητισμού και του κυπριακής κοπής κομματοκρατικού καπιταλισμού, με όλα τα πισωγυρίσματα που αυτό συνεπάγεται; Ή ένας Κύπριος Ορμπάν που θα εκμεταλλευτεί τον θυμό του κόσμου για τη διαφθορά, και θα αξιοποιήσει τη συντηρητική θρησκοληψία και τα εργαλεία του φόβου που παρέχει το άλυτο Κυπριακό, για να εδραιώσει την κυπριακή κλεπτοκρατία ακόμα βαθύτερα;

Όσοι μιλούν για την έλευση του καινούργιου θα πρέπει να πείσουν πως έχουν θέσεις και κάτι νέο να πουν. Και όσοι μιλούν για σταθερότητα και υπευθυνότητα, θα πρέπει να την επιδείξουν οι ίδιοι, και να μη θεωρήσουν πως θα είναι αρκετή η δαιμονοποίηση του όποιου άλλου ή η υπόσχεση μιας αόριστης «αλλαγής».

Αυτά φυσικά αν δεν θέλουν μόνο να εκλεγούν, αλλά να είναι πραγματικά χρήσιμοι για τη χώρα.

ykakouris@gmail.com

Ο βλοσυρός Ζελένσκι σε Λευκωσία και Αθήνα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Επισκίασε ακόμη και τις τσουχτερές τιμές των ζαρζαβατικών, στη λαϊκή αγορά της Λευκωσίας, ο Βολοντίμιρ Ζελένσκι με την ομιλία του στα κοινοβούλια της Κύπρου και της Ελλάδας. Οι κουβέντες των «βαρετών αδρώπων» των σκληροτράχηλων παραγωγών της λαϊκής αγοράς δεν είχαν τελειωμό. Από τον βλοσυρό Ζελένκσι, στο σπινθηροβόλο, καθαρό πρόσωπο της Αννίτας Δημητρίου και στην αγριόφατσα του ελληνικής καταγωγής μέλους του ναζιστικού τάγματος του Αζόφ. «Ρε κουμπάρε, τα είπε ξεκούτσουλα η Αννίτα μας στον Ζελένσκι. Εν μιτσιά αλλά το λέει η ψυχή της. Έβαλε τα πράγματα στη θέση τους». Άλλος μπαρουτοκαπνισμένος του 1974, έλεγε: «Ρε φίλε, ο Ουκρανός μου θύμισε τους "αστεράδες" του στρατού, οι οποίοι μας διέτασσαν και μας φλόμωναν στις απειλές. Αλλά και αυτός ο "πιθηκάνθρωπος"» του Αζόφ, ο οποίος λέει ότι είναι Έλληνας, σίγουρα μας περιπαίζει. Εμείς είμαστε όμορφα πλάσματα». Στην κουβέντα μπήκε και μια πολυβασανισμένη, ρυτιδωμένη κυρία: «Ο Ζελένσκι πρέπει να βρίσκεται σε κατάσταση τρόμου, όπως τα ζήσαμε και εμείς, όταν μας βομβάρδιζαν οι Τούρκοι. Μπορεί να είναι Πρόεδρος, αλλά κινδυνεύει το κεφάλι του. Χάνονται κάθε μέρα χιλιάδες άνθρωποι και ήδη καταστράφηκε η μισή του χώρα. Το λαμπρόν εκεί που πέφτει κρούζει, ό,τι και να λέμε εμείς».

Οι μέρες περνούν και ο κουρνιαχτός άρχισε να κάθεται, από τις αντιδράσεις στις ομιλίες του Βολοντίμιρ Ζελένσκι.

• Μια πρώτη ανάγνωση δεικνύει ότι οι ομιλίες αποτέλεσαν ένα ιστορικό γεγονός, αφού για πρώτη φορά παγκοσμίως, ένας ηγέτης χώρας υπό πολιορκία, μιλούσε εξ αποστάσεως, σαν να ήταν παρών, ενώπιον των ηγετών χωρών, οι οποίες δηλώνουν σύμμαχοι, αλλά χωρίς να αποστέλλουν στρατεύματα.

• Μια δεύτερη ανάγνωση αφορά το επικοινωνιακό επίπεδο, το οποίο κατέχει άριστα ο Ζελένσκι και λόγω επαγγέλματος. Επιμελημένα ατημέλητος, αξύριστος, με το φανελάκι παραλλαγής, με σκηνικό πολέμου, με ύφος βλοσυρό, με γρήγορο και επιθετικό λόγο, επιχείρησε να καθηλώσει τους θεατές του, χωρίς να τους δώσει τον χρόνο να κάνουν δεύτερες σκέψεις.

• Μια τρίτη ανάγνωση, αφορά την ψυχολογία και τη στόχευση στο συναίσθημα, με τις αναφορές σε θανάτους παιδιών, τις εικόνες με τις καταστροφές από τους βομβαρδισμούς και τις αποκρουστικές, για τα δυτικά θέσμια, εικόνες από άταφα σώματα θυμάτων του πολέμου.

Και μια τέταρτη ανάγνωση είναι η πολιτική διάσταση, η οποία φαίνεται ότι δεν ήταν και πολύ επιτυχημένη, αφού προκάλεσε τις αντιδράσεις πολιτικών σε Ελλάδα και Κύπρο και κατέδειξε μορφή αχαριστίας. Στην Αθήνα η προβολή του βίντεο με τους αντάρτες του Αζόφ, είχε ως αποτέλεσμα να αποχωρήσουν από τη σύνοδο της Ολομέλειας, πολλοί βουλευτές. Στη Λευκωσία έντονη ήταν η ενόχληση για τη μη αναφορά στην εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο. Πρώτος ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης δεν έκρυψε τη δυσφορία του, λέγοντας: «Αν υπάρχουν άλλοι με ελαστικότερες συνειδήσεις ή που μπορεί να ανεχθούν ανάλογες πράξεις αρκεί να μην επηρεάζονται οι ίδιοι, αυτό είναι παντελώς ξένο από τις αρχές που διέπει μια ευρωπαϊκή χώρα…». Ακολούθησε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου υποδεικνύοντας ότι: «η Κύπρος επέλεξε θέσεις αρχής, χωρίς να κοιτάζει την τσέπη της και το πρόσκαιρο οικονομικό όφελος». Και το ΑΚΕΛ το οποίο αρνήθηκε να παραστεί στη συνεδρία της Ολομέλειας, λόγω της προβολής των ανταρτών του Αζόφ στην Αθήνα.

Κερασάκι στην τούρτα, αποτέλεσε και η διακοπή της διαδικτυακής σύνδεσης, κατά την ώρα της ομιλίας της πρόεδρου της Βουλής, η οποία σύμφωνα με το πρωτόκολλο έπρεπε να μιλήσει μετά τον Πρόεδρο της Ουκρανίας. Εκείνη την ώρα η Αννίτα Δημητρίου μιλούσε για την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Σύμφωνα με την πρεσβεία της Ουκρανίας στην Κύπρο, το τεχνικό πρόβλημα έγινε στο Κίεβο. Η υποψία πολλών κακόπιστων στην Κύπρο λέει ότι μπορεί να εξοργίστηκε ο Ζελένσκι, αφού κατηγορήθηκε η Τουρκία, σύμμαχος της Ουκρανίας και πάτησε το κουμπί της διακοπής. Ακόμη υπάρχει η υποψία ότι οι Τούρκοι παρεμβλήθηκαν και έκοψαν τη σύνδεση. Υπήρξαν και εκ των έσω ατεκμηρίωτες εκτιμήσεις, ότι η διακοπή οφείλεται σε τεχνικό πρόβλημα της Βουλής, όπως διατυπώθηκε από συνεργάτρια στη Βουλή, με ανάρτηση στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και αναπαράχθηκε από την εφημερίδα «Αλήθεια» και άλλα Μέσα Ενημέρωσης. Η Βουλή διέψευσε τις αναφορές, αλλά οι υπάλληλοι «δέχθηκαν πυρά» και άντε τώρα να αποδείξεις ότι δεν «είσαι ελέφαντας». Αλλά όλα αυτά, είναι τόσο ασήμαντα, μπροστά στον φόβο για ένα νέο παγκόσμιο πόλεμο, από εκτόξευση της ακρίβειας, από τους κλυδωνισμούς σε δολάριο, ευρώ και ρούβλι και από την ανατροπή όλου του κόσμου. Κατά τα άλλα όταν οι άνθρωποι σχεδιάζουν, ο Θεός γελά και φαίνεται ότι και εμείς για αλλού κινήσαμε και για αλλού η ζωή μας πάει.

kaparispan@yahoo.gr

Εξοπλιστικές δαπάνες της Γερμανίας

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Οι Γερμανοί πολίτες περίμεναν αρκετούς μήνες μέχρι τον σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμού μεταξύ των Σοσιαλδημοκρατών του νυν καγκελάριου και διαδόχου της Άγκελα Μέρκελ Όλαφ Σολτς, των Πρασίνων και των Φιλελευθέρων. Ο «άσημος» Σολτς αφού ανέλαβε την καγκελαρία εν μέσω της πανδημίας του κορωνοϊού, σε ένα χρόνο ακολούθησε ο πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία.

Ούτε ο ίδιος, αλλά ούτε και οι κυβερνητικοί εταίροι πρόλαβαν να παρουσιάσουν το πολύ υποσχόμενο πλαίσιο συμφωνίας και η γερμανική ηγεσία έκανε στροφή 180 στην εξωτερική πολιτική, αποφασίζοντας τη διάθεση 100 δισεκατομμυρίων ευρώ για ενίσχυση του αμυντικού εξοπλισμού του ομόσπονδου στρατού. Η Γερμανία, η οποία από το 1945 θεωρείται ως μια ειρηνική χώρα, τώρα επικαλείται τη Ρωσία για να δικαιολογήσει την αμυντική της θωράκιση.

Η Γερμανία, η χώρα της λιτότητας και των εξοικονομήσεων, αποφάσισε να αναβαθμίσει τον στρατιωτικό της στόλο, διαθέτοντας το πενταπλάσιο ποσό από αυτό που ξόδεψε το 1955, όταν ιδρύθηκε ο ομοσπονδιακός στρατός. Την ίδια μάλιστα στιγμή που οι τιμές των αγαθών πρώτης ανάγκης έχουν εκτοξευθεί στα ύψη και αρκετοί Γερμανοί ανησυχούν γιατί τώρα με δέκα ευρώ αγοράζουν μόνο δύο μπύρες αντί τρεις, η κυβέρνηση συνασπισμού έχει εγκρίνει μόνο πενήντα δισεκατομμύρια ευρώ για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη, όπως ανέφερε το γερμανικό περιοδικό Spiegel.

Θα αναμέναμε από μια συγκυβέρνηση Σοσιαλδημοκρατών και Πρασίνων να είναι πιο ευαίσθητη σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα, όμως δεν θα πρέπει να ξεχνούμε ότι

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει ωφελήσει αναμφισβήτητα τις χώρες παραγωγής οπλισμού όπως η Γερμανία, η οποία έχει προμηθεύσει με οπλισμό την Ουκρανία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία.

ο Σολτς συγκυβερνά και με τους Φιλελεύθερους, οι οποίοι κατέχουν το υπουργείο Οικονομικών και έχουν εξαιρετικές σχέσεις με μεγαλοεπιχειρηματίες και επενδυτές.

Μία από τις πρώτες ενέργειες του Σολτς ήταν η ακύρωση του αγωγού φυσικού αερίου Nord Stream 2 σε συνεννόηση με τον αντικαγκελάριο-πράσινο υπουργό Προστασίας του Περιβάλλοντος και Οικονομίας Ρόμπερτ Χάμπεκ. Η Γερμανία όμως εξαρτάται από τη Ρωσία για προμήθεια φυσικού αερίου και πετρελαίου και μετά τη ρήξη με τη Ρωσία του Πούτιν, ψάχνει άλλους προμηθευτές, όπως το Κατάρ και η Νορβηγία.

Ο πρώην καγκελάριος μεταξύ 1998-2005, ο σοσιαλδημοκράτης Γκέρχαρντ Σρέντερ, ήταν ο συνδετικός κρίκος μεταξύ Γερμανίας και Ρωσίας για την προμήθεια καυσίμων, αφού αμέσως μετά τη λήξη της θητείας του ανέλαβε τη θέση υψηλόβαθμου στελέχους ρωσικού ενεργειακού κολοσσού. Ο Σρέντερ, ο οποίος αρνήθηκε τη συμμετοχή της Γερμανίας στον πόλεμο κατά του Ιράκ που ηγήθηκαν οι ΗΠΑ, τώρα αρνείται να παραιτηθεί από τη θέση που του επιφέρει αρκετά εκατομμύρια σε μισθούς, διχάζοντας το κόμμα του και πλήττοντας το όνομά του.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει ωφελήσει αναμφισβήτητα τις χώρες παραγωγής οπλισμού όπως η Γερμανία, η οποία έχει προμηθεύσει με οπλισμό την Ουκρανία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία. Χώρες μέλη του ΝΑΤΟ έχουν προχωρήσει σε στρατιωτική ενίσχυση και εξοπλισμό, επικαλούμενες την ανάγκη ενίσχυσης της στρατιωτικής τους δύναμης και στο εσωτερικό, αφού οι στρατιωτικές επεμβάσεις στο Αφγανιστάν, Ιράκ και Μάλι έχουν απορροφήσει όλες τις αμυντικές δαπάνες των κρατικών προϋπολογισμών.

Ενδεικτική είναι η «Στρατηγική Πυξίδα» της Ε.Ε. που υιοθετήθηκε πρόσφατα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και αφορά την ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής άμυνας και ασφάλειας μέχρι το 2030. Πρωτεργάτης αυτής της συμφωνίας ήταν η Γερμανία που κατείχε την προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. το δεύτερο εξάμηνο του 2020 με στόχο την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατά τη γαλλική προεδρία στο πρώτο εξάμηνο του 2022.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία πέραν των νεκρών, απωλειών και καταστροφών, θα επιφέρει αρκετά έσοδα στην αμυντική βιομηχανία και στις χώρες-βιομηχανίες κατασκευής οπλισμού με κύριο πρωταγωνιστή την πλουσιότερη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Γερμανία. Πώς θα καταφέρει η Γερμανία να καλύψει τα 100 δισεκατομμύρια που δαπάνησε για στρατιωτικό εξοπλισμό; Με πωλήσεις σύγχρονων όπλων και τη γλώσσα της ισχύος, όπως επικαλέστηκε ο ύπατος εκπρόσωπος της Ε.Ε. Μπορέλ, ή με αποκοπές από κοινωνικά και περιβαλλοντικά κονδύλια;

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Η ώρα του ευρωπαϊκού συντάγματος (Ι)

Πολλοί είναι αυτοί που θα χαίρονταν με μια ήττα του απερχόμενου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν στις γαλλικές εκλογές όπως και με μια εκλογική νίκη της ακροδεξιάς υποψηφίου Μαρίν Λε Πεν. Ομοϊδεάτες της ή οργισμένοι εχθροί της μοιράζονται ένα βαθύ μίσος για τη Δύση και την Ευρώπη. Φανατικοί αντιευρωπαϊστές οραματίζονται το οριστικό τέλος της Ένωσης μέσω ενός frexit που θα δρομολογήσει, κατά την άποψή τους, η νίκη Λε Πεν.

Την ίδια στιγμή οι φεντεραλιστές ελπίζουν ότι η επανεκλογή του Μακρόν για άλλη μία πενταετία, την τελευταία του στην Προεδρία της Γαλλίας, θα αναβιώσει τη διαδικασία υιοθέτησης του ευρωπαϊκού συντάγματος, που, μετά το αρνητικό αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος το 2004, είχε διακοπεί χωρίς ωστόσο ποτέ να εγκαταλειφθεί. Ο Γάλλος πρόεδρος αποδείχθηκε χαρισματικός. Το 2017 στα τριάντα εννιά του μόλις χρόνια εξελέγη στην Προεδρία της Γαλλίας, καταφέρνοντας να κυβερνήσει υπό «ομαλές» συνθήκες μετά βίας έναν χρόνο. Ακολούθησαν διαδοχικές κρίσεις, προσφυγικό, πανδημία, πόλεμος. Οι κρίσεις, η μία πιο πρωτοφανής από την άλλη, δοκιμάζουν τόσο τη Γαλλία όσο και ολόκληρη την Ευρώπη.

Ο νεαρός Πρόεδρος, «le gamin», ο «πιτσιρικάς» όπως τον αποκαλούσαν, κατάφερε να αντεπεξέλθει και να κερδίσει την εμπιστοσύνη όχι μόνο του γαλλικού λαού αλλά και των υπόλοιπων λαών της Ευρώπης, που βλέπουν σε αυτόν έναν ηγέτη της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Με την ακροαριστερά και την ακροδεξιά εναντίον του, τις κινητοποιήσεις των «κίτρινων γιλέκων» (gilets jaunes) και χωρίς στην ουσία προεκλογική καμπάνια, κατόρθωσε να αυξήσει την πολιτική του επιρροή στον πρώτο γύρο των προεδρικών εκλογών την προηγούμενη Κυριακή κατά περίπου τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες και να λάβει πάνω από ένα εκατομμύριο περισσότερες ψήφους από την προηγούμενη αναμέτρηση.

Από την πρώτη στιγμή της εκλογής του έδωσε το στίγμα του αποφασισμένου ευρωπαϊστή ηγέτη, στηρίζοντας το όραμα μιας ομοσπονδιακής Ευρώπης, ικανής να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των χαλεπών καιρών που διανύουμε. Σε κάθε κρίση, η λύση ήταν η ίδια για όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη: περισσότερη Ευρώπη. Ο Μακρόν πίστεψε και πάλεψε γι' αυτή τη λύση. Στάθηκε, για παράδειγμα, πλάι στην Κύπρο και την Ελλάδα στην αντιπαράθεση με την Τουρκία στο Αιγαίο και την ανατολική Μεσόγειο, υπενθυμίζοντας την ανάγκη της κοινής άμυνας και φύλαξης των συνόρων της Ένωσης. Την ίδια στιγμή, υπήρξε ο πρωτεργάτης της σύστασης κοινού ταμείου αντιμετώπισης των υγειονομικών και οικονομικών συνεπειών της πανδημίας μέσω κοινού δανεισμού των κρατών μελών της Ένωσης. Για τον Μακρόν, η ομοσπονδιακή Ευρώπη είναι η μόνη οδός προς την ευημερία των πολιτών των ευρωπαϊκών κρατών. Σε περίπτωση επανεκλογής του, φιλοδοξία του είναι τουλάχιστον η δημιουργία της ομοσπονδιακής Ευρώπης, με τον ίδιο για πρώτη φορά στην προεδρία της. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και η αυξανόμενη επιθετικότητα μιας απροκάλυπτα πλέον ιμπεριαλιστικής δύναμης απαιτεί βαθιά τομή στη νοοτροπία των Ευρωπαίων. Απέναντι στη βαρβαρότητα της Ρωσίας του Πούτιν, που επιχειρεί να επιστρέψει στην γεωπολιτική κατάσταση της τσαρικής αυτοκρατορίας, υιοθετώντας το χιτλερικό δόγμα του ζωτικού χώρου (Lebensraum), η μόνη δυνατή απάντηση είναι η εφαρμογή του Συντάγματος. Μπορεί η Ευρώπη να στάθηκε τυχερή που ο πόλεμος ξέσπασε κατά τη διάρκεια της θητείας Μπάιντεν, από ποιον όμως θα μπορούσε να περιμένει βοήθεια σε περίπτωση επανεκλογής του Τραμπ; Είναι σχεδόν βέβαιο ότι ο τελευταίος θα επεδίωκε μια επωφελή για τις ΗΠΑ συμφωνία με τον Ρώσο δικτάτορα, αφήνοντας τους Ευρωπαίους στο έλεος ενός εγκληματία πολέμου.

Το ομοσπονδιακό εγχείρημα δεν είναι εύκολο. Δεν ήταν εύκολο ούτε και για εκείνους, για τους οποίους θεωρούμε δεδομένη την υιοθέτηση του ομοσπονδιακού μοντέλου, τις ΗΠΑ. Για να υιοθετηθεί το αμερικανικό Σύνταγμα και να ενωθούν οι Πολιτείες των ΗΠΑ σε ένα έθνος με κεντρική κυβέρνηση και θεσμούς χρειάστηκε να δοθεί αγώνας. Ένα από τα μνημειώδη έργα, απαύγασμα συνταγματικής σοφίας, γράφτηκε ακριβώς για να υπηρετήσει τον αγώνα για την αμερικανική ομοσπονδία. «Ο Φεντεραλιστής» (The Federalist Papers) αποτελείται από 85 δοκίμια που προτρέπουν τους πολίτες της Νέας Υόρκης να επικυρώσουν το νέο Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών. Γραμμένα από τους Αλεξάντερ Χάμιλτον, Τζέιμς Μάντισον και Τζον Τζέι, τα δοκίμια δημοσιεύτηκαν αρχικά σε δύο εφημερίδες της Νέας Υόρκης, το 1787 και το 1788 με το συλλογικό ψευδώνυμο Publius (Λαϊκός). Θεωρούνται από τις σημαντικότερες πηγές για την ερμηνεία και την κατανόηση της πρόθεσης του νομοθέτη και του αρχικού πνεύματος του αμερικανικού Συντάγματος. Οι συγγραφείς του Φεντεραλιστή έπρεπε να υπερβούν τη βαθιά ριζωμένη πολιτική εχθρότητα απέναντι σε μια ισχυρή Ένωση μεταξύ των πολιτειών. Οι συγγραφείς χρησιμοποίησαν τον Φεντεραλιστή για να προβάλουν το αντίθετο επιχείρημα: ότι μια ισχυρή εθνική κυβέρνηση δεν αποτελεί απειλή για την ελευθερία των πολιτειών. Στην πραγματικότητα, είναι ο μεγαλύτερος εγγυητής της. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Χάμιλτον στην πρώτη εισαγωγική του έκκληση στον λαό της Πολιτείας της Νέας Υόρκης μέσα από τις σελίδες του Independent Journal: «Μετά από την αδιαμφισβήτητη εμπειρία της αναποτελεσματικότητας της υφιστάμενης ομοσπονδιακής κυβέρνησης, καλείστε να συζητήσετε για ένα νέο Σύνταγμα για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Το θέμα από μόνο του δηλώνει την ύψιστη σημασία του. Οι συνέπειές του δεν περιλαμβάνουν τίποτε λιγότερο από την ύπαρξη της Ένωσης, την ασφάλεια και την ευημερία των τμημάτων από τα οποία αποτελείται, την τύχη μιας πολιτικής οντότητας που από πολλές απόψεις είναι η πιο ενδιαφέρουσα στον κόσμο». Τα ίδια ακριβώς θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί σήμερα για το ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Στην Ουκρανία υπηρετούμε τις αρχές μας

Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας μιλάει στην «Κ» για τη ρωσική εισβολή, τους αμάχους και τις ενέργειες της Ελλάδας

Συνέντευξη στο **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Επιστολή στον γενικό εισαγγελέα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (Χάγη) από τον οποίο ζητεί να διερευνήσει τη διάπραξη εγκλημάτων στη Μαριούπολη, και στα χωριά Σαρτανά και Βολνοβάκα, όπου έχουν σκοτωθεί Ελληνες ομογενείς, αποκαλύπτει στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας. Προσθέτει ότι η Ρωσία θα έπρεπε να είχε αποφύγει την παραβίαση αρχών πάνω στις οποίες στηρίζεται το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας. Προαναγγέλλει επίσκεψη του πρωθυπουργού στην Ουάσιγκτον και διάσκεψη του σχήματος 3+1 σε επίπεδο υπουργών Εξωτερικών και σημειώνει ότι η ελληνική εξωτερική πολιτική δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι κακέκτυπο της τουρκικής.

Με την εισβολή στην Ουκρανία η Ρωσία δεν μας έδωσε επιλογή.

Απέστειλα επιστολή στον γενικό εισαγγελέα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου ζητώντας να διερευνήσει τη διάπραξη εγκλημάτων στη Μαριούπολη, και στα χωριά Σαρτανά και Βολνοβάκα.

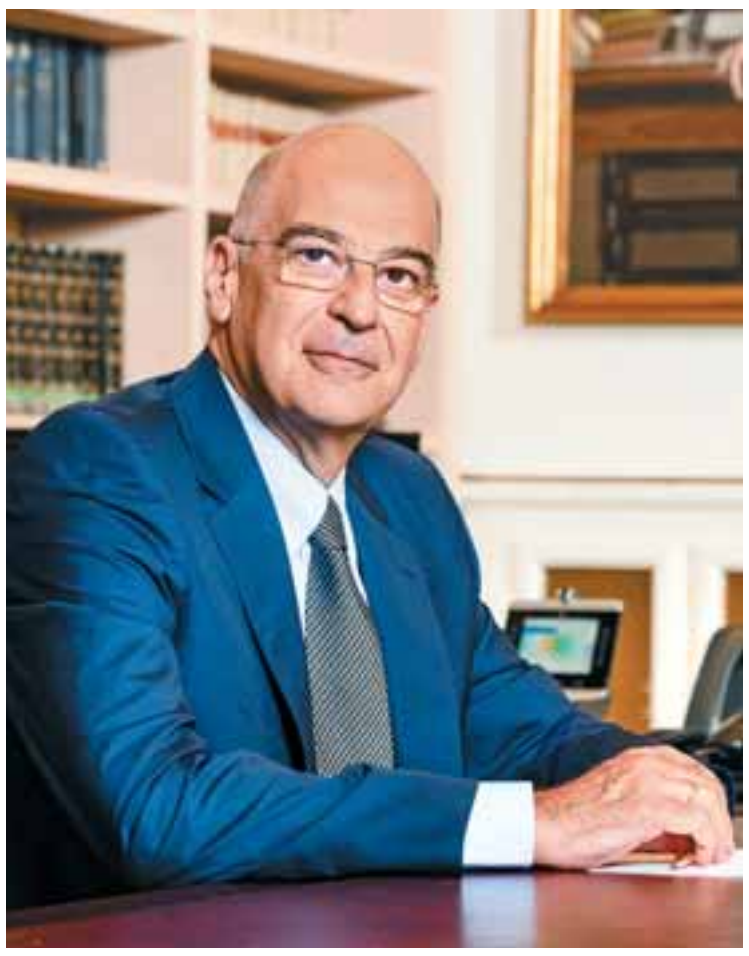

«Προσδοκία μας είναι η διατήρηση και ενίσχυση της στρατηγικής μας σχέσης με τις ΗΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό, προγραμματίζεται η μετάβαση του πρωθυπουργού στην Ουάσιγκτον», λέει ο κ. Νίκος Δένδιας.

– Πόσο ακόμα εκτιμάτε ότι θα διαρκέσει ο πόλεμος στην Ουκρανία; Υπάρχουν ενδείξεις για διπλωματική λύση;

– Θα μου επιτρέψετε, κύριε Νέδο, να επισημάνω ότι κάθε πρόβλεψη είναι παρακινδυνευμένη. Αυτό που είναι σίγουρο είναι ότι η Ελλάδα θα συνεχίσει να στηρίζει, ως θεμελιώδη αρχή, την εδαφική ακεραιότητα και την κυριαρχία της Ουκρανίας. Εάν βρισκόμαστε κοντά σε διπλωματική λύση ή όχι, αυτό εξαρτάται από τις προθέσεις της Ρωσίας και τι μπορεί να θεωρήσει αποδεκτό η Ουκρανία. Βεβαίως, οι σκηνές φρίκης που αποκαλύφθηκαν πρόσφατα σε προάστια του Κιέβου, και τις οποίες καταδικάσαμε απερίφραστα, αναπόφευκτα επιβαρύνουν το κλίμα.

– Φοβάστε διάχυση του πολέμου έξω από την Ουκρανία; Σας ανησυχεί ρωσική αντίδραση αν Φινλανδία ή Σουηδία επιλέξουν το ΝΑΤΟ;

– Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει τις επόμενες κινήσεις της ρωσικής πλευράς. Θεωρητικά, ακόμη και μια ενδεχόμενη επίθεση στην Οδησσό μπορεί να αποτελέσει το έναυσμα για την επέκταση των εχθροπραξιών σε άλλες χώρες. Οσον αφορά το ενδεχόμενο αίτησης ένταξης της Σουηδίας και της Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ, θέλω να είμαι σαφής: Οποιαδήποτε σχετική απόφαση αποτελεί κυρίαρχη επιλογή των κρατών αυτών. Και οι δύο χώρες είναι εταίροι μας στην Ε.Ε., συνεισφέρουν στην ευρωπαϊκή ασφάλεια και, βεβαίως, εφόσον επιλέξουν την ένταξή τους στο ΝΑΤΟ, η Ελλάδα δεν έχει επί της αρχής λόγο να αντιταχθεί. Εμείς, σε αντίθεση με την Τουρκία, η οποία δεν επιτρέπει την προσέγγιση της Αυστρίας και της Κύπρου με το ΝΑΤΟ, δεν χρησιμοποιούμε τη θέση μας στο ΝΑΤΟ για να προωθήσουμε ιδιοτελή συμφέροντα.

– Ηδη το Ουκρανικό έχει λάβει εσωτερική πολιτική διάσταση. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι η Ελλάδα έχει συμπαρασταθεί επαρκώς στην Ουκρανία και θα έπρεπε να είναι πιο «προσεκτική» έναντι της Ρωσίας…

– Διαχρονικά η Ελλάδα διατηρούσε ιστορικούς δεσμούς με τη Ρωσία. Φρόντιζε πάντα να διατηρεί διαύλους επικοινωνίας μαζί της, ακόμα και όταν ανήκαμε σε διαφορετικά γεωπολιτικά «στρατόπεδα». Τόσο ο πρωθυπουργός όσο και εγώ καταβάλλαμε προσπάθειες για την αποκατάσταση και την ανάπτυξη των σχέσεων αυτών τα τελευταία χρόνια. Και σε μεγάλο βαθμό το είχαμε επιτύχει, μέσω των συχνών επαφών σε πολιτικό επίπεδο. Επίσης η ελληνική κοινωνία, όπως όλη η Ευρώπη, έχει στενούς πολιτιστικούς δεσμούς με την ιδιαίτερα πλούσια ρωσική κουλτούρα. Ο Ντοστογιέφσκι, ο Τολστόι, ο Μαγιακόφσκι, ο Τσαϊκόφσκι, ο Πούσκιν, αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό τμήμα της πολιτιστικής παράδοσης της Ευρώπης.

Ομως, σχετικά με το αν θα έπρεπε να είμαστε πιο «προσεκτικοί», όπως το θέτετε, έναντι της Ρωσίας, επιτρέψτε μου να αντιστρέψω την ερώτησή σας. Μήπως θα έπρεπε η Ρωσία να είχε αποφύγει την παραβίαση αρχών πάνω στις οποίες στηρίζεται το ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας και τις οποίες η ίδια φέρεται να υποστήριζε διαχρονικά; Συμπερασματικά, η Ελλάδα δεν είχε επιλογή, ουδεμία επιλογή. Εκανε αυτό που υπαγορεύουν οι αρχές που υπηρετεί, οι αρχές του Διεθνούς Δικαίου, του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών: Σεβασμός της κυριαρχίας, της ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας των κρατών. Η Ελλάδα καταδικάζει κάθε εισβολή ως θέση αρχής. Θα ήμασταν ανακόλουθοι αν, υπερασπιζόμενοι τις θέσεις μας π.χ. στο Κυπριακό, δεν υπερασπιζόμασταν τις ίδιες αρχές σε κάθε περίπτωση. Με τις ενέργειές της, η Ρωσία, δυστυχώς, δεν μας επέτρεψε επιλογή. Το επίπεδο των ελληνορωσικών σχέσεων είναι το αποτέλεσμα των επιλογών της ρωσικής κυβέρνησης, όχι της χώρας μας.

– Πώς θα προστατευθεί η ελληνική ομογένεια;

– Για την Ελλάδα η προστασία των αμάχων και η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στην ομογένεια της Ουκρανίας αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα, ιδιαίτερα στην παραθαλάσσια περιοχή της Μαύρης Θάλασσας, σε πόλεις όπως η Μαριούπολη και η Οδησσός, όπου εδώ και αιώνες διαβιοί το ελληνικό στοιχείο. Η πρόσφατη επίσκεψή μου στην Οδησσό, πόλη άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία μας, αποδεικνύει έμπρακτα τη σημασία που αποδίδουμε στην περιοχή. Δυστυχώς, όσον αφορά τη Μαριούπολη, την οποία επισκέφθηκα λίγες εβδομάδες πριν από την έναρξη των εχθροπραξιών, σύμφωνα με τις περιγραφές που μας μεταφέρθηκαν ιδιαίτερα από τον γενικό μας πρόξενο, τον τελευταίο Ευρωπαίο διπλωμάτη στην πόλη, η κατάσταση είναι τραγική και η πόλη ουσιαστικά έχει πάψει να υφίσταται. Προφανώς, δεν μας επιτρέπεται να μεταβούμε εκεί, προκειμένου να μη διαπιστώσουμε ιδίοις όμμασι το μέγεθος της καταστροφής. Οπως δεν μας επετράπη να μεταφέρουμε ανθρωπιστική βοήθεια εκεί, όπως πράξαμε στην Οδησσό.

Θα συνεχίσουμε να θέτουμε επιτακτικά το ζήτημα της Μαριούπολης σε όλα τα φόρουμ και να υπογραμμίζουμε ότι η διάπραξη εγκλημάτων πολέμου θα πρέπει να ερευνηθεί ενδελεχώς. Για τον λόγο αυτό απέστειλα επιστολή στον γενικό εισαγγελέα του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου ζητώντας του να διερευνήσει τη διάπραξη εγκλημάτων τόσο στη Μαριούπολη, όσο και στα χωριά Σαρτανά και Βολνοβάκα, όπου, να υπενθυμίσω, στην αρχή του πολέμου είχαμε θύματα ομογενείς από αεροπορικά πυρά. Πάντως, συνεχίζονται αδιάλειπτα οι επιχειρήσεις εκκένωσης από την Ουκρανία.

– Λόγω και της MDCA φαίνεται ήδη η χρησιμότητα των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούν οι αμερικανικές δυνάμεις. Το επόμενο χρονικό διάστημα η συνεργασία Ελλάδας - ΗΠΑ θα αποκτήσει πιο ουσιαστικά χαρακτηριστικά;

– Οπως σωστά αναφέρατε, με την ταχεία μεταφορά αμερικανικών δυνάμεων για την ενίσχυση της ανατολικής πτέρυγας του ΝΑΤΟ, μέσω των ελληνικών εγκαταστάσεων, αποδεικνύεται και στην πράξη η ιδιαίτερη σημασία που είχε η υπογραφή της δεύτερης τροποποίησης της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας - ΗΠΑ (MDCA). Αναδεικνύεται για μία ακόμη φορά ο καθοριστικός ρόλος που διαδραματίζει η χώρα μας ως προς τη σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής, σε μία τόσο κρίσιμη χρονική συγκυρία, κάτι που, εξάλλου, έχουν υπογραμμίσει και Αμερικανοί αξιωματούχοι. Προσδοκία μας είναι η διατήρηση και ενίσχυση της στρατηγικής μας σχέσης με τις ΗΠΑ. Στο πλαίσιο αυτό προγραμματίζεται η μετάβαση του πρωθυπουργού στην Ουάσιγκτον, η οποία αναμένεται να λάβει χώρα σύντομα. Επίσης, η συνεργασία με τις ΗΠΑ στο σχήμα «3+1» (Ελλάδα, Ισραήλ, Κύπρος και ΗΠΑ), στο πλαίσιο του οποίου αναμένουμε να διεξαχθεί συνάντηση των υπουργών Εξωτερικών, ενδεχομένως και εντός των επομένων εβδομάδων, θα συμβάλει στον σχεδιασμό κοινών δράσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο. Και, βεβαίως, δεν θα πρέπει να υποβαθμίζουμε τη σημασία που αποδίδουν οι ΗΠΑ στον ηγετικό, όπως τον περιγράφουν, και σταθεροποιητικό ρόλο που διαδραματίζουμε στα Δυτικά Βαλκάνια.

– Είναι ρεαλιστικός ο στόχος πλήρους ενεργειακής απεξάρτησης από τη Ρωσία; Πράγματι, όπως είπε στην «Κ» η κ. Νούλαντ, η κυρίαρχη επιλογή μεταφοράς φυσικού αερίου από την Ανατολική Μεσόγειο προς την Ευρώπη είναι μέσω LNG ή το ενδεχόμενο κατασκευής αγωγών παραμένει ανοιχτό;

– Σήμερα η Ελλάδα έχει την ευκαιρία να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες της Ε.Ε. για ενεργειακή απεξάρτηση από τη Ρωσία. Η χώρα μας μπορεί να αναδειχθεί σε περιφερειακό σταθμό διακομιδής φυσικού αερίου. Μέσω των εγκαταστάσεων για μετατροπή υγροποιημένου φυσικού αερίου στη Ρεβυθούσα και στην Αλεξανδρούπολη (FSRU), αλλά και μέσω των αγωγών φυσικού αερίου (TAP και IGB). Επίσης, εξετάζεται η δυνατότητα αξιοποίησης κοιτασμάτων, όπως ανακοίνωσε πρόσφατα ο πρωθυπουργός. Να υπενθυμίσω, όμως, ότι στις προτάσεις που ανακοίνωσε τον περασμένο μήνα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι οποίες στοχεύουν στην απεξάρτηση από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα πριν από το 2030, περιλαμβάνεται η αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ο τομέας της ενεργειακής μετάβασης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας μας και της κυβέρνησης, και η στρατηγική αυτή δεν αλλάζει. Οσον αφορά το δεύτερο ερώτημά σας, το σχέδιο για τον αγωγό EastMed, παραμένει «ζωντανό» όσο ποτέ άλλοτε, αλλά η τελική απόφαση για την υλοποίησή του θα ληφθεί με οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Επειδή αναφερθήκατε στην κ. Νούλαντ, να υπογραμμίσω την αδιάλειπτη στήριξη των ΗΠΑ στην ηλεκτρική διασύνδεση μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ, τον Euro-Asia Interconnector, ο οποίος έχει την ίδια ακριβώς όδευση με τον αγωγό EastMed.

– Μήπως αυτή η στάση του «επιτήδειου ουδετέρου» τελικά προσπορίζει οφέλη για την Τουρκία;

– Η ελληνική εξωτερική πολιτική δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι κακέκτυπο της τουρκικής. Εχω επανειλημμένα πει ότι πρέπει να ξεφύγουμε από τον κλοιό μιας τουρκοκεντρικής αντίληψης της πολιτικής μας. Ιστορικά η Τουρκία προσπαθεί να παίξει ρόλο «ενδιάμεσης» δύναμης. Σε αυτό τη βοηθάει η γεωγραφική της θέση. Αντιθέτως, η Ελλάδα έχει επιτύχει να είναι συστατικό μέρος ενός συγκεκριμένου πολιτικού, πολιτισμικού και αξιακού χώρου, πολύ πιο προοδευμένου. Αυτή υπήρξε η μεγάλη ιστορική μας επιτυχία. Αν επιχειρήσουμε να αντιγράψουμε την Τουρκία, θα γίνουμε κακέκτυπο και θα αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της αναξιοπιστίας χωρίς να υπάρχουν οφέλη.

Με την ευκαιρία αυτή, θα ήθελα να θέσω και έναν ευρύτερο προβληματισμό. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία βρήκε απέναντί της το σύνολο των δημοκρατικών χωρών που επέβαλαν κυρώσεις. Οι πρακτικές που ήταν αποδεκτές τον 19ο ή ακόμα και κατά ένα μέρος του 20ού αιώνα βρίσκουν απέναντί τους το συμπαγές μέτωπο των δημοκρατιών. Διαμορφώνεται ένα πλαίσιο, όπου τα αναθεωρητικά αφηγήματα, η αμφισβήτηση των συνόρων, των Διεθνών Συνθηκών, η απειλή ή η χρήση βίας είναι ηθικώς απονομιμοποιημένα. Δεν αντιμετωπίζονται, πλέον, απλώς ως μία ενοχλητική παραφωνία, αλλά ως αυτό που πραγματικά είναι: μία σοβαρή απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Ελπίζω ότι όλες οι χώρες, συμπεριλαμβανομένης ασφαλώς της Τουρκίας, θα κατανοήσουν όσο το δυνατόν πιο σύντομα αυτή τη νέα διεθνή πραγματικότητα.

Οι παραβιάσεις

– Πώς σχολιάζετε την έξαρση των τουρκικών προκλήσεων στο Αιγαίο τις τελευταίες ημέρες, ιδιαίτερα τη σημαντική αύξηση των υπερπτήσεων άνωθεν ελληνικών νησιών, μάλιστα κατά τη διάρκεια σχεδόν ολόκληρης της περασμένης εβδομάδας;

– Η πρακτική αυτή είναι απαράδεκτη και καταδικαστέα. Εχουμε διαμαρτυρηθεί έντονα στην τουρκική πλευρά, τόσο στην Αθήνα όσο και στην Αγκυρα, τονίζοντας ότι κάθε παραβίαση της εθνικής κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας αποτελεί κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου. Επίσης τονίσαμε ότι οι ενέργειες αυτές δεν συνάδουν με τις προσπάθειες αποκλιμάκωσης στη συνέχεια της συνάντησης του πρωθυπουργού με τον Τούρκο πρόεδρο. Παράλληλα, υπογραμμίζουμε ότι δεν υπάρχουν δύο μέτρα και δύο σταθμά για τις παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου.

Στο ενεργειακό η Τουρκία αυτοαποκλείεται από τα σχήματα συνεργασίας

– Μπορεί να υπάρξει συνεργασία Ελλάδας με την Τουρκία στο ενεργειακό σκέλος;

– Εχω πει πολλές φορές ότι είμαστε ανοιχτοί σε συνεργασίες και δεν αποκλείουμε κανέναν από αυτές, υπό τον όρο ότι αποδέχονται την αρχή της αμοιβαιότητας και σέβονται το διεθνές δίκαιο και ιδιαίτερα το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας. Η Τουρκία αυτοαποκλείεται από τα διάφορα σχήματα συνεργασίας εξαιτίας της συμπεριφοράς της και των συνεχών παραβιάσεων του διεθνούς δικαίου.

– Σας ανησυχεί η πιθανότητα διάχυσης της ουκρανικής κρίσης στα Δυτικά Βαλκάνια;

– Ηδη πριν από το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία υπήρχαν εστίες αποσταθεροποίησης στην περιοχή. Ιδίως στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, όπου το δυσοίωνο σενάριο μιας ανάφλεξης δεν έχει αποκλειστεί. Κάτι που έχω τονίσει σε όλους τους συνομιλητές μου, τόσο της περιοχής όσο και ευρύτερα. Η Ελλάδα δεν έχει ιδιοτελές συμφέρον στη χώρα αυτή. Μόνο την εμπέδωση της σταθερότητας και της ενότητάς της. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αντιμετωπισθούν προσπάθειες αποσταθεροποίησης, αναβίωσης εθνικισμών και «επιστροφής στο παρελθόν», όπως επιθυμούν εσωτερικοί, αλλά και εξωτερικοί παράγοντες. Η απάντηση στις προκλήσεις αυτές είναι η «φυγή προς τα εμπρός», μέσα από την ενίσχυση της ευρωπαϊκής προοπτικής της περιοχής. Αυτός είναι ο δρόμος για να αποτρέψουμε την επιστροφή στο «βαλκανικό παρελθόν», για να βοηθήσουμε την περιοχή να απορρίψει τις δυνάμεις που δραστηριοποιούνται και προσπαθούν να αξιοποιήσουν το όποιο κενό, για να προωθήσουν ακραίες ιδεολογίες και να υλοποιήσουν αποσταθεροποιητική ατζέντα.

Εχουμε πρωτοστατήσει στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής προοπτικής των Δυτικών Βαλκανίων και συνεχίζουμε να εργαζόμαστε δραστήρια αναλαμβάνοντας σχετικές πρωτοβουλίες. Αμεση προτεραιότητα είναι η έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Ε.Ε. με την Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία. Παράλληλα, εντείνουμε τις διμερείς επαφές με το σύνολο των χωρών αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, μάλιστα, είναι στις προθέσεις μου να μεταβώ εκ νέου στις χώρες της περιοχής.

– Βρεθήκατε σε Ιαπωνία και Ινδία. Υπάρχει περιθώριο ουσιαστικών σχέσεων με αυτές τις χώρες και –κυρίως– προοπτικές για διάρκεια σε αυτήν τη διπλωματική προσπάθειά σας;

– Κύριε Νέδο, το ζήτημα δεν είναι εάν υπάρχει περιθώριο για ανάπτυξη των σχέσεων με τις χώρες αυτές, αλλά γιατί τις είχαμε, διαχρονικά, αμελήσει, παρά τα όσα μας συνδέουν. Κατ' αρχάς, αμφότερες είναι χώρες δημοκρατικές, οι οποίες σέβονται τις ίδιες αρχές με εμάς, όπως το διεθνές δίκαιο, και ιδιαίτερα το Δίκαιο της Θάλασσας.

Τόσο η Ινδία όσο και η Ιαπωνία έχουν επικυρώσει και σέβονται πλήρως την UNCLOS. Η Ιαπωνία, μάλιστα, ως νησιωτική χώρα, έχει ιδιαίτερη επίγνωση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε και, βεβαίως, οι θέσεις μας ταυτίζονται. Επίσης, διαδραματίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στα διεθνή δρώμενα. Η Ιαπωνία είναι η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, η Ινδία η έκτη. Η Ιαπωνία, έπειτα από δεκαετίες εσωστρέφειας, αποκτά ενεργή εξωτερική πολιτική με ευεργετική παρουσία σε μέρη που δεν θα φανταζόμασταν, όπως τα Δυτικά Βαλκάνια. Συμφωνήσαμε, μάλιστα, με τον Ιάπωνα ομόλογό μου να εξετάσουμε τις προοπτικές συνεργασίας για τη σταθεροποίηση της περιοχής αυτής. Παράλληλα, η Ιαπωνία έλαβε σαφή θέση αναφορικά με τις εξελίξεις στην Ουκρανία, υιοθετώντας την ίδια στάση με τις δυτικές χώρες. Η Ινδία ανοίγεται στη Μεσόγειο.

Η Ινδία είναι αυτήν τη στιγμή μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, η Ιαπωνία θα είναι την περίοδο 2023-24, αμέσως πριν από την περίοδο για την οποία έχει θέσει υποψηφιότητα η Ελλάδα. Τέλος, ειδικότερα για την Ιαπωνία, δεν θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι έχει υπογράψει τη συνθήκη της Λωζάννης και, ως εκ τούτου, αποτελεί ανάχωμα στον αναθεωρητισμό και στις όποιες προσπάθειες αναθεώρησής της.

Τα βήματα προς μια προοδευτική διακυβέρνηση

Κάλεσμα Τσίπρα στο συνέδριο ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Την πρώτη ψηφοφορία του συνεδρίου την έκανε ο Αλέξης Τσίπρας στην εισηγητική του ομιλία το βράδυ της Πέμπτης. Οταν ζήτησε στήριξη της πρότασής του για εκλογή του προέδρου και της Κεντρικής Επιτροπής από τα μέλη του κόμματος, το χειροκρότημα ήταν τόσο δυνατό που σχεδόν προδίκασε το αποτέλεσμα. Εδειξε πως οδηγεί άνετα το «τιμόνι του καραβιού», παρά τις ουκ ολίγες εντάσεις που καταγράφηκαν στον έβδομο όροφο της Κουμουνδούρου από τον Ιούλιο του 2019 έως σήμερα. Επειτα από τρία χρόνια στην αξιωματική αντιπολίτευση και σχεδόν άλλα έξι βλέποντας εκλογικά και δημοσκοπικά την πλάτη της Ν.Δ., ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε την πρώτη του γιορτή. Η κριτική από τα στελέχη της «Ομπρέλας» ήταν κάτι που δεν ξάφνιασε.

Η αυτοκριτική για την περίοδο της διακυβέρνησης και της υπερφορολόγησης της μεσαίας τάξης συνοδεύτηκε με κινήσεις που σηματοδότησαν την αποκήρυξη της «εποχής Καμμένου». Ο Νίκος Κοτζιάς ήταν ο μεγάλος χαμένος στη μάχη με τον πρόεδρο των ΑΝΕΛ τον Οκτώβριο του 2018, που τον οδήγησε στην παραίτηση από το υπουργικό σχήμα. Το συνέδριο τον «αποθέωσε», με τον Αλέξη Τσίπρα να αναφέρεται ονομαστικά στον πρώην υπουργό Εξωτερικών, που καθόταν δίπλα δίπλα με τον Ζόραν Ζάεφ. Ισως να ήταν και το πρώτο βήμα επαναπροσέγγισης των δύο πλευρών. Το προοδευτικό πρόσημο που θέλει να δώσει στον ΣΥΡΙΖΑ ο Αλέξης Τσίπρας φάνηκε μέσα από την ομιλία του. Με την «ισχυρή Αριστερά» και το παλαιό «πράσινο» σύνθημα για τον «ήλιο που πρέπει να ανέβει ψηλά», άπλωσε μια «πολιτική ομπρέλα» που καλύπτει όλο τον χώρο της Κεντροαριστεράς.

Ο «ριζοσπαστικός ρεαλισμός» στον οποίο αναφέρθηκε είχε έναν βασικό στόχο. Να καθησυχάσει τη μεσαία τάξη πως οι προγραμματικές εξαγγελίες δεν είναι ουτοπία. Η αύξηση του κατώτατου μισθού, η στήριξη της επιχειρηματικότητας, η μείωση των ενεργειακών λογαριασμών κατά 50%, η οικονομικά προσιτή στέγη για νέα ζευγάρια και η διαγραφή του χρέους της πανδημίας δεν είναι η αναπόληση του προγράμματος της Θεσσαλονίκης του 2014, που βαραίνει ακόμη την αξιωματική αντιπολίτευση. Ο μετασυνεδριακός στόχος –και σίγουρα ο πιο δύσκολος– είναι ο ΣΥΡΙΖΑ να πείσει πως οι συγκεκριμένες δεσμεύσεις μπορούν να γίνουν πράξη.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Ο Αλέξης Τσίπρας αναφέρθηκε σε «ριζοσπαστικό ρεαλισμό» με στόχο να καθησυχάσει τη μεσαία τάξη πως οι προγραμματικές εξαγγελίες δεν είναι ουτοπία.

«Υπάρχει θέση και ρόλος για όλους, ανεξάρτητα από ιδεολογικές διαφορές», τόνισε, δηλώνοντας αποφασισμένος να ανοίξει το κόμμα στην κοινωνία.

Για τη συμφωνία των Πρεσπών, στην Κουμουνδούρου πιστεύουν ότι ήρθε η ώρα «να γίνει ταμείο» και εκτιμούν πως το αποτύπωμα που έχει αφήσει στην κοινωνία είναι απολύτως θετικό, με την πλάστιγγα να γέρνει εις βάρος της κυβέρνησης της Ν.Δ., που αναγκάζεται πλέον να τη διαχειριστεί. Πιστεύουν ότι ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί πλέον να επαναδιαπραγματευτεί τα «δικαιώματά» του στη Βόρεια Ελλάδα κάνοντας μια νέα εκστρατεία ενημέρωσης.

Οσο για την αύξηση της πίεσης στο ΚΙΝΑΛ, πιστεύει ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ πως ο Νίκος Ανδρουλάκης θα «αυτοκτονήσει πολιτικά», θα αποκηρύξει την πολιτική του αυτονομία και θα συνταχθεί προεκλογικά με τον ΣΥΡΙΖΑ; Σε καμία περίπτωση. Η στρατηγική του Αλέξη Τσίπρα, που εκφράστηκε με τον πιο ηχηρό τρόπο μέσα από το συνέδριο, είναι διττή:

– Να βγάλει το Κίνημα Αλλαγής από την αγκαλιά της Ν.Δ. Και από εκεί και πέρα με ένα θετικό ή απλώς «βολικό» αποτέλεσμα στις κάλπες της απλής αναλογικής τα πράγματα θα πάρουν τον δρόμο τους.

– Να ξεκαθαρίσει πως ο βασικός πόλος της Κεντροαριστεράς είναι ο ΣΥΡΙΖΑ και ότι η «πολιτική αλλαγή» περνάει μόνο μέσα από την αύξηση των ποσοστών του. Βασικό είναι να αλλάξει τον κρίσιμο δείκτη της παράστασης νίκης και να περάσει στο εκλογικό σώμα το μήνυμα πως η πρωτιά στις επόμενες εκλογές είναι εφικτή. Και η συσπείρωση που θα προκαλέσει το συνέδριο θεωρούν πως είναι μια καλή αρχή.

Προς την πλευρά της «Ομπρέλας» ο Αλέξης Τσίπρας απέφυγε να σηκώσει τους τόνους. Θέλησε ωστόσο να στείλει ένα μήνυμα σε σχέση με τους αποκλεισμούς εγγραφών, που σύμφωνα με προεδρικά στελέχη εξακολουθούν να πραγματοποιούνται σε οργανώσεις μελών. «Υπάρχει θέση και ρόλος για όλους, ανεξάρτητα από ιδεολογικές διαφορές», τόνισε ο πρόεδρος δηλώνοντας αποφασισμένος να ανοίξει το κόμμα στην κοινωνία.

Την ίδια ώρα, η «Ομπρέλα» επέμεινε στη δική της θέση να εκλέγεται ο πρόεδρος και η Κεντρική Επιτροπή του ΣΥΡΙΖΑ από το συνέδριο. Σε τροπολογία που κατέθεσαν εξηγούσαν πως στο κορυφαίο όργανο πρέπει και οι δυο να λογοδοτούν, εξηγώντας πως «η συμμετοχική δημοκρατία έχει νόημα όταν ασκείται πάνω σε έναν σκελετό που υποστηρίζει την κομματική λειτουργία και έχει θεσμικά αντίβαρα». Ο αντίλογος από την πλευρά των προεδρικών ήταν πως πρέπει να γίνει αντιστοίχιση της εκλογικής επιρροής του ΣΥΡΙΖΑ με την αύξηση της οργανωτικής του δομής.

«Περνάμε στην επίθεση»

Οι τοποθετήσεις μέχρι το Σάββατο βράδυ ήταν πολλές και σε ορισμένες περιπτώσεις σκληρές. «Οι τάσεις έχουν καταντήσει να λειτουργούν ως κόμματα μέσα στο κόμμα», ανέφερε ένας εκ των 5.700 συνέδρων, μιλώντας για ανθρωποφαγία στον δρόμο προς το συνέδριο. «Αριστερό ριζοσπαστικό και κινηματικό κόμμα» ζήτησαν οι ομιλητές της «Ομπρέλας», τονίζοντας πως αυτό είναι το DNA της Κουμουνδούρου. Για «κόμμα των μελών» μιλούσε η συντριπτική πλειονότητα των «προεδρικών» στελεχών υποστηρίζοντας πως η εκλογή του προέδρου και της Κεντρικής Επιτροπής από τη βάση είναι το πρώτο βήμα του ΣΥΡΙΖΑ για να αρχίσει να αφουγκράζεται την κοινωνία. «Οι ημέρες της άμυνας τελειώνουν, περνάμε στην επίθεση», ανέφερε ο Νάσος Ηλιόπουλος σε απόλυτη σύμπλευση με τον Αλέξη Τσίπρα, που επιχειρεί να περάσει μέσα από το συνέδριο το μήνυμα πως ο εχθρός είναι μόνο η Ν.Δ. Με τον Νίκο Φίλη, πάντως να προειδοποιεί πως ο ΣΥΡΙΖΑ δεν πρέπει να αφήσει τον ριζοσπαστισμό της Αριστεράς «για να κυνηγήσει τη χίμαιρα ενός απροσδιόριστου Κέντρου» και τον Πάνο Σκουρλέτη να χειροκροτεί, είναι σίγουρο πως η συζήτηση για την ταυτότητα και την πολιτική γεωγραφική τοποθέτηση του κόμματος θα συνεχιστεί και την επόμενη ημέρα του συνεδρίου.

Κατάλληλο ένα εκλογικό σύστημα τύπου Γερμανίας

Ο υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Θοδωρής Λιβάνιος μιλάει στην «Κ» για τις μελλοντικές προκλήσεις της χώρας

Συνέντευξη στον **ΣΤΑΥΡΟ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Την πεποίθησή του πως μελλοντικά, ύστερα από μια συνταγματική αναθεώρηση, θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στην Ελλάδα ένα εκλογικό μοντέλο μεικτό, ανάλογο της Γερμανίας, εκφράζει με συνέντευξή του στην «Κ» ο υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Θοδωρής Λιβάνιος. Παράλληλα, με αφορμή όσα συμβαίνουν στις γαλλικές εκλογές, λέει πως δεν θα συμβούν και στην Ελλάδα, διότι «το 2022 δεν είναι 2011», επισημαίνει ωστόσο πως μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία «η Ευρώπη ξύπνησε» και δείχνει καλύτερα αντανακλαστικά. Ακόμη, χαρακτηρίζει «δόλια» την απλή αναλογική που ψήφισε ο ΣΥΡΙΖΑ, η οποία «είχε ως αποκλειστικό σκοπό της την αποτροπή κάθε περίπτωση αυτοδυναμίας». Τέλος, ξεκαθαρίζει πως ο στόχος της Ν.Δ. είναι η αυτοδυναμία, χωρίς πάντως να αποκλείει τη συγκυβέρνηση, απαντώντας πως για όλα αυτά τα ζητήματα θα απαντήσει η κάλπη.

– Κύριε Λιβάνιε, στο κομμάτι της ψηφιακής διακυβέρνησης, κατά κοινή ομολογία, έχουν γίνει πολλά βήματα εμπρός. Τι νέο μπορούμε να περιμένουμε το επόμενο διάστημα;

– Το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης ακολουθεί μια εντολή που έχει δώσει από το 2019 ο πρωθυπουργός, «να φτιάξουμε το κράτος αλλιώς». Πρόσφατα παρουσιάσαμε στον πρωθυπουργό τρεις νέες πολύ σημαντικές υπηρεσίες: το ηλεκτρονικό βιβλιάριο υγείας του παιδιού, το μητρώο εμβολιασμών παιδιών και εφήβων, καθώς και τις ψηφιακές ιατρικές βεβαιώσεις. Παράλληλα, προχωρούν με γοργούς ρυθμούς οι προκηρύξεις έργων του Ταμείου Ανάκαμψης, που έχουν στόχο την ψηφιοποίηση σημαντικών τμημάτων της δημόσιας διοίκησης, όπως τα αρχεία της πολεοδομίας και του κτηματολογίου. Στόχος είναι κάθε ημέρα μια μικρή αλλαγή στη ζωή όλων μας.

– Οι εκλογές στη Γαλλία ανέδειξαν τις πολλές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Γηραιά Ηπειρος. Ποιες είναι οι ομοιότητες με την Ελλάδα και ποιο το συμπέρασμα που προκύπτει από τον πρώτο γύρο των γαλλικών εκλογών;

– Πιο χαρακτηριστικό, η προσπάθεια των λαϊκίστικων δυνάμεων να υποδυθούν κάτι που δεν είναι. Πολιτικές δυνάμεις που αποστρέφονται την ισχυρή, δημοκρατική και ανοιχτή Ευρώπη, επιχείρησαν να αποστιγματιστούν από τον ακραίο λόγο τους και επικεντρώθηκαν στην κρίση της ενέργειας και στην ακρίβεια που πλήττει τους πολίτες. Ετσι, κυρίως η άκρα Δεξιά, αλλά και η ριζοσπαστική Αριστερά, εμφανίστηκαν πολύ πιο «λάιτ», θα μου επιτραπεί η έκφραση, από αυτό που πραγματικά είναι ή παρουσιάζονταν στις γαλλικές προεδρικές εκλογές του 2017. Και αυτό είναι το επικίνδυνο.

– Φοβάστε άνοδο αντισυστημικών δυνάμεων και στην Ελλάδα;

– Ο αντισυστημικός βερμπαλισμός, ως μανδύας αντικοινοβουλευτικών θέσεων, δεν είναι κάτι καινούργιο για την Ελλάδα. Το ζούμε από το 2011 και το 2012. Εχει αποδειχθεί ότι τέτοιες απόπειρες έχουν συγκεκριμένη οροφή και θεωρώ ότι στο χέρι όλων των δημοκρατικών πολιτικών δυνάμεων είναι να επαληθευτεί. Σε κάθε περίπτωση, όμως, το 2022 δεν είναι 2012. Ως χώρα, διαχρονικά, έχουμε πληρώσει ακριβά τον λαϊκισμό και τις εύκολες λύσεις.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΒΑΪΟΣ ΧΑΣΙΑΛΗΣ

Με αφορμή τον πόλεμο στην Ουκρανία «η Ευρώπη ξύπνησε και έδειξε, με τον τρόπο της, μια οιωνεί μεταμέλεια στη διαχρονική αδυναμία της να προχωρήσει αποφασιστικά στο ζήτημα της κοινής εξωτερικής πολιτικής», λέει ο κ. Λιβάνιος.

– Η Ευρώπη σήμερα θυμίζει Ελλάδα του 2011 ως προς την κοινωνική αναταραχή. Ανησυχείτε για διαλυτικές τάσεις στην Ευρώπη;

– Μέσα στα δεινά που έφεραν η ρωσική εισβολή και ο πόλεμος στην Ουκρανία, προέκυψε και κάτι σημαντικό: η Ευρώπη ξύπνησε και έδειξε, με τον τρόπο της, μια οιονεί μεταμέλεια στη διαχρονική αδυναμία της να προχωρήσει αποφασιστικά στο ζήτημα της κοινής εξωτερικής πολιτικής. Πρέπει, όμως, να είναι ξεκάθαρο σε όλους ότι η ενωμένη Ευρώπη οφείλει να ισχυροποιήσει τους θεσμούς της για να αντεπεξέλθει στις νέες προκλήσεις.

– Μπορεί να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση με νέα εκλογικά εργαλεία, όπως για παράδειγμα ένα νέο εκλογικό σύστημα που θα ενισχύει τη σταθερότητα;

– Ο πρωθυπουργός έχει μιλήσει με απόλυτη σαφήνεια για το ενδεχόμενο αλλαγής του εκλογικού νόμου. Ωστόσο, κάποια στιγμή, στο απώτερο μέλλον, οι πολιτικές δυνάμεις πρέπει να συμφωνήσουν σε ένα πάγιο εκλογικό σύστημα.

Ανεξαρτήτως εκλογικού συστήματος, στόχος της Ν.Δ. πάντοτε είναι η αυτοδυναμία.

– Το εκλογικό σύστημα που ψήφισε η Ν.Δ. το 2020 αντιμετωπίζει αυτές τις σύγχρονες προκλήσεις;

– Η κυβέρνηση Μητσοτάκη έκανε πράξη μια προεκλογική δέσμευσή της, να αλλάξει τον εκλογικό νόμο του ΣΥΡΙΖΑ, που δεν έχει ως στόχο του την αναλογικότητα αλλά να εμποδίσει τον σχηματισμό κυβέρνησης. Η απλή –αλλά πολύ δόλια– αναλογική του ΣΥΡΙΖΑ είχε αποκλειστικό σκοπό της την αποτροπή κάθε περίπτωσης αυτοδυναμίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το 1974 έως σήμερα σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, με τον εκλογικό νόμο του ΣΥΡΙΖΑ, δεν θα μπορούσε να είχε αυτοδυναμία ούτε ο Κώστας Καραμανλής το 2004 ούτε ο Ανδρέας Παπανδρέου το 1993. Ο εκλογικός νόμος που ψηφίστηκε τον Ιανουάριο του 2020 εγγυάται την αυτοδυναμία, αν αυτή είναι η εντολή του ελληνικού λαού, και μάλιστα είναι αναλογικότερος από εκείνον που ο κ. Τσίπρας κέρδισε το 2015 δύο εκλογές!

– Γνωρίζω ότι μελετάτε ακαδημαϊκά το γερμανικό μοντέλο εκλογών. Μπορεί να εφαρμοστεί κάποια στιγμή ένα τέτοιο σύστημα στην Ελλάδα και με ποιον τρόπο;

– Πιστεύω ακράδαντα, κ. Παπαντωνίου, ότι στο πλαίσιο μιας συνολικής συνταγματικής αναθεώρησης στο απώτερο μέλλον, ένα μεικτό εκλογικό σύστημα τύπου Γερμανίας είναι κατάλληλο για τη χώρα. Υπάρχουν ασφαλώς πολλές παράμετροι που πρέπει να δούμε, αλλά συνδυάζει την τοπική εκπροσώπηση, απαντά στις παθογένειες του πολιτικού συστήματος και, βεβαίως, διαθέτει τον επιθυμητό βαθμό αναλογικότητας.

– Στις δημοσκοπήσεις που διεξάγετε ποια κοινωνική ομάδα δείχνει να έχει το μεγαλύτερο πρόβλημα από την ενεργειακή κρίση; Αγρότες και νέοι είναι δύο «αγκάθια» για τη Ν.Δ.;

– Από την ανάλυση όλων των μετρήσεων που δημοσιεύονται προκύπτει πως οι αυξήσεις στις τιμές της ενέργειας, και κυρίως στο ηλεκτρικό ρεύμα, είναι στην κορυφή των προβλημάτων για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Το πρόβλημα διαπερνά οριζοντίως όλη την κοινωνία, αλλά εκείνοι που πλήττονται περισσότερο είναι οι πιο αδύνατοι και οι μικρές επιχειρήσεις. Εκεί δίνει όλες τις δυνάμεις της η κυβέρνηση: στη στήριξή τους. Με συγκεκριμένη δέσμη προτάσεων στην Ε.Ε., αλλά παράλληλα και με εθνικό σχέδιο.

– Η κυβέρνηση το τελευταίο διάστημα παρουσιάζει πτώση στις δημοσκοπήσεις σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν. Πού πιστεύετε πως οφείλεται αυτό και με ποιον τρόπο μπορεί να υπάρξει εκ νέου άνοδος;

– Η κυβέρνηση της Ν.Δ., σχεδόν τρία χρόνια μετά τις εκλογές, διατηρεί μια πρωτόγνωρη, όχι μόνο για τα ελληνικά δεδομένα, αποδοχή μεταξύ των πολιτών. Και αυτό παρά το επίσης πρωτοφανώς δυσμενές περιβάλλον που κλήθηκε να κινηθεί: την πανδημία, την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της, τα γεγονότα στον Εβρο και στο Αιγαίο και αμέσως μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και την ενεργειακή κρίση. Γύρισε στην κυριολεξία ο κόσμος ανάποδα και η κυβέρνηση κλήθηκε να αποδείξει ότι είναι για τα δύσκολα, για τα πολύ δύσκολα. Η διατήρηση της κυριαρχίας της περνάει μέσα από την προσήλωση στα όσα προτάσσουν οι πολίτες, καθώς και στη συνεχή και σκληρή δουλειά για τη δημιουργία μιας νέας Ελλάδας.

– Εκλογικές συνεργασίες: Τελικά η Ν.Δ. στις επόμενες εκλογές θα επιδιώξει αυτοδυναμία με διπλές κάλπες ή μπορεί να έχουμε κυβέρνηση συνεργασίας από την πρώτη Κυριακή;

– Ανεξαρτήτως εκλογικού συστήματος, πάντοτε στόχος της Ν.Δ. είναι η αυτοδυναμία. Μια αυτοδύναμη νέα Ελλάδα.

Η μετριοπάθεια... διχάζει την Ε.Ε.

Οργή του Κιέβου για τον Γερμανό πρόεδρο, όσους «μακρονίζουν», τη Μαρίν Λεπέν και τον Αυστριακό καγκελάριο

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Κύριε Πούτιν, δεν με γνωρίζετε, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα έως εδώ, αλλά μόλις έγινα κεντρικός υποψήφιος του κόμματός μου και αν μας δώσετε δυο-τρεις μήνες, θα κυβερνάμε αυτή τη δημοκρατία. Τότε θα αλλάξουν τα εξής: Πρώτον, δεν θα κατασκευάσουμε τον αγωγό Nord Stream και θα αναστείλουμε την παροχή φυσικού αερίου από τη Ρωσία, επειδή είμαστε μια χώρα σε ενεργειακή μετάβαση. Δεύτερον, δεν θα επιτρέψουμε την είσοδο στη χώρα μας σε όσους βομβαρδίζουν τη Συρία και κάνουν μάλιστα δουλειές κατ' αυτόν τον τρόπο. Τελείωσε το shopping στα malls του Μονάχου για τις συζύγους των σφαγέων. Και τρίτον, θα αφήσουμε να έρθουν στη Γερμανία όσοι –όπως κι εμείς– πιστεύουν σε μια ελεύθερη, νέα, δίκαιη συμβίωση στην Ευρώπη, διευκολύνοντάς τους να εξασφαλίζουν βίζα. Αυτό δεν σημαίνει ένα δίπολο "Ευρώπη και Γερμανία εναντίον Ρωσίας", αλλά μια αυταρχική ολιγαρχική δομή η οποία βάλλει εναντίον του πληθυσμού που θέλει ειρήνη κι αρμονική συνύπαρξη».

Αυτά έλεγε στην προεκλογική εκστρατεία του 2016 στη Γερμανία ο σημερινός αντικαγκελάριος και στέλεχος των Πρασίνων, Ρόμπερτ Χάμπεκ, όταν ρωτήθηκε τι θα έλεγε στον Ρώσο πρόεδρο σε περίπτωση που τον συναντούσε καθ' οδόν προς... την τουαλέτα. Τα λόγια του, ειπωμένα πριν από έξι χρόνια, δείχνουν πόσο συνεπής έχει υπάρξει στη στάση του απέναντι στη Μόσχα ο No 2 στον κυβερνητικό συνασπισμό στο Βερολίνο και δημοφιλέστερος πολιτικός στη χώρα του αυτή τη στιγμή. Τον Μάιο του 2021, λίγους μήνες πριν από τις κρίσιμες εκλογές στη Γερμανία, πολλοί είχαν επικρίνει την πρότασή του για μεταφορά όπλων στην Ουκρανία. Οχι μόνον ο τότε κυβερνητικός εκπρόσωπος, Στέφεν Ζάιμπερτ, αλλά και οι Σοσιαλδημοκράτες, που χαρακτήρισαν την αποστροφή «αφελή», αφού διατυπώθηκε αμέσως μετά την επίσκεψη του Χάμπεκ στην Ουκρανία. «Η Ουκρανία δεν μάχεται για τον εαυτό της, υπερασπίζεται της ασφάλειας όλης της Ευρώπης», επέμενε ο Πράσινος πολιτικός.

A.P./ALEXEI ALEXANDROV

«Τα εγκλήματα πολέμου που διενεργεί η Ρωσία επί ουκρανικού εδάφους συνεχίζονται. Δεν καταλαβαίνω πώς μπορεί τώρα να πραγματοποιηθεί μια συζήτηση με τον Πούτιν», σχολίασε ο αντιδήμαρχος της Μαριούπολης, Σεργκέι Ορλόφ, με αφορμή τη συνάντηση του Αυστριακού καγκελαρίου Καρλ Νεχάμερ με τον Ρώσο πρόεδρο. Στη φωτ., ερείπια βομβαρδισμένης πολυκατοικίας στη Μαριούπολη.

Ο πόλεμος προκαλεί υπαρξιακή κρίση στη Γερμανία, καθώς θέτει στην κοινή γνώμη ηθικά διλήμματα, όπως «Προτιμάτε να προωθήσετε την ειρήνη στον κόσμο ή να παγώσετε;»

Αυτή την εβδομάδα, η χρονία πολιτική κατευνασμού της Ρωσίας λόγω ενεργειακής εξάρτησης και οι μετέπειτα παλινωδίες ήρθαν στην επιφάνεια με τη διπλωματικά άκομψη ενέργεια του Κιέβου να αρνηθεί επίσκεψη του Γερμανού ομοσπονδιακού προέδρου Φρανκ-Βάλτερ Σταϊνμάγερ. Με διαρροές στη γερμανική εφημερίδα Bild, η Ουκρανία διεμήνυσε στη Γερμανία ότι ο πρόεδρός της είναι ανεπιθύμητος. Γιατί; Επειδή δεν πίεσε αρκετά τη Ρωσία στις διαπραγματεύσεις για το καθεστώς του Ντονμπάς, επειδή διατηρούσε στενές σχέσεις με τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ, διετέλεσε στενός συνεργάτης του πλέον ρωσόφιλου πρώην καγκελαρίου, Γκέρχαρντ Σρέντερ, υπήρξε θερμός υποστηρικτής του Nord Stream 2 και θεωρείτο αρχιτέκτονας της ρωσόφιλης εξωτερικής πολιτικής του Βερολίνου επί Αγκελα Μέρκελ. Η «πόρτα» στον Σταϊνμάγερ ενόχλησε σφόδρα τον Ολαφ Σολτς, παρόλο που το Κιέβο προσπάθησε να τον εξευμενίσει λέγοντας ότι θα προτιμούσε να επισκεφθεί τη χώρα ο ίδιος ο καγκελάριος. Ακόμη και ο Χάμπεκ εξέφρασε τη διαμαρτυρία του, διευκρινίζοντας ότι ο ομοσπονδιακός πρόεδρος εκπροσωπεί ολόκληρη τη χώρα κι όχι τον εαυτό του ή τους Σοσιαλδημοκράτες, των οποίων υπήρξε στέλεχος.

Φινλανδία και Σουηδία για ΝΑΤΟ

Η βιασύνη Ελσίνκι και Στοκχόλμης να αποφασίσουν αν θα αιτηθούν ένταξη στο ΝΑΤΟ έχει θορυβήσει τη Μόσχα, αφού αυτό θα σήμαινε επέκταση των ρωσικών συνόρων με χώρες της Συμμαχίας. Δεν είναι τυχαίες οι απειλές Μεντβέντεφ περί ανάπτυξης πυρηνικών στη Βαλτική. Στην περίπτωση ένταξης των δύο χωρών στο ΝΑΤΟ «δεν μπορούμε πλέον να μιλάμε για ελεύθερες από πυρηνικά χώρες της Βαλτικής: η ισορροπία πρέπει να αποκατασταθεί». «Η Ρωσία δεν έχει πάρει τέτοια μέτρα και δεν επρόκειτο να το κάνει. Αλλά αν υποχρεωθούμε, λάβετε υπόψη σας ότι δεν είμαστε εμείς που το προτείναμε». Η Ρωσία έχει σύνορα με την Εσθονία και τη Λετονία, ενώ ο ρωσικός θύλακας του Καλίνινγκραντ βρίσκεται μεταξύ Πολωνίας και Λιθουανίας. Η Φινλανδή πρωθυπουργός Σάνα Μαρίν προανήγγειλε ότι η χώρα της θα αποφασίσει αν θα ζητήσει συμμετοχή στο ΝΑΤΟ εντός εβδομάδων, ενώ και η Σουηδή ομόλογός της Μαγκνταλένα Αντερσον είπε ότι δεν βλέπει λόγο να καθυστερήσει η απόφαση.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει προκαλέσει υπαρξιακή κρίση στη Γερμανία, καθώς τη φέρνει αντιμέτωπη με την εξωτερική της πολιτική και την πολιτική άμυνας που ακολούθησε μεταπολεμικά, ενώ θέτει στην κοινή γνώμη ηθικά διλήμματα, όπως «Προτιμάτε να προωθήσετε την ειρήνη στον κόσμο ή να παγώσετε;» (Frieren fuer den Frieden?). Το 57% των Γερμανών θέλει να συνεχίσει η χώρα να προμηθεύεται ρωσικό πετρέλαιο και φυσικό αέριο, ενώ το 68% ανησυχεί για το αυξανόμενο ενεργειακό κόστος και τον πληθωρισμό.

Το ενεργειακό εμπάργκο κατά της Μόσχας δεν προβληματίζει μόνο τους Γερμανούς πολίτες αλλά και τους οικονομολόγους: Σύμφωνα με τα κορυφαία οικονομικά ινστιτούτα της χώρας, η πλήρης αναστολή εισαγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Ρωσία θα οδηγούσε σε ύφεση 2,2% το 2023 και στην απώλεια 400.000 θέσεων εργασίας. Υπενθυμίζεται ότι η Γερμανία εισάγει το 55% του φυσικού αερίου της από τη Ρωσία.

Λιγότερο εξαρτημένη ενεργειακά από τη Γερμανία, η Γαλλία, που εισάγει το 20% του αερίου της από τη Ρωσία, επίσης τηρεί μια πιο διπλωματική στάση έναντι της Μόσχας, γεγονός που προκαλεί εντάσεις με την Ουκρανία. Ενδεικτική είναι η άρνηση του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν να χαρακτηρίσει «γενοκτονία» τις ρωσικές επιχειρήσεις, όπως έκανε ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν. Γαλλικές εφημερίδες σχολίαζαν αυτή την εβδομάδα ότι στην Ουκρανία έχει καθιερωθεί εσχάτως ο νεολογισμός «μακρονίζω» για όσους παριστάνουν διαρκώς τους ανήσυχους και δραστήριους ενώ στην πραγματικότητα δεν κάνουν τίποτα.

Από την πλευρά της, η ακροδεξιά αντίπαλός του, Μαρίν Λεπέν, η οποία είχε παραδοσιακά στενές σχέσεις με τη Μόσχα, έχει εγκαταλείψει πλέον τα προσχήματα των ίσων αποστάσεων και τάσσεται ανοιχτά κατά της αποστολής όπλων στην Ουκρανία, ενώ ζητεί επαναπροσέγγιση ΝΑΤΟ - Ρωσίας μόλις τελειώσει ο πόλεμος. Και η Λεπέν έχει χαρακτηριστεί ανεπιθύμητη στην Ουκρανία, αφού στο παρελθόν είχε στενές επαφές με τον Πούτιν, είχε δεχθεί δάνειο από τη Ρωσία και είχε υποστηρίξει την προσάρτηση της Κριμαίας.

Ο «γεφυροποιός»

Ο Αυστριακός καγκελάριος Καρλ Νεχάμερ έγινε αυτή την εβδομάδα ο πρώτος Ευρωπαίος ηγέτης που συναντήθηκε με τον Πούτιν μετά την έναρξη της εισβολής στην Ουκρανία. Παρά το επιχείρημα ότι πάει στη Μόσχα ως γεφυροποιός και κατόπιν συνεννόησης με τους επικεφαλής της Κομισιόν και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, οι αντιδράσεις για το ταξίδι στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία ήταν οι αναμενόμενες. «Τα εγκλήματα πολέμου που διενεργεί η Ρωσία αυτή τη στιγμή επί ουκρανικού εδάφους συνεχίζονται. Δεν καταλαβαίνω πώς μπορεί τώρα να πραγματοποιηθεί μια συζήτηση με τον Πούτιν, πώς μπορούν να διερευνηθούν δουλειές μαζί του», σχολίασε ο αντιδήμαρχος της πολύπαθης Μαριούπολης, Σεργκέι Ορλόφ. Οπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, ο Αυστριακός καγκελάριος συζήτησε, μεταξύ άλλων, με τον Πούτιν κατά πόσον είναι δυνατόν να συνεχίσει η χώρα του να πληρώνει σε ευρώ τις εισαγωγές φυσικού αερίου.

Η τελική μάχη για τη Μαριούπολη και η βύθιση της ναυαρχίδας

Εκρήξεις και καπνός έπνιγαν όλη την εβδομάδα τη γειτονιά της χαλυβουργίας στην πολιορκημένη Μαριούπολη, όπου είχαν καταφύγει οι φθίνουσες ουκρανικές δυνάμεις, καθώς η Ρωσία προσπαθούσε να εξασφαλίσει τον πλήρη έλεγχο της μεγαλύτερης πόλης έως τώρα. Το εργοστάσιο Azovstal, μία από τις μεγαλύτερες μεταλλουργικές βιομηχανικές μονάδες στην Ευρώπη, έχει καταστεί το τελευταίο οχυρό για τις ουκρανικές δυνάμεις, που υπολείπονται σε όπλα και αριθμούς των ρωσικών, ενώ είναι περικυκλωμένες επτά εβδομάδες μετά την έναρξη της ρωσικής εισβολής.

Στα ανατολικά του λιμανιού που σφυροκοπείται εδώ και εβδομάδες, το εργοστάσιο βρίσκεται στη βιομηχανική περιοχή που βλέπει προς την Αζοφική Θάλασσα και καλύπτει έκταση έντεκα τετραγωνικών χιλιομέτρων με δεκάδες κτίρια, σιδηροδρομικές γραμμές και υψικαμίνους. Ο Ολέγκ Ζντάνοφ, στρατιωτικός αναλυτής με έδρα το Κιέβο, πιστεύει ότι το μέγεθος του σταθμού είναι τέτοιο, με τόσα κτίρια, ώστε οι Ρώσοι... δεν μπορούν να εντοπίσουν τους Ουκρανούς στρατιώτες.

Η κρίσιμη μάχη για τη Μαριούπολη και η βύθιση της ρωσικής ναυαρχίδας «Moskva» ήταν τα δύο σημαντικότερα γεγονότα των τελευταίων ημερών στον πόλεμο της Ουκρανίας, που έχει επικεντρωθεί πλέον στα ανατολικά της χώρας, παρόλο που η Μόσχα προειδοποίησε πως θα συνεχίσει να βομβαρδίζει το Κιέβο. Την Παρασκευή, οι Ρώσοι ανακοίνωσαν ότι έπληξαν 13 στρατιωτικούς στόχους σε διαφορετικές περιοχές και πως κατέρριψαν ένα ουκρανικό ελικόπτερο Mi-8 κοντά στο Τσερνίγκοφ. Οι προχθεσινές επιδρομές ήρθαν μετά τη βύθιση του «Moskva» στη Μαύρη Θάλασσα και πολλοί έκαναν λόγο για ρωσικά αντίποινα μετά το πλήγμα στο γόητρο της Μόσχας.

Σύμφωνα με Ευρωπαίους αξιωματούχους, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Αντονι Μπλίνκεν, θεωρεί πως ο πόλεμος θα μπορούσε να διαρκέσει μέχρι και τα τέλη της χρονιάς.

Σύμφωνα με το Κιέβο, η ναυαρχίδα επλήγη την Πέμπτη από πυραύλους κατά πλοίων Neptune ενώ το πλήρωμα είχε αποπροσανατολιστεί από ένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος, με αποτέλεσμα να αρχίσει να βυθίζεται και να υποχρεωθεί το 500μελές πλήρωμα να εγκαταλείψει το σκάφος. Την επόμενη ημέρα η Μόσχα βομβάρδισε ένα εργοστάσιο κατασκευής Neptune. Η Ρωσία δεν επιβεβαίωνε ότι το πλοίο χτυπήθηκε και επέμενε ότι θα διενεργήσει έρευνα για τις συνθήκες του ναυαγίου, που σύμφωνα με τη δική της εκδοχή προκλήθηκε από πυρκαγιά. Ο βασικός ισχυρισμός της είναι πως η ναυαρχίδα βυθίστηκε στη συνέχεια την ώρα που ρυμουλκείτο στη Σεβαστούπολη, εξαιτίας των κακών καιρικών συνθηκών. Ωστόσο οι μετεωρολογικές συνθήκες στην περιοχή ήταν ήπιες με άνεμο 2 μποφόρ, θερμοκρασία 4 βαθμούς Κελσίου και ελάχιστη βροχόπτωση. Το αμερικανικό Πεντάγωνο, πάντως, επιβεβαίωσε την Παρασκευή ότι το πλοίο χτυπήθηκε από ουκρανικούς πυραύλους.

Κρίσιμη μάχη για το ουκρανικό λιμάνι

Τα ουκρανικά στρατεύματα ξέμειναν από πυρομαχικά και αποσύρθηκαν σε δύο απομονωμένους θυλάκους κατά μήκος της ακτογραμμής.

ΠΗΓΕΣ: BBC, Institute for the Study of War, Graphic News Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Οι συνέπειες της βύθισης

Οποια εκδοχή και αν δεχθεί κανείς για την τύχη της ναυαρχίδας, είναι και οι δύο εξίσου ταπεινωτικές για τη Μόσχα. Η βύθιση του πλοίου εκτός από συμβολικό χτύπημα στο κύρος του ρωσικού ναυτικού έχει και ουσιαστική επιχειρησιακή σημασία. Νηολογημένη το 1983, η ναυαρχίδα ήταν εξοπλισμένη με 16 πυραύλους κατά πλοίων Vulkan με βεληνεκές 700 χλμ. Παράλληλα, έφερε αντιαεροπορικούς πυραύλους S-300, που είναι ζωτικής σημασίας για την κάλυψη της Κριμαίας και της επαρχίας της Χερσώνας, που τώρα ελέγχεται από ρωσικές δυνάμεις. Αν ευσταθεί ο ουκρανικός ισχυρισμός πως δέχθηκε πλήγμα από πύραυλο, το ρωσικό Ναυτικό θα πρέπει να αναθεωρήσει τις επιχειρήσεις του, ενδεχομένως απομακρύνοντας τα πλοία του από τα ουκρανικά εδάφη και αναπροσαρμόζοντας την αεράμυνά του.

Σύμφωνα με Ευρωπαίους αξιωματούχους, ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών, Αντονι Μπλίνκεν, θεωρεί πως ο πόλεμος θα μπορούσε να διαρκέσει πολύ ακόμη, μέχρι και τα τέλη της χρονιάς. Πολλοί αξιωματούχοι των ΗΠΑ εκτιμούν ότι είναι δύσκολο να προβλέψει κάποιος την ακριβή διάρκεια, αφού δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι οι στόχοι του Βλαντιμίρ Πούτιν έχουν αλλάξει. Ετσι θεωρείται απίθανο να καταφύγει σε διαπραγματεύσεις, εκτός αν έχει ηττηθεί. Οι εκτιμήσεις αυτές έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις αρχικές προβλέψεις, σύμφωνα με τις οποίες η Ρωσία θα καταλάμβανε γρήγορα το Κιέβο και φωτίζουν τις αλλεπάλληλες αποτυχίες της Μόσχας στο πεδίο των μαχών. Οσο περισσότερο μαίνεται ο πόλεμος, τόσο μεγαλύτερο θα είναι το ανθρωπιστικό κόστος για τον λαό της Ουκρανίας.

Δεν χτύπησαν τυχαία 50 νοσοκομεία

Ο εμπειρογνώμονας του ΟΑΣΕ Μάρκο Σασόλι μιλάει για τους βομβαρδισμούς μη στρατιωτικών στόχων στην Ουκρανία

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

«Εχουμε δει προβλήματα με τη μεταχείριση των αιχμαλώτων πολέμου», λέει ο Μάρκο Σασόλι.

A.P PHOTO / EVGENIY MALOLETKA

Τραυματισμένη γυναίκα από τον βομβαρδισμό του μαιευτηρίου της Μαριούπολης στις 9 Μαρτίου. Λίγο αργότερα, πέθαναν τόσο η ίδια όσο και το μωρό της. Οι ισχυρισμοί της Ρωσίας ότι το κτίριο του νοσοκομείου χρησιμοποιούνταν για στρατιωτικούς σκοπούς δεν τεκμηριώνονται.

Για επαναλαμβανόμενα γεγονότα που παραβιάζουν το ανθρωπιστικό δίκαιο και φέρουν ορισμένες ομοιότητες με τη στρατιωτική επιχείρηση της Ρωσίας στη Συρία κάνει λόγο στην «Κ» ο εμπειρογνώμονας της αποστολής του ΟΑΣΕ στο πλαίσιο του Μηχανισμού της Μόσχας, Μάρκο Σασόλι. «Δεν είναι δυνατόν να έχεις καταστρέψει 50 νοσοκομεία κατά λάθος», αναφέρει χαρακτηριστικά, εξηγώντας όμως ότι η παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν συνεπάγεται αυτομάτως έγκλημα πολέμου, καθώς «θα πρέπει να εντοπίσεις το άτομο που έδωσε την εντολή ή γνώριζε και δεν απέτρεψε το γεγονός», είτε είναι στρατιωτικός διοικητής είτε ο ίδιος ο Πούτιν. Ο ίδιος περιγράφει ποια στοιχεία, κατά τη γνώμη του, αποδομούν το αφήγημα του Κρεμλίνου για τις επιθέσεις στο μαιευτήριο και στο θέατρο της Μαριούπολης. Επιπλέον, τονίζει με νόημα ότι η Ουκρανία δεν έχει επιτρέψει ακόμη στον Ερυθρό Σταυρό να επισκεφθεί τους Ρώσους αιχμαλώτους πολέμου.

Δεν συνιστούν εγκλήματα πολέμου όλες οι παραβιάσεις του ανθρωπιστικού δικαίου. Εγκλημα πολέμου διαπράττει ένα άτομο. Πρέπει να εντοπίσεις το άτομο που είχε τη γνώση και την πρόθεση να επιτεθεί σε αμάχους.

– Πριν από λίγα 24ωρα, ο ΟΑΣΕ μίλησε για «σαφή μοτίβα» παραβίασης του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου από τον ρωσικό στρατό στην Ουκρανία. Να εξηγήσουμε τι σημαίνει αυτό;

– Οταν μιλάμε για «σαφή μοτίβα», αναφερόμαστε κατ' αρχήν σε εχθροπραξίες –εναέριοι βομβαρδισμοί, επιθέσεις πυροβολικού, επιθέσεις με ρουκέτες– που κατέστρεψαν πολλά σπίτια αμάχων, σχολεία, αστυνομικά τμήματα, ακόμη και νοσοκομεία. Αλλά δεν μπορείς να αναλύσεις σε ατομικό επίπεδο τις παραβιάσεις, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις δεν μπορείς να γνωρίζεις τις ακριβείς συνθήκες υπό τις οποίες σημειώθηκε ένα συμβάν. Ενδεχομένως να υπήρξαν και περιπτώσεις άμυνας από επίθεση των ουκρανικών δυνάμεων. Ή μπορεί οι Ρώσοι να έκαναν και κάποια λάθη, κάτι που συμβαίνει στους πολέμους. Μπορούμε να θυμηθούμε ως ένα τέτοιο παράδειγμα τον αμερικανικό βομβαρδισμό σε νοσοκομείο του Αφγανιστάν. Ομως είναι αδύνατον να έχεις μπροστά σου τόσο πολλά περιστατικά από λάθος, γι' αυτό και κάνουμε λόγο για «σαφή μοτίβα». Βλέπουμε κατεστραμμένα σπίτια ακόμη και μακριά από τις γραμμές του μετώπου. Η συζήτηση αυτή δεν αφορά πράξεις όπως εκτελέσεις ή βιασμούς, διότι σε αυτές τις περιπτώσεις μπορείς να γνωρίζεις εκ των πραγμάτων ότι υπήρξε παραβίαση των ανθρωπιστικών δικαιωμάτων. Οπως και για τις εκτοπίσεις δημάρχων από τις κατειλημμένες περιοχές.

– Την ίδια ώρα, υπάρχει μια συζήτηση κατά πόσον ορισμένες πράξεις της Ρωσίας συνιστούν εγκλήματα πολέμου. Ποια είναι η δική σας εκτίμηση;

– Είναι σημαντική αυτή η διάκριση που κάνετε, διότι είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς ότι δεν συνιστούν εγκλήματα πολέμου όλες οι παραβιάσεις του ανθρωπιστικού δικαίου. Εγκλημα πολέμου διαπράττει ένα άτομο. Επομένως θα πρέπει να εντοπίσεις το άτομο που είχε τη γνώση και την πρόθεση να επιτεθεί σε αμάχους. Επίσης, αν συνέβη κάτι κατά λάθος, δεν είναι έγκλημα πολέμου. Ομως αν καταφέρεις να εντοπίσεις το άτομο πίσω από περιστατικά όπως οι επιθέσεις στο μαιευτήριο και στο θέατρο της Μαριούπολης ή ο βασανισμός δημοσιογράφου γαλλικού μέσου, τότε έχεις «δέσει» ένα έγκλημα πολέμου. Τα εγκλήματα πολέμου δεν διαπράττονται από χώρες, αλλά από άτομα.

– Ατομο όμως είναι και ο πρόεδρος της Ρωσίας, Βλαντιμίρ Πούτιν. Τι ισχύει σε αυτή την περίπτωση;

– Εκεί υπάρχει το ζήτημα της διοικητικής ευθύνης. Αν προκύψει ότι ένας πρόεδρος χώρας διατάσσει την επίθεση σε ένα νοσοκομείο που δεν χρησιμοποιείται για στρατιωτικούς σκοπούς, τότε πράγματι έχεις έγκλημα πολέμου από τον πρόεδρο αυτής της χώρας. Αλλά είναι πολύ δύσκολο να το διαπιστώσεις. Στη Νυρεμβέργη βοήθησε το γεγονός ότι οι Γερμανοί είχαν καταγεγραμμένο αρχείο για τα πάντα. Δεν φαντάζομαι ότι ο Πούτιν έδωσε διαταγή για επίθεση σε νοσοκομείο και για βιασμούς. Μια άλλη διάσταση είναι να γνώριζε ότι οι επιθέσεις του ρωσικού στρατού θα περιλάμβαναν και τέτοιες ενέργειες και να μην έλαβε μέτρα για να τις αποτρέψει. Ομως αυτό προϋποθέτει ότι εμείς ξέρουμε ότι ήξερε. Δεν είναι απλό.

– Ποια γεγονότα θα ξεχωρίζατε ως τα πιο σοβαρά μέχρι στιγμής στο ουκρανικό μέτωπο;

– Ενα πολύ σοβαρό περιστατικό ήταν η επίθεση στο θέατρο της Μαριούπολης, όπου βρίσκονταν άμαχοι και παιδιά. Εκεί γνωρίζουμε ότι ήταν σαφής παραβίαση του ανθρωπιστικού δικαίου. Η Ρωσία υποστήριξε ότι οι ίδιοι οι Ουκρανοί ανατίναξαν το θέατρο. Ομως αυτό δεν μπορεί να είναι αλήθεια, καθώς ειδικοί μας εξήγησαν ότι δεν μπορεί να προκληθεί τέτοια τρύπα από βόμβα «φυτεμένη» από το έδαφος. Τέτοιο πλήγμα προέρχεται μόνο από εναέριο βομβαρδισμό ή από πύραυλο.

Και επίσης, η εγκατάσταση δεν βρισκόταν κοντά σε στρατιωτικό στόχο, επομένως δεν μπορεί να έγινε κατά λάθος. Αντίστοιχα, για την επίθεση στο μαιευτήριο της Μαριούπολης η Ρωσία υποστήριξε ότι χρησιμοποιούνταν πλέον για στρατιωτικούς σκοπούς από την Ουκρανία.

Ομως οι φωτογραφίες που έδειξαν ως τεκμήριο τραβήχτηκαν τουλάχιστον ένα χιλιόμετρο μακριά από το μαιευτήριο.

– Διαβάζω σε αναφορά του ΟΑΣΕ: «Αν και μπορεί πράγματι ένα νοσοκομείο να χρησιμοποιήθηκε από τον υπερασπιστή για στρατιωτικούς σκοπούς ή να καταστράφηκε κατά λάθος, είναι δύσκολο να το ισχυριστεί κανείς από τη στιγμή που καταστράφηκαν 50 νοσοκομεία». Πού αποδίδετε τις ρωσικές επιθέσεις σε νοσοκομεία; Είναι μια εξήγηση το γεγονός ότι ο ρωσικός στρατός προσπαθεί να πλήξει το ηθικό των Ουκρανών;

– Αυτή είναι πράγματι μια εκδοχή. Πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις το ισχυρίζονται και έχουμε δει ένα τέτοιο μοτίβο και στις επιθέσεις της Ρωσίας στη Συρία. Δεν μπορώ να είμαι σίγουρος. Ομως αυτό που μπορώ σίγουρα να πω είναι ότι αυτές οι επιθέσεις δεν έγιναν κατά τύχη.

– Υπάρχουν ανθρωπιστικές παραβιάσεις και από την πλευρά της Ουκρανίας;

– Εχουμε δει προβλήματα με τη μεταχείριση των αιχμαλώτων πολέμου, κάτι που μπορεί να το καταλάβει κανείς, όχι όμως και να το δικαιολογήσει. Προφανώς η Ρωσία είναι που επιτέθηκε στην Ουκρανία. Ομως δεν είναι υπεύθυνος γι' αυτό κάθε Ρώσος στρατιώτης. Και το να έχεις απέναντι έναν στρατό μέσα στον οποίο κάποιοι διαπράττουν εγκλήματα πολέμου, δεν σημαίνει ότι όλοι οι στρατιώτες είναι εγκληματίες πολέμου. Να σημειωθεί ότι η Ουκρανία δεν έχει επιτρέψει ακόμη στη διεθνή επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού να επισκεφθεί τους αιχμαλώτους πολέμου, παρότι ο οργανισμός έχει αυτό το δικαίωμα με βάση την 3η Σύμβαση της Γενεύης.

– Θα λέγατε ότι τα διαθέσιμα στοιχεία μέχρι στιγμής δημιουργούν δυνητικά τις συνθήκες για παραπομπή της ρωσικής ηγεσίας στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο;

– Αυτή είναι μια διαδικασία που παίρνει χρόνο. Ας θυμηθούμε ότι στον πόλεμο της Ρωσίας με τη Γεωργία το 2008, το Διεθνές Δικαστήριο κατηγόρησε τα πρώτα τρία άτομα μόλις πριν από δύο βδομάδες. Δηλαδή έπειτα από 14 χρόνια. Και αν δεν έχεις πρόσβαση στις μυστικές συζητήσεις μεταξύ της ηγεσίας και του στρατού της Ρωσίας, θα είναι πολύ δύσκολο να τεκμηριώσεις διοικητική ευθύνη.

Οι διώξεις

– Διαθέτει ο ρωσικός στρατός μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου; Εχει προβεί σε οποιεσδήποτε ενέργειες για την τιμωρία Ρώσων στρατιωτών που έχουν διαπράξει εγκλήματα;

– Αυτή είναι ακριβώς η ερώτηση που θα έκανα προσωπικά, αν η Ρωσία συνεργαζόταν με την αποστολή μας. Ούτε οι Ουκρανοί δίνουν καθαρή απάντηση σε αυτό. Ξέρω ότι και οι δύο χώρες έχουν αρχίσει διώξεις για εγκλήματα πολέμου, αλλά δυστυχώς το κάνουν μόνο με πρόσωπα της αντίπαλης πλευράς. Ενώ θα ήταν πιο εύκολο και πολύ σημαντικό να ξεκινούσαν με τους δικούς τους ανθρώπους που παραβίασαν το ανθρωπιστικό δίκαιο. Μέχρι στιγμής διώκουν μόνον εχθρούς.

Μια σιωπηλή επίθεση στον αναπτυσσόμενο κόσμο

Του **ΑΝΤΟΝΙΟ ΓΚΟΥΤΕΡΕΣ***

Για τον λαό της Ουκρανίας, η ρωσική εισβολή είναι ένας ζωντανός εφιάλτης και μια ανθρωπιστική καταστροφή τρομακτικής κλίμακας. Αλλά ο πόλεμος γίνεται επίσης γρήγορα ένα ζήτημα ζωής ή θανάτου για τους ευάλωτους ανθρώπους σε όλο τον κόσμο.

Ολοι έχουμε δει την τραγωδία να εκτυλίσσεται στο εσωτερικό της Ουκρανίας: πόλεις ισοπεδωμένες, άνθρωποι που υποφέρουν και πεθαίνουν στα σπίτια τους και στους δρόμους, η ταχύτερη κρίση εκτοπισμού στην Ευρώπη από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Αλλά πέρα από τα σύνορα της Ουκρανίας, πολύ πέρα από τα φώτα της δημοσιότητας, ο πόλεμος έχει εξαπολύσει μια σιωπηλή επίθεση στον αναπτυσσόμενο κόσμο. Αυτή η κρίση θα μπορούσε να οδηγήσει έως και 1,7 δισεκατομμύριο ανθρώπους –πάνω από το ένα πέμπτο της ανθρωπότητας– στη φτώχεια, στην εξαθλίωση και στην πείνα σε κλίμακα που δεν έχουμε δει εδώ και δεκαετίες.

Η Ουκρανία και η Ρωσική Ομοσπονδία παρέχουν το 30% του παγκόσμιου σιταριού και κριθαριού, το ένα πέμπτο του αραβοσίτου και πάνω από το ήμισυ του ηλιελαίου. Τα δημητριακά τους τρέφουν τους φτωχότερους και πιο ευάλωτους ανθρώπους, παρέχοντας περισσότερο από το ένα τρίτο του σιταριού που εισάγεται από 45 αφρικανικές και λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Ταυτόχρονα, η Ρωσία είναι ο κορυφαίος εξαγωγέας φυσικού αερίου στον κόσμο και ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας πετρελαίου. Αλλά ο πόλεμος εμποδίζει τους αγρότες να φροντίζουν τις καλλιέργειές τους, ενώ κλείνει τα λιμάνια, τερματίζοντας τις εξαγωγές σιτηρών, διαταράσσοντας τις αλυσίδες εφοδιασμού και στέλνοντας τις τιμές στα ύψη.

Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες εξακολουθούν να αγωνίζονται να ανακάμψουν από τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, σε συνδυασμό με ιστορικά βάρη χρέους και αυξανόμενο πληθωρισμό. Από τις αρχές του 2022, οι τιμές του σιταριού και του αραβοσίτου έχουν αυξηθεί κατά 30%. Οι τιμές του πετρελαίου Brent έχουν αυξηθεί πάνω από 60% τον τελευταίο χρόνο, ενώ οι τιμές φυσικού αερίου και λιπασμάτων έχουν υπερδιπλασιαστεί.

Οι ίδιες οι σωτήριες επιχειρήσεις των Ηνωμένων Εθνών βρίσκονται υπό σοβαρή πίεση. Το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) προειδοποίησε ότι αντιμετωπίζει την αβάσταχτη επιλογή να πάρει από τους πεινασμένους για να ταΐσει τους υποσιτισμένους. Τα Ηνωμένα Εθνη χρειάζονται επειγόντως 8 δισεκατομμύρια δολάρια για να στηρίξουν τις επιχειρήσεις τους στην Υεμένη, στο Τσαντ και στον Νίγηρα.

Αυτή η κρίση θα μπορούσε να οδηγήσει έως και 1,7 δισ. ανθρώπους στη φτώχεια, στην εξαθλίωση και στην πείνα σε κλίμακα που δεν έχουμε δει εδώ και δεκαετίες.

Μερικές χώρες ήδη ολισθαίνουν από την ευπάθεια στην κρίση και στις σοβαρές κοινωνικές αναταραχές. Και γνωρίζουμε ότι οι ρίζες πολλών συγκρούσεων βρίσκονται στη φτώχεια, στην ανισότητα, στην υπανάπτυξη και στην απελπισία. Ωστόσο, ενώ μεγάλο μέρος του κόσμου έχει προσφέρει αλληλεγγύη στον λαό της Ουκρανίας, δεν υπάρχει κανένα σημάδι παρόμοιας στήριξης για το άλλο 1,7 δισεκατομμύριο πιθανά θύματα αυτού του πολέμου. Εχουμε ένα σαφές ηθικό καθήκον να τους υποστηρίξουμε, παντού.

Η Παγκόσμια Ομάδα Αντιμετώπισης Κρίσεων για τα Τρόφιμα, την Ενέργεια και τη Χρηματοδότηση, που συγκρότησα τον περασμένο μήνα, αποσκοπεί στην ανάπτυξη συντονισμένων λύσεων σε αυτές τις αλληλένδετες κρίσεις σε συνεργασία με κυβερνήσεις, διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλους βασικούς εταίρους. Ευχαριστώ τους ηγέτες σε όλους τους τομείς που υποστηρίζουν αυτήν την πρωτοβουλία.

Οσον αφορά τα τρόφιμα, παροτρύνουμε όλες τις χώρες να διατηρήσουν ανοικτές τις αγορές, να αντισταθούν στη συσσώρευση και στους αδικαιολόγητους και περιττούς εξαγωγικούς περιορισμούς και να διαθέσουν αποθέματα σε χώρες με τον υψηλότερο κίνδυνο πείνας και λιμού. Δεν είναι ώρα για προστατευτισμό. Αν δράσουμε από κοινού, υπάρχουν αρκετά τρόφιμα ώστε κάθε χώρα να ξεπεράσει αυτή την κρίση. Οι ανθρωπιστικές εκκλήσεις πρέπει να χρηματοδοτούνται πλήρως, μεταξύ άλλων και για το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα. Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε άνθρωποι να λιμοκτονούν στον 21ο αιώνα.

Οσον αφορά την ενέργεια, η χρήση στρατηγικών αποθεμάτων και πρόσθετων αποθεμάτων θα μπορούσε να συμβάλει βραχυπρόθεσμα στην άμβλυνση αυτής της ενεργειακής κρίσης. Ωστόσο, η μόνη μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη λύση είναι η επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που δεν επηρεάζονται από τις διακυμάνσεις της αγοράς. Αυτό θα επιτρέψει την προοδευτική σταδιακή κατάργηση του άνθρακα και όλων των άλλων ορυκτών καυσίμων.

Οσον αφορά τη χρηματοδότηση, το G20 και τα διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να τεθούν σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης. Πρέπει να βρουν τρόπους να αυξήσουν τη ρευστότητα και τον δημοσιονομικό χώρο, έτσι ώστε οι κυβερνήσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες να μπορούν να επενδύσουν στους φτωχότερους και πιο ευάλωτους, καθώς και στους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό θα πρέπει να αποτελέσει το πρώτο βήμα προς βαθιές μεταρρυθμίσεις στο άδικο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό μας σύστημα, που κάνει τους πλούσιους πλουσιότερους και τους φτωχούς φτωχότερους.

Η κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς μετρητών, θα είναι ουσιαστικής σημασίας για τη στήριξη απελπισμένων οικογενειών κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης. Ωστόσο, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες με μεγάλα εξωτερικά χρέη δεν διαθέτουν τη ρευστότητα για να παράσχουν αυτά τα δίχτυα προστασίας. Δεν μπορούμε απλά να κοιτάμε, καθώς αναγκάζονται να επιλέξουν μεταξύ της επένδυσης στους λαούς τους και της εξυπηρέτησης του χρέους τους.

Η μόνη μόνιμη λύση στον πόλεμο στην Ουκρανία και στην επίθεσή του στους φτωχότερους και πιο ευάλωτους ανθρώπους στον κόσμο είναι η ειρήνη.

Καθώς τα Ηνωμένα Εθνη εργάζονται για να υποστηρίξουν τα αθώα θύματα αυτού του πολέμου –τόσο εντός όσο και εκτός της Ουκρανίας–, καλούμε την παγκόσμια κοινότητα να μιλήσει με ενιαία φωνή και να υποστηρίξει την έκκλησή μας για ειρήνη.

Αυτός ο πόλεμος πρέπει να τελειώσει. Τώρα.

* Ο κ. Αντόνιο Γκουτέρες είναι γενικός γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Η Ουκρανία θα αναδυθεί με ευρωπαϊκή προοπτική

Ο Τόνι Μπλερ μιλάει στην «Κ»

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

> *Το να κάνεις λάθος εκτίμηση (όπως ο Πούτιν στο Ουκρανικό) σημαίνει ότι έχεις περιβάλει τον εαυτό σου από μια μικρή ομάδα ανθρώπων που δεν θα σου πουν τίποτα που δεν θέλεις να ακούσεις.*

AARON CHOWN/A.P.

«Ο κόσμος θα συνειδητοποιήσει ότι η Διατλαντική Συμμαχία έχει ανανεωμένη σημασία σήμερα. Πιστεύω ότι αυτό θα αναγεννήσει και την Ευρώπη σε μεγάλο βαθμό, διότι οι δημοκρατίες θα ξαναβρούν την πίστη στο ίδιο τους το σύστημα», λέει ο πρώην πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου, Τόνι Μπλερ.

Μία συζήτηση με τον Τόνι Μπλερ είναι πάντοτε ενδιαφέρουσα καθώς πρόκειται για έναν από τους λίγους παλαίμαχους Δυτικούς πολιτικούς που έχουν άποψη, κινούνται δραστήρια και συνεχίζουν να είναι παγκόσμιοι «παίκτες». Ο Μπλερ μιλάει για τις εντυπώσεις που απεκόμισε από τον Πούτιν όταν τον συνάντησε για πρώτη φορά αλλά και το πώς άλλαξε στην πορεία. Διατυπώνει τις εκτιμήσεις του για την Ουκρανία και τον νέο ψυχρό πόλεμο που μοιάζει να ανοίγεται μπροστά μας.

Ο πρώην Βρετανός πρωθυπουργός απαντάει στο ερώτημα για το αν η δημοκρατία απειλείται και αν ο καπιταλισμός πρέπει να διορθώσει τις μεγάλες ανισότητες και διαστροφές που έχουν προκύψει. Οι απαντήσεις του δείχνουν άλλωστε γιατί δύο δεκαετίες μετά την αποχώρησή του από την πολιτική ο Μπλερ συνεχίζει να είναι ένα από τα πιο ανοικτά και ζωντανά μυαλά της εποχής μας. Η συζήτηση έγινε στο πλαίσιο του Φόρουμ των Δελφών.

– Ησασταν ίσως ο πρώτος Δυτικός ηγέτης που συνάντησε τον Βλαντιμίρ Πούτιν, πριν από καιρό. Θα μπορούσατε να θυμηθείτε τις πρώτες σας εντυπώσεις και να περιγράψετε επίσης την εξέλιξή του;

– Γνώρισα τον Πούτιν σε αυτό που θα αποκαλούσα δύο ενσαρκώσεις. Και η ανησυχία μου σήμερα είναι ότι γινόμαστε μάρτυρες μιας τρίτης.

Η πρώτη, ήταν ο ηγέτης που γνώρισα λίγο πριν αναλάβει τα καθήκοντά του. Επέμενε η συνάντηση να γίνει στην Αγία Πετρούπολη, για να έχει πιο δυτικό προσανατολισμό. Ο ίδιος ήταν επικεντρωμένος στη μεταρρύθμιση της ρωσικής οικονομίας. Ηθελε να έχει καλές σχέσεις με τη Δύση. Και πράγματι, σε αντίθεση με τα όσα είπε πρόσφατα, προσπαθήσαμε να επιτύχουμε αυτές τις καλές σχέσεις. Μην ξεχνάτε ότι το G7 ήταν G8 επί των ημερών μου. Και προσπαθήσαμε να φέρουμε τη Ρωσία στον διάλογο με το ΝΑΤΟ. Αυτή ήταν η πρώτη ενσάρκωση.

Η δεύτερη, ήταν προς το τέλος της θητείας μου, όταν είχε αρχίσει να καταργεί τα συστήματα ελέγχου και ισορροπίας εντός της ρωσικής δημοκρατίας και προφανώς είχε περιβάλει τον εαυτό του με μια ομάδα ανθρώπων υπό πολύ αυστηρό έλεγχο. Οπότε είχε γίνει μια πιο δικτατορική φιγούρα. Ομως, αν και ήταν αρκετά σκληρός, έκανε και τους δικούς του υπολογισμούς.

Αυτό που με ανησυχεί είναι ότι υπάρχει μια τρίτη ενσάρκωση. Και δεν μπορώ να φανταστώ τον Πούτιν εκείνης της περιόδου να κάνει έναν τόσο λάθος υπολογισμό. Το να κάνεις τέτοια λάθος εκτίμηση σημαίνει ότι έχεις περιβάλει τον εαυτό σου από μια μικρή ομάδα ανθρώπων που δεν θα σου πουν τίποτα που δεν θέλεις να ακούσεις. Και ένα από τα πιο σημαντικά γνωρίσματα της ηγετικής ικανότητας είναι να κατανοείς ότι πρέπει να έχεις γύρω σου μια ομάδα που θα είναι έτοιμη να προκαλέσει, να αμφισβητήσει και με την οποία θα μπορείς να κάνεις μια σωστή συζήτηση. Αυτό, σαφώς, δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση. Το να πιστεύεις ότι θα μπεις στην Ουκρανία, και οι Ουκρανοί δεν θα πολεμήσουν για να υπερασπιστούν τα εδάφη τους, είναι μια εξαιρετικά λανθασμένη εκτίμηση.

Το Ινστιτούτο μου έχει ένα πρόγραμμα στην Ουκρανία, οπότε βρίσκομαι εκεί σχεδόν κάθε χρόνο από τότε που αποχώρησα από το πρωθυπουργικό αξίωμα. Οποιος γνωρίζει τη νεότερη γενιά των Ουκρανών ή τους νεότερους υπουργούς στην ουκρανική κυβέρνηση, καταλαβαίνει πως ήταν σίγουρο ότι θα πολεμούσαν. Δεν υπήρχε ποτέ περίπτωση να παραδοθούν αμαχητί. Αυτές ήταν λοιπόν οι εμπειρίες που είχα όταν ήμουν στο αξίωμα, και αυτή είναι η ανησυχία μου.

– Αν γυρίζατε τον χρόνο πίσω και επανεξετάζατε όλη αυτή την περίοδο, πιστεύετε ότι υπήρχε κάτι που η Δύση θα μπορούσε να είχε κάνει καλύτερα όσον αφορά την αντιμετώπιση του Πούτιν; Είτε να τον φέρει πιο κοντά στην Ευρώπη είτε να είναι πιο σκληρή απέναντί του;

– Το σκέφτομαι πολύ αυτό, και αυτό το ερώτημα πρέπει να εξεταστεί με αυτοκριτική διάθεση. Δεν είχαμε συνειδητοποιήσει πλήρως πόσο είχε αποστασιοποιηθεί από τη Δύση, πόσο εχθρικός είχε γίνει. Οταν μιλούσα μαζί του, του έλεγα, «νομίζεις ότι θέλουμε να σε προσεγγίσουμε εχθρικά. Βασικά, η στάση της Δύσης απέναντι στη Ρωσία είναι "as τα βρούμε". Εχουμε κι άλλα πράγματα να κάνουμε. Εχουμε οικονομίες να τακτοποιήσουμε. Εχουμε προβλήματα στα συστήματα Υγείας μας, στην Παιδεία μας. Θέλουμε να προχωρήσουμε με όλα αυτά. Και πολεμάμε επίσης κατά της τρομοκρατίας». Οπότε, νομίζω ότι είναι σημαντικό να πούμε ότι αυτή η ιδέα ότι η Δύση ήταν, κατά κάποιον τρόπο, εγγενώς εχθρική ή ότι ξεκινούσε με μια εχθρική στάση, δεν ίσχυε σίγουρα, τουλάχιστον όσο ήμουν εκεί. Αντιθέτως. Υπήρχε τεράστια απογοήτευση για το γεγονός ότι δεν μπορούσαμε να έχουμε μια σωστή σχέση συνεργασίας.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, τα τελευταία χρόνια, πάντα λέω, όταν με ρωτούν για τη Ρωσία, ότι αν και μπορώ να σας κάνω μια πολύ ξεκάθαρη ανάλυση για οποιαδήποτε χώρα στον πλανήτη, όσον αφορά τη Ρωσία, δεν ξέρω ποτέ αν πρέπει να ανησυχώ απλώς ή να ανησυχώ πολύ. Και σήμερα, προφανώς, ανησυχώ πολύ. Ομως ακόμα και τώρα δεν μπορώ να το καταλάβω εντελώς. Αλλά όπως και να 'χει, αυτό που συνέβη είναι κάτι τρομερό, είναι μια απίστευτη τραγωδία. Νομίζω όμως ότι αυτό που θα επακολουθήσει είναι ότι μακροπρόθεσμα η θέση του Πούτιν θα αποδυναμωθεί, ενδεχομένως μοιραία. Και δεν έχω καμία απολύτως αμφιβολία ότι, μακροπρόθεσμα, η Ουκρανία θα αναδυθεί ως μια ισχυρή ανεξάρτητη χώρα, με ευρωπαϊκή προοπτική.

– Πιστεύετε ότι μπορεί να γίνει πραξικόπημα στο Κρεμλίνο;

– Δεν ξέρω. Θα πρέπει να συμβουλευτεί κανείς το Μαντείο εδώ. (γέλια). Δεν έχω πραγματικά ιδέα. Παρεμπιπτόντως, υπάρχουν πολύ λίγοι άνθρωποι, και δεν είμαι ένας εξ αυτών, με την πείρα να κρίνουν αυτόν τον στενό κύκλο και το τι μπορεί να συμβεί. Αν και αυτό που είναι ξεκάθαρο, κατά τη γνώμη μου, είναι ότι υπάρχει μια μειοψηφία Ρώσων που έχει πρόσβαση στον έξω κόσμο, που είναι συνδεδεμένη στο Διαδίκτυο, που θα σοκαριστεί. Οι Ρώσοι που γνωρίζω, εκτός Ρωσίας, είναι συντετριμμένοι, επειδή θα παραλύσει, σε βάθος χρόνου, η ρωσική οικονομία και θα φέρει τη χώρα σε δύσκολη κατάσταση για το διάστημα που ο Πούτιν θα είναι εκεί. Οπότε τι όφελος υπάρχει για τη Ρωσία; Ούτε αυτό μπορώ να το δω.

– Ενα απρόβλεπτο αποτέλεσμα όλων αυτών των γεγονότων ήταν η σύγκλιση των ΗΠΑ με την Ευρώπη. Πιστεύετε ότι είναι συγκυριακό; Υπάρχει περίπτωση να διαρκέσει περισσότερο; Προβλέπετε μια κοινή αμυντική προσπάθεια;

– Νομίζω ότι είναι μια μεγάλη στιγμή. Μια κομβική στιγμή. Και έτσι η απάντησή μου θα ήταν ναι, πιθανότατα, διότι νομίζω ότι η Αμερική θα το δει αυτό στο πλαίσιο, όχι μόνο της Ρωσίας αλλά και της Κίνας, του τρόπου με τον οποίο εξελίσσεται ο κόσμος και θα συνειδητοποιήσει ότι αυτή η Διατλαντική Συμμαχία που γεννήθηκε σε διαφορετικές εποχές και διαφορετικές συνθήκες, έχει ανανεωμένη σημασία σήμερα. Το πιστεύω αυτό. Και νομίζω ότι ο πρόεδρος Μπάιντεν τα κατάφερε πολύ καλά στο να ενώσει τη Δύση. Πιστεύω επίσης ότι αυτό θα αναγεννήσει και την Ευρώπη σε μεγάλο βαθμό, διότι κάτι που θα προκύψει, είναι ότι οι δημοκρατίες θα ξαναβρούν την πίστη στο ίδιο τους το σύστημα. Και νομίζω ότι αυτό είναι σημαντικό και το βλέπω να συμβαίνει.

«Καμπανάκι» για τη Δύση

– Κάτι που μου έχει κάνει εντύπωση είναι ότι, όταν κάνατε τον Συνασπισμό για Ιράκ, είχατε στο πλευρό σας μια τεράστια πλειοψηφία χωρών και εθνών. Τώρα, στην Ουκρανία, μόνο η βιομηχανική Δύση, βασικά, ακολουθεί τη γραμμή προς τη Ρωσία. Επίσης έχουμε καταστάσεις όπως ότι οι Σαουδάραβες δεν ανταποκρίνονται στα τηλεφωνήματα του προέδρου Μπάιντεν. Αυτό είναι κάτι καινούργιο. Σας ανησυχεί αυτό; Δείχνει μια παρακμή της Δύσης και της επιρροής της;

– Και πάλι, είναι ένα «καμπανάκι» για τη Δύση. Νομίζω ότι πρέπει να καταλάβουμε ότι αν θέλουμε να προστατεύσουμε τον τρόπο ζωής μας και τις αξίες μας, πρέπει να βγούμε εκεί έξω με μια στρατηγική. Αυτό που λείπει από τη Δύση, κατά την άποψή μου, είναι αυτό που ονομάζω στρατηγική. Δηλαδή, η μακροπρόθεσμη σκέψη, όπου λες «πώς θα οικοδομήσω υποστήριξη για τις αξίες μας και θα προστατεύσω τα συμφέροντά μας;» Διότι αυτά τα δύο είναι συνδεδεμένα. Στη Μέση Ανατολή, για παράδειγμα, υπάρχει λόγος για τον οποίο οι χώρες αυτές είναι διστακτικές. Επειδή βλέπουν ένα τεράστιο πρόβλημα με το Ιράν και πιστεύουν ότι η Δύση αδημονεί περισσότερο να κάνει μια πυρηνική συμφωνία με το Ιράν παρά να προστατεύσει τα συμφέροντά τους. Αν είστε στη Σαουδική Αραβία ή στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και έχετε δεχθεί πυραύλους από τους Χούτι εναντίον του άμαχου πληθυσμού σας, θα ανησυχήσετε γι' αυτό. Αν είστε στην Ινδία, περίπου οι μισές από τις αμυντικές πωλήσεις προέρχονται από τη Ρωσία. Ετσι, η άποψή μου είναι ότι μέρος αυτού που πρέπει να κάνει η Δύση δεν είναι μόνο να παρουσιάσει τις αξίες της, αλλά και να υπερασπιστεί σωστά τα συμφέροντά της. Αν πάρετε την Αφρική, η Κίνα βρίσκεται παντού στην Αφρική. Η Ρωσία δραστηριοποιείται επίσης στην Αφρική σήμερα. Ο λόγος γι' αυτό είναι πολύ απλός. Είσαι Αφρικανός πρόεδρος και θέλεις να κατασκευαστεί ένας δρόμος μεταξύ του Α και του Β, ο οποίος είναι σημαντικός για τις υποδομές της χώρας σου. Μιλάς με τη Δύση γι' αυτό. Δύο χρόνια αργότερα, εξακολουθείς να είσαι «κολλημένος» σε κάτι επιτροπές και σε συζητήσεις. Απευθύνεσαι στην Κίνα; Λέει, εντάξει. Και την επόμενη μέρα κάποιος είναι εκεί με ένα φτυάρι και σκάβει. Αυτή είναι η διαφορά. Γι' αυτό λοιπόν λέω ότι η Δύση πρέπει να βάλει τον εαυτό της σε τάξη. Μακροπρόθεσμη στρατηγική. Να μην προσπαθεί να λειτουργήσει σαν η διακυβέρνηση να είναι μια ΜΚΟ. Γιατί δεν είναι.

Η συνταγή για έναν πολιτικό είναι να μη διαβάζει τα σόσιαλ μίντια

– Πόσο ανησυχείτε για τις δυνάμεις του λαϊκισμού; Φαίνεται ότι εξακολουθούν να υπάρχουν. Ο στασιμοπληθωρισμός και η άνοδος των τιμών, φυσικά, δεν βοηθούν. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν βοηθούν. Ανησυχείτε γι' αυτό;

– Ναι, ανησυχώ. Είναι όμως σημαντικό να ορίσουμε τι είναι λαϊκισμός. Γιατί δεν μπορούμε να ορίσουμε τον λαϊκισμό ως δημοφιλία. Οι περισσότεροι πολιτικοί θέλουν να είναι δημοφιλείς. Δεν είναι πολιτικό έγκλημα αυτό. Εγώ ορίζω τον λαϊκισμό, ως το να παίρνεις το παράπονο και να το εκμεταλλεύεσαι αντί να το αντιμετωπίζεις. Αυτή είναι για μένα η ουσία του λαϊκισμού. Με άλλα λόγια, αν πάρεις ένα πραγματικό πρόβλημα, ας πούμε τη μετανάστευση, η επιθυμία τους είναι να καπηλευτούν το αρνητικό συναίσθημα κατά των μεταναστών, να το χρησιμοποιήσουν ως μέσο συγκέντρωσης υποστήριξης για να διχάσουν μια χώρα. Ενώ η σωστή πολιτική είναι να αντιμετωπίσεις το συγκεκριμένο ζήτημα και να προσπαθήσεις να βρεις μια λύση. Ετσι, δίνεις τη λύση αντί να εκμεταλλεύεσαι την οργή. Αυτή νομίζω ότι είναι η διαφορά.

> *Στο σύστημά μας, ο λαϊκισμός της Δεξιάς πάντα κερδίζει. Ωστόσο, ο λαϊκισμός της Δεξιάς αποκτά δύναμη όταν η Αριστερά επιδιώκει επίσης τον λαϊκισμό.*

Αυτός ο λαϊκισμός υπάρχει στην Ευρώπη. Υπήρξε στο Ηνωμένο Βασίλειο. Εγώ πάντοτε, από την προοδευτική πλευρά της πολιτικής, το βλέπω αυτό με αυτοκριτική. Ο δεξιός λαϊκισμός είναι αυτός που θριαμβεύει. Η Αριστερά έχει τον δικό της λαϊκισμό, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο που έχουμε το Εργατικό Κόμμα με λαϊκιστή ηγέτη, και τον Τζέρεμι Κόρμπιν. Αλλά αν υπάρχει λαϊκισμός της Δεξιάς έναντι λαϊκισμού της Αριστεράς, σίγουρα στο σύστημά μας η Δεξιά πάντα κερδίζει. Ωστόσο, ο λαϊκισμός της Δεξιάς αποκτά δύναμη όταν η Αριστερά επιδιώκει επίσης τον λαϊκισμό. Διάβασα ένα ενδιαφέρον βιβλίο, πριν από λίγο καιρό, με τίτλο «1931», το οποίο αναφέρεται κυρίως στην κρίση χρέους στη Γερμανία πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτό που ήταν πολύ ενδιαφέρον ήταν ότι σχεδόν ακούσια το βιβλίο ανέδειξε τον βαθμό στον οποίο η άνοδος των ναζί τροφοδοτήθηκε από ορισμένες δραστηριότητες της άκρας Αριστεράς, με το κέντρο να συμπιέζεται. Εξακολουθώ να υποστηρίζω ότι ο κεντρώος χώρος στην πολιτική είναι ο πιο κατάλληλος – ο κεντροαριστερός ή ο κεντροδεξιός. Η ειρωνεία για τη δυτική πολιτική είναι ότι οι λύσεις του 21ου αιώνα είναι κατά βάση πρακτικές, ωστόσο ο 21ος αιώνας τον τελευταίο καιρό έχει δανειστεί πολλές ιδεολογίες από τον 20ό αιώνα και είναι σχεδόν πάντα καταστροφικές.

– Ωστόσο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καθιστούν τον διάλογο αυτό πολύ δύσκολο, επειδή το Κέντρο, η κοινή λογική, είναι πολύ δύσκολο να υπερασπιστεί τον εαυτό του έναντι των άκρων. Πώς το αντιμετωπίζετε αυτό;

– Το Twitter δεν υπήρχε όταν ήμουν πρωθυπουργός και δεν είχα ποτέ κινητό τηλέφωνο. Τώρα κοιτάζω πίσω και σκέφτομαι, ένας Θεός ξέρει τι ανοησίες θα υπήρχαν εκεί μέσα. (γέλια). Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Πρέπει να έχεις τη δύναμη ως ηγέτης να καταλάβεις τι είναι και τι δεν είναι. Είναι κατά βάση μια έκρηξη συναισθημάτων. Ενα από τα πρώτα μαθήματα που μαθαίνεις στην πολιτική είναι ότι όσοι φωνάζουν πιο δυνατά δεν είναι αυτοί που αξίζει να ακουστούν περισσότερο. Είναι ένα πολύ σημαντικό πολιτικό μάθημα. Εγώ δεν θα μπορούσα να γράψω στο Twitter αυτά που γράφουν κάποιοι. Ισως είναι η βρετανική επιφυλακτικότητα που μου λέει «όχι, αυτό είναι πολύ αγενές». Αλλά αυτοί οι άνθρωποι το κάνουν. Ωστόσο, ως πολιτικός ηγέτης πρέπει να προσέξεις να μην το παρερμηνεύσεις αυτό ως το σύνολο της κοινής γνώμης. Υπάρχει μια ειρωνεία σχετικά με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, η οποία είναι ότι πιέζουν τους πολιτικούς και τους θέτουν εκτός ισορροπίας. Αλλά αυτό που πρέπει πάντα να καταλαβαίνουν είναι ότι το κοινό δεν είναι πλίθιο και πως αντιλαμβάνεται ότι είναι σημαντικό να υπάρχει ηγεσία. Και έτσι, κατά κάποιον τρόπο, οι πολιτικοί που σέβονται –παρεμπιπτόντως, νομίζω ότι αυτό είναι μέρος της απήχησης του Τραμπ στην Αμερική– τους αρέσουν οι πολιτικοί που δεν ακολουθούν κάθε ρεύμα κοινής γνώμης. Σε έναν βαθμό τουλάχιστον, είναι μεν κυματοθραύστες, αλλά δεν μετατοπίζουν τον βράχο. Επομένως, οι άνθρωποι εξακολουθούν να χρειάζονται ηγέτες. Οπότε, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, από πολλές απόψεις, είναι μια πληγή στη σύγχρονη πολιτική, αλλά είναι και ένα γεγονός. Και πρέπει να είσαι αρκετά δυνατός για να τα αντέξεις. Η καλύτερη συνταγή για έναν πολιτικό είναι να μην τα διαβάζει.

Για να είναι ισχυρή η Δύση, πρέπει να παραμείνει στην εξουσία

– Θα μπορούσε ο Τσώρτσιλ να επιβιώσει στο σημερινό περιβάλλον;

– Αυτό εξαρτάται από τις συνθήκες, νομίζω.

– Εννοώ ότι οι άνθρωποι θα έλεγαν πως είναι αλκοολικός και δεν ξέρω τι άλλο.

– Ωστόσο, ο Τσώρτσιλ να γράφει στο Twitter, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον (γέλια). Νομίζω ότι θα μπορούσε να είναι πολύ δημιουργικός, για την ακρίβεια.

– Θα ήταν η απάντηση στον Τραμπ, σωστά;

– Δεν μπορεί κανείς να ξέρει, γιατί είναι μια εντελώς διαφορετική εποχή. Το πρόβλημα σήμερα είναι ότι η δημοκρατία είναι τόσο ισχυρή όσο η ποιότητα των ανθρώπων που την εφαρμόζουν. Και επίσης, νομίζω ότι πρέπει να είμαστε πολύ ειλικρινείς σχετικά με την πρόκληση της δημοκρατίας σήμερα. Η πρόκληση είναι η αποτελεσματικότητα. Μπορείς να φέρεις αποτελέσματα; Σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο, πρέπει να κάνεις αλλαγές, αλλά είναι πολύ δύσκολο. Κάθε φορά που προσπαθείς να κάνεις μεταρρυθμίσεις ή αλλαγές, βρίσκεις εμπόδια. Ως εκ τούτου, το πρόβλημα που αντιμετωπίζεις στη δημοκρατία είναι το πώς θα είναι αποτελεσματική και συνεπής σε βάθος χρόνου. Θέλω να πω, συνήθιζαν να με επικρίνουν γι' αυτό, αλλά πάντα πίστευα ότι κατά κάποιο τρόπο ήταν ένα όφελος για τη χώρα. Η Μάργκαρετ Θάτσερ έκανε πολλές μεταρρυθμίσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο, στον ιδιωτικό τομέα. Ανώτατοι φορολογικοί συντελεστές, ιδιωτικοποίηση ορισμένων κρατικών βιομηχανιών, διαφορετικό περιβάλλον για την εργατική νομοθεσία και ούτω καθεξής. Και όταν ήρθα εγώ, άφησα πολύ συνειδητά τους βασικούς πυλώνες αυτού του συστήματος σε ισχύ και θεώρησα ότι η δουλειά μου ήταν η ανοικοδόμηση του δημόσιου τομέα, οι υπηρεσίες Υγείας, η ανεπαρκής Παιδεία και τα μεγάλα προβλήματα στον τομέα του νόμου και της τάξης κ.λπ. Αυτό χάρισε στη χώρα μια αρκετά συνεπή πολιτική για περίπου 30 χρόνια, και αυτό αποτελεί πλεονέκτημα. Μέρος του προβλήματος με τη δημοκρατία –που αποτέλεσε ιδιαίτερο πρόβλημα στις ΗΠΑ– είναι αυτή η μετατόπιση από τη μια πλευρά στην άλλη που κάνει δύσκολο τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό στο εσωτερικό της χώρας και μπερδεύει τους ξένους συμμάχους.

– Κατά τη γνώμη σας, βρισκόμαστε σε μια εποχή που πρέπει να επανασχεδιάσουμε την παγκόσμια τάξη, να αντιμετωπίσουμε ορισμένα από τα προβλήματα που οδήγησαν στον λαϊκισμό; Ησασταν καθοριστικός παράγοντας στον Τρίτο δρόμο, μήπως ήρθε η ώρα τώρα για έναν Τέταρτο δρόμο; Και πώς θα μπορούσε να είναι αυτός;

– Εξακολουθώ να πιστεύω ότι πρόκειται βασικά για τις ίδιες επιλογές και όλα εξαρτώνται από το πώς αναλύει κανείς τον κόσμο σήμερα. Για παράδειγμα, για μένα το σημαντικότερο γεγονός του πραγματικού κόσμου –αφήνοντας στην άκρη τα ζητήματα γύρω από την Ουκρανία– είναι η τεχνολογική επανάσταση. Αυτό είναι το πιο σημαντικό γεγονός σήμερα. Θα μεταμορφώσει τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα. Θα μεταμορφώσει το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, το εκπαιδευτικό σύστημα, τα πάντα. Ετσι, η πρόκληση για την πολιτική είναι πώς θα αξιοποιήσει αυτή την επανάσταση, πώς θα τη χρησιμοποιήσει εποικοδομητικά, και πώς θα διασφαλίσει τη μείωση των κοινωνικών διαχωρισμών και όχι τη δημιουργία νέων. Αυτό είναι, για μένα, ένα ζήτημα που εξαρτάται από την αντίληψη, τη σωστή πολιτική, τις σωστές φιλοδοξίες. Δεν βασίζεται σε μια μυστική συζήτηση περασμένου αιώνα τού τύπου «αφορά το κράτος ή την αγορά; Οπότε εξακολουθώ να πιστεύω ότι, υπό την προϋπόθεση ότι ο χώρος του Κέντρου αποτελεί τόπο χάραξης ριζοσπαστικής πολιτικής, και όχι απλώς εξεύρεσης του χαμηλότερου κοινού παρονομαστή μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς, τότε ο χώρος αυτός εξακολουθεί να είναι ο καταλληλότερος. Επίσης, νομίζω ότι θα έχουμε μια σημαντική αναζωπύρωση της υποστήριξης της δημοκρατίας εξαιτίας αυτού που συμβαίνει.

EPA/DMITRY ASTAKHOV

Του έλεγα «η στάση της Δύσης απέναντι στη Ρωσία είναι "ας τα βρούμε". Εχουμε και άλλα πράγματα να κάνουμε. Εχουμε οικονομίες να τακτοποιήσουμε», λέει ο Τόνι Μπλερ για τις επαφές του με τον Βλαντιμίρ Πούτιν.

> *Το πρόβλημα σήμερα είναι ότι η δημοκρατία είναι τόσο ισχυρή όσο η ποιότητα των ανθρώπων που την εφαρμόζουν.*

– Ανησυχείτε για τη Γαλλία;

– Αφού είμαι Βρετανός (γέλια). Οχι, αγαπιόμαστε πραγματικά.

– Κατά βάθος!

– Κατά βάθος! Προσωπικά, πιστεύω ότι ο πρόεδρος Μακρόν έχει κάνει καλή δουλειά για τη Γαλλία. Εχει κάνει οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Χρειαζόμαστε τη Γαλλία να είναι ισχυρή και συνετή. Αυτές οι εκλογές είναι πάντα δύσκολες. Και προφανώς υπάρχουν μεγάλα προβλήματα που πρέπει να κατανοήσουμε, όπως υπάρχουν σε όλες τις χώρες. Αλλά εναπόκειται στον γαλλικό λαό να αποφασίσει. Ομως, προσωπικά, νομίζω ότι έδειξε πολύ θάρρος στην ανάπτυξη μιας εναλλακτικής λύσης για τους Γάλλους...

– Μιας και με προκαλέσατε και ξέρω ότι σας το έχουν ρωτήσει αυτό εκατομμύρια φορές. Ο πόλεμος στο Ιράκ. Πιστεύετε ότι εσείς και η δυτική ηγεσία σπαταλήσατε τότε ένα πολύτιμο κεφάλαιο χωρίς λόγο;

– Οταν κανείς κοιτάζει τώρα την 11η Σεπτεμβρίου και τη μετά εποχή, είναι εύκολο να λειτουργήσει με τη σκέψη του σήμερα. Αλλά τότε πιστεύαμε πραγματικά ότι βρισκόμασταν μπροστά σε έναν εντελώς νέο κόσμο και έπρεπε να αναλάβουμε πολύ δυναμική δράση. Και, τόσο σε σχέση με το Ιράκ όσο και με το Αφγανιστάν, θα μπορούσε κανείς να διαφωνήσει εντελώς με την αρχική απόφαση να εμπλακούμε εκεί. Αλλά μόλις φτάσαμε εκεί, και αφού εξασφαλίσαμε μια θέση εκεί, κατά την άποψή μου, θα έπρεπε να την είχαμε κρατήσει. Και έτσι, τόσο στο Ιράκ, αλλά κυρίως στο Αφγανιστάν, θα μπορούσαμε να είχαμε συνεχίσει την πορεία μας και να είχαμε βοηθήσει αυτή τη χώρα για μεγάλο χρονικό διάστημα, και πιστεύω ότι θα ήταν προς το συμφέρον μας να το κάνουμε. Και εδώ είναι το πρόβλημα, αν το αντιπαραβάλλετε με αυτό που έκανε ο Πούτιν στη Συρία. Παρενέβη, λοιπόν, όχι για να δώσει στον λαό μια δημοκρατική επιλογή, αλλά για να καταστείλει τη δημοκρατία και να υποστηρίξει τον δικτάτορα. Διατήρησε τη συγκεκριμένη θέση επί 11 χρόνια, χωρίς να υπολογίζει τη δέσμευση και το κόστος αυτής. Και τώρα είναι ο πιο ισχυρός παίκτης στην πολιτική της Συρίας. Οπότε, φυσικά, θα συνεχίζεται η κουβέντα για το Ιράκ, για το Αφγανιστάν, για το μετά την 11η Σεπτεμβρίου, για το τι κάναμε. Αλλά η άποψή μου είναι πολύ απλή. Εντέλει, αν η Δύση θέλει να είναι ισχυρή, πρέπει να παραμείνει στην εξουσία. Και αυτό σημαίνει ότι, ακόμη και αν διαφωνεί κανείς με τις αρχικές αποφάσεις, μόλις βρεθεί εκεί και περάσει τα δύσκολα, πρέπει να παραμείνει για να διασφαλίσει ότι θα είναι σε θέση να βοηθήσει αυτές τις χώρες, αλλά και να διατηρήσει τη θέση του ισχυρή.

– Η τελευταία ερώτηση στην οποία δεν μπορώ να αντισταθώ. Τι συμβαίνει με το βρετανικό κατεστημένο; Γιατί δεν είναι σε θέση να παράγει καλούς πρωθυπουργούς; Είναι πρόβλημα εσωτερικό ή είναι πρόβλημα δομής;

– (Γέλια) Το μόνο που ξέρω είναι αυτό: αυτό που έμαθα για τη ζωή μετά την πολιτική, είναι ότι είναι πολύ πιο εύκολο να δίνεις συμβουλές παρά να κάνεις τη δουλειά. Οπότε το προσεγγίζω με έναν κάποιο βαθμό ταπεινότητας, καθώς πιθανότατα κάθε γενιά πιστεύει ότι η επόμενη δεν είναι αρκετά καλή. Αλλά θα σας αφήσω με αυτή τη σκέψη: νομίζω ότι η βρετανική πολιτική, έχοντας περάσει μια πολύ δύσκολη περίοδο, έχει βρει περισσότερο κοινό τόπο, και το Εργατικό Κόμμα, ας πούμε, είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι ήταν. Και ειλικρινά πιστεύω, παρόλο που διαφώνησα με πάθος με το Brexit, ότι η Βρετανία παραμένει μια ισχυρή χώρα. Οι καλύτερες μέρες μας, αν το θέλουμε, βρίσκονται μπροστά μας. Αν έχουμε τη σωστή ηγεσία και το σωστό σχέδιο για το μέλλον, θα εξακολουθήσουμε να είμαστε ένας βασικός παίκτης και ένας καλός και ισχυρός σύμμαχος, όχι μόνο για την Ελλάδα.

ΑΠΟΨΗ / Του **ΦΡΕΝΤΕΡΙΚ ΚΕΜΠΕ***

«Είμαστε έτοιμοι για τη νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων;»

Ο προκλητικός τίτλος του πάνελ που άνοιξε την πρόσφατη φιλόδοξα επονομαζόμενη Παγκόσμια Κυβερνητική Σύνοδο Κορυφής στο Ντουμπάι, διατυπώθηκε για να υποδηλώσει ότι αναδύεται μια νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων – και ο κόσμος δεν είναι έτοιμος γι' αυτήν.

Εχουν πληθύνει τα δημοσιεύματα σχετικά με το ποιος θα διαμορφώσει την παγκόσμια τάξη του μέλλοντος, από τότε που ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν προχώρησε στην εισβολή στην Ουκρανία στις 24 Φεβρουαρίου, την πιο δολοφονική που έχει υποστεί η Ευρώπη από το 1939.

Το δελεαστικό συμπέρασμα: εάν η Ουκρανία επιβιώσει ως ανεξάρτητη, κυρίαρχη και δημοκρατική χώρα, οι υποστηριζόμενες από τις ΗΠΑ και την Ευρώπη δυνάμεις θα ανακτήσουν τη δυναμική τους έναντι των προηγουμένως ανερχόμενων ρωσοκινεζικών δυνάμεων του αυταρχισμού, της καταπίεσης και (τουλάχιστον στην περίπτωση του Πούτιν) του κακού.

Αυτά μοιάζουν καλά νέα, αλλά υπάρχει και αρνητική πλευρά.

«Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και μια σειρά περιορισμών στην Κίνα που σχετίζονται με την COVID-19 δεν φαίνονται, επιφανειακά, να έχουν πολλά κοινά», γράφει ο συνεργάτης του Ατλαντικού Συμβουλίου Μάικλ Σούμαν στο «The Atlantic» (έκδοση που δεν σχετίζεται με το Συμβούλιο). «Ωστόσο, και τα δύο επιταχύνουν την αλλαγή που οδηγεί τον κόσμο σε επικίνδυνη κατεύθυνση, χωρίζοντάς τον σε δύο ημισφαίρια, το ένα με επίκεντρο την Ουάσιγκτον και το άλλο το Πεκίνο».

Οι συζητήσεις μου στο Ντουμπάι –στην Παγκόσμια Κυβερνητική Σύνοδο Κορυφής και στο Παγκόσμιο Ενεργειακό Φόρουμ του Ατλαντικού Συμβουλίου– μαρτυρούν ελάχιστο ενθουσιασμό ή βεβαιότητα σχετικά με αυτό το διχοτομημένο όραμα όσον αφορά το μέλλον. Οι συμμετέχοντες από τη Μέση Ανατολή δεν ενδιαφέρονται να διακόψουν τις σχέσεις τους με την Κίνα, που είναι ο κύριος εμπορικός εταίρος της Σαουδικής Αραβίας και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, ή να έρθουν σε ρήξη με τη Ρωσία, η οποία εδραιώθηκε ως υπολογίσιμη δύναμη όταν έσωσε τον Σύρο πρόεδρο Μπασάρ αλ Ασαντ χάρη στη στρατιωτική επέμβασή της στον πόλεμό του.

Πέρα από αυτό, οι εταίροι μας στη Μέση Ανατολή έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στη δέσμευση της Αμερικής ή στην ικανότητά της για παγκόσμια ηγεσία μετά την αποτυχία της αποχώρησης από το Αφγανιστάν πέρυσι. Αντιμετωπίζουν επίσης

> *Οι εταίροι μας στη Μέση Ανατολή έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στη δέσμευση της Αμερικής ή στην ικανότητά της για παγκόσμια ηγεσία.*

αλυσιδωτές επιπτώσεις από μια κυβέρνηση Τραμπ, που διέλυσε την πυρηνική συμφωνία με το Ιράν, και από μια κυβέρνηση Μπάιντεν, που αισθάνονται ότι την επιδιώκει χωρίς να λαμβάνει επαρκώς υπόψη την επιθετικότητα της Τεχεράνης στην περιοχή.

Στα πολλά ταξίδια μου στη Μέση Ανατολή όλα αυτά τα χρόνια, δεν έχω ξανασυναντήσει τέτοιο βαθμό απογοήτευσης από κυβερνητικούς αξιωματούχους της Μέσης Ανατολής για τους Αμερικανούς υπευθύνους χάραξης πολιτικής.

Ωστόσο, παρακολουθούν τα γεγονότα στην Ουκρανία με πάθος, διότι μια ουκρανική νίκη –με μια ισχυρή, ενωμένη Δύση πίσω της– θα επέβαλλε μια επανεξέταση της δέσμευσης και της ικανότητας των ΗΠΑ και θα άλλαζε την τροχιά της φθίνουσας διατλαντικής επιρροής και σημασίας. Αντίθετα, μια νίκη του Πούτιν –ακόμη και με τεράστιο κόστος τόσο για τους Ρώσους όσο και για τους Ουκρανούς– θα επιτάχυνε την παρακμή της Δύσης ως αποτελεσματικού παγκόσμιου παράγοντα.

Η δική μου απάντηση στην ερώτηση του πάνελ σχετικά με την ετοιμότητά μας απέναντι στη «νέα τάξη πραγμάτων» ήταν να παραθέσω μία φράση του Χένρι Κίσινγκερ (ποιου άλλου;) διερωτώμενος για την παραδοχή αυτή. «Δεν έχει υπάρξει ποτέ καμία πραγματικά παγκόσμια τάξη», έγραψε ο Κίσινγκερ στο βιβλίο του «Παγκόσμια τάξη». «Αυτό που σήμερα αποκαλείται τάξη επινοήθηκε στη Δυτική Ευρώπη πριν από σχεδόν τέσσερις αιώνες, σε μια ειρηνευτική διάσκεψη στη γερμανική περιοχή της Βεστφαλίας, η οποία διεξήχθη χωρίς τη συμμετοχή ή, έστω, την ενημέρωση των περισσότερων άλλων ηπείρων ή πολιτισμών». Κατά τη διάρκεια των επόμενων αιώνων, η απήχησή της εξαπλώθηκε.

Με αυτό ως πλαίσιο, το ερώτημα δεν είναι ποια θα είναι η νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων, αλλά περισσότερο αν οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους μπορούν μέσω της Ουκρανίας να αντιστρέψουν τη φθορά των κεκτημένων του περασμένου αιώνα, ως ένα πρώτο βήμα προς την εγκαθίδρυση της πρώτης πραγματικά «παγκόσμιας» τάξης πραγμάτων.

Ο πρώην σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας των ΗΠΑ Στίβεν Χάντλεϊ μου είπε ότι η προσπάθεια αυτή ήταν η τέταρτη απόπειρα προς την κατεύθυνση της διεθνούς τάξης τον περασμένο αιώνα.

Η πρώτη προσπάθεια, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, μέσω της Συνθήκης των Βερσαλλιών και της Κοινωνίας των Εθνών, απέτυχε δραματικά. Αντ' αυτού, ο κόσμος απέκτησε τον ευρωπαϊκό φασισμό, τον απομονωτισμό των ΗΠΑ, μια παγκόσμια οικονομική κρίση και εκατομμύρια νεκρούς από το Ολοκαύτωμα και τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ΗΠΑ και οι εταίροι τους σημείωσαν σαφώς μεγαλύτερη επιτυχία, οικοδομώντας αυτό που ονομάστηκε «φιλελεύθερη διεθνής τάξη», μέσω του σχεδίου Μάρσαλ και νέων πολυμερών θεσμών όπως τα Ηνωμένα Εθνη, η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, το ΝΑΤΟ, η Ευρωπαϊκή Ενωση και άλλα.

Η τρίτη προσπάθεια ήρθε μετά τον θρίαμβο της Δύσης στον Ψυχρό Πόλεμο. Οι ευρωπαϊκές δημοκρατίες αναδύθηκαν ή αποκαταστάθηκαν, το ΝΑΤΟ διευρύνθηκε, η Ευρωπαϊκή Ενωση επεκτάθηκε και φάνηκε για ένα διάστημα ότι οι κανόνες, οι πρακτικές και οι θεσμοί που αναπτύχθηκαν στη Δύση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, θα μπορούσαν να απορροφήσουν και να κατευθύνουν μια διευρυμένη διεθνή τάξη. Η Κίνα ωφελήθηκε από αυτή την τάξη και την ασπάστηκε για ένα διάστημα.

Αυτό που έχει φθαρεί εδώ και μερικά χρόνια είναι η δέσμευση των ηγετών των ΗΠΑ να υπερασπιστούν, να διατηρήσουν και να προωθήσουν αυτήν τη διευρυμένη διεθνή τάξη – αυτό που ο Κίσινγκερ αποκάλεσε «μια αμείλικτα επεκτεινόμενη συνεργατική τάξη κρατών που τηρούν κοινούς κανόνες και πρότυπα, υιοθετούν φιλελεύθερα οικονομικά συστήματα, αποποιούνται εδαφικές κατακτήσεις, σέβονται την εθνική κυριαρχία και υιοθετούν συμμετοχικά και δημοκρατικά συστήματα διακυβέρνησης».

Η αμερικανική ηγεσία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής σπάνια ήταν συνεπής, όμως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μέχρι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου υπήρξε αξιοσημείωτα συνεπής. Εκτοτε, οι ασυνέπειες αυξήθηκαν, γεγονός που υπογραμμίζεται από την «ηγεσία από τα μετόπισθεν» του πρώην προέδρου Μπαράκ Ομπάμα και το «πρώτα η Αμερική» του τέως προέδρου Ντόναλντ Τραμπ.

Και οι δύο, με τον τρόπο τους, σήμαναν υποχώρηση από τον πρώην πρόεδρο Χάρι Τρούμαν και την αρχιτεκτονική μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την παγκόσμια ηγεσία των ΗΠΑ που ο ίδιος καθιέρωσε και ασπάστηκε.

Στη Μέση Ανατολή, χώρες όπως η Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, που

> *Μια ουκρανική νίκη –με μια ισχυρή, ενωμένη Δύση πίσω της– θα άλλαζε την τροχιά της φθίνουσας διατλαντικής επιρροής και σημασίας.*

κάποτε ήταν οι πιο στενοί μας σύμμαχοι, τώρα αντισταθμίζουν το ρίσκο τους. Πέρα από τις διαφωνίες για το Ιράν, η αποτυχία του τέως προέδρου Τραμπ να αποδεχθεί την εκλογική του ήττα εγείρει αμφιβολίες στους φίλους μας για την ανθεκτικότητα του αμερικανικού πολιτικού συστήματος και τη συνέπεια της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής.

Εκτός αυτού, οι φίλοι μας στη Μέση Ανατολή δυσανασχετούν με τον χαρακτηρισμό της κυβέρνησης Μπάιντεν για τον αναδυόμενο παγκόσμιο ανταγωνισμό ως έναν ανταγωνισμό μεταξύ δημοκρατίας και αυταρχισμού.

«Κάθε δημοκρατική προσπάθεια στον αραβικό κόσμο έχει μετατραπεί σε ιδεολογική ή φυλετική, οπότε δεν είμαι σίγουρος ότι είναι κάτι που μπορούμε να επεξεργαστούμε με επιτυχία», δήλωσε ο Ανουάρ Γκαργκάς, διπλωματικός σύμβουλος του προέδρου των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων, στην Παγκόσμια Κυβερνητική Σύνοδο Κορυφής. Θεωρεί ότι τα ζητήματα μεταξύ δημοκρατίας και αυταρχισμού δεν είναι δυαδικά, αλλά είναι ζητήματα διακυβέρνησης και ότι η λύση είναι «κάπου στη μέση».

Η απόφαση του προέδρου Τζο Μπάιντεν να αποδεσμεύσει 180 εκατομμύρια βαρέλια αργού από το στρατηγικό απόθεμα πετρελαίου των ΗΠΑ, ήταν η αναγνώριση ότι οι παραδοσιακοί πετρελαιοπαραγωγοί εταίροι της Αμερικής δεν είναι διατεθειμένοι να τον βοηθήσουν. Η απόφαση ήρθε λίγες ώρες αφότου ο ΟΠΕΚ αγνόησε τις εκκλήσεις δυτικών πολιτικών για ταχύτερη άντληση πετρελαίου – και για αντίσταση σε κάθε πρόταση να απομακρυνθεί η Ρωσία από τον οργανισμό.

Εν τω μεταξύ, ο Ρώσος υπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ επισκέφθηκε το Νέο Δελχί αυτή την εβδομάδα για να ευχαριστήσει την Ινδία για την άρνησή της να συμμετάσχει στις κυρώσεις κατά της Ρωσίας, μια προσέγγιση που συμμερίζονται η Βραζιλία, το Μεξικό, το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Ο Λαβρόφ δήλωσε: «Θα είμαστε έτοιμοι να προμηθεύσουμε την Ινδία με οποιαδήποτε αγαθά θέλει να αγοράσει».

Για να διαμορφώσουν τη μελλοντική παγκόσμια τάξη, οι ΗΠΑ και η Ευρώπη πρέπει πρώτα να αντιστρέψουν την πορεία της δυτικής και δημοκρατικής παρακμής στην Ουκρανία.

Τα υπόλοιπα θα πρέπει να ακολουθήσουν.

* Ο κ. Φρέντερικ Κέμπε είναι πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος του Ατλαντικού Συμβουλίου.

Η Μαρίν Λεπέν απέναντι στις Βρυξέλλες

Η Ευρώπη τη Γαλλίδα πολιτικό παρακολουθεί με ανησυχία, τις σχέσεις της με τον Πούτιν και τα πλάνα της για αλλαγή της Ε.Ε.

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες, **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Μήνες μετά την ήττα του στις γερμανικές εκλογές, ο Άρμιν Λάσετ βρέθηκε ξανά στην επικαιρότητα τη Δευτέρα, όταν εκτίμησε πως ο δεύτερος γύρος των εκλογών στη Γαλλία στις 24/4 είναι πολύ πιο σημαντικός για την Ευρώπη από ό,τι οι εκλογές τις οποίες ο ίδιος έχασε.

Η περίπτωση της Γαλλίας είναι όμως εντελώς διαφορετική. Ενώ στις γερμανικές εκλογές, οι βαρύτερες κατηγορίες κατά υποψηφίων ήταν πως δεν είχαν τη σοβαρότητα ή την εμπειρία της καγκελαρίου Μέρκελ, στο δεύτερο γύρο των γαλλικών εκλογών πολλές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, καθώς και οι Βρυξέλλες, βλέπουν τη Μαρίν Λεπέν μέχρι και ως Δούρειο Ίππο για τον Βλαντιμίρ Πούτιν λόγω των δεσμών της με το καθεστώς. «Η κ. Λεπέν θέλει να καταστρέψει την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μια νίκη του Εμανουέλ Μακρόν είναι κρίσιμη για την Ευρώπη» είχε δηλώσει ο κ. Λάσετ, παραπέμποντας ακριβώς στους πιο πάνω φόβους.

Οι κύριες πολιτικές δυνάμεις πανευρωπαϊκά στηρίζουν Μακρόν τόσο για να σταλεί προφανές μήνυμα υπέρ των αξιών της Ε.Ε. στη Ρωσία, αλλά και για να μην υπάρξει ανατροπή στις προσπάθειες που έχει ξεκινήσει η Γαλλία στο πλαίσιο της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. (που συνεχίζεται μέχρι τον Ιούλιο) να μπει η Ευρώπη σε νέα τροχιά στη μετα-Μέρκελ εποχή. Οι έντονες επικρίσεις που δέχεται όμως ο κ. Μακρόν στη Γαλλία για τα πέντε χρόνια διακυβέρνησής του και οι δημοσκοπήσεις σηματοδοτούν πως η επικράτησή του στον δεύτερο γύρο δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένη.

Όπως δεδομένο δεν είναι και αν μια Προεδρία Λεπέν θα σημάνει προσπάθειες για ακραία βήματα, όπως η έξοδος από την Ε.Ε., ή πιο προσεκτικές κινήσεις αποδόμησης της Ε.Ε. εκ των έσω.

Απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου του περιοδικού Time, η κ. Λεπέν ανέφερε πως δεν θα ήταν αντίθετη στη διεξαγωγή ενός δημοψηφίσματος για την έξοδο της Γαλλίας από την Ε.Ε.

Ελιγμοί Λεπέν

Το ερώτημα βεβαίως είναι αν η κ. Λεπέν πλήττεται ή όχι από την επιμονή των πολιτικών αντιπάλων της να υποδεικνύουν τις σχέσεις της με το καθεστώς της Ρωσίας. Οι σχέσεις αυτές δεν είναι θεωρητικές και ιδεολογικές, αλλά απτές, όπως στην περίπτωση των προεκλογικών φυλλαδίων που έκτοτε αποσύρθηκαν και την έδειχναν να φωτογραφίζεται με τον Βλαντιμίρ Πούτιν, καθώς και μετρήσιμες, όπως με το δάνειο 9 εκατ. ευρώ που το κόμμα της Γαλλίδας πολιτικού είχε λάβει από ρωσική τράπεζα. Η στήριξη προς τον Πούτιν φαίνεται πως έπληξε περισσότερο τον άλλο υποψήφιο της άκρας δεξιάς, τον Ερίκ Ζεμούρ. Η ίδια η κ. Λεπέν προσπαθεί την τελευταία περίοδο να διασκεδάσει τις εντυπώσεις, δηλώνοντας στις αρχές του Μαρτίου, αμέσως μετά την έναρξη της ρωσικής εισβολής, στο ειδησεογραφικό κανάλι BFM TV πως η εισβολή στην Ουκρανία αποτελεί «ξεκάθαρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου που δεν μπορεί κανείς να υπερασπιστεί» και προσθέτοντας πως ο σημερινός Πούτιν δεν είναι ο ίδιος με πριν από πέντε χρόνια.

Ταυτόχρονα, η κ. Λεπέν στράφηκε σε πιο κοινωνικά θέματα, εκμεταλλευόμενη την αύξηση των τιμών ενέργειας αλλά και τη δημόσια εικόνα του Εμανουέλ Μακρόν για να αντλήσει δυσαρεστημένους ψηφοφόρους που δεν μοιράζονται απαραίτητα τις θέσεις της όσον αφορά τη μετανάστευση και άλλα ζητήματα, αλλά που δεν ενοχλούνται ή προτιμούν την τιμωρία Μακρόν. Μια τάση που θυμίζει όσους Αμερικανούς ψηφοφόρους δεν στήριξαν Ντόναλντ Τραμπ επειδή τον προτιμούσαν, αλλά επειδή ήθελαν να τιμωρήσουν τους Δημοκρατικούς και το σύστημα εξουσίας από το οποίο προήλθε η Χίλαρι Κλίντον.

Frexit, χωρίς Frexit

Τα ερωτήματα που απασχολούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικά στις Βρυξέλλες, δεν αφορούν όμως μόνο τα μηνύματα σε μια εποχή πολέμου με το αυταρχικό και υπερσυντηρητικό καθεστώς της Μόσχας, ή το μέλλον της Γαλλικής Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. Άλλωστε, για το δεύτερο σημείο, αξίζει να θυμηθούμε πως ακόμα και με νίκη Μακρόν το υπόλοιπο της Προεδρίας θα αναλωθεί

Οι σχέσεις Λεπέν - Πούτιν δεν είναι θεωρητικές και ιδεολογικές, αλλά απτές, όπως στην περίπτωση των προεκλογικών φυλλαδίων που την έδειχναν να φωτογραφίζεται με τον Πούτιν.

ενόψει των βουλευτικών εκλογών του Ιουνίου στη Γαλλία, αλλά και το ότι η Γαλλία ως συντεταγμένο κράτος δύσκολα θα ανατρέψει τις πολιτικές της μέσα σε ένα μήνα.

Το μεγαλύτερο ζήτημα είναι τι θα σημάνει μια Προεδρία Λεπέν για τον προσανατολισμό της Γαλλίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μακροπρόθεσμα, ειδικότερα σε μια εποχή νέων ισορροπιών μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας και ευρύτερα στην Ευρώπη, μετά το μεγάλο κενό ισχύος που άφησε η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου και το τέλος της εποχής Μέρκελ. Την περασμένη Τρίτη, απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου του περιοδικού Time, η κ. Λεπέν ανέφερε πως δεν θα ήταν αντίθετη στη διεξαγωγή ενός δημοψηφίσματος για την έξοδο της Γαλλίας από την Ε.Ε. «Ένα δημοψήφισμα ενάντια στα θεμελιώδη συμφέροντα της χώρας θα μπορούσε να προκαλέσει τη διαφωνία του Προέδρου και της Εθνοσυνέλευσης, αλλά αυτό δεν ισχύει για την έξοδο από την Ε.Ε.» σημείωσε η κ. Λεπέν. Ωστόσο, όπως υπενθυμίζει το ίδιο δημοσίευμα, σε αντίθεση με προηγούμενα χρόνια, όταν προωθούσε ενεργά την ιδέα ενός Frexit, το κόμμα της, ο Εθνικός Συναγερμός, δεν στηρίζει πλέον ανοικτά αυτή την ιδέα λόγω του ότι οι Γάλλοι φαίνονται να προτιμούν την παραμονή τους στην Ε.Ε.

Χαλαρότερη Ε.Ε.

Μια Πρόεδρος Λεπέν θεωρείται πιθανότερο να επιχειρήσει να αποδυναμώσει την Ε.Ε., όχι μόνο συμβολικά αλλά και θεσμικά, προωθώντας λιγότερο συντονισμό σε κοινοτικό επίπεδο, επιχειρηματολογώντας πως η πλειοψηφία των Γάλλων δεν θέλει την Ε.Ε. όπως είναι σήμερα. Μεταξύ άλλων, οι θέσεις της περιλαμβάνουν επαναφορά των ελέγχων σε αγαθά στα σύνορα της Γαλλίας, επαναδιαπραγμάτευση της συνθήκης του Σένγκεν. Επίσης, η κ. Λεπέν ανέφερε πως θα ήθελε να προωθήσει την πρακτική των δημοψηφισμάτων για διάφορα εσωτερικά θέματα για τα οποία τη μεγαλύτερη εξουσία την έχει σήμερα η Προεδρία. Η κ. Λεπέν έχει δηλώσει ακόμα πως επιθυμεί όπως οι πυρηνικές δυνατότητες της Γαλλίας δεν υπάγονται πλέον στη κοινή διοίκηση του ΝΑΤΟ ούτως ώστε η χώρα «να μην μπλέκεται πλέον σε συγκρούσεις που δεν είναι δικές μας», προκαλώντας ιδιαίτερη ανησυχία στις Βρυξέλλες.

Υπαρξιακές αγωνίες για Γαλλία και Ευρώπη

Προβάδισμα Μακρόν, αλλά νίκη της Λεπέν προκαλεί ανησυχία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Την Κυριακή 7 Μαΐου του 2017, οι ευρωπαϊκές πρωτεύουσες αναστέναξαν με ανακούφιση. Η Γαλλία είχε αποφύγει τη δική της «στιγμή Τραμπ - Brexit», καθώς ο Εμανουέλ Μακρόν κατατρόπωσε τη Μαρίν Λεπέν στον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών με 66%-34%. Παρά τη διάχυτη ευφορία στο επιτελείο του, όμως, ο νέος πρόεδρος εμφανίστηκε ανήσυχος για τη θεαματική άνοδο της ακροδεξιάς Λεπέν και του αριστερού Μελανσόν στον πρώτο γύρο. Στην επινίκια ομιλία του στο Λούβρο, δήλωσε: «Αντιλαμβάνομαι τον θυμό, την ανησυχία, τις αμφιβολίες που πολλοί εξέφρασαν. Θα πράξω ό,τι περνάει από το χέρι μου για να μην υπάρχουν στο εξής λόγοι να ψηφίσει κανείς τους εξτρεμιστές».

Πέντε χρόνια αργότερα, είναι φανερό ότι ο Γάλλος πρόεδρος απέτυχε σε αυτή του την αποστολή. Την επόμενη Κυριακή, θα αναμετρηθεί και πάλι με τη Λεπέν, ύστερα από έναν πρώτο γύρο όπου η Ακροδεξιά κέρδισε έναν στους τρεις ψηφοφόρους, γεγονός πρωτοφανές στα χρονικά της χώρας. Στην απέναντι πλευρά, ο Ζαν-Λικ Μελανσόν αναδείχθηκε σε ηγεμονική προσωπικότητα της Αριστεράς, αυξάνοντας το ποσοστό του σε 22% και μένοντας έξω από τον δεύτερο γύρο μόνο για μία μονάδα. Ο Μακρόν επιβίωσε αφού λεπλάτησε την Κεντροδεξιά και Κεντροαριστερά, που κυβερνούσαν μέχρι το 2017 την Πέμπτη Δημοκρατία, οδηγώντας τους Ρεπουμπλικανούς και τους Σοσιαλιστές στο χείλος της εξαφάνισης. Η El Pais τον χαρακτήρισε «τελευταία λύση του συστήματος, στη Γαλλία και στην Ευρώπη», και μάλλον είχε δίκιο.

Αν και τα προγνωστικά εξακολουθούν να βλέπουν μια δεύτερη νίκη Μακρόν, το ενδεχόμενο επικράτησης της Λεπέν στέλνει ρίγη ανησυχίας στις δυτικές πρωτεύουσες. Η ακροδεξιά πολιτικός δεσμεύεται να βγάλει τη Γαλλία από

Η ταυτόχρονη διόγκωση Ακροδεξιάς και ριζοσπαστικής Αριστεράς προμηνύει ένα ναρκοθετημένο κοινωνικό τοπίο.

το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ και να εργαστεί για τη συμφιλίωση της Δύσης με τη Ρωσία του Πούτιν – το επανέλαβε αυτή τη βδομάδα, τη στιγμή που ο πόλεμος στην Ουκρανία έμπαινε στην πιο ζοφερή φάση του.

Παρότι μετά το 2017 έβαλε αρκετό νερό στο κρασί της, αποσύροντας τις ιδέες της περί Frexit, δηλώνει ότι θα επαναφέρει την προτεραιότητα του γαλλικού συντάγματος έναντι της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ότι θα πληρώνει λιγότερα για τον κοινοτικό προϋπολογισμό και ότι θα επιβάλει δρακόντειους περιορισμούς στα κοινωνικά δικαιώματα των μεταναστών. Αν συνυπολογίσει κανείς ότι η Γαλλία ασκεί την προεδρία της Ε.Ε. κατά το τρέχον εξάμηνο, η ανησυχία μεταβάλλεται σε εφιάλτη.

Από το Στρασβούργο, την περασμένη Τρίτη, ο Εμανουέλ Μακρόν χαρακτήρισε την αναμέτρηση της επόμενης Κυριακής «δημοψήφισμα για την Ευρώπη», επιμένοντας στη διπλή στρατηγική στόχευση που σημάδεψε την πενταετία του: μεταρρύθμιση της Ε.Ε. ώστε να γίνει πιο ελκτική και εκσυγχρονισμός της Γαλλίας, ώστε να γίνει πιο ανταγωνιστική. Οι ευρωπαϊκές φιλοδοξίες του, τις οποίες τόσο γλαφυρά περιέγραψε στον Βράχο της Πνύκας και στο αμφιθέατρο της Σορβόννης, προσέκρουσαν στη γερμανική αδράνεια. Στο εσωτερικό, είναι αλήθεια ότι προώθησε με αποφασιστικότητα μεταρρυθμίσεις (νεο)φιλελεύθερης κοπής, όπως το εργασιακό που διευκολύνει τις απολύσεις, η κατάργηση του φόρου περιουσίας, η μείωση στη φορολογία των επιχειρήσεων και ο περιορισμός του δημόσιου τομέα. Ωστόσο το πολιτικό τίμημα ήταν μεγάλο, όπως έδειξαν οι πολύμηνες ταραχές με το αντισυστημικό κίνημα των «Κίτρινων Γιλέκων» και οι μεγαλύτερης διάρκειας απεργιακές κινητοποιήσεις από το 1968 με αφορμή την προσπάθειά του να αυξήσει το όριο συνταξιοδότησης από τα 62 στα 65 χρόνια. Μ' αυτά

Να αυξήσει την κατώτατη σύνταξη στα 1.100 ευρώ υποσχέθηκε ο Εμανουέλ Μακρόν, λίγες ημέρες πριν από τον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών.

και μ' αυτά, πολιτογραφήθηκε σε μεγάλο τμήμα των λαϊκών στρωμάτων ως πρόεδρος των πλουσίων, γεμίζοντας τις κοινωνικές δεξαμενές από τις οποίες αντλούν τόσο η Λεπέν όσο και ο Μελανσόν.

Ενόψει του δεύτερου γύρου, τα 7,7 εκατομμύρια ψήφων του αριστερού ηγέτη αποκτούν καθοριστική σημασία. Αφού επί πέντε χρόνια ο Μακρόν τοποθετούσε τον Μελανσόν στο ίδιο τσουβάλι με τη Λεπέν, αναμασώντας τα στερεότυπα περί «λαϊκισμού» και «δύο άκρων», από την περασμένη Δευτέρα άρχισε να κάνει τα γλυκά μάτια προς τους ψηφοφόρους του, αρχίζοντας από το επίμαχο συνταξιοδοτικό: θα το εφαρμόσει, λέει, σταδιακά, ίσως να σταματήσει στα 64 χρόνια, θα αυξήσει την κατώτατη σύνταξη στα 1.100 ευρώ καθαρά και μπορεί να θέσει την πρότασή του σε δημοψήφισμα – κάτι που μάλλον μεταφράζεται στις ελληνικές καλένδες.

Οι καταλήψεις πανεπιστημίων, που ξεκίνησαν από τη Σορβόννη με σύνθημα «ούτε Μακρόν ούτε Λεπέν», μαρτυρούν τις δυσκολίες του απερχόμενου προέδρου να αντλήσει από την Αριστερά στον δεύτερο γύρο, ιδιαίτερα από τις νεότερες ηλικίες, που στράφηκαν πρωτίστως στον Μελανσόν. Αρκετοί υποστηρίζουν ότι τα αμφίβολης αποτελεσματικότητας ανοίγματα προς μια Αριστερά που τον απεχθάνεται απειλούν να αποξενώσουν τους ψηφοφόρους της μεσαίας τάξης, οι οποίοι τον στήριξαν ακριβώς για τον μεταρρυθμιστικό του ζήλο.

Αναμφίβολα, ο Μακρόν έχει αισθητά μεγαλύτερες δεξαμενές για να αντλήσει στον δεύτερο γύρο από τη Λεπέν και θα πρέπει να προσπαθήσει πάρα πολύ στην εβδομάδα που απομένει (και στο κρίσιμο ντιμπέιτ της Τετάρτης με την αντίπαλό του) για να χάσει αυτήν τη μάχη. Ωστόσο, η πολιτική πόλωση και η ριζοσπαστικοποίηση του κοινωνικού σώματος προοιωνίζονται μια πιο δύσκολη προεδρική θητεία, για τον ίδιο, για τη Γαλλία και για την Ευρώπη.

Οι πιγκουίνοι της Αδελίας μειώνονται δραματικά

Η κλιματική αλλαγή στη δυτ. Ανταρκτική

Του **ΧΕΝΡΙ ΦΑΟΥΝΤΑΪΝ**
THE NEW YORK TIMES

Η ζωή για τους πιγκουίνους της Αδελίας, στη δυτική Ανταρκτική, είναι δύσκολη. Η υπερθέρμανση του περιβάλλοντος που προκαλεί η κλιματική αλλαγή εξελίσσεται εκεί με μεγαλύτερη ταχύτητα από οποιοδήποτε άλλο σημείο του πλανήτη. Συνδυαστικά με άλλους παράγοντες, έχει και αυτή συμβάλει στη μεγάλη συρρίκνωση του πληθυσμού των συμπαθέστατων πτηνών. Στην ανατολική Ανταρκτική, η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. Η δρ Χέθερ Λιντς, περιβαλλοντολόγος του Πανεπιστημίου Στόνι Μπρουκ της Νέας Υόρκης, η οποία μελετά τις μεταβολές στους πληθυσμούς των πιγκουίνων, σημειώνει ότι «στη δυτική πλευρά της χερσονήσου βλέπουμε μια εικόνα καταστροφής, ενώ στην ανατολική οι πληθυσμοί των πιγκουίνων είναι σταθεροί και υγιείς».

Η δρ Λιντς εξάγει τα συμπεράσματά της αναλύοντας δορυφορικές φωτογραφίες. Ταυτόχρονα, όμως, οργανώνει αποστολές για την παρακολούθηση των πιγκουίνων στη χερσόνησο της Ανταρκτικής, το βορειότερο τμήμα της Λευκής Ηπείρου. Κατά την τελευταία της επίσκεψη στα νησιά της Θάλασσας Γουέντελ διαπίστωσε ότι οι πληθυσμοί των πιγκουίνων παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητοι τις τελευταίες δεκαετίες. «Είναι προφανές ότι η Θάλασσα Γουέντελ παραμένει καταφύγιο για τα μεγάλα θαλασσοπούλια. Ταυτόχρονα, αποδεικνύεται ότι όπου δεν υπάρχει δραματική αλλαγή των κλιματικών συνθηκών, οι πληθυσμοί των ζώων παραμένουν σταθεροί», εξηγεί.

Η Θάλασσα Γουέντελ είναι παγωμένη και οι θαλάσσιοι πάγοι παραμένουν αναλλοίωτοι για πολλά χρόνια. Αυτό δυσχεραίνει τη ναυσιπλοΐα. Σε ένα παγόβουνο της περιοχής, άλλωστε, προσέκρουσε και βυθίστηκε, πριν από 100 χρόνια, το σκάφος «Καρτερία» του εξερευνητή Ερνεστ Σάκλετον. Το ναυάγιο μάλιστα εντοπίστηκε πριν από ένα μήνα. Τις περισσότερες φορές, οι ερευνητές επισκέπτονται την περιοχή με κρουαζιερόπλοια, αναλαμβάνοντας αντί εισιτηρίου την υποχρέωση να δώσουν διαλέξεις ή άλλη βοήθεια. Αυτά, όμως, τα επιβατικά σκάφη συνήθως παραμένουν στη δυτική πλευρά, ενώ οι επισκέψεις στις αποικίες των πιγκουίνων είναι αυστηρά περιορισμένες.

Η έλλειψη τροφής (γαρίδες κριλ) και πάγου έχει συρρικνώσει τους πληθυσμούς τους έως 90% – Αντιθέτως, στο ανατολικό τμήμα της ηπείρου δεν παρατηρείται πρόβλημα.

Το τελευταίο ταξίδι της δρος Λιντς και της ομάδας της, τον Ιανουάριο, έγινε με σκάφος της Greenpeace, που έπλευσε στην ανατολική πλευρά στη Θάλασσα Γουέντελ. Για την καταμέτρηση των πιγκουίνων η δρ Λιντς και οι συνεργάτες της χρησιμοποίησαν κυρίως μη επανδρωμένα τηλεχειριζόμενα αεροσκάφη. Σε πολλές περιπτώσεις, ωστόσο, αναγκάστηκαν να μετρήσουν οι ίδιοι τα ζώα, κάτι που είναι κοπιαστικό και χρονοβόρο. Αρχικά, πρέπει να οριοθετήσουν μια συγκεκριμένη περιοχή της αποικίας και να μετρήσουν ένα προς ένα τα μικρά, όχι μία, αλλά τρεις φορές προκειμένου να είναι βέβαιοι για την αξιοπιστία της μέτρησης. «Κάποιες φορές η διαδικασία είναι βαρετή και κουραστική», εξηγεί η μεταπτυχιακή φοιτήτρια Κερ Φλιν, που έχει επιφορτιστεί με αυτό το καθήκον. «Όμως η περιοχή είναι πανέμορφη και είναι υπέροχο ότι βρίσκομαι εδώ και κάνω κάτι τόσο σημαντικό», λέει. «Οι πιγκουίνοι, άλλωστε, είναι πολύ διασκεδαστικά όντα, ιδιαίτερα όταν τα πεινασμένα μικρά κυνηγούν τους γονείς τους για να τους δώσουν τροφή».

TOMAS MUNITA VIA THE NEW YORK TIMES

Οι πιγκουίνοι της Αδελίας δεν έχουν επαρκή τροφή για τους ίδιους και τα μικρά τους. «Το ότι είναι τόσο ιδιότροποι με τη διατροφή τους είναι καταστροφικό, επειδή η επιβίωσή τους βασίζεται απολύτως στις μικρές γαρίδες», λέει η δρ Χέθερ Λιντς, περιβαλλοντολόγος του Πανεπιστημίου Στόνι Μπρουκ της Νέας Υόρκης.

TOMAS MUNITA VIA THE NEW YORK TIMES

Για την καταμέτρηση των πιγκουίνων, οι επιστήμονες είτε χρησιμοποίησαν drones είτε μέτρησαν οι ίδιοι τα ζώα ένα προς ένα.

Οι πιγκουίνοι της Αδελίας είναι το πιο πολυπληθές είδος πιγκουίνου στην Ανταρκτική. Υπολογίζεται ότι στις διαφορετικές αποικίες, σε όλη την ήπειρο, ζουν 3,8 εκατομμύρια αναπαραγωγικά ζευγάρια. Φτιάχνουν φωλιές στην ξηρά, με μικρές πέτρες που συλλέγουν με το ράμφος τους. Τα αυγά τους εκκολάπτονται τον Νοέμβριο, βαθιά μέσα στην άνοιξη του νότιου ημισφαιρίου. Οι γονείς φυλάνε τα μικρά τους σε βάρδιες και συλλέγουν τροφή, την οποία χωνεύουν προτού την προσφέρουν στους νεοσσούς. Είναι ιδιαίτερα επιλεκτικοί στη διατροφή τους και τρέφονται αποκλειστικά με μικρές γαρίδες κριλ. Σε άλλες περιοχές τρώνε και μικρά ψάρια.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πληθυσμοί των πιγκουίνων της Αδελίας στη δυτική Ανταρκτική οφείλονται στα κριλ και στον πάγο ή, καλύτερα, στην έλλειψή τους. Η μεταβολή των προτύπων ατμοσφαιρικής κυκλοφορίας, που μεταφέρει αέριες μάζες από τους τροπικούς, έχει προκαλέσει σημαντική αύξηση των θερμοκρασιών. Οι μικρές γαρίδες αναπαράγονται στα παγωμένα νερά. Η τήξη των θαλάσσιων πάγων, λόγω της ανόδου της θερμοκρασίας των υδάτων, προκαλεί σοβαρή μείωση των γαρίδων κριλ. Έτσι οι πιγκουίνοι της Αδελίας δεν έχουν επαρκή τροφή για τους ίδιους και τα μικρά τους. «Το ότι είναι τόσο ιδιότροποι με τη διατροφή τους είναι καταστροφικό, επειδή η επιβίωσή τους βασίζεται απολύτως στις μικρές γαρίδες», τονίζει η δρ Λιντς.

Κυριαρχία των παπουάνων

Σε κάποιες περιοχές της δυτικής χερσονήσου οι πληθυσμοί των χαριτωμένων ζώων μειώθηκαν ακόμη και κατά 90%. Ένα άλλο είδος, οι παπουάνοι πιγκουίνοι, που διακρίνονται χάρη στο έντονα πορτοκαλί ράμφος τους, έχει επικυριαρχήσει σε αυτές τις περιοχές. «Τρώνε τα πάντα και αναπαράγονται παντού», υπογραμμίζει η Αμερικανίδα ερευνήτρια.

Καθώς η υπερθέρμανση του πλανήτη εξακολουθεί και ο κόσμος γίνεται διαρκώς πιο ζεστός, τα υπολογιστικά πρότυπα δείχνουν ότι η Θάλασσα Γουέντελ και η Θάλασσα Ρος στη δυτική Ανταρκτική θα παραμείνουν τα πιο φιλόξενα καταφύγια των πιγκουίνων της Αδελίας. Υπάρχει πρόταση η Θάλασσα Γουέντελ να γίνει «προστατευόμενο θαλάσσιο πάρκο» στο πλαίσιο της συνθήκης για την Ανταρκτική. Έτσι θα παρασχεθεί περαιτέρω προστασία στους πιγκουίνους και σε άλλα είδη από διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως είναι η αλιεία των κριλ. Πρόκειται για κάτι ιδιαίτερα σημαντικό τη στιγμή που υποχωρούν οι θαλάσσιοι πάγοι και η περιοχή γίνεται περισσότερο προσβάσιμη στα αλιευτικά.

«Το γεγονός ότι οι πληθυσμοί των πιγκουίνων παραμένουν σταθεροί», υπογραμμίζει η δρ Λιντς, «δεν σημαίνει ότι στη Θάλασσα Γουέντελ δεν συντελείται κλιματική αλλαγή ή ότι η περιοχή δεν υπερθερμαίνεται. Ακόμη και έτσι, όμως, είναι το ιδανικό σημείο για τους πιγκουίνους της Αδελίας», καταλήγει.

«Μαγικά μανιτάρια» κατά της κατάθλιψης βαριάς μορφής

Επιστημονικές μελέτες δείχνουν ότι κάποιες παραισθησιογόνες ουσίες έχουν θεραπευτικές ιδιότητες σε ψυχικές παθήσεις

Του **ΑΝΤΡΙΟΥ ΤΖΕΪΚΟΜΠΣ**
THE NEW YORK TIMES

Παραισθησιογόνες χημικές ενώσεις, όπως το LSD, το «έκσταση» και η ψιλοκυβίνη, δραστική ουσία των «μαγικών μανιταριών», θεωρούνται ικανές να θεραπεύσουν σειρά ψυχικών διαταραχών, με τους συμμετέχοντες σε κλινικές δοκιμές να περιγράφουν συχνά εντυπωσιακή πρόοδο στην αντιμετώπιση παθήσεων, όπως το σύνδρομο μετατραυματικού στρες. Ομάδα νευροψυχιάτρων του Λονδίνου αξιοποίησε τεχνολογία νευροαπεικόνισης για να δώσει απαντήσεις για τη λειτουργία και τα οφέλη των ουσιών αυτών.

Στην έρευνα του Πανεπιστημίου Ιμπίριαλ συμμετείχαν 43 άνθρωποι, πάσχοντες από βαριάς μορφής κατάθλιψη, στους οποίους χορηγήθηκε ψιλοκυβίνη ή συμβατικό αντικαταθλιπτικό. Οι συμμετέχοντες δεν ενημερώθηκαν ποια ουσία είχαν λάβει. Μετά τη χορήγηση, οι επιστήμονες αποτύπωσαν την εγκεφαλική λειτουργία των ασθενών, εξασφαλίζοντας μια εικόνα πριν από τη λήψη και μια ύστερα από τρεις εβδομάδες θεραπείας. Οι συμμετέχοντες που είχαν λάβει την αντικαταθλιπτική ουσία escitalopram ανέφεραν μικρή βελτίωση των συμπτωμάτων τους, ενώ οι μαγνητικές τομογραφίες τους συνέχισαν να εμφανίζουν σημάδια σοβαρής καταθλιπτικής διαταραχής. Η νευρική λειτουργία ήταν περιορισμένη σε ορισμένες περιοχές του εγκεφάλου, αντικατοπτρίζοντας τον άκαμπτο τρόπο σκέψης πολλών ασθενών με κατάθλιψη και τον φαύλο κύκλο απαισιοδοξίας και απελπισίας που τους κατατρύχει.

Αντίθετα, όσοι έλαβαν θεραπεία ψιλοκυβίνης ανέφεραν ταχεία και μακροπρόθεσμη βελτίωση της κατάθλιψης, ενώ οι απεικονιστικές εξετάσεις τους

Η ουσία «έκσταση» ή MDMA μπορεί να περιορίσει σημαντικά τα συμπτώματα του συνδρόμου μετατραυματικού στρες.

έδειξαν νευρική λειτουργία σε μεγάλα μέρη του εγκεφάλου. Η ενισχυμένη αυτή λειτουργία των εγκεφαλικών συνάψεων, υποστηρίζουν οι ειδικοί, θυμίζει τη λειτουργία ενός υγιούς εγκεφάλου, ικανού να αλλάζει διάθεση, από στιγμές πρωινής κατάθλιψης μέχρι τη βραδινή χαλάρωση με φίλους, χωρίς το παραμικρό σύμπτωμα της ασθένειας.

Παρότι οι συντάκτες της μελέτης επισημαίνουν ότι βασίστηκε σε μικρό δείγμα ασθενών και πραγματοποιήθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα, επιμένουν ότι η ψιλοκυβίνη είχε «απελευθερωτικές παρενέργειες» στις εγκεφαλικές λειτουργίες των ασθενών με βαριάς μορφής κατάθλιψη. «Ολα δείχνουν ότι η ψιλοκυβίνη επιτρέπει να δει κανείς τον κόσμο με εντελώς διαφορετικό τρόπο, ιδιαίτερα όταν δίπλα στον ασθενή υπάρχει ψυχοθεραπευτής που βοηθάει στην εμπειρία», λέει ο νευρολόγος Ρίτσαρντ Ντόουζ, επικεφαλής της μελέτης.

ALANA PATERSON / THE NEW YORK TIMES

Μανιτάρι του γένους Psilocybe σε εργαστήριο. Η ψιλοκυβίνη που περιέχει προκαλεί «απελευθερωτικές παρενέργειες» στις εγκεφαλικές λειτουργίες ασθενών με βαριάς μορφής κατάθλιψη.

Ειδικοί, που δεν συμμετείχαν στην έρευνα, είπαν ότι δεν εκπλήσσονται από το πόρισμα, ενώ ελπίζουν ότι η μελέτη θα προσφέρει βιολογική εξήγηση για τις θεραπευτικές ιδιότητες των παραισθησιογόνων ουσιών. «Μία ή δύο δόσεις ψυχεδελικών ναρκωτικών έχουν μόνιμες ωφέλιμες κλινικές επιπτώσεις και προκαλούν ευνοϊκές αλλαγές προσωπικότητας και διάθεσης, κάτι σπάνιο σε ναρκωτικές ουσίες. Η έρευνα αφήνει ωστόσο πολλά αναπάντητα ερωτήματα, κυρίως γύρω από τις εγκεφαλικές λειτουργίες που οδηγούν στις αλλαγές αυτές», λέει ο Πάτρικ Φίσερ, ειδικός στο ερευνητικό νευρολογικό κέντρο της Κοπεγχάγης.

Στα σπάργανα η έρευνα

Ο τομέας της «ψυχεδελικής ιατρικής» βρίσκεται ακόμη στα σπάργανα εξαιτίας της αυστηρής νομοθεσίας κατά των ναρκωτικών, που εμποδίζει τους περισσότερους Αμερικανούς επιστήμονες να ερευνήσουν σοβαρά τις ψυχοτρόπες ενώσεις. Το στίγμα, όμως, υποχωρεί σταδιακά και τα κεφάλαια για ιατρική έρευνα αρχίζουν να ρέουν, με πολλούς επιστήμονες να εξετάζουν τις ευνοϊκές παρενέργειες των ουσιών αυτών για την ανορεξία, την κατάχρηση ναρκωτικών και το ψυχαναγκαστικό σύνδρομο.

Μαζί με την ψιλοκυβίνη, η ουσία «έκσταση» ή MDMA θεωρείται πολλά υποσχόμενη. Μελέτη, που δημοσιεύθηκε στην ιατρική επιθεώρηση Nature Medicine, διαπίστωσε ότι το MDMA σε συνδυασμό με ψυχοθεραπεία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τα συμπτώματα του συνδρόμου μετατραυματικού στρες. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Φαρμάκων των ΗΠΑ (FDA) σχεδιάζει να χορηγήσει άδεια χορήγησης της ουσίας σε πάσχοντες μέσα στο 2023.

Η κατάθλιψη παραμένει μια από τις πιο κοινές και πιο δύσκολα αντιμετωπίσιμες ψυχικές ασθένειες στις ΗΠΑ, με περισσότερους από 21 εκατομμύρια ενήλικες να αναφέρουν ότι υπέστησαν σημαντικό καταθλιπτικό επεισόδιο μέσα στο 2020. Παρότι φάρμακα όπως το Prozac και άλλα σκευάσματα έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά για πολλούς, οι παρενέργειές τους είναι σημαντικές, ενώ οι δραστικές ουσίες τους δεν είναι εξίσου αποτελεσματικές για όλους. Οι απεικονίσεις της εγκεφαλικής λειτουργίας ασθενών, στους οποίους χορηγήθηκε ψιλοκυβίνη έδειξαν ότι όσοι έλαβαν το σκεύασμα κατάφεραν να ξεφύγουν από τον κύκλο της κατάθλιψης. Ο εγκέφαλός τους ενίσχυσε την ταχύτητα ανταλλαγής δεδομένων μέσω των εγκεφαλικών συνάψεων, κινητοποιώντας περιοχές του μυαλού τους που ήταν αποκλεισμένες εξαιτίας της ασθένειάς τους. «Η θεραπεία ψιλοκυβίνης μοιάζει να προκαλεί διαπλάτυνση των ψυχικών κοιλάδων, στις οποίες βρίσκονται εγκλωβισμένοι οι καταθλιπτικοί, για να δημιουργήσει πεδιάδες ψυχικής ηρεμίας. Σου δίνουν την εντύπωση ότι είναι έτοιμοι να προχωρήσουν», λέει ο Ρόμπιν Κάρχαρτ - Χάρις, ένας από τους συντάκτες της μελέτης.

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Stoiximan

Σίτι και Λίβερπουλ φαβορί για τον τελικό του Τσάμπιονς Λιγκ

Τα στοιχεία που τους δίνουν προβάδισμα έναντι Ρεάλ και Βιγιαρεάλ, αντίστοιχα

Των **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Μετά από δύο πολύ δυνατά ματς την περασμένη Τετάρτη (13/4), «κλείδωσε» η τετράδα των ομάδων που συνεχίζουν στα ημιτελικά του Τσάμπιονς Λιγκ και έχουμε τα δύο ζευγάρια, με φόντο τον τελικό του Παρισιού. Η Λίβερπουλ, με το 3-3 κόντρα στην Μπενφίκα και σε συνδυασμό με το 1-3 της Λισαβόνας, πήρε την πρόκριση και «πέφτει» πάνω στην ομάδα-θαύμα του Ουνάι Έμερι, Βιγιαρεάλ, ενώ η Μάντσεστερ Σίτι άντεξε στη Μαδρίτη κόντρα στην Ατλέτικο Μαδρίτης (0-0) και με το 1-0 της Αγγλίας θα ξαναπάει στην ισπανική πρωτεύουσα, για να παίξει με τη Ρεάλ.

Αναλυτικά τα ζευγάρια των ημιτελικών: Μάντσεστερ Σίτι - Ρεάλ Μαδρίτης, Λίβερπουλ - Βιγιαρεάλ. Οι πρώτοι αγώνες θα διεξαχθούν το διήμερο 26/27 Απριλίου και οι επαναληπτικοί 3/4 Μαΐου.

Πολλοί ποδοσφαιρόφιλοι, κυρίως οι λάτρεις του Αγγλικού ποδοσφαίρου, προβλέπουν για τον τελικό του Τσάμπιονς Λιγκ στις 28 Μαΐου στο «Σταντ ντε Φρανς» του Παρισιού, τις Μάντσεστερ Σίτι και Λίβερπουλ. Αυτή είναι και η δική μας πρόβλεψη.

Η ομάδα του Πεπ Γκουαρδιόλα έχει ωριμάσει σε σχέση με το παρελθόν. Στους δύο αγώνες με την Ατλέτικο έδειξε ότι μπορεί να θυσιάσει το θέαμα για χάρη του αποτελέσματος.

Πολλοί ποδοσφαιρόφιλοι προβλέπουν για τον τελικό του Τσάμπιονς Λιγκ στις 28 Μαΐου τις Μάντσεστερ Σίτι και Λίβερπουλ.

Θα εξηγήσουμε στην συνέχεια πού βασίζουμε την πρόβλεψή μας ότι οι «Πολίτες» και οι «Κόκκινοι» θα ανταμώσουν στον τελικό της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης, ξεπερνώντας στα ημιτελικά Ρεάλ Μαδρίτης και Βιγιαρεάλ αντίστοιχα.

«Πολίτες» και «Βασίλισσα»

Στο πιο «λαμπερό» ζευγάρι από τα δύο, η Μάντσεστερ Σίτι, πιστεύουμε ότι έχει μικρό προβάδισμα πρόκρισης έναντι των Μαδριλένων. Η ομάδα του Πεπ Γκουαρδιόλα έχει ωριμάσει σε σχέση με το παρελθόν. Στους δύο αγώνες με την Ατλέτικο στα προημιτελικά έδειξε ότι μπορεί να θυσιάσει την ποιότητα – θέαμα για χάρη του αποτελέσματος. Στα ημιτελικά θα έχει στα μετόπισθεν τον πολύτιμο Ρούμπεν Ντιας, παίκτη που δίνει ασφάλεια και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Η Σίτι αρέσκεται να παίζει ψηλά αλλά στους ημιτελικούς με την Ρεάλ δεν πρέπει να αφήσει κενά πίσω γιατί η αντίπαλός της είναι ικανή να την τιμωρήσει σκληρά. Το αγωνιστικό στιλ αλλά και το πρεστίζ της Βασίλισσας, είναι πολύ διαφορετικά σε σχέση με αυτό της συμπολίτισσας της Ατλέτικο. Η Ρεάλ διαθέτει τον πιο καθοριστικό επιθετικό του κόσμου, τον ασυγκράτητο Καρίμ Μπενζεμά, αλλά και τον ταχύτατο (και πολύ πιο ώριμο πλέον) Βινίσιους Ζούνιορ, ο οποίος δεν θα έχει απέναντί του τον τιμωρημένο Ζοάο Κανσέλο και, ενδεχομένως, ούτε τον επίσης πολύ γρήγορο και πολύτιμο για τους Πολίτες, Κάιλ Γουόκερ, ο οποίος αποχώρησε τραυματίας.

Η Σίτι λογικά θα ρίξει το βάρος στην μεσαία - μεσοεπιθετική γραμμή, εκεί όπου ο Κάρλο Αντσελότι δεν θα τολμήσει να αφήσει στον πάγκο τον Τόνι Κρόος για να ξεκινήσει τον Καμαβινγκά. Θα περιμένουμε να δούμε αν ο Κέβιν Ντε Μπρόινε, επίσης καθοριστικός για τον Πεπ, θα είναι παρών, γιατί και αυτός αποχώρησε με ενοχλήσεις. Θα πρέπει καταλήγοντας να σημειώσουμε ότι οι «Πολίτες» δείχνουν ικανοί να κατακτήσουν την κορυφή της Ευρώπης αλλά και ότι η Ρεάλ έχει άλλη αύρα στο Τσάμπιονς Λιγκ και φέτος ήδη το απέδειξε με Παρί Σεν Ζερμέν και Τσέλσι.

Ο Κλοπ, ο οποίος έχασε την πρώτη του ευκαιρία για τίτλο με την Λίβερπουλ το 2016 στον τελικό του Γιουρόπα Λιγκ κόντρα στην Σεβίλλη του Ουνάι Έμερι, θα είναι αυτή την φορά διπλά προσεκτικός.

Φαβορί η Λίβερπουλ

Στο άλλο ζευγάρι των ημιτελικών, η Λίβερπουλ είναι το φαβορί κόντρα στην Βιγιαρεάλ, Ο Γιούργκεν Κλοπ ξέρει πολύ καλά πόσο έξυπνος είναι ο Βάσκος τεχνικός Ουνάι Έμερι και πόσο καλά προετοιμάζει τα νοκ άουτ παιχνίδια. Ο Γερμανός, ο οποίος έχασε την πρώτη του ευκαιρία για τίτλο με την Λίβερπουλ το 2016 στον τελικό του Γιουρόπα Λιγκ κόντρα στην Σεβίλλη του Ουνάι Έμερι (1-3 με ανατροπή των Ανδαλουσιανών), θα είναι, αυτή την φορά, διπλά προσεκτικός.

Αναμένουμε ότι η Λίβερπουλ θα είναι απόλυτα προετοιμασμένη για τα παιχνίδια σε «Άνφιλντ» και «Εστάδιο ντε λα Θεράμικα», όπου θα έχει την μπάλα, τον έλεγχο του ρυθμού, πιθανόν και τις ευκαιρίες, αλλά θα πρέπει να προσέξει και το εξαιρετικό transition του «Κίτρινου Υποβρυχίου». Θα πρέπει να προσέξει και την αρκετά ευάλωτη άμυνά της. Στην ρεβάνς με την Μπενφίκα πάντως δεν έπαιζε ο «βράχος» Φίρχιλ Φαν Ντάικ, ο οποίος δίνει μεγαλύτερη δυναμική και ασφάλεια στους «κόκκινους».

Η Λίβερπουλ δείχνει να έχει ωριμάσει και έτοιμη από όλες τις απόψεις για να κατακτήσει την «κούπα με τα μεγάλα αυτιά». Θα δώσει το πρώτο ματς στο θρυλικό – μυθικό γήπεδο της «Άνφιλντ» και γνωρίζει ότι δύσκολα θα έχει καπαρώσει την πρόκριση προτού ταξιδέψει στο Βίλα - Ρεάλ. Είναι πολύ ανώτερη από την Βιγιαρεάλ αλλά θα πρέπει να το αποδείξει και στην πράξη.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Εισιτήρια αξίας 20 ευρώ!

Αρκετός ντόρος και πιο συγκεκριμένα αντιδράσεις για τα είκοσι ευρώ που ο Άρης κοστολόγησε τα εισιτήρια του σημερινού αγώνα στο Τσίρειο, για τους φίλους του ΑΠΟΕΛ. Σαφώς και έχει το δικαίωμα η διοίκηση του Άρη να καθορίζει τη μέγιστη προβλεπόμενη τιμή εισιτηρίων. Όταν όμως, μία εβδομάδα προηγουμένως, στο ίδιο γήπεδο, κόντρα στην Ανόρθωση, ομάδα με την οποία επίσης ο Άρης ανταγωνίζεται τους ίδιους στόχους στο πρωτάθλημα, η τιμή των εισιτηρίων για τους φιλοξενούμενους ήταν στα δέκα ευρώ, το θέμα αλλάζει...

* * * * *

Μπάσκετ

Είχαμε φάιναλ φορ κυπέλλου στο μπάσκετ με ΑΕΛ και Αχιλλέα. Σαν τον παλιό καλό καιρό. Είχαμε τελικό πρωταθλήματος γυναικών – Αναγέννηση Γερμασόγειας –ΑΕΛ- με πρωταθλήτρια την πρώτη για πρώτη φορά στην ιστορία της με περίπου χίλια άτομα στην κερκίδα. Έρχονται ευρωπαϊκές διοργανώσεις το καλοκαίρι και μετά το κερασάκι στην τούρτα. Ο προκριματικός όμιλος του Ευρωπαϊκού 2025 τον Σεπτέμβριο. Το μπάσκετ ξαναζωντανεύει.

* * * * *

Οι καταγγελίες

Τι έγινε ρε παιδιά με τις καταγγελίες Χριστόφορου Τορναρίτη και Κώστα Χριστοδούλου; Περιμένουμε τις φοβερές αποκαλύψεις. Όλα όμως δείχνουν ότι άδικα θα περιμένουμε. Μπήκαν με φόρα και μετά ...σιωπή.

* * * * *

Οριστικά με 4 ομάδες

«Κλείδωσε» οριστικά η θέση της Κύπρου στην κατάταξη της ΟΥΕΦΑ, για την σεζόν 2023-24. Από την 15η θέση πέσαμε στην 21η. Έτσι θα στείλουμε τέσσερις ομάδες στην Ευρώπη, την πρωταθλήτρια μας στο Τσάμπιονς Λιγκ και τις άλλες τρεις στο Κόνφερενς Λιγκ. Δεν θα έχουμε ομάδα στο Γιουρόπα Λιγκ.

* * * * *

Το νέο ρεκόρ του Πεπ

Με την πρόκριση της Μάντσεστερ Σίτι στα ημιτελικά του Τσάμπιονς Λιγκ, ο Πεπ Γκουαρδιόλα είναι ο προπονητής με τις περισσότερες παρουσίες στην τελική τετράδα της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης. Ο Καταλανός τεχνικός θα βρίσκεται για ένατη φορά σε ημιτελικό της κορυφαίας διασυλλογικής διοργάνωσης.

* * * * *

Το 1/3 από την Αγγλία

Το 1/3 των ομάδων αποτελούν οι αγγλικοί σύλλογοι που συμμετέχουν στα ημιτελικά των φετινών ευρωπαϊκών διοργανώσεων. Η Μάντσεστερ Σίτι μαζί με την Λίβερπουλ συνεχίζουν στο Τσάμπιονς Λιγκ. Η Γουέστ Χαμ απέκλεισε τη Λυών και θα τεθεί αντιμέτωπη με την Άιντραχτ (28/04) στα ημιτελικά του Γιουρόπα Λιγκ, ενώ η Λέστερ συνεχίζει στον ημιτελικό του Κόνφερενς Λιγκ και θα αντιμετωπίσει την Ρόμα.

* * * * *

Εκτός έδρας γκολ

Η ΟΥΕΦΑ στις διοργανώσεις της και πολλές από τις χώρες της Ευρώπης, έχουν καταργήσει τον κανονισμό του εκτός έδρας γκολ. Η ΚΟΠ είναι μία από τις λίγες ομοσπονδίες που δεν ακολούθησαν. Οι πλείστες απόψεις υποστηρίζουν πως η κατάργηση του συγκεκριμένου κανονισμού είναι προ όφελος των διοργανώσεων και των ομάδων. Το γεγονός πως και στα δύο ντέρμπι της προημιτελικής φάσης του κυπέλλου (ΑΠΟΕΛ-Ανόρθωση, ΑΕΛ-Ομόνοια) η πρόκριση κρίθηκε στο εκτός έδρας γκολ, έδωσε και πάλι τροφή για συζήτηση.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ποια προκατάληψη; Επίπεδο

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Αγνοώντας το βασικό επιχείρημα που προτάσσει η μεριά που υπερασπίζεται τους κύπριους διαιτητές και φέρει τους ξένους να «κάνουν επίσης λάθη»… δεν χρειάζεται καν στον κόπο να επιχειρηματολογήσουμε επί τούτου αφού κανείς ποτέ δεν ισχυρίστηκε το αντίθετο. Αν είναι κάτι να ληφθεί υπόψη ως σοβαρή τοποθέτηση για το πού μειονεκτούν τα δικά μας τα παιδιά σε σχέση με τους «εισαγόμενους», είναι ότι όντως οι κύπριοι σ΄ αντίθεση με τους ξένους αντιμετωπίζουν την προκατάληψη όλων σχεδόν των εμπλεκομένων : παραγόντων, ποδοσφαιριστών, ΜΜΕ, εννοείται και των οπαδών. Επί τούτου, ευθύνη και μάλιστα τεράστια έχει ο κλάδος τους και όλοι αυτοί που τον εξουσιάζουν για χρόνια. Η προκατάληψη είναι όντως υπαρκτή αλλά δεν έγινε και ποτέ καμία σοβαρή προσπάθεια για να ελαχιστοποιηθεί, γιατί όχι και να εξαφανιστεί. Δεν είναι κιόλας πρόσφατο φαινόμενο, διατηρείται δεκάδες χρόνια, χωρίς ποτέ να καταπολεμηθεί. Σε σημείο που καμιά φορά θεωρείς ότι η προκατάληψη δεν είναι και τόσο προκατάληψη αλλά στηρίζεται σε λογική επιχειρηματολογία.

Πέραν αυτού, είναι πασιφανές και η διαφορά επιπέδου. Εκτός από την διαφθορά, την αναξιοκρατία και το σάπιο σύστημα που τους δημιουργεί, διατηρώντας τους στις επάλξεις υπάρχουν και βασικές διαφορές ως προς το διαιτητικό τους «είναι». Και δεν άπτεται αποκλειστικά του τεχνικού κομματιού. Οι ξένοι όντως διαθέτουν καλύτερη κατάρτιση απ' ότι οι κύπριοι συνάδελφοι τους, λογικό κιόλας άμα λάβεις υπόψη ότι σε κάθε προηγμένη χώρα της Ευρώπης, δεν εκπαιδεύονται και κυρίως δεν αξιολογούνται από φίλους, κουμπάρους, «μέντορες», πεθερούς, πατεράδες και πάει λέγοντας. Η βελτίωση-εξέλιξή τους είναι ζωτικής σημασίας διαδικασία για την ύπαρξή τους στα γήπεδα. Η διαφορά είναι όντως χαοτική σε σχέση με τα δικά μας παιδιά, που προφανώς επαναπαύονται στο σύστημα που τους συντηρεί.

Πολύ πιο έντονη είναι όμως η διαφορά που έγκειται στη νοοτροπία. Παρατηρείς με ευκολία ότι οι ξένοι αποπνέουν έναν έμφυτο ή και επεξεργασμένο σεβασμό προς το παιγνίδι. Το υπηρετούν με συγκεκριμένο τρόπο, προστατεύοντας παράλληλα θεμελιώδεις λειτουργίες του, όπως τη φυσικότητα, τον ρυθμό και την υπακοή στους κανόνες. Επιπλέον, αποτρέπουν την οποιαδήποτε πράξη συνιστά προσβολή για το ποδόσφαιρο ή αμφισβητεί την κυριαρχία της ιδιότητάς τους. Μην παραξενευτείς να παρακολουθήσεις αγώνα των ίδιων ομάδων με ξένο ή με κύπριο διαιτητή και να φρίξεις από τις διαφορές. Από τη μια οι θεατρινισμοί και η αμφισβήτηση προς το διαιτητή και από την άλλη παιγνίδι και υπακοή στον «άρχοντα του αγώνα». Χαώδεις διαφορές που δυστυχώς δεν δίνουν το δικαίωμα στους διαιτητές μας, να κρυφτούν από το μαξιλαράκι που δήθεν τους παρέχει η «προκατάληψη». Είναι θέμα επιπέδου και γι' αυτό δεν ευθύνονται μόνο αυτοί αλλά αυτοί που εξουσιάζουν το άθλημα και τους χρησιμοποιούν για δεκάδες χρόνια.

Της υποκρισίας...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Ο πρόεδρος της Επιτροπής Διαιτησίας αποφάσισε μετά από 26 αγωνιστικές πρωταθλήματος και αρκετά παιγνίδια κυπέλλου, πως τέσσερις διαιτητές δεν κάνουν για την πρώτη κατηγορία. Ωστόσο, τους τρεις από τους τέσσερις, μέχρι και λίγες μέρες πριν τους υποβιβάσει, τους χρησιμοποιούσε σχεδόν ανελλιπώς, κάθε εβδομάδα, κάποτε και σε δύο αγώνες της κάθε αγωνιστικής!

Ο αναπληρωτής πρόεδρος της ΚΟΠ ξέσπασε διαπιστώνοντας σοβαρά διαιτητικά λάθη μετά από αγώνα κυπέλλου και ζήτησε δημοσίως την απομάκρυνση συγκεκριμένου διαιτητή. Όλως παραδόξως, δεν ξέσπασε σε σωρεία σοβαρών διαιτητικών λαθών τις προηγούμενες εβδομάδες και τυχαία όταν του βγήκε παρόμοιο ξέσπασμα, πριν από δύο περίπου χρόνια, ήταν και πάλι μετά από αγώνα της ομάδας, την οποία εκπροσωπεί στην ΚΟΠ!

Κατ' επανάληψη, το τελευταίο χρονικό διάστημα, η ΚΟΠ και ειδικά ο πρόεδρός της, τόνιζαν πως ο Μίλορανντ Μάζιτς είναι ο απόλυτος υπεύθυνος στο χώρο της διαιτησίας και σε ό,τι έχει να κάνει με σημαντικές αποφάσεις. Και όταν ο κύριος απόλυτα υπεύθυνος της διαιτησίας πήρε τις αποφάσεις του, πρώτα η ΚΟΠ τις δημοσιοποίησε και μετά κάλεσε τον κύριο Μάζιτς στην εκτελεστική επιτροπή, για να δώσει διευκρινίσεις, για να πείσει και στην ουσία να εξασφαλίσει έγκριση για τις αποφάσεις του! Τη δημοσιοποίηση των αποφάσεων του κυρίου Μάζιτς ακολούθησαν αντιδράσεις. Ως προς το χρονικό σημείο των αποφάσεων αυτών, το γιατί τώρα και όχι προηγουμένως ή με το τέλος της περιόδου, απόλυτα δικαιολογημένες. Ξένισε όμως η «στήριξη» προς τους μαυροπινακισμένους διαιτητές, από τους ίδιους παράγοντες ή γραφεία Τύπου που σε προηγούμενες τοποθετήσεις τους ζήτησαν την κεφαλή τους επί πίνακι, καταλογίζοντας τους την ευθύνη για μια αγωνιστική αποτυχία.

Ήταν έντονα τα μηνύματα και δυνατές οι ενδείξεις για τη στάση κάποιων εκπροσώπων ομάδων στην εκτελεστική επιτροπή της ΚΟΠ και ενόψει της παρουσίας του κυρίου Μάζιτς στην τελευταία της συνεδρία. Σε βαθμό που κάποιοι μετρούσαν τις θέσεις - ψήφους των μελών της εκτελεστικής για την αναμενόμενη ψηφοφορία, για την έγκριση ή όχι των αποφάσεων του κυρίου Μάζιτς. Στο τέλος, ούτε καν τέθηκε το θέμα σε ψηφοφορία, καμία αντίδραση από κανέναν, απεναντίας ακούσαμε και για το οικογενειακό κλίμα που επικρατεί ανάμεσα στα μέλη της εκτελεστικής της ΚΟΠ.

Όλα αυτά βέβαια, πάντα με γνώμονα και ύψιστη προτεραιότητα το καλό του κυπριακού ποδοσφαίρου!

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100		Πετρέλαιο	€/$
Χ.Α.Κ. 0,56%	Χ.Α. 1,75%	-0,33%	-3,93%	0,40%	0,61%	0,86%		11,37%	-0,65%

ΕΚΤ
Τερματισμός των αγορών ομολόγων το καλοκαίρι
ΣΕΛ. 10

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

LOCKDOWN ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Νέο πλήγμα δέχεται η εφοδιαστική αλυσίδα

Η διακοπή λειτουργίας του λιμανιού της Σαγκάης αλλά και πολλών προμηθευτών υψηλής τεχνολογίας στη Σεντζέν εξαιτίας του lockdown στην Κίνα οδηγεί σε μεγάλες ελλείψεις προϊόντων υψηλής τεχνολογίας διεθνώς, ενώ αυξάνει τις καθυστερήσεις στις παραδόσεις καινούργιων αυτοκινήτων. **Σελ. 8**

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕ ΤΟ 51%

Στο Elements Capital η «Πολυκλινική Υγεία»

Το κυπριακό επενδυτικό ταμείο Elements Capital εξασφάλισε το 51% για την εξαγορά της «Πολυκλινική Υγεία» στη Λεμεσό. Το Ταμείο βρήκε την απαραίτητη πλειοψηφία από γιατρούς – μετόχους της κλινικής και αυτή την περίοδο βρίσκεται στο «due diligence» για να οριστικοποιηθεί. **Σελ. 3**

ΕΛΛΑΔΑ

Στάση αναμονής από επενδυτές ακινήτων

Στάση αναμονής αλλά και διατήρηση του ενδιαφέροντος για την ελληνική αγορά ακινήτων χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά των ξένων θεσμικών επενδυτών την τρέχουσα περίοδο. Οι εξελίξεις στο γεωπολιτικό πεδίο σίγουρα θα επηρεάσουν την αγορά, αλλά δεν είναι σαφής η ακριβής επίπτωση. **Σελ. 12**

Στον αέρα 85 εκατ. ευρώ από την ΕΕ

Η Βουλή καθυστερεί την ψήφιση νομοσχεδίων που θα ξεπάγωναν τη δόση από το Ταμείο Ανάκαμψης

Η Κύπρος έχει μείνει πίσω σχετικά με την υποβολή αίτησης για την πρώτη καταβολή χρημάτων από το Ταμείο Ανάκαμψης και είναι στον αέρα 85 εκατομμύρια ευρώ που θα μπορούσαμε να είχαμε ήδη λάβει. Δύο νομοσχέδια τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων έχουν «παγώσει» στη Βουλή. Μετά τις αλλαγές και τις τροπολογίες που προτείνουν τα κόμματα, η Κύπρος έχει στείλει τα νομοσχέδια στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα υπάρξει μία τεχνική συνάντηση με τηλεδιάσκεψη την επόμενη εβδομάδα για το ποια μπορούν να γίνουν αποδεκτά και ποια όχι. Φαίνεται ωστόσο πως δεν υπάρχει έδαφος από πλευράς κομμάτων για να ψηφιστούν τα νομοσχέδια ως έχουν. Αυτό φαίνεται και από την αναβολή της συζήτησής τους στην Ολομέλεια του σώματος, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μην ψηφιστούν. Λεφτά δεν χάνουμε. Ωστόσο, μέχρι να ολοκληρωθεί το ορόσημο αυτό, δεν μπορεί η Κύπρος να υποβάλει το αίτημα για τα 85 εκατ. ευρώ. Επίσης, δεν μπορεί να υποβάλει και για τις επόμενες χρηματοδοτήσεις. **Σελ. 3**

Μαζική φυγή στελεχών τεχνολογίας από τη Ρωσία

Από τις αρχές μέχρι τις 22 Μαρτίου είχαν φύγει από τη Ρωσία από 50.000 έως 70.000 υπάλληλοι του κλάδου της τεχνολογίας και αναμενόταν ήδη να φύγουν άμεσα άλλοι 70.000 με 100.000. Εντάσσονται στο κύμα μαζικής εξόδου εργαζομένων από τη Ρωσία, αλλά η φυγή τους ενδέχεται να επιφέρει πολύ πιο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας. Θα μεταβάλει θεμελιωδώς τη βιομηχανία τεχνολογίας της Ρωσίας. **Σελ. 11**

Εως και το 80% του 2019 θα πιάσει φέτος ο τουρισμός

Συνέντευξη του Mario Habig

Φέτος υπάρχει η δυνατότητα για επιδόσεις της τάξης του 80% του 2019, εκτιμά ο CEO της Meeting Point International (MPI) και μέλος της διαχειριστικής επιτροπής του ομίλου FTI, Mario Habig. Επισημαίνει ότι η ζήτηση για ταξίδια δίνει το προμήνυμα για μια καλή καλοκαιρινή τουριστική σεζόν. Αναφέρεται επίσης στους στόχους του ομίλου για την Κύπρο. Σελ. 4

Παραγγελίες σιτηρών και σε χαμηλή τιμή

Για μεγαλύτερη επάρκεια

Το υπ. Γεωργίας είναι έτοιμο να προχωρήσει σε παραγγελίες σιτηρών για ανθρώπινη κατανάλωση, ώστε να υπάρχουν στρατηγικά αποθέματα. Ο υπ. Γεωργίας ξεκαθάρισε πάντως ότι δεν τίθεται θέμα επάρκειας. Οι νέες παραγγελίες αναμένεται ότι θα γίνουν στη βάση χαμηλότερων τιμών, αφού καταγράφεται καθοδική τάση στις τιμές των πρώτων υλών. **Σελ. 5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**2,19%**	**0,06%**
Γερμανία	0,84%	0,16%
Γαλλία	1,34%	0,09%
Ιταλία	2,48%	0,15%
Ισπανία	1,77%	0,11%
Ιρλανδία	1,42%	0,07%
Ελλάδα	2,89%	0,10%
Ην. Βασίλειο	1,89%	0,17%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Της* **ΝΤΑΣΑ ΑΦΑΝΑΣΙΕΒΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Οι δυτικές κυρώσεις και οι αντοχές της Ρωσίας

Η Ρωσία θα κατορθώσει να επιβιώσει ακόμα κι αν παύσει να εξάγει φυσικό αέριο και πετρέλαιο προς την Ευρώπη. Τα αποθεματά της, που δεν υπόκεινται σε κυρώσεις, οι υψηλότερες τιμές «μαύρου χρυσού» και ένας καλοκουρδισμένος μηχανισμός προπαγάνδας θα αμβλύνουν τους κραδασμούς. Κι αυτό καθιστά ακόμα πιο αληθοφανείς τις απειλές του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν ότι θα διακόψει την παροχή φυσικού αερίου προς τη Γηραιά Ηπειρο. Με αυτή την προοπτική, δηλαδή ενός εμπάργκο στο ρωσικό πετρέλαιο, είτε αποφασιστεί εκ μέρους της Ρωσίας είτε επιβληθεί από την Ευρώπη στον Πούτιν, η εικόνα παραπέμπει σε οικονομικό θάνατο της χώρας. Ηδη η οικονομία της Ρωσίας εκτιμάται πως θα συρρικνωθεί έως και 15% το τρέχον έτος κυρίως εξαιτίας των κυρώσεων της Δύσης. Παρά ταύτα, ο προϋπολογισμός του Βλαντιμίρ Πούτιν έχει αποδειχθεί αρκετά ανθεκτικός. Κρατικά έσοδα σχεδόν 9 τρισ. ρουβλίων ή 125 δισ. δολαρίων προέρχονται από τις πωλήσεις πετρελαίου και φυσικού αερίου με στοιχεία του 2021. Η ευρωπαϊκή αγορά αντιστοιχεί, με κριτήριο την αξία τους, σε σχεδόν 40% των εξαγωγών αυτών, όπερ σημαίνει ότι με ένα εμπάργκο θα πληγούν έσοδα έως και 50 δισ. δολαρίων, ήτοι το 15% των περυσινών. Τότε ο προϋπολογισμός εμφάνισε πλεόνασμα της τάξεως των 7 δισ. δολαρίων. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτή την περίπτωση οι υψηλές τιμές του «μαύρου χρυσού» θα λειτουργήσουν βοηθητικά. Παρά το γεγονός ότι μια έλλειψη αγωγών καθιστά δυσχερέστερη την ανακατεύθυνση του φυσικού αερίου, το πετρέλαιο μπορεί να διοχετευθεί σε άλλους παραλήπτες. Εν τω μεταξύ, το ίδιο το αργό και τα πετρελαιοειδή αντιστοιχούν στο 75% των ενεργειακών εξαγωγών της Ρωσίας με γνώμονα την αξία τους. Κατά το παρελθόν έτος ο μέσος όρος στις τιμές του «μαύρου χρυσού» ήταν στα περίπου 71 δολάρια το βαρέλι, ενώ σήμερα το εμπόρευμα τελεί υπό διαπραγμάτευση κοντά στα 100 δολάρια. Κι αυτό σημαίνει ότι η Ρωσία έχει το περιθώριο να μειώσει τις εξαγωγές της κατά ένα τρίτο περίπου και να μην υποστεί απώλειες εσόδων. Και οι τιμές ενδεχομένως, εάν υπάρξει εμπάργκο, να ενισχυθούν περαιτέρω εξαλείφοντας την όποια έκπτωση υποχρεωθεί να προσφέρει στους αγοραστές η Μόσχα. Φυσικά, μια εκτιμώμενη κάμψη του ΑΕΠ κατά 15% φέτος επίσης θα περικόψει τα έσοδα και θα αυξήσει το δημοσιονομικό έλλειμμα. Αλλά η πολεμική προπαγάνδα του Βλαντιμίρ Πούτιν θα βοηθήσει. Το Κρεμλίνο χρησιμοποιεί τα κυβερνητικά μέσα ενημέρωσης για να προετοιμάσουν τον πληθυσμό για δύσκολες ημέρες, επιτρέποντάς του να μειώσει τις κρατικές δαπάνες, όπως τα 20 δισ. δολάρια που δαπάνησε στη δημόσια υγεία πέρυσι, ενώ παράλληλα θα ενισχύει τον αμυντικό προϋπολογισμό των 49 δισ. δολαρίων. Ο Ρώσος πρόεδρος, τέλος, έχει τη δυνατότητα να αφήσει το ρούβλι να υποτιμηθεί περαιτέρω, κάτι που θα διογκώσει τα έσοδα από τις εξαγωγές.

Η υψηλή τιμή πετρελαίου μπορεί να καλύψει τις απώλειες εσόδων από ενδεχόμενη διακοπή εξαγωγών φυσικού αερίου.

pwc
Junior Achievement

Στηρίζουμε το πρόγραμμα "Μαθητική Επιχείρηση"

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του **ΡΟΜΠΙΝ ΜΑΚ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Το κινεζικό lockdown αυξάνει διεθνώς τον πληθωρισμό

Η μάχη της Κίνας για την ανάσχεση της πανδημίας αναμένεται πως θα επιφέρει ακόμη ένα πλήγμα στη διεθνή οικονομία, η οποία ήδη υφίσταται τις συνέπειες από τον πόλεμο στην Ουκρανία. Παρά το ότι διεξάγεται ευρεία συζήτηση για το πώς θα διαφοροποιηθεί το σύστημα της παγκόσμιας εφοδια-

Η ναυτιλιακή Maersk προειδοποιεί για συμφόρηση στα λιμάνια, ελλείψεις σε φορτηγά και μείωση της αερομεταφοράς φορτίου.

στικής αλυσίδας, η εξάρτηση του πλανήτη από τα κινεζικά εργοστάσια μόνον αυξάνεται. Σχεδόν το 75% των μεγαλύτερων 100 μεγαλουπόλεων της Κίνας, που αντιστοιχούν στο μισό και πλέον ΑΕΠ, υπόκειται σε διαφορετικής διαβάθμισης περιορισμούς λόγω πανδημίας, αρχής γενομένης από τις 6 Απριλίου, σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών Gavekal.

Οι περισσότεροι από τα 26 εκατομμύρια κάτοικοι της Σαγκάης απαγορεύεται να εξέλθουν των οικιών τους άνω των 15 ημερών. Οι αποθήκες έχουν κλείσει και έχει διακοπεί η πρόσβαση στο πιο πολυσύχναστο παγκόσμιο λιμάνι για τα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Ειδικά η Pegatron, που κατασκευάζει (για λογαριασμό της Apple) τα iPhones, διέκοψε την παραγωγή της σε δύο εργοστάσια. Τα ακραία μέτρα είχαν επιβληθεί και τον Μάρτιο στην επαρχία Τζιλίν, μια κομβικής σημασίας αραβοσιτοπαραγωγό περιοχή, όπου, επιπλέον, βρίσκονται και εργοστασιακές εγκαταστάσεις της ιαπωνικής Toyota και της γερμανικής Volkswagen. Ο κόμβος εξαγωγών της Γκουανγκντόνγκ, επίσης, αναμένεται να δεχθεί νέο χτύπημα με τον περιορισμό των ταξιδιών και τη μαζική διεξαγωγή τεστ.

Ο σχεδιασμός έγκειται στο να ανασχεθεί πλήρως η μετάδοση του ιού. Τα δρακόντεια μέτρα εγκλεισμού έδωσαν τη δυνατότητα στην Κίνα να επανεκκινήσει γρήγορα τα εργοστάσιά της μετά το πρώτο ξέσπασμα της πανδημίας. Ωστόσο, η μετάλλαξη «Ομικρον» αποδεικνύεται περισσότερο μεταδοτική. Ο δυσμενής οικονομικός αντίκτυπος γίνεται αισθητός πέραν των συνόρων της χώρας. Τα προβλήματα εξαιτίας του εμπορικού πολέμου της με τις ΗΠΑ και μετά λόγω πανδημίας έκαναν πολλές κυβερνήσεις και επιχειρηματικά στελέχη να επισπεύδουν τα σχέδιά τους να παύσουν την εξάρτησή τους από τους προμηθευτές τους στην Κίνα. Ο επικεφαλής της Παγκοσμίου Τράπεζας Ντέιβιντ Μάλπας έκανε λόγο για καθολικά οφέλη της διαφοροποίησης από την Κίνα. Αυτό, όμως, στην ουσία δεν άλλαξε. Το μερίδιο της Κίνας στις παγκόσμιες εξαγωγές ανήλθε πέρυσι στο 15,4%, υπερβαίνοντας το 13,1% του 2019, σύμφωνα με τους αναλυτές της Bernstein.

Το Ευρωπαϊκό Επιμελητήριο Εμπορίου στην Κίνα ανέφερε στις 7 Απριλίου ότι τα μέλη του διαπιστώνουν μείωση του όγκου στο λιμάνι της Σαγκάης κατά 40% σε εβδομαδιαία βάση.

Ο ναυτιλιακός κολοσσός Maersk προειδοποιεί για συμφόρηση στους τερματικούς σταθμούς των κοντέινερ, ελλείψεις σε φορτηγά και μείωση της αερομεταφοράς φορτίου. Η άρνηση του Πεκίνου να μάθει να ζει με τον ιό θα μπορούσε να μεταφραστεί σε υψηλότερες τιμές για όλους.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Ψηλό τίμημα

Η Ευρώπη είναι η περιοχή που δέχεται το μεγαλύτερο πλήγμα ελέω των πολεμικών κυρώσεων. Το πρόβλημα εμφανίζεται σε όλη την Ήπειρο, αν και τα φώτα της δημοσιότητας έχουν από νωρίς στραφεί στη Γερμανία λόγω της μεγαλύτερης άμεσης ενεργειακής εξάρτησής της. Προφανώς και οι άλλες χώρες επηρεάζονται έμμεσα λόγω των υψηλών τιμών του πετρελαίου όπως είναι η περίπτωση της Κύπρου. Για την Κύπρο και άλλους τουριστικούς προορισμούς, η απαγόρευση των πτήσεων αποτελεί επίσης τεράστιο πλήγμα λόγω του μεγέθους και οικονομικής επιφάνειας της ρωσικής αγοράς, η οποία θεωρείται πλέον παρελθόν. Όμως, επιστρέφουμε στη Γερμανία από όπου μας έρχονται τα πρώτα νούμερα από το κορυφαίο στη χώρα οικονομικό ινστιτούτο, το οποίο κάνει εκ μέρους της ομοσπονδιακής κυβέρνησης αναθεώρηση της ανάπτυξης προς τα κάτω σε ποσοστό 43% για φέτος, ενώ προβλέπει ύφεση για το 2023 αν τελικά προχωρήσει η απαγόρευση εισαγωγής ρωσικού φυσικού αερίου.

Σκλήρυνση στάσης

Η αγορά δανείων παρουσιάζει σημαντική συρρίκνωση καθώς οι απαιτήσεις που θέτουν πλέον οι τράπεζες για παραχώρηση είναι σε μερικές περιπτώσεις απαγορευτικές. Σύμφωνα με τα στοιχεία, οι αιτήσεις δανείων από τις επιχειρήσεις είναι αυξημένες καθώς η πίεση στην κατανάλωση μειώνει τους τζίρους, εξαναγκάζοντας τις επιχειρήσεις να προσφύγουν στον δανεισμό για κάλυψη του κεφαλαίου κίνησης. Όπως εκτιμούν παράγοντες της αγοράς, οι τράπεζες αναμένεται να σκληρύνουν περαιτέρω τη στάση τους απέναντι στην παραχώρηση νέου δανεισμού, καθώς η υποτονική ζήτηση θα συνεχίζεται.

Χτυπά καμπανάκι

Ενόψει των προκλήσεων που φέρνει ο πόλεμος στην Ουκρανία, η κοινή ευρωπαϊκή εποπτεία χρηματοοικονομικών οργανισμών ενημερώνει τους εποπτευομένους αναφορικά με την: (α) ανάγκη τήρησης των κυρώσεων, (β) προοπτική μεγαλύτερων επισφαλειών στους ισολογισμούς των τραπεζών, (γ) περαιτέρω αύξηση των αποδόσεων των ομολόγων, (δ) παρακολούθηση των κινδύνων που αναλαμβάνουν ιδιώτες επενδυτές, (ε) εισαγωγή περισσότερων στοιχείων βιωσιμότητας (ESG) στις εργασίες τους, και την (ζ) ενίσχυση της κυβερνοασφάλειας, καθώς νέες κυβερνοεπιθέσεις θα πρέπει να αναμένονται.

Αναταράξεων συνέχεια

Η πρόσφατη επένδυση του Ίλον Μασκ στην πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης twitter δεν θα μπορούσε να μην έχει δράμα. Η πρόσφατη ανάκληση της απόφασης από τον ίδιο να συμμετέχει στο ΔΣ έφερε νέες εξελίξεις, καθώς πλέον επιθυμεί να αγοράσει την εταιρεία και να την μετατρέψει σε ιδιωτική (εκτός χρηματιστηρίου). Σύμφωνα με προσωπική του ανάρτηση, οι εξαιρετικές προοπτικές της πλατφόρμας δεν μπορούν να αναδειχθούν μέσα από το υφιστάμενο πολυμετοχικό σχήμα, οπότε επιθυμεί να την εξαγοράσει στην ολότητά της. Η τιμή που θα προσφερθεί ανέρχεται στα $54,20 ανά μετοχή, αποτιμώντας δηλαδή το 100% της εταιρείας στα $43 δισ. Αξιοσημείωτη είναι και η αναφορά ότι η διοίκηση της εταιρείας δεν τυγχάνει της εμπιστοσύνης του.

Δύσκολη περίοδο αναμένεται να αντιμετωπίσει ο υπουργός Οικονομικών ενόψει εκλογών καθώς γνωρίζει ότι αυτή την περίοδο κάθε αύξηση δαπάνης είναι απαγορευτική

4ο τρίμηνο

Ο πληθωρισμός Μαρτίου στην ευρωζώνη έφτασε στο 7,5% ενώ η ανάπτυξη επιβραδύνεται λόγω της ασθενικής ζήτησης που προκαλεί η ακρίβεια. Τα δυο αυτά αντικρουόμενα δεδομένα θέτουν σημαντικά διλήμματα στην ΕΚΤ, η οποία προς το παρόν επισφραγίζει το τέλος της χαλαρής νομισματικής πολιτικής με την έξοδό της από την αγορά ομολόγων κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους. Σύμφωνα με τους ειδικούς, αυτό θα αποτελέσει το ορόσημο για το τέλος των μηδενικών επιτοκίων, αφού η πρώτη αύξηση αναμένεται κατά το τέταρτο τρίμηνο του έτους.

Επιστρέφει

Το πολυαναμενόμενο Cyprus equity fund (CEF) επιστρέφει αυτήν τη φορά υπό την ευθύνη του European investment fund (EIF). Υπενθυμίζουμε ότι την προηγουμένη φορά που έγινε ανάλογη προσπάθεια ήταν το 2020, υπό την ευθύνη του υπουργείου Οικονομικών, όμως, εντοπίστηκε λάθος στα έγγραφα του διαγωνισμού και η διαδικασία ακυρώθηκε. Αυτήν τη φορά, τη διαδικασία επιλογής διαχειριστών κεφαλαίου για το CEF θα έχει ο EIF, με την ελπίδα αυτήν την φορά τα €30 εκ. της κρατικής συμμετοχής και όσα «σηκώσουν» οι ιδιώτες επενδυτές να διοχετευτούν προς όφελος της επιχειρηματικότητας νεοφυών και άλλων πιο ώριμων σχημάτων.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο

Με τον όρο «Αποθεματικό Υπέρ το Άρτιο» εννοούμε το αποθεματικό το οποίο προκύπτει από την έκδοση μετοχών «Υπέρ το Άρτιο», δηλ. μετοχών που εκδίδονται με αξία η οποία υπερβαίνει την ονομαστική τους αξία.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ΑΠΟΛΙΘΩΜΑ 66 ΕΚΑΤ. ΕΤΩΝ

Η τελευταία εικόνα των δεινοσαύρων

ΜΑΝΤΣΕΣΤΕΡ. Μια εξαιρετική εικόνα της τελευταίας στιγμής των δεινοσαύρων στη Γη απέκτησαν ερευνητές του Παν. του Μάντσεστερ. Σε ανασκαφή στη βόρεια Ντακότα ανακάλυψαν ένα άρτια διατηρημένο απολίθωμα ενός Θεσκελόσαυρου, που εκτιμούν ότι πέθανε την ημέρα που ένας αστεροειδής έπληξε τον πλανήτη πριν από 66 εκατομμύρια χρόνια, αφανίζοντας τους δεινοσαύρους. Στο σημείο εντοπίστηκαν και άλλα ίχνη της πρόσκρουσης, όπως υπολείμματα ψαριών, το σώμα μιας απολιθωμένης χελώνας, μικρά θηλαστικά, ένα έμβρυο πτερόσαυρου στο αυγό του, ακόμα και ένα κομμάτι από τον αστεροειδή.

ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟ ΧΑΜΠΛ

Εντοπίστηκε μέγας κομήτης

ΧΙΟΥΣΤΟΝ. Κομήτη με πυρήνα 50 φορές μεγαλύτερο του κανονικού εντόπισε η NASA να κατευθύνεται προς τη Γη με ταχύτητα 25.000 χλμ. την ώρα.
Το τηλεσκόπιο Χαμπλ της αμερικανικής υπηρεσίας Διαστήματος υπολόγισε ότι ο παγωμένος πυρήνας του κομήτη έχει μάζα 500 τρισ. τόνων και διάμετρο 137 χλμ. Το ουράνιο σώμα δεν πρόκειται, όμως, να πλησιάσει τη Γη, καθώς η πορεία του θα το φέρει το 2031 σε απόσταση 1 δισ. χιλιομέτρων από τον Ηλιο. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο κομήτη που παρατηρείται ποτέ.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Τέλος το κάπνισμα στις παραλίες

ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ. Σε πλήρη απαγόρευση του καπνίσματος στις παραλίες προχώρησαν οι δημοτικές αρχές της Βαρκελώνης, μετά την επιτυχία που κατέγραψε ανάλογο πιλοτικό πρόγραμμα το περασμένο καλοκαίρι. Η απαγόρευση θα εφαρμοστεί σε δύο φάσεις και θα καλύπτει όλες τις παραλίες που βρίσκονται στην ακτογραμμή της πρωτεύουσας της Καταλωνίας. Μέχρι τον Ιούνιο θα πραγματοποιείται εκστρατεία ενημέρωσης για τα οφέλη της διακοπής του καπνίσματος για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Η πλήρης απαγόρευση θα τεθεί σε ισχύ από τον Ιούλιο. Οι παραβάτες θα καλούνται να καταβάλουν επιτόπου πρόστιμο 30 ευρώ. Σύμφωνα με τα στοιχεία των δημοτικών αρχών της πόλης, το 20% των κατοίκων της Βαρκελώνης είναι «θεριακλήδες», αλλά φαίνεται ότι τήρησαν το μέτρο κατά την πιλοτική του εφαρμογή.

ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Επιδημική εστία γρίπης των πτηνών

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ. Επιδημική εστία που προκάλεσε το εξαιρετικά μολυσματικό στέλεχος H5N1 της γρίπης των πτηνών εντοπίστηκε σε πτηνοτροφείο, όπου εκτρέφονται χήνες, στην επαρχία Μπακς Κικσούν της νότιας Ουγγαρίας. Οπως ανακοίνωσε η Εθνική Υπηρεσία Διατροφικής Ασφάλειας της χώρας, ήδη θανατώθηκαν 3.500 χήνες που εκτρέφονταν στη μονάδα. Προκειμένου να αποτραπεί κάθε ενδεχόμενο περαιτέρω μετάδοσης θα θανατωθούν πουλερικά σε ακτίνα τριών χιλιομέτρων από τη μονάδα.

ΜΕ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Ακριβής πρόβλεψη κινδύνου ανακοπής

ΒΑΛΤΙΜΟΡΗ. Τον κίνδυνο θανατηφόρας ανακοπής μπορεί να προβλέψει με απόλυτη ακρίβεια ένα νέο σύστημα τεχνητής νοημοσύνης. Οπως αναφέρει η δημοσίευση των ερευνητών του Πανεπιστημίου Τζον Χόπκινς στην επιθεώρηση Natural Cardiovascular Research, το σύστημα που ανέπτυξαν βασίζεται σε απεικονιστικό υλικό της καρδιάς του αρρώστου, το οποίο συνδυάζεται με τον ιατρικό του φάκελο και τα φάρμακα που λαμβάνει προκειμένου να κάνει μια αξιόπιστη πρόβλεψη. Το σύστημα που δημιούργησε η καθηγήτρια Βιοϊατρικής Μηχανικής και Ιατρικής του πανεπιστημίου Νατάλια Τραγιάνοβα και οι συνεργάτες της, διαθέτει έναν αλγόριθμο που μπορεί να προσδιορίσει επακριβώς τον κίνδυνο αιφνίδιου καρδιακού θανάτου σε βάθος δεκαετίας, αλλά και την πιθανότερη χρονική στιγμή που μπορεί να συμβεί αυτό.

Στο «περίμενε» 85 εκατ. από το Ταμείο Ανάκαμψης

Φαίνεται πως δεν υπάρχει έδαφος από πλευράς κομμάτων να ψηφιστούν τα δυο νομοσχέδια που «ξεκλειδώνουν» τη χορηγία

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Λεφτά δεν χάνουμε. Καμία χώρα δεν χάνει λεφτά, ωστόσο μέχρι να ολοκληρωθεί το ορόσημο αυτό δεν μπορεί η Κύπρος να υποβάλει το αίτημα για τα 85 εκατ. ευρώ. Επίσης, δεν μπορεί να υποβάλει και για τις επόμενες χρηματοδοτήσεις.

Δυστυχώς έχουμε μείνει πίσω ως Κύπρος σχετικά με την υποβολή αίτησης για την πρώτη καταβολή χρημάτων από το Ταμείο Ανάκαμψης και στην παρούσα φάση είναι στον «αέρα» 85 εκατομμύρια ευρώ που θα μπορούσαμε να είχαμε ήδη λάβει. Δύο νομοσχέδια, τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και συγκεκριμένα που αφορούν στην έναρξη ισχύος της δέσμης μέτρων για την τροποποίηση των νόμων σχετικά με τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων (CAC) και τους διαχειριστές πιστώσεων με σκοπό τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος για τη διαχείριση των ΜΕΔ, έχουν «παγώσει» στη Βουλή. Τα δύο νομοσχέδια τιτλοφορούνται ως ο «περί αγοραπωλησίας πιστωτικών διευκολύνσεων και συναφών θεμάτων (τροποποιητικός) νόμος του 2021», ο οποίος θέτει τους διαχειριστές μη εξυπηρετούμενων δανείων υπό ρύθμιση και εποπτεία από την Κεντρική Τράπεζα και άλλο ένα νομοσχέδιο με δύο πτυχές, ο «περί ακίνητης ιδιοκτησίας (διακατοχή, εγγραφή και εκτίμηση) (τροποποιητικός) νόμος του 2021», ο οποίος παρέχει πρόσβαση στο κτηματολόγιο για τους διαχειριστές μη εξυπηρετούμενων δανείων και τις εταιρείες εξαγοράς πιστώσεων και ο «περί αποδείξεως (τροποποιητικός) νόμος του 2020», ο οποίος εναρμονίζει τις απαιτήσεις κοινοποίησης σε περίπτωση αγοράς δανείου από εταιρεία εξαγοράς πιστώσεων. Συνολικά η Κύπρος θα έπρεπε να είχε περάσει από τη Βουλή 14 προαπαιτούμενα, με τα δυο νομοσχέδια να ορίζουν ένα. Μετά τις αλλαγές και τις δυστοκίες των βουλευτών που συζήτησαν τα εν λόγω νομοσχέδια, η Κύπρος έχει στείλει τα νομοσχέδια με τις αλλαγές – τροπολογίες που προτείνουν οι βουλευτές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα υπάρχει μία τεχνική συνάντηση με τηλεδιάσκεψη από την επόμενη εβδομάδα για το ποια μπορούν να γίνουν αποδεκτά και ποια όχι. Φαίνεται ωστόσο πως δεν υπάρχει έδαφος από πλευράς κομμάτων για να ψηφιστούν τα νομοσχέδια ως έχουν που σχετίζονται με τα ΜΕΔ και να προχωρήσει η καταβολή των 85 εκατ. ευρώ προς την Κύπρο. Εξού και έχει αναβληθεί η συζήτησή τους στην Ολομέλεια του σώματος, ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μην ψηφιστούν.

Τα εν λόγω νομοσχέδια θα έπρεπε να είχαν περάσει από την Ολομέλεια μέχρι το τέλος του 2021 και η Κύπρος θα υπέβαλλε, καλώς εχόντων των πραγμάτων, αίτημα για πληρωμή αρχές Μαρτίου του 2022.

Λεφτά δεν χάνουμε. Καμία χώρα δεν χάνει λεφτά, ωστόσο μέχρι να ολοκληρωθεί το ορόσημο αυτό δεν μπορεί η Κύπρος να υποβάλει το αίτημα για τα 85 εκατ. ευρώ. Επίσης, δεν μπορεί να υποβάλει και για τις επόμενες χρηματοδοτήσεις. Η Κύπρος πάντως εργάζεται και για τα επόμενα ορόσημα, ώστε να είναι έτοιμη να υποβάλει αίτημα για τη δεύτερη δόση. Το αίτημα για το δεύτερο ορόσημο υπολογίζεται το Σεπτέμβριο του 2022.

Με βάση το χρονοδιάγραμμα, τα εν λόγω νομοσχέδια θα έπρεπε να είχαν περάσει από την Ολομέλεια μέχρι το τέλος του 2021 και η Κύπρος θα υπέβαλλε, καλώς εχόντων των πραγμάτων, αίτημα για πληρωμή αρχές Μαρτίου του 2022. Όπως γίνεται αντιληπτό είμαστε ήδη αργοπορημένοι. Οι άλλες χώρες λαμβάνουν τις πρώτες τους εκταμιεύσεις από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Δημιουργεί δε, αυτή η κατάσταση και ένα προβληματικό προηγούμενο οικονομικής σταθερότητας σε σχέση με το ότι οι Οίκοι Αξιολόγησης λαμβάνουν υπόψη τους τα έσοδα και τις μεταρρυθμίσεις που προβλέπεται στο Ταμείο Ανάκαμψης. Πάντως, δεν έχει ξεκαθαρίσει ακόμα αν θα δοθεί ένα μικρό παραθυράκι πίστωσης χρόνου στα χρονοδιαγράμματα, αφού η πανδημία δεν έχει τελειώσει ακόμα.

Προσπάθεια για μετά το Πάσχα

Μιλώντας στην «Κ» ο Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης, κ. Θεοδόσης Α. Τσιόλας, σημείωσε ότι το ζήτημα που προκύπτει δεν είναι τα ποσά που θα καθυστερήσει ενδεχομένως να λάβει η Κύπρος, εκείνο που προκύπτει κατά τον ίδιο είναι πως στέλνεται λάθος μήνυμα προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Όπως είπε, θα αποσταλεί ξανά έκκληση προς τα κόμματα να βρεθεί η χρυσή τομή για να ξεπεραστεί το πρόβλημα και έχει οριστεί και συνεδρία της τεχνοκρατικής επιτροπής των κομμάτων για τις 14 Μαΐου, ώστε να συζητηθεί το θέμα εις βάθος. «Αυτή τη στιγμή γίνονται άτυπες διαβουλεύσεις ως Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης με τα κόμματα για να βρεθούν οι συγκλίσεις», κατέληξε ο κ. Τσιόλας.

Χορηγίες και δανεισμός

Η Κύπρος έχει εξασφαλίσει μέσω του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 1,2 δισ. για χρηματοδότηση του Σχεδίου «Κύπρος – το αύριο» με ορίζοντα υλοποίησης το 2026.

Η ολοκλήρωση της διαδικασίας υπογραφής των Συμφωνιών Χρηματοδότησης και Δανείου με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσα στον Αύγουστο του 2021 επέτρεψε τον Σεπτέμβριο την εκταμίευση της προκαταβολής (13%) του συνολικού ποσού ύψους 156,8 εκατ. ευρώ. Το Σχέδιο περιλαμβάνει μια συνεκτική δέσμη 133 μέτρων, 58 μεταρρυθμίσεων και 75 επενδύσεων. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου Ανθεκτικότητας της Κύπρου κατανέμεται ανάμεσα σε χορηγία ύψους 1 δισ. ευρώ και σε πρόσθετη χρηματοδότηση, από τον μηχανισμό, ύψους περίπου 0,23 δισ. ευρώ υπό τη μορφή δανείου.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, πέραν των δημόσιων πόρων και επενδύσεων, το Σχέδιο αναμένεται να κινητοποιήσει σημαντικά πρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια, ύψους περίπου 1,4 δισ., κυρίως μέσα από την υλοποίηση των διαφόρων σχεδίων χορηγιών που θα στηρίξουν τις ιδιωτικές επενδύσεις και δαπάνες στους επιμέρους τομείς προτεραιότητας του Σχεδίου, με το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα και όφελος που αυτό συνεπάγεται, ως προς τους συνολικούς επενδυτικούς πόρους και τον δυνητικό αντίκτυπο του Σχεδίου.

Το «head quartering» ενισχύει την κυπριακή αγορά ακινήτων

Οι κατοικίες αξίας μεταξύ 100 - 300 χιλ. κατέγραψαν ρεκόρ οκταετίας σε όγκο

Το ενδιαφέρον των εγχώριων αγοραστών για ακίνητα και η στήριξη που προσφέρουν στην αγορά αλλά και η σταθεροποίηση στην κινητικότητα από ξένους επενδυτές επιβεβαιώνεται από τους δείκτες του τομέα των ακινήτων και της οικονομίας. Σύμφωνα με ανάλυση που περιέχεται σε δημοσιευμένο δελτίο της PriceWaterhouse Coopers και που κάνει αναφορά η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, το 2021 πωλήθηκαν 6.500 διαμερίσματα έναντι 4.100 οικιών, καταδεικνύοντας την προτίμηση προς την αγορά διαμερισμάτων. Επίσης, οι κατοικίες αξίας μεταξύ €100.000 - €300.000 που συναλλάχθηκαν κατά το 2021 κατέγραψαν τον μεγαλύτερο αριθμό των τελευταίων οκτώ χρόνων τόσο σε όγκο όσο και αξία, κάτι που επιβεβαιώνει την αντίληψη ότι πλέον η ζήτηση επικεντρώνεται σε χαμηλότερης αξίας κατοικίες. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία των πωλητηρίων εγγράφων του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (ΤΚΧ), καταγράφηκε ετήσια αύξηση στον αριθμό τους το τέταρτο τρίμηνο του 2021 της τάξης του 32,5%, σε σχέση με 4% μείωση την ίδια περίοδο του 2020. Μάλιστα, κατά το υπό εξέταση τρίμηνο, ο αριθμός των συναλλαγών ακινήτων κυμάνθηκε σε επίπεδα ψηλότερα ακόμα και από το τέταρτο τρίμηνο του 2019, έτος κατά το οποίο θεωρείται ότι καταγράφηκε η κορύφωση της ανάκαμψης του τομέα πριν την πανδημία. Επιπλέον, κατά το υπό εξέταση τρίμηνο σημειώθηκε αύξηση 20,1% σε ετήσια βάση στη ζήτηση από εγχώριους αγοραστές και αύξηση της τάξης του 56,1% στη ζήτηση από ξένους επενδυτές. Για την αύξηση στη ζήτηση από ξένους επενδυτές φαίνεται ότι βοήθησαν όπως αναφέρει η Κεντρική τόσο τα μέτρα που προώθησε το κράτος όσον αφορά το "international headquartering", όσο και το πρόγραμμα για απόκτηση άδειας μόνιμης διαμονής στην Κύπρο. Όσον αφορά ολόκληρο το έτος ο αριθμός των πωλητήριων εγγράφων για ακίνητα το 2021 παρουσίασε ετήσια αύξηση 53,8% (αν και από χαμηλή βάση λόγω της πανδημίας) σε σχέση με 31,3% μείωση την ίδια περίοδο του 2020. Συγκεκριμένα, σημειώθηκε αύξηση 55,5% στη ζήτηση από εγχώριους αγοραστές και 50,9% στη ζήτηση από ξένους επενδυτές. Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός του μειωμένου μεριδίου στις συναλλαγές από κατοίκους μη ευρωπαϊκών χωρών. Συγκεκριμένα, το 2021 το μερίδιο των κατοίκων μη ευρωπαϊκών χωρών στις συνολικές συναλλαγές ανήλθε στο 18%, σε σύγκριση με 32% το 2018. Η μείωση στον αριθμό των εν λόγω συναλλαγών ανήλθε στο 36,9% από το 2018 στο 2021.

Τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας το 2021 αυξήθηκαν κατά 43,1% σε σχέση με το 2020 και κατά 27,9% σε σχέση με το 2019.

Το 2021 το μερίδιο των κατοίκων μη ευρωπαϊκών χωρών στις συνολικές συναλλαγές ανήλθε στο 18%, σε σύγκριση με 32% το 2018.

Σύμφωνα με τη δημοσίευση Νομισματικών και Χρηματοοικονομικών Στατιστικών της ΚΤΚ τα νέα δάνεια για αγορά κατοικίας το 2021 αυξήθηκαν κατά 43,1% σε σχέση με το 2020 και κατά 27,9% σε σχέση με το 2019 (€1.121,2,εκ. το 2021 σε σχέση με €783,4,2 εκ. το 2020 και €876,4 το 2019). Επίσης, σύμφωνα με τις ίδιες στατιστικές, το επιτόκιο οικιστικών δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021 κυμάνθηκε κατά μέσο όρο στο 2,17%, από 2,13% το τέταρτο τρίμηνο του 2020 και εξακολουθεί να παραμένει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα από τότε που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Επιβεβαιώνεται επίσης και η προαναφερθείσα συνεχιζόμενη αύξηση της ζήτησης δανείων για οικιστικούς σκοπούς, αφού όπως καταγράφεται από την Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων Οκτωβρίου 20215, ο δείκτης ζήτησης για οικιστικά δάνεια αυξήθηκε κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2021, παρά το γεγονός ότι τα κριτήρια χρηματοδότησης παρέμειναν στα ίδια αυστηρά επίπεδα σε σχέση με το τρίτο τρίμηνο του έτους.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Βρήκε το 51 πλας η Elements Capital για το «Υγεία»

Το κυπριακό επενδυτικό ταμείο Elements Capital εξασφάλισε το πολυπόθητο 51% για την εξαγορά του ιδιωτικού νοσοκομείου της Λεμεσού, της «Πολυκλινική Υγεία». Όπως πληροφορείται η «Κ» το Ταμείο βρήκε την απαραίτητη πλειοψηφία από γιατρούς – μετόχους της κλινικής και τη δεδομένη περίοδο βρίσκεται στο «due diligence» για να οριστικοποιηθεί.

Η Elements Capital μόλις συμφωνήσει θα δημιουργήσει ένα όχημα ειδικού σκοπού «Special Purpose Vehicle» (SPV), δίχως να αποκτά το μετοχικό κεφάλαιο (equity) του υφιστάμενου μοντέλου της «Πολυκλινικής Υγεία». Οι μέτοχοι που θα παραμείνουν στην «Πολυκλινική Υγεία» θα ανταλλάξουν τις μετοχές τους με μετοχές σ' αυτό SPV και θα τυγχάνει διαχείρισης από την Elements Capital. Με τη συμφωνία θα μπει διαχειριστής (operator) από την Elements Capital, Διευθύνων Σύμβουλος (CEO), οικονομικός διευθυντής (CFO) και ούτω καθ' εξής. Σημειώνεται πως σκοπός της Elements Capital δεν είναι να βάλει την «Πολυκλινική Υγεία» στο ΓεΣΥ και θέλει να το διατηρήσει ως ιδιωτική κλινική.

Είναι μία από τις μεγάλες επενδύσεις στον τομέα της Υγείας στην Κύπρο, όπως αυτές που έγιναν από πλευράς CVC Capital με την εξαγορά του Απολλώνειου και του Αρεταίειου νοσοκομείων στη Λευκωσία, αλλά και την επένδυση που αναμένεται από πλευράς του νοσοκομείου Hadassah του Ισραήλ στην Κύπρο, δημιουργώντας μεγάλη νοσοκομειακή μονάδα στη Λευκωσία και διαγνωστικό κέντρο στη Λεμεσό.

Παράλληλα, η Elements Capital που είναι ο βασικός μέτοχος της φαρμακευτικής εταιρείας FAMAR στην Ελλάδα, ανακοίνωσε πως προχώρησε στην έκδοση κοινού ομολογιακού δανείου εμπραγμάτως εξασφαλισμένου ποσού έως 45 εκατ. ευρώ με συντονιστή την Τράπεζα Κύπρου. Η FAMAR έχει στόχο να αξιοποιήσει την οικονομική ενίσχυση που θα λάβει μέσα από το εν λόγω ομολογιακό δάνειο, προκειμένου να χρηματοδοτήσει μέρος του επενδυτικού της πλάνου για τη βελτίωση όλων των τομέων δραστηριοποίησης της, την υποστήριξη της στρατηγικής της προς τη βιώσιμη επιχειρηματική αριστεία, την εστίαση στην αειφόρο ανάπτυξη και την ενίσχυση της ESG στρατηγικής της.

Είναι μία από τις μεγάλες επενδύσεις στον τομέα της Υγείας στην Κύπρο, με τον τομέα να έχει προσελκύσει μεγάλο ενδιαφέρον.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Με θετικό πρόσημο ο τουρισμός φέτος

Η Κύπρος μπορεί να γίνει ολόχρονος προορισμός δηλώνει στην «Κ» ο CEO της Meeting Point International, Mario Habig

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Τις προθέσεις και τους στόχους για την Κύπρο αναπτύσσει ο Διευθύνων Σύμβουλος της Meeting Point International (MPI) και μέλος της διαχειριστικής επιτροπής του ομίλου FTI, Mario Habig. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «Κ» στο πλαίσιο της πρόσφατης επίσκεψής του στην Κύπρο, ο κ. Habig αναφέρει ότι φέτος υπάρχει η δυνατότητα για επιδόσεις της τάξης του 80% του 2019, ενώ επισημαίνει ότι η ζήτηση για ταξίδια τόσο στην Κύπρο, όσο και ευρωπαϊκά, δίνει το προμήνυμα για μια καλή καλοκαιρινή τουριστική σεζόν και όχι μόνο. Αναφέρεται επίσης τα ατού της Κύπρου που της επιτρέπουν να συστηθεί ως ολόχρονος τουριστικός προορισμός, και εκφράζει τις δικές του εκτιμήσεις για τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν για αύξηση του ρεύματος τουριστών από γερμανόφωνες χώρες.

-Βρίσκεστε στην Κύπρο σε μια περίοδο που ξεκινά η τουριστική καλοκαιρινή σεζόν. Γνωρίζουμε, ωστόσο, ότι η τουριστική βιομηχανία αντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες, ως συνέπεια του πολέμου στην Ουκρανία. Ποιες είναι λοιπόν οι προβλέψεις σας για την καλοκαιρινή σεζόν;

- Σε γενικές γραμμές είμαστε ικανοποιημένοι για τη νέα επιχειρηματική χρονιά. Ξεκινήσαμε καλά το φθινόπωρο, αλλά στη συνέχεια σημειώθηκε βουτιά κρατήσεων λόγω της έξαρσης της «Όμικρον». Όταν όμως έγινε ξεκάθαρο ότι η συγκεκριμένη παραλλαγή ήταν λιγότερο επικίνδυνη, οι πελάτες χαλάρωσαν ξανά. Αυτό αποτυπώθηκε άμεσα και στον όγκο των κρατήσεων, οι οποίες τον Φεβρουάριο του 2022 ήταν σημαντικά πιο πάνω σε σχέση με το 2019. Μετά το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία, καταγράφηκε μια σημαντική μείωση, όπως βέβαια σε όλους τους προορισμούς διακοπών. Ωστόσο, διαπιστώνουμε ξανά ότι υπάρχει μια σημαντική αύξηση στην ζήτηση, κάτι που μας δίνει ελπίδα για μια καλή καλοκαιρινή τουριστική σεζόν.

- Πόσοι τουρίστες και από ποιες αγορές θα έρθουν μέσω της εταιρείας σας, φέτος στην Κύπρο;

-Γενικά δεν ανακοινώνουμε συγκεκριμένους αριθμούς επισκεπτών, ωστόσο αναμένουμε ότι φέτος θα υπάρχει σίγουρη βελτίωση σε σύγκριση με τους αριθμούς του 2021 και του 2020 και αναμένουμε πλήρη ανάκαμψη των αφίξεων στα προ πανδημίας επίπεδα έως το 2023. Τα επόμενα βήματά μας για την Κύπρο γίνονται ήδη την επερχόμενη καλοκαιρινή σεζόν: Η Λάρνακα και η Πάφος θα έχουν πιο εύκολη πρόσβαση από ποτέ χάρη στην επέκταση των πτήσεων. Βασισμένοι στα δεδομένα του καλοκαιριού, το πτητικό πρόγραμμα και για τον χειμώνα του 2022 αναμένεται επίσης να αυξηθεί.

Βλέπουμε τη δυνατότητα φέτος να φτάσουμε περίπου το 80% του 2019, παρά τις προκλήσεις του πολέμου και του πληθωρισμού.

Η Κύπρος διαθέτει ένα ανταγωνιστικό προϊόν και είναι σε καλό δρόμο, φτάνει να συνεχίσει να βελτιώνει την προβολή της ως προορισμός και στις γερμανόφωνες αγορές, επισημαίνει ο κ. Habig.

Περισσότερη διαφήμιση

- Σε γενικές γραμμές, πώς θα μπορούσε να αναβαθμιστεί η τουριστική βιομηχανία στην Κύπρο; Τι είδους αδυναμίες εντοπίζετε;

-Σε σχέση με την πρώτη μου επίσκεψη στον προορισμό πριν από 15 χρόνια, έχω συνειδητοποιήσει ότι το τουριστικό προϊόν του νησιού, έχει κάνει ένα τεράστιο άλμα προς τα εμπρός, με σημαντικές επενδύσεις σε ξενοδοχεία, εγκαταστάσεις και υποδομές. Θα υποστήριζα λοιπόν ότι η Κύπρος διαθέτει ένα ανταγωνιστικό προϊόν και βρίσκεται σε καλό δρόμο, φτάνει να συνεχίσει να βελτιώνει την προβολή της ως προορισμός και στις γερμανόφωνες αγορές.

- Πώς μπορεί η Κύπρος να αυξήσει τους αριθμούς από τις γερμανόφωνες αγορές; Ποιο είναι το προφίλ των τουριστών αυτών των χωρών;

- Οι παραθεριστές από τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ελβετία προτιμούν να ταξιδεύουν την περίοδο Απριλίου και Μαΐου και από Σεπτέμβριο έως Νοέμβριο. Δεν είναι προσανατολισμένοι στις τιμές, αλλά αναγνωρίζουν προορισμούς με καλή σχέση ποιότητας-τιμής και τείνουν να προτιμούν ξενοδοχεία 4 ή 5 αστέρων υψηλής ποιότητας και παραλιακά. Επίσης, παρόλο που οι διαδικτυακές πλατφόρμες κρατήσεων γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς για αυτές τις τουριστικές αγορές, οι ταξιδιωτικοί πράκτορες εξακολουθούν να αποτελούν ένα εξαιρετικά ισχυρό κανάλι διανομής τουριστών. Η Κύπρος έχει προσπαθήσει στο παρελθόν να αυξήσει την ελκυστικότητά της σε αυτές τις σημαντικές αγορές και έχει προχωρήσει σε κάποια θετικά μέτρα τα οποία πρέπει να συνεχιστούν ή να ενισχυθούν - για παράδειγμα να προχωρήσει σε περισσότερη διαφήμιση, ψηφιακή και μη. Έτσι, ως προορισμός η Κύπρος μπορεί να κερδίσει περισσότερο ενδιαφέρον σε αυτές τις αγορές.

- Ποια είναι τα βασικά ζητήματα που αντιμετωπίζει η τουριστική βιομηχανία αυτή την στιγμή τόσο σε κυπριακό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο; Είναι εύκολη υπόθεση η ανάκαμψη;

-Επί του παρόντος, οι παγκόσμιοι ταξιδιωτικοί περιορισμοί κάθε είδους είναι το πιο σημαντικό ζήτημα που επηρεάζει τον κλάδο μας. Ενώ οι περιορισμοί που σχετίζονται με την πανδημία αποσύρονται σιγά σιγά σε χώρες σε όλο τον κόσμο, ο πόλεμος στην Ουκρανία δημιουργεί νέες προκλήσεις που μπορούν επίσης να περιορίσουν τα ταξίδια. Όπως επίσης και η αύξηση των τιμών της ενέργειας και ο πληθωρισμός. Ωστόσο, παραμένουμε σίγουροι και βλέπουμε τη δυνατότητα φέτος να φτάσουμε περίπου το 80% του 2019. Βλέπουμε ότι ο ταξιδιωτικός πυρετός επιστρέφει και οι πελάτες προσελκύονται και πάλι σε παραλιακούς προορισμούς όπως είναι η Κύπρος.

Επενδύσεις, στόχοι και δραστηριότητες στο νησί

-Πώς επενδύει ο όμιλος FTI και η Meeting Point στην Κύπρο; Ποιοι είναι οι στόχοι σας για την κυπριακή αγορά;

- Ως FTI δραστηριοποιούμαστε στην Κύπρο από το 2007 και από το 2016 ξεκίνησε και η εταιρεία διαχείρισης προορισμού, Meeting Point Cyprus, μέρος του ομίλου, η οποία έχει γραφεία στη Λευκωσία. Τα τελευταία χρόνια, λοιπόν, έχουμε επεκτείνει το χαρτοφυλάκιο των υπηρεσιών μας, και πλέον περιλαμβάνει πέραν των 200 ξενοδοχείων, σε όλες τις περιοχές του νησιού. Επιπλέον έχουμε αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο χαρτοφυλάκιο το οποίο περιλαμβάνει πάνω από 50 διαφορετικές δραστηριότητες στο νησί, όπως εκδρομές με λεωφορείο και σκάφος, καθώς και αυτοκίνητα τύπου jeep. Προωθούμε έτσι την Κύπρο σαν ένα ολοκληρωμένο προορισμό, που προσφέρει πολύ περισσότερα από διακοπές ηλίου και θαλάσσης. Θέλουμε έτσι να καθιερώσουμε την Κύπρο ως ένα ολόχρονο προορισμό και να αυξήσουμε την ελκυστικότητα της σε περισσότερες τουριστικές ομάδες, όπως οι σκιέρ και οι παίκτες του γκολφ. Η Κύπρος δεν είναι ακόμη γνωστή σε πολλούς παραθεριστές. Είναι όμως ιδανική για συνδυασμό παραλίας και χειμερινών διακοπών στο τέλος του χρόνου. Θα μπορούσε έτσι να αξιοποιηθεί ο Όλυμπος, το ψηλότερο βουνό του νησιού, που έχει και ανεπτυγμένο χιονοδρομικό κέντρο. Για τους επισκέπτες που σχεδιάζουν διακοπές μεγαλύτερης διάρκειας στην Κύπρο και δραστηριοποιούνται στον αθλητισμό, αξίζει λοιπόν ένα ταξίδι στα βουνά, κάτι που είναι πολύ εύκολο λόγω των μικρών αποστάσεων και της καλά ανεπτυγμένης οδικής υποδομής του νησιού. Είναι σημαντικό επίσης ότι απομακρυνόμενοι από τις ορεινές περιοχές του νησιού, οι θερμοκρασίες του χειμώνα στις μεσογειακές της ακτές, είναι ευχάριστες, γύρω στους 20 βαθμούς Κελσίου, γεγονός που παρέχει ιδανικές συνθήκες για δραστηριότητες όπως η βελτίωση της εικόνας σας σε γήπεδα γκολφ πρώτης κατηγορίας.

Καταγράφεται ξανά μεγάλη αύξηση στην ζήτηση για ταξίδια, ενώ από το 2023 αναμένεται ανάκαμψη αφίξεων στα προ πανδημίας επίπεδα.

- Ποια είναι τα σχέδια της εταιρείας στον τομέα των ξενοδοχείων; Θα επεκταθεί η Meeting Point ξενοδοχειακά και στην Κύπρο;

-Ο όμιλός μας διαθέτει πάνω από εξήντα ξενοδοχεία σε οκτώ προορισμούς, τα οποία αποτελούν μέρος της οικογένειας Meeting Point Hotel. Φυσικά, αξιολογούμε σταθερά νέες ευκαιρίες για να επεκτείνουμε το υπάρχον ξενοδοχειακό μας χαρτοφυλάκιο μεσοπρόθεσμα έως μακροπρόθεσμα καθώς η κανονικότητα επιστρέφει στον κλάδο μας. Η Κύπρος θα μπορούσε να είναι κατάλληλη για ένα νέο ξενοδοχείο Meeting Point, καθώς προσφέρει έναν μοναδικό συνδυασμό παρατεταμένης τουριστικής περιόδου με ευχάριστο κλίμα τον περισσότερο καιρό, βραβευμένες παραλίες και ποικίλες δραστηριότητες που μπορούν να προσφέρουν σε κάθε ταξιδιώτη μια πολύτιμη εμπειρία διακοπών.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΟΛΙΒΙΕ ΜΠΛΑΝΣΑΡ***

Πότε είναι επικίνδυνο το δημόσιο χρέος

Πότε τα επίπεδα του χρέους καθίστανται επισφαλή; Η απάντηση προϋποθέτει έναν ορισμό και προτείνω τον εξής: το χρέος καθίσταται μη ασφαλές όταν διαπιστώνουμε έναν κίνδυνο που δεν είναι αμελητέος, το ποσοστό του επί του ΑΕΠ υπό τις παρούσες και τις μέλλουσες συνθήκες να βαίνει σταθερά διογκούμενο, προκαλώντας κάποια στιγμή χρεοκοπία.

Η δυναμική της αναλογίας του χρέους εξαρτάται από την εξέλιξη τριών μεταβλητών, του ισοζυγίου του πρωτογενούς προϋπολογισμού (ήτοι οι δαπάνες άνευ τόκων και πλην εσόδων), του πραγματικού επιτοκίου (ήτοι το ονομαστικό επιτόκιο πλην του πληθωρισμού) και του πραγματικού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Το πρώτο βήμα θα πρέπει να είναι να γίνουν προβλέψεις σχετικά με τις τρεις ανωτέρω μεταβλητές υπό τις υφιστάμενες πολιτικές και να εξετασθούν οι επιπτώσεις για τη δυναμική της αναλογίας του χρέους ως προς το ΑΕΠ.

Οι προβλέψεις αυτών των επιπέδων για την προσεχή δεκαετία περίπου είναι πιθανό να υπάρχουν διαθέσιμες. Εντούτοις, δεν αρκούν. Χρειάζεται να εκτιμήσουμε την αβεβαιότητα που συνδέεται με τις προβλέψεις, όπερ σημαίνει ότι θα πρέπει να επεξεργαστούμε ένα εύρος πιθανών σεναρίων για κάθε μεταβλητή. Αυτό είναι δυσχερέστερο και απαιτεί και το να δοθούν απαντήσεις σε ορισμένες περίπλοκες ερωτήσεις.

Εάν το χρέος είναι εν μέρει εκπεφρασμένο σε ξένο συνάλλαγμα, κάτι σύνηθες στις περιπτώσεις των αναδυόμενων οικονομιών, ποια θα ήταν η ενδεχόμενη κατανομή των επιτοκίων; Ποια η πιθανότητα ορισμένες από τις έμμεσες οικονομικές υποχρεώσεις να μετασχηματισθούν σε πραγματικές, όπως, επί παραδείγματι, το να εμφανίσει υψηλό έλλειμμα το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων, το οποίο θα πρέπει να καλυφθεί από δημόσιο χρήμα; Το να γίνει αυτό το βήμα σημαίνει ότι η αναλογία του χρέους θα κατανεμηθεί σε ορίζοντα δεκαετίας, λόγου χάριν. Εάν η πιθανότητα να αυξάνεται σταθερά η αναλογία στο τέλος της περιόδου αυτής είναι αρκετά μικρή, μπορούμε να συμπεράνουμε πως το χρέος είναι ασφαλές. Σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει να προχωρήσουμε στο επόμενο βήμα, απαντώντας σε νέα δέσμη ερωτήσεων, όπως: Τι προτίθεται να κάνει η κυβέρνηση, κι αν ανακοινώσει νέες πολιτικές αντιμετώπισής του ή νέες δεσμεύσεις, ποια η πιθανότητα να ανταποκριθεί σε αυτές; Το εν λόγω δεύτερο βήμα δείχνει πολύ δυσχερέστερο από το πρώτο.

Το «κλειδί» βρίσκεται στη δυναμική του χρέους και στις τρεις μεταβλητές που την επηρεάζουν σε βάθος χρόνου.

Οι δε ερωτήσεις εξαρτώνται από τη φύση της (δια)κυβέρνησης. Επί παραδείγματι, ένας συνασπισμός κομμάτων που κυβερνά ίσως να έχει λιγότερες πιθανότητες να λάβει σκληρά μέτρα εν συγκρίσει με μια κυβέρνηση που χαίρει ευρείας κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Η έκβαση συναρτάται όχι μόνο με την παρούσα κυβέρνηση, αλλά και με εκείνες του μέλλοντος, οπότε και από τα αποτελέσματα των επόμενων εκλογικών αναμετρήσεων. Επιπλέον, σχετίζεται με τη φήμη της ίδιας της χώρας και με το εάν και πότε και γιατί είχε χρεοκοπήσει κατά το παρελθόν. Εάν όλα τούτα φαίνονται δύσκολα, είναι όντως.

Εάν ακούγεται σαν να εξαρτώνται τα πράγματα από πολλούς παράγοντες οι οποίοι μπορεί να αμφισβητηθούν ή να ανατραπούν, είναι γιατί αυτό συμβαίνει. Πάντως, δεν πρόκειται για κάποιο εγγενές μειονέκτημα της συγκεκριμένης προσέγγισης. Απλώς ο κόσμος είναι περίπλοκος. Αλλά η άσκηση πρέπει να λυθεί.

Στην πραγματικότητα είναι αυτό το οποίο κάνουν οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, είτε ακολουθούν τους ίδιους όρους για να περιγράψουν τη διαδικασία είτε τα δικά τους κριτήρια για μια όχι και τόσο τέλεια αξιολόγηση εξαρτώνται από τον ίδιο ορισμό με τον δικό μου είτε όχι.

* Ο κ. Ολιβιέ Μπλανσάρ είναι ερευνητής στην Εδρα Σ. Φρεντ Μπέργκστεν του Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Πίτερσον και πρώην διευθυντής του Τμήματος Ερευνών του ΔΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο περιοδικό «Χρηματοοικονομικά και Ανάπτυξη».

Νέες παραγγελίες για επάρκεια στα σιτηρά

Πρόθεση του Υπουργείου Γεωργίας να καταθέσει πρόταση στο Υπουργικό για προμήθεια σιταριού μετά το Πάσχα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η απόφαση για στρατηγικό απόθεμα και στα σιτηρά ανθρώπινης κατανάλωσης, θα ληφθεί από το Υπουργικό, το πιθανότερο στην πρώτη του συνεδρία μετά το Πάσχα.

Έτοιμοι να προχωρήσουν σε παραγγελίες σιτηρών για ανθρώπινη κατανάλωση είναι στο Υπουργείο Γεωργίας, ώστε να υπάρχουν στρατηγικά αποθέματα και για τα σιτηρά προς αλευροποίηση. Η πρόταση του Υπουργείου βρίσκεται στο στάδιο διαμόρφωσης, όσον αφορά τις ποσότητες που θα παραγγελθούν, από ποιες αγορές και με ποιο κόστος (αναμένεται να ανέλθει σε μερικά εκατομμύρια). Στη συνέχεια η πρόταση θα κατατεθεί ενώπιον Υπουργικού Συμβουλίου για έγκριση, κάτι

Πρόκειται για προληπτική ενέργεια τονίζει ο Κώστας Καδής. Οι ποσότητες που θα εισαχθούν θα λειτουργήσουν ως στρατηγικό απόθεμα.

που αναμένεται, σύμφωνα με τον Υπουργό Γεωργίας, κατά την πρώτη του συνεδρία μετά το Πάσχα. Μιλώντας στην «Κ», ο κ. Καδής ξεκαθάρισε πάντως ότι δεν τίθεται θέμα επάρκειας- αυτή την στιγμή οι διαθέσιμες ποσότητες σιτηρών για ανθρώπινη κατανάλωση μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τριών μηνών και αποτελεί ίσως μια προσπάθεια κατευνασμού των όποιων ανησυχιών των καταναλωτών. Όπως εξηγεί, ουσιαστικά το κράτος θα λειτουργήσει όπως και στην περίπτωση των ζωοτροφών, προχωρώντας προληπτικά στην παραγγελία ποσότητας σιτηρών για ανθρώπινη κατανάλωση, τα οποία θα διατηρηθούν σε χώρους αποθήκευσης των εισαγωγέων, ώστε σε περίπτωση που χρειαστεί να μην υπάρχει θέμα επάρκειας και κενών στην εφοδιαστική αλυσίδα. Η απόφαση μπορεί να ληφθεί το πιθανότερο, την εβδομάδα μετά το Πάσχα, την Τετάρτη μετά το Πάσχα. Θεωρείται πάντως δεδομένο ότι η παραγγελία σιτηρών θα είναι πολύ μικρότερη σε σχέση με την παραγγελία των 36 χιλιάδων τόνων ζωοτροφών. Θα διερευνηθούν επίσης οι επιλογές για τις αγορές από τις οποίες (ευρωπαϊκές και αμερικανικές) μπορεί η Κύπρος να προμηθευτεί αυτές τις ποσότητες, ανάλογα με το ενδιαφέρον που θα προκύψει, τη διαθεσιμότητα, τον χρόνο και το κόστος. Υπενθυμίζεται ότι στην περίπτωση των ζωοτροφών, η παραγγελία του φορτίου του αραβόσιτου και του κριθαριού έγινε από την Ρουμανία και από την Σερβία. Το δε κόστος εισαγωγής ανήλθε γύρω στα 15 εκατ. ευρώ.

Το διαχειριστικό τέλος

Τα νέα αποθέματα σιτηρών αναμένεται ότι θα διατηρηθούν στις αποθήκες των εισαγωγέων, όπως έγινε και στην περίπτωση των ζωοτροφών, στους οποίους θα καταβάλλεται συγκεκριμένο τέλος. Αυτή την στιγμή, για την διατήρηση των αποθεμάτων στα σιλό των εισαγωγέων καταβάλλονται 2 ευρώ για κάθε τόνο και για κάθε μήνα. Έτσι συνολικά, μέχρι τέλος του χρόνου, για τους 36 χιλιάδες τόνους κριθαριού και αραβόσιτου, το διαχειριστικό κόστος αναμένεται να κυμανθεί γύρω στις 560 χιλιάδες ευρώ. Όπως εξηγεί ο Υπουργός Γεωργίας, επρόκειτο για λύση πιο συμφέρουσα, από αυτή της αξιοποίησης του σιλό στη Λεμεσό.

Το προβληματικό φορτίο

Στο μεταξύ, αναμένονται τις επόμενες μέρες τα αποτελέσματα των επαναληπτικών εξετάσεων για το προβληματικό φορτίο αραβόσιτου, στο οποίο εντοπίστηκαν επίπεδα αφλατοξίνης περισσότερα από τα επιτρεπτά του εθνικού ορίου. Σχολιάζοντας το ζήτημα ο αρμόδιος Υπουργός ανέφερε ότι το πρόβλημα εντοπίστηκε σε ένα από τα επτά δείγματα, ενώ η υπέρβαση αφορά το εθνικό ανώτατο όριο, όχι όμως και το ευρωπαϊκό. Αυτό μπορεί να δώσει μια δεύτερη ευκαιρία για χρήση του φορτίου. Συγκεκριμένα, εάν οι επαναληπτικές εξετάσεις δείξουν ότι τα επίπεδα αφλατοξίνης είναι μέσα στα όρια και της εθνικής νομοθεσίας, τότε η συγκεκριμένη ποσότητα θα διοχετευτεί κανονικά στην αγορά. Εάν είναι λίγο πάνω από τα εθνικά όρια αλλά είναι μέσα στα όρια των ευρωπαϊκών κανονισμών, τότε θα διατεθεί με βάση ειδικά πρωτόκολλα, όπως για παράδειγμα να καταναλωθεί από μη γαλακτοφόρα ζώα.

Το κόστος φύλαξης των στρατηγικών αποθεμάτων για τις ζωοτροφές αναμένεται να ανέλθει γύρω στο μισό εκατ. μέχρι τέλος του χρόνου.

Στην περίπτωση που το όριο είναι αρκετά ψηλότερο από το εθνικό όριο αλλά δεν ξεπερνά τα ευρωπαϊκά όρια, τότε θα αναμιχθεί και με άλλη τροφή ούτως ώστε τα επίπεδα συγκέντρωσης της συγκεκριμένης ζωοτροφής να είναι χαμηλά. «Η κατάσταση δεν εμπνέει κανένα λόγο ανησυχίας και παρακολουθείται στενά από τις υπηρεσίες του υπουργείου μας», αναφέρει σχετικά.

Πέφτουν οι τιμές

Στο μεταξύ, οι νέες παραγγελίες σιτηρών αναμένεται ότι θα γίνουν στην βάση χαμηλότερων τιμών, αφού καταγράφεται το τελευταίο διάστημα μια καθοδική τάση στις τιμές των πρώτων υλών. Συγκεκριμένα, παίρνοντας το παράδειγμα των ζωοτροφών, φαίνεται ότι η τιμή του αραβόσιτου από 400 ευρώ τον τόνο, τις τελευταίες δύο εβδομάδες έχει καταγράψει μια μείωση γύρω στα 60 ευρώ ανά τόνο. Έτσι να νέα φορτία, θα είναι φθηνότερα, ενώ όπως αναφέρουν πηγές από τους εισαγωγείς, η καθοδική τάση συνεχίζεται. Αυτό θα αποτυπωθεί στην αγορά σε περίπου ένα μήνα. Τι σημαίνει αυτό; Ότι και οι τιμές κρέατος οι οποίες είχαν αυξηθεί το τελευταίο διάστημα στην λιανική τους τιμή, θα πρέπει σταδιακά να επανέρχονται σε κανονικά επίπεδα. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, το κόστος για την προμήθεια κριθαριού παραμένει σε ψηλά επίπεδα, αλλά και πάλι το κόστος θα μειωθεί μέσα από τις προσμίξεις των σιτηρών. Επιπλέον, ο αναβρασμός που είχε καταγραφεί στην αγορά και στο διεθνές εμπόριο τις πρώτες μέρες του πολέμου δείχνει να έχει καταλαγιάσει σε κάποιο βαθμό. Σε αυτό συνετέλεσε και το γεγονός ότι η Ουκρανία επέστρεψε στις εξαγωγές. Ως εκ τούτου, δεν αναμένεται ότι θα υπάρχει πρόβλημα επάρκειας στο άμεσο μέλλον, σε ζωοτροφές και σιτηρά για ανθρώπινη χρήση, κάτι που έχει επιβεβαιωθεί και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ακρίβεια πυροδοτεί νέο κύμα χρεών προς την εφορία

Στα 2,5 δισ. ευρώ οι απλήρωτοι φόροι το δίμηνο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Η ενεργειακή κρίση και η ακρίβεια που έχει προκαλέσει δημιουργεί πρόσθετους πονοκεφάλους στην κυβέρνηση, καθώς τα νοικοκυριά αδυνατούν να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Οπως προκύπτει από τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) τα χρέη στην εφορία έκαναν άλμα 1,7 δισ. ευρώ τον Φεβρουάριο και διαμορφώθηκαν το πρώτο δίμηνο του έτους στα 2,5 δισ. ευρώ.

Η κατάσταση, όπως αναφέρουν στελέχη του υπουργείου Οικονομικών, θυμίζει τις εποχές των μνημονίων όταν τα χρέη στην εφορία αυξάνονταν με ρυθμό της τάξης του 1 δισ. ευρώ ανά μήνα και συνολικά έφθαναν τα 12 δισ. ευρώ ετησίως.

Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι οι απλήρωτοι φόροι του Ιανουαρίου ανήλθαν σε 803 εκατ. ευρώ, ενώ τον Φεβρουάριο δημιουργήθηκαν επιπλέον χρέη της τάξης του 1,73 δισ. ευρώ. Από το ποσό αυτό (του Φεβρουαρίου) τα 800 εκατ. ευρώ αφορούν μόνο έναν οφειλέτη(!) και τα υπόλοιπα 930 εκατ. ευρώ τους 4.087.432 οφειλέτες του Δημοσίου. Σημειώνεται ότι τα τελευταία 3,5-4 χρόνια τα ληξιπρόθεσμα χρέη δεν ξεπερνούσαν τα 400 εκατ. ευρώ τον μήνα κατά μέσον όρο.

Η κατάσταση, όμως, που έχει δημιουργηθεί όπως φαίνεται αναγκάζει τα νοικοκυριά να επιλέγουν την πληρωμή των καθημερινών τους υποχρεώσεων και να αφήνουν απλήρωτα τα χρέη στην εφορία. Μάλιστα, το ποσοστό εμπρόθεσμων πληρωμών του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων «έπεσε» στο 65,17% (τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο έπρεπε να πληρωθούν οι τελευταίες δόσεις του φόρου εισοδήματος).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, το νέο χρέος των 2,5 δισ. ευρώ προέρχεται κυρίως από

INTIME

Οι απλήρωτοι φόροι του Ιανουαρίου ανήλθαν σε 803 εκατ., ενώ τον Φεβρουάριο εκτινάχθηκαν στο 1,73 δισ., εκ των οποίων τα 800 εκατ. αφορούν μόνο έναν οφειλέτη. Σημειώνεται ότι τα τελευταία τέσσερα χρόνια τα ληξιπρόθεσμα χρέη δεν ξεπερνούσαν τα 400 εκατ. τον μήνα κατά μέσον όρο.

Συναγερμός στο ΥΠΟΙΚ – Η εικόνα θυμίζει τις εποχές των μνημονίων, όταν τα χρέη αυξάνονταν κατά 1 δισ. ανά μήνα.

απλήρωτους φόρους που προέρχονται από τη μη καταβολή:

- 688,73 εκατ. ευρώ για τον φόρο εισοδήματος. Το ποσό είναι αυξημένο κατά 144% σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.
- 291,4 εκατ. από τον καταλογισμό προστίμων. Το ποσό είναι αυξημένο κατά 424% σε σύγκριση με το δίμηνο του 2021.
- 446,07 εκατ. από τη μη καταβολή του ΦΠΑ (αύξηση 49% σε σύγκριση με το δίμηνο του 2021).
- 113,8 εκατ. από την πληρωμή φόρων στην περιουσία (ΕΝΦΙΑ).

Από την επεξεργασία των στοιχείων της ΑΑΔΕ, τα χρέη κατέγραψαν αύξηση 77,9% τον Φεβρουάριο φέτος σε σύγκριση με τον Φεβρουάριο του 2021 καθώς, όπως προαναφέρθηκε, οι φορολογούμενοι άφησαν απλήρωτους φόρους ύψους 1,733 δισ. ευρώ (έναντι 974 εκατ. ευρώ που ήταν τα ληξιπρόθεσμα φορολογικά χρέη τον Φεβρουάριο του 2021) με αποτέλεσμα το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο ποσό να εκτιναχθεί στα 113,040 δισ. ευρώ.

Το σύνολο των φορολογουμένων με ληξιπρόθεσμα χρέη στην εφορία εμφάνισε οριακή μείωση σε σχέση με τον Φεβρουάριο του 2021, αφού διαμορφώθηκε σε 4.087.432 άτομα έναντι 4.140.400. Από τους οφειλέτες, 2.020.892 είναι ανοιχτοί σε κατασχέσεις και δεσμεύσεις τραπεζικών λογαριασμών και περιουσιακών στοιχείων. Ειδικότερα:

- Το συνολικό ληξιπρόθεσμο χρέος ανέρχεται σε 113,04 δισ. Από το ποσό αυτό τα 25,029 δισ., θεωρούνται ανεπίδεκτα είσπραξης. Το πραγματικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο ανέρχεται σε 88,010 δισ.
- Από το σύνολο των ληξιπρόθεσμων οφειλών μόλις το 4,86% ή, διαφορετικά, 5,5 δισ. ευρώ έχει ενταχθεί σε κάποια από τις ρυθμίσεις του υπουργείου Οικονομικών.
- Τα «φρέσκα» ληξιπρόθεσμα, δηλαδή αυτά που δημιουργήθηκαν το 2022, ανέρχονται στο ποσό των 2,53 δισ. Μόνον ένας οφειλέτης χρωστάει στο ελληνικό Δημόσιο το ποσό των 800 εκατ. ευρώ.
- Αναγκαστικά μέτρα έχουν ληφθεί σε 1.342.267 περιπτώσεις οφειλετών, ενώ δύναται να ληφθούν αντίστοιχα μέτρα σε 2.020.892 φορολογούμενους. Το πρώτο δίμηνο του έτους πραγματοποιήθηκαν 69.385 κατασχέσεις, ή 1.156 κατασχέσεις την ημέρα.

Η τιμή, ξανά, το βασικό κριτήριο για τις αγορές στα σούπερ μάρκετ

Η τιμή, όπως τον καιρό της δεκαετούς οικονομικής κρίσης, και δευτερευόντως η ποιότητα, αποτελεί ξανά το βασικό κριτήριο επιλογής των προϊόντων από το σούπερ μάρκετ. Επειτα από ένα διάλειμμα δύο ετών, όπου η έξοδος από το μνημόνιο και στη συνέχεια η έλευση της πανδημίας οδήγησαν την πλειονότητα των καταναλωτών να βάλουν το χρηματικό κριτήριο στην άκρη και να προτάξουν τα ποιοτικά κριτήρια, το κύμα ανατιμήσεων και η ανασφάλεια για την εισοδηματική κατάσταση των νοικοκυριών το επόμενο διάστημα αλλάζουν εκ νέου τα δεδομένα.

Σύμφωνα με την πανελλήνια έρευνα του Ινστιτούτου Ερευνας Λιανεμπορίου Καταναλωτικών Αγαθών (ΙΕΛΚΑ) 2021-2022, με δείγμα 2.000 καταναλωτές από όλη την Ελλάδα, ενώ το 2019 το 37% των αγοραστών δήλωνε ότι ψώνιζε με βασικό κριτήριο την ποιότητα έναντι 31% που ψώνιζε με βάση τη χρηματική δαπάνη, πλέον το 39% δηλώνει ότι κάνει αγορές με κριτήριο τα χρήματα που θα δαπανήσει και το 29% με βάση τα ποιοτικά κριτήρια.

Η πίεση στο διαθέσιμο εισόδημα οδηγεί ολοένα και περισσότερους καταναλωτές στην επιλογή προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας. Αν και παρατηρούνται ανατιμήσεις και στην κατηγορία αυτή των προϊόντων, παραμένουν φθηνότερη επιλογή σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επώνυμα. Σύμφωνα με την έρευνα του ΙΕΛΚΑ, πλέον το 50% των καταναλωτών θεωρούν ότι τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας παρέχουν καλύτερη σχέση ποιότητας - τιμής, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην προηγούμενη έρευνα (2019/2020) ήταν 38%.

Τα ευρήματα της έρευνας του ΙΕΛΚΑ έρχονται να επιβεβαιώσουν και τα τελευταία στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν αύξηση της αξίας πωλήσεων προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας κατά 9,7% τις πρώτες εννέα εβδομάδες του 2022, την ώρα που καταγράφεται μείωση

INTIME

Σε έρευνα του ΙΕΛΚΑ, το 39% δηλώνει ότι κάνει αγορές με κριτήριο τα χρήματα που θα δαπανήσει.

Οι ανατιμήσεις αναγκάζουν τους καταναλωτές να υποβαθμίσουν τα ποιοτικά κριτήρια και αλλάζουν πάλι τα δεδομένα.

στις πωλήσεις συνολικά των λεγόμενων ταχυκίνητων προϊόντων (βασικά είδη που καταναλώνονται συχνά και αγοράζονται συχνά) κατά 0,1% στο ίδιο διάστημα. Η μείωση του όγκου πωλήσεων είναι σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς πολύ μεγαλύτερη. Ετσι, το μερίδιο των προϊόντων ιδιωτικής ετικέτας κατά τις πρώτες εννέα εβδομάδες της τρέχουσας χρονιάς αυξήθηκε κατά μία ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2021 και διαμορφώθηκε σε 15,90% έναντι 14,90% το 2021. Οι κύριες κατηγορίες με αύξηση των πωλήσεων ιδιωτικής ετικέτας είναι τα ζυμαρικά, τα απορρυπαντικά, ο καφές, τα σοκολατοειδή και κάποια κατεψυγμένα είδη.

Στα προ του πολέμου στην Ουκρανία επίπεδα επανήλθε το διεθνές ενδιαφέρον για ταξίδια στην Ελλάδα.

Μέτρα στήριξης για την ενέργεια και τον Μάιο

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Ενα νέο πακέτο μέτρων στήριξης έναντι της ενεργειακής ακρίβειας ετοιμάζει η κυβέρνηση για τον Μάιο, με όλα τα ενδεχόμενα να είναι ανοιχτά, περιλαμβανομένης της επιβολής πλαφόν στη χονδρική τιμή ρεύματος.

Παράλληλα, όπως είπε στον ΣΚΑΪ ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας, πιθανότατα θα συνεχιστεί και θα διευρυνθεί το επόμενο διάστημα η επιδότηση καυσίμων. Το πώς θα γίνει αυτό θα είναι συνάρτηση των αναγκών, των δυνατοτήτων και των προτεραιοτήτων που θα θέσει ο πρωθυπουργός, διευκρίνισε.

Χαμηλώνουν οι προσδοκίες

Η κυβέρνηση δείχνει να κινείται με δεδομένη την παράταση της διάρκειας του πολέμου, όπως προκύπτει από τα σχέδιά της για επέκταση των μέτρων, αλλά και τον συμπληρωματικό προϋπολογισμό και το νέο, δυσμενέστερο μακροοικονομικό της σενάριο. Για το τελευταίο, το οποίο θα ενταχθεί στο Πρόγραμμα Σταθερότητας που θα καταθέσει στην Κομισιόν έως τις 30 Απριλίου, ο κ. Σταϊκούρας αποκάλυψε ότι θα προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης στην περιοχή του 3%, έναντι πρόβλεψης του προϋπολογισμού για 4,5%. Επομένως, οι απώλειες στο εισόδημα λόγω πολέμου εκτιμώνται σχεδόν στα 3 δισ. ευρώ. Οπως

INTIME

Το νέο, δυσμενέστερο μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών προβλέπει για το 2022 ρυθμό ανάπτυξης στην περιοχή του 3%, έναντι πρόβλεψης του προϋπολογισμού για 4,5% και πληθωρισμό πάνω από 5%.

Στο τραπέζι και η επιβολή πλαφόν στη χονδρική τιμή ρεύματος – Προς συνέχιση της επιδότησης των καυσίμων.

επισήμανε ο ίδιος ο υπουργός, η πρόβλεψη είναι πιο συντηρητική από την πρόσφατη του ΔΝΤ για ρυθμό ανάπτυξης 3,5% και της Τράπεζας της Ελλάδος για 3,8%. Ακόμη δυσμενέστερη είναι η νεότερη πρόβλεψη για τον πληθωρισμό, που εκτιμάται πλέον σε επίπεδο πάνω από 5%, όπως είπε ο κ. Σταϊκούρας, έναντι πρόβλεψης του ΔΝΤ για 4,5% και της Τράπεζας της Ελλάδος για 5,2%. Ο κ. Σταϊκούρας είπε ότι η βοήθεια «προφανώς και θα συνεχιστεί» τον Μάιο, αλλά το ποια μορφή θα έχει αυτή «θα το δούμε», σε συνάρτηση με τις αντοχές του προϋπολογισμού, αλλά και με «το τι πρέπει να κάνουμε το επόμενο διάστημα». Στο σημείο αυτό θύμισε ότι για τη διατήρηση του μειωμένου ΦΠΑ στην εστίαση και τις μεταφορές το δεύτερο εξάμηνο του έτους χρειάζονται 250 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, το 2023, προκειμένου να διατηρηθεί η προσωρινή μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και η αναστολή της εισφοράς αλληλεγγύης και να επεκταθεί η τελευταία και στο Δημόσιο και τους συνταξιούχους, θα απαιτηθούν 2 δισ. ευρώ.

Σχετικά με τη μείωση του ΦΠΑ στα τρόφιμα, την οποία ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης είχε αναφέρει ως «όπλο στη φαρέτρα» της κυβέρνησης, ο κ. Σταϊκούρας υπήρξε επιφυλακτικός. Δεν την απέκλεισε, αλλά είπε ότι «υπάρχουν προτεραιότητες» και ότι «θα πρέπει αυτό που θα κάνουμε να καταλήξει στο πορτοφόλι του καταναλωτή», κάτι που δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα ισχύσει με τον μειωμένο ΦΠΑ, αφού μπορεί να απορροφηθεί από την εφοδιαστική αλυσίδα.

Η κυβέρνηση περιμένει, όπως προέκυψε και από τη χθεσινή τοποθέτηση του κ. Σταϊκούρα, τις αποφάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συγκεκριμένα στη Σύνοδο Κορυφής του Μαΐου, για την αντιμετώπιση της ενεργειακής ακρίβειας. Επίσης, τον Μάιο θα ληφθούν οι αποφάσεις για την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας το 2023 και τα δημοσιονομικά περιθώρια που θα υπάρχουν. Με βάση τα παραπάνω θα λάβουμε τις αποφάσεις μας, είπε ο κ. Σταϊκούρας.

Πάντως, τις επόμενες μέρες, ο ίδιος είπε ότι 500 εκατ. ευρώ θα φτάσουν στο πορτοφόλι του καταναλωτή από την επιταγή ακρίβειας των 200 ευρώ, την επιδότηση των καυσίμων, τη βοήθεια στους αγρότες, τους κτηνοτρόφους και τους οδηγούς ταξί.

Οι πλατφόρμες ανοίγουν αυτή την εβδομάδα και οι πληρωμές θα γίνουν την επόμενη.

Επανακάμπτει η ζήτηση για τουρισμό στην Ελλάδα

Στα προ του πολέμου στην Ουκρανία επίπεδα επανήλθε το διεθνές ενδιαφέρον για ταξίδια στην Ελλάδα, δημιουργώντας αισιοδοξία πως οι επιπτώσεις από τις γεωπολιτικές εξελίξεις στην ταξιδιωτική κίνηση προς τη χώρα θα είναι τουλάχιστον περιορισμένες.

Σε ανάλυση της Hotelwize, η οποία άντλησε στοιχεία επισκέψεων από ένα μεγάλο δείγμα ιστοσελίδων από δεκαπέντε διεθνείς αγορές, τα αρνητικά συναισθήματα των πρώτων ημερών δίνουν τη θέση τους σε αισιόδοξα μηνύματα. Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν κατά το χρονικό διάστημα από τις 14 Φεβρουαρίου έως και τις 4 Απριλίου.

Σε διάστημα 40 ημερών κατόπιν των εξελίξεων στην Ευρώπη, η μείωση που παρατηρήθηκε στο τουριστικό ενδιαφέρον στο σύνολο των αγορών μελέτης άγγιξε συνολικά το -5,5%, με τις διακυμάνσεις ανά δεκαήμερο να παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Κατά το πρώτο δεκαήμερο το τουριστικό ενδιαφέρον κυμάνθηκε στο -23,3%, σημειώνοντας ταυτόχρονα άνοδο 7,8% στο δεύτερο δεκαήμερο της ανάλυσης.

Προχωρώντας στο τρίτο δεκαήμερο το τουριστικό ενδιαφέρον φαίνεται να σταθεροποιείται, διαγράφοντας μια πολύ μικρή πτώση της τάξεως του -0,7%, ενώ στο τέταρτο δεκαήμερο παρατηρήθηκε αύξηση 15,2%.

Σημαντικές αγορές για την Ελλάδα, όπως η Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι ΗΠΑ, η Γαλλία και η Ιταλία, παρουσιάζουν ενδιαφέρουσες διαφοροποιήσεις μεταξύ των χρονικών περιόδων που μελετήθηκαν.

Ολες οι παραπάνω αγορές το πρώτο δεκαήμερο μετά την κρίση είναι με αρνητικό πρόσημο όσον αφορά το τουριστικό ενδιαφέρον, αλλά είτε επανέρχονται μετά το δεύτερο δεκαήμερο είτε εμφανίζουν σημαντική άνοδο στο τέταρτο δεκαήμερο.

Η μάχη της Κρήτης για το φυσικό αέριο

Στα δύο οικόπεδα δυτικά και νοτιοδυτικά του νησιού υπάρχουν οι περισσότερες ενδείξεις για μεγάλα αποθέματα

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

A.P.

Η Ελληνική Διαχειριστική Εταιρεία Υδρογονανθράκων (ΕΔΕΥ) θα ξεκινήσει τις επόμενες ημέρες επαφές με τις πολυεθνικές Total και ExxonMobil, που μαζί με τα ΕΛΠΕ είναι οι παραχωρησιούχοι των συγκεκριμένων οικοπέδων, προκειμένου να επισπευσθούν οι έρευνες.

Στα υποθαλάσσια οικόπεδα της Κρήτης θα κριθεί το εθνικό στοίχημα μετατροπής της χώρας σε παραγωγό φυσικού αερίου, που ξεκινάει εκ νέου με επιτάχυνση των διαδικασιών για να κερδηθεί ο χαμένος χρόνος και με κριτήριο ως προς τις περιοχές διερεύνησης ότι δεν προκαλούν γεωπολιτικές εντάσεις. Γι' αυτό και θεωρείται κρίσιμης σημασίας η στάση που θα κρατήσουν οι δύο μεγάλες πολυεθνικές Total και ExxonMobil.

Η ΕΔΕΥ, στις επαφές που θα έχει μέσα στις επόμενες ημέρες με τις δύο πολυεθνικές, θα ζητήσει τη δέσμευσή τους για την επιτάχυνση του ερευνητικού προγράμματος που ανακοίνωσε ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι σε πρώτη φάση θα πρέπει να ξεκινήσουν έρευνες για την πρόσκτηση 6,5 χιλιάδων χιλιομέτρων δισδιάστατων σεισμικών δεδομένων τη χειμερινή περίοδο 2022-2023. Η διοίκηση της ΕΔΕΥ φέρεται να αναλαμβάνει δράση και για την άρση του αδιεξόδου που έχει προκύψει μετά την προσφυγή περιβαλλοντικών οργανώσεων στο ΣτΕ κατά της υπουργικής απόφασης για την έγκριση της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, εκκρεμότητα που χαρακτηρίζεται ως υψηλού ρίσκου από τους επενδυτές.

Πηγές φέρουν την εταιρεία να συνδράμει το Δημόσιο στην εκδίκαση της υπόθεσης που έχει οριστεί για τον Οκτώβριο, και να αναλαμβάνει ταυτόχρονα δέσμευση έναντι των επενδυτών για μιας μορφής αντιστάθμιση του ρίσκου στην περίπτωση που το ΣτΕ δικαιώσει τις περιβαλλοντικές οργανώσεις. Το περιβαλλοντικό πάντως βρίσκεται υψηλά στην ατζέντα της ΕΔΕΥ, η οποία και θα ξεκινήσει άμεσα εκστρατεία ενημέρωσης των τοπικών κοινωνιών και διάλογο με τις οικολογικές οργανώσεις.

Η ΕΔΕΥ αναλαμβάνει δράση για να αρθεί το αδιέξοδο που έχει προκύψει μετά την προσφυγή περιβαλλοντικών οργανώσεων στο ΣτΕ.

Πρόθεση της ΕΔΕΥ είναι να εξαντλήσει τα περιθώρια για τη διασφάλιση της συμμετοχής των δύο πολυεθνικών στις έρευνες και να δώσει κάποια μικρή πίστωση χρόνου εφόσον της ζητηθεί για να αποφασίσουν, ξεκαθαρίζοντας πάντως «ότι πρόκειται για εθνικής σημασίας επενδύσεις στις οποίες η χώρα θα προχωρήσει με ή χωρίς τις ίδιες», όπως χαρακτηριστικά τονίζουν πηγές της εταιρείας.

Η διοίκηση της ΕΔΕΥ έχει ήδη απευθυνθεί σε τρίτες εταιρείες και κάποιες μάλιστα αντίστοιχου μεγέθους. Η αποχώρηση από τη Ρωσία μεγάλων πετρελαϊκών όπως η BP, η Shell, η Total και άλλων έχει δρομολογήσει σημαντικές αλλαγές στον κλάδο διεθνώς. Οι εταιρείες ξαναγράφουν τις στρατηγικές τους βάζοντας νέες περιοχές στο «κάδρο», εξέλιξη που αξιολογείται ως πολύ θετική για τα ελληνικά κοιτάσματα και κυρίως για την περιοχή της Κρήτης.

Τα δύο «οικόπεδα» δυτικά και νοτιοδυτικά του νησιού, που έχουν παραχωρηθεί στην κοινοπραξία των Total - ExxonMobil - ΕΛΠΕ έπειτα από διεθνή διαγωνισμό το 2017 που προκάλεσαν οι ίδιες, εκτείνονται σε μια έκταση 40.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων και είναι τα πλέον ελπιδοφόρα.

Οι δομές των δύο περιοχών προσομοιάζουν με τα δύο γνωστά γεωλογικά μοντέλα της Ανατολικής Μεσογείου, δηλαδή τύπου Λεβιάθαν (Ισραήλ) και Ζορ (Αίγυπτος). Πρόκειται για τα μεγάλα κοιτάσματα φυσικού αερίου που ανακαλύφθηκαν στις ΑΟΖ Ισραήλ και Αιγύπτου, αντίστοιχα, και άλλαξαν τα γεωπολιτικά δεδομένα στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Βάσει παλαιότερων γεωφυσικών μελετών της ΕΔΕΥ στις θαλάσσιες περιοχές της Κρήτης και του Ιονίου έχουν εντοπιστεί στόχοι με δυνητικά αποθέματα της τάξης των 70-90 τρισ. κυβικών ποδιών φυσικού αερίου, όσο δηλαδή 2,5 κοιτάσματα Ζορ, το μεγαλύτερο κοίτασμα στην Ανατολική Μεσόγειο. Ένα τέτοιο κοίτασμα εφόσον επιβεβαιωθεί μπορεί πράγματι να αλλάξει την οικονομία της χώρας και να την καταστήσει από εισαγωγέα φυσικού αερίου παραγωγό, γι' αυτό και το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στην Κρήτη.

Χαμηλότερες είναι οι προσδοκίες για τις περιοχές του Ιονίου για τις οποίες οι ελληνικές εταιρείες ΕΛΠΕ και Energean έχουν δεσμευθεί ότι θα επισπεύσουν τις διαδικασίες για τη διερεύνησή τους.

Στο οικόπεδο 2, η Energean ως operator της κοινοπραξίας με τα ΕΛΠΕ μετά την αποχώρηση της Total, προκειμένου να επισπεύσει τις έρευνες αποφάσισε να αντικαταστήσει την πρόσκτηση δισδιάστατων σεισμικών δεδομένων με την απευθείας πρόσκτηση τρισδιάστατων σεισμικών και πρόκειται να ξεκινήσει τη χειμερινή περίοδο 2022-2023. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στον έλεγχο της Energean μετά την εξαγορά της Edison έχει περιέλθει και το μέρος του κοιτάσματος που εκτείνεται στην Αδριατική και ανήκει στην Ιταλία.

Με χαμηλές, τέλος, πιθανότητες της τάξης του 15% θα ξεκινήσει από την Energean μέσα στο 2023 η γεώτρηση στη χερσαία περιοχή των Ιωαννίνων που είναι η πλέον ώριμη. Η επιτυχία όλου του εγχειρήματος, όπως αναγνωρίζουν παράγοντες που εμπλέκονται σε αυτό, θα κριθεί από την ταχύτητα των αδειοδοτήσεων, παράγοντας πάντως που διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό με τον χαρακτηρισμό των έργων ως εθνικής σημασίας.

Η NIPD GENETICS ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΙ ΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΑΝΕΛ ForeSENTIA Pan-Cancer Plus

12 Απριλίου 2022, Λευκωσία, Κύπρος: Η NIPD Genetics ανακοινώνει την έναρξη του νέου πάνελ εξετάσεων προφίλ όγκου ForeSENTIA, Pan-Cancer Plus, το οποίο περιλαμβάνει την ανάλυση του γονιδιακού βιοδείκτη Μεταλλαγμένου Φορτίου Όγκου (Tumor Mutational Burden-TMB). Συγκεκριμένα, το πάνελ ForeSENTIA Pan-Cancer Plus στοχεύει ολόκληρες τις εξονικές περιοχές 221 γονιδίων και περιλαμβάνει τον έλεγχο των γονιδιακών βιοδεικτών Μικροδορυφορικής Αστάθειας (Microsatellite Instability-MSI) και TMB, μέσω Αλληλούχισης Νέας Γενιάς (Next Generation Sequencing-NGS). Η εξέταση βασίζεται στην ισχυρή ιδιόκτητη τεχνολογική πλατφόρμα της NIPD Genetics που έχει επικυρωθεί από διάφορες κλινικές μελέτες για την αξιοπιστία και την ακρίβειά της.

Ιατρικοί ρυθμιστικοί φορείς ανά το παγκόσμιο στηρίζουν την άποψη ότι, η μοριακή εξέταση προφίλ όγκου (tumor profiling) μπορεί να καθοδηγήσει τους επαγγελματίες υγείας σχετικά με τις αποφάσεις για θεραπεία, την προγνωστική αξία και τη βελτιωμένη κλινική διαχείριση μέσω Ιατρικής Ακριβείας και στοχευμένων θεραπειών. Επιπλέον, ο ρόλος του TMB, ενός ανεξάρτητου προβλεπτικού βιοδείκτη, έχει αναδειχθεί στην κλινική πρακτική τα τελευταία χρόνια, λόγω της προγνωστικής αξίας και των θεραπευτικών ευκαιριών που προσφέρει σε όλους τους συμπαγείς όγκους.

Ο Καθ. Φίλιππος Πατσαλής, Ιδρυτής και Γενικός Εκτελεστικός Διευθυντής της NIPD Genetics, δήλωσε: «Με γνώμονα πάντα τον ασθενή, συνεχίζουμε να βελτιώνουμε τις γενετικές διαγνωστικές υπηρεσίες μας και να παρέχουμε εξετάσεις απαράμιλλης ακρίβειας, οι οποίες καθοδηγούν τις ιατρικές αποφάσεις προς τη βελτίωση της πρόγνωσης, της κλινικής διαχείρισης και της φροντίδας των ασθενών. Οι πολύτιμες πληροφορίες που παρέχονται μέσω των αναλυτικών αποτελεσμάτων του ForeSENTIA ενημερώνουν για τις θεραπευτικές επιλογές αλλά και για την ακριβή προγνωστική αξιολόγηση, δίνοντας τη δυνατότητα στον επαγγελματία υγείας να χαράξει τη βέλτιστη στρατηγική δράσης για τους ασθενείς του.»

Η εξέταση ForeSENTIA διενεργείται με την ανάλυση δειγμάτων ιστού όγκου που συλλέγονται κατά τη διάρκεια της βιοψίας του όγκου. Τα δείγματα ιστού αναλύονται στα κεντρικά Μοριακά Εργαστήρια της NIPD Genetics, τα οποία είναι διαπιστευμένα με CAP και πιστοποιημένα σύμφωνα με τα πρότυπα CLIA και ISO. Τα αποτελέσματα της εξέτασης ForeSENTIA δίνουν στους επαγγελματίες υγείας τη δυνατότητα λήψης ενημερωμένων αποφάσεων για την καλύτερη κλινική διαχείριση των ασθενών.

Για περισσότερες πληροφορίες, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα nipd.com/foresentia

CCRI
CYPRUS CANCER RESEARCH INSTITUTE
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ/ΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ/ΝΤΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΚΥΠΡΟΥ (CCRI)

Το Ινστιτούτο Έρευνας Καρκίνου Κύπρου (CCRI), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός, με έδρα τη Λευκωσία, αποτελεί κοινοπραξία του Πανεπιστημίου Κύπρου, του Καραϊσκάκειου Ιδρύματος και του Ογκολογικού Κέντρου Τράπεζας Κύπρου. Το Ινστιτούτο στοχεύει να καταστεί ένα κορυφαίο ερευνητικό Κέντρο Έρευνας Καρκίνου, δημιουργώντας γέφυρες επικοινωνίας και μεταφοράς γνώσεων με αντίστοιχα Κέντρα Αριστείας στο εξωτερικό και συνέργειες με άλλα κέντρα στην Κύπρο ενώ επιδίωξή του είναι και η προσφορά ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης νέων επιστημόνων.

Μέσω των σύγχρονων εγκαταστάσεων που θα δημιουργηθούν, του εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας που θα αποκτηθεί αλλά κυρίως βάσει μιας ισχυρής διεπιστημονικής ερευνητικής ομάδας, το Ινστιτούτο στοχεύει να δημιουργήσει ένα εθνικό δίκτυο Ερευνητικής Αριστείας σε θέματα καρκίνου, αναδεικνύοντας, με τον τρόπο αυτό, την Κύπρο σε κέντρο έρευνας για τον καρκίνο και φροντίδας των ασθενών, καθώς και σε ένα εκκολαπτήριο νέων επιστημόνων.

Για επίτευξη των πιο πάνω στόχων, το CCRI ανακοινώνει την προκήρυξη της θέσης του/της Επιστημονικού/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου, ο/η οποίος/α θα είναι υπεύθυνος/η για τη διοίκηση του Ινστιτούτου, κυρίως όσον αφορά θέματα έρευνας, όπως ο σχεδιασμός και η υλοποίηση του στρατηγικού σχεδίου έρευνας του Ινστιτούτου.

Πέραν από τις απολαβές του/της, ο/η Επιστημονικός/ή Διευθυντής/ντρια θα λαμβάνει ετήσια χρηματοδότηση ώστε να ηγηθεί της δικής του/της ερευνητικής ομάδας.

Η θέση του/της Επιστημονικός/ής Διευθυντή/ντριας του Ινστιτούτου Έρευνας Καρκίνου Κύπρου, είναι ανοικτή σε υποψήφιους/ες τόσο από την Κύπρο όσο και από το εξωτερικό. Λεπτομέρειες όσον αφορά την προκήρυξη της θέσης και τα προσόντα των υποψηφίων μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του CCRI **(www.ccri.org.cy)** στη διεύθυνση: **https://www.ccri.org.cy/careers/ - "CALL FOR APPLICATIONS - CCRI SCIENTIFIC DIRECTOR".**

Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν το αργότερο μέχρι τις 17 Ιουνίου 2022.

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη θέση, μπορείτε να επικοινωνείτε με το Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού του Ινστιτούτου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου **hr@ccri.org.cy** ή τηλεφώνου **+357 22 894376.**

Νέο πλήγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα από lockdowns στην Κίνα

Καθυστερήσεις έως 14 ημέρες στις παραδόσεις παραγγελιών λόγω περιορισμών

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Νέα αναταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα προκαλούν τα πρόσφατα lockdowns στην Κίνα –κυρίως αυτό στη Σαγκάη–, με τις επιχειρήσεις πλέον και στην Ελλάδα να μοιάζουν σαν να βρίσκονται ανάμεσα σε συμπληγάδες πέτρες. Πριν καλά καλά ομαλοποιηθεί η κατάσταση από τις διαταραχές στην εφοδιαστική αλυσίδα που ξεκίνησαν πέρυσι και οφείλονταν στην απότομη επανεκκίνηση της οικονομίας παγκοσμίως, και ενώ από τα τέλη Φεβρουαρίου η κρίση στην Ουκρανία έχει προκαλέσει νέα προβλήματα, τώρα επανέρχονται στο προσκήνιο οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις παραγγελιών από την Κίνα.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Πειραιά (ΕΒΕΠ) κ. Βασίλη Κορκίδη, οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις των παραγγελιών φθάνουν ήδη έως και τις 14 ημέρες, χωρίς βεβαίως να αποκλείεται το ενδεχόμενο να επιδεινωθεί η κατάσταση εάν διαρκέσουν για μεγάλο χρονικό διάστημα τα πολύ αυστηρά περιοριστικά μέτρα στην Κίνα. Τα μεγαλύτερα προβλήματα από πλευράς καθυστερήσεων εντοπίζονται, σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς που μίλησαν στην «Κ», στον κλάδο ένδυσης - υπόδησης, καθώς και στον ξενοδοχειακό εξοπλισμό. Αν και για την ώρα δεν τίθεται θέμα ελλείψεων, δεν αποκλείουν να συμβεί κάτι τέτοιο εάν διαρκέσει για πολύ ακόμη το lockdown στη Σαγκάη, με δεδομένο μάλιστα ότι –εξαιτίας των προηγούμενων διαταραχών αλλά και των πολύ μεγάλων ανατιμήσεων που είχαν καταγραφεί ήδη από πέρυσι– τα αποθέματα των περισσότερων επιχειρήσεων είναι χαμηλότερα. Λόγω, δε, της επικείμενης έναρξης της τουριστικής περιόδου, οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις παραγγελιών ξενοδοχειακού εξοπλισμού μπορούν να προκαλέσουν αρκετά προβλήματα.

Στη μία εβδομάδα περιορίζονται για την ώρα οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών από μεγάλους προμηθευτές. Σύμφωνα, όμως, με υψηλόβαθμο στέλεχος πολύ μεγάλης αλυσίδας του κλάδου, το οποίο μίλησε στην «Κ», οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις από μικρότερους προμηθευτές είναι μεγαλύτερες και τα προβλήματα οξύτερα.

SHUTTERSTOCK

Τα ναύλα για τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων δεν έχουν επηρεασθεί ακόμη από το lockdown στη Σαγκάη, όμως κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Τα μεγαλύτερα προβλήματα από πλευράς καθυστερήσεων εντοπίζονται στον κλάδο ένδυσης - υπόδησης, καθώς και στον ξενοδοχειακό εξοπλισμό.

Για την ώρα δεν τίθεται θέμα ελλείψεων, όμως δεν αποκλείεται να συμβεί κάτι τέτοιο εάν διαρκέσει για πολύ ακόμη το lockdown στη Σαγκάη.

Η διακοπή λειτουργίας μονάδων γνωστών αυτοκινητοβιομηχανιών που βρίσκονται στη Σαγκάη και στις άλλες κινεζικές πόλεις της ευρύτερης περιοχής όπου έχει επιβληθεί lockdown αναμένεται να επιδεινώσει περαιτέρω το πρόβλημα, που ήδη υπάρχει με τις παραδόσεις καινούργιων αυτοκινήτων. Και αυτό διότι η κατάσταση που προϋπήρχε και οδηγούσε σε καθυστερήσεις 4-12 μηνών στις παραδόσεις παραγγελιών καινούργιων αυτοκινήτων, αντί να βελτιώνεται, χειροτερεύει εκ νέου.

Τα ναύλα για τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων δεν έχουν επηρεασθεί ακόμη, όμως κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Βεβαίως, αν και είχε ξεκινήσει μια αργή αποκλιμάκωσή τους, παραμένουν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι, η οποία τώρα δεν αποκλείεται να ανακοπεί. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του εξειδικευμένου οίκου Drewry's, ο σύνθετος παγκόσμιος δείκτης εμπορευματοκιβωτίων (World Container Index) διαμορφώθηκε στις 7 Απριλίου στα 8.041,50 δολάρια για το κοντέινερ 40 ποδών, καταγράφοντας μείωση σε σύγκριση με πριν από μία εβδομάδα. Η τιμή αυτή, ωστόσο, είναι υψηλότερη κατά 64% σε σύγκριση με πριν από ένα χρόνο. Επιπλέον καταγράφηκε μια μικρή αύξηση, της τάξης του 2%, μέσα σε μία εβδομάδα στα ναύλα που αφορούν τη μεταφορά εμπορευματοκιβωτίων από τη Σαγκάη στη Γένοβα, εξέλιξη που δεν αποκλείεται να προμηνύει περαιτέρω αυξήσεις.

Το χειρότερο, βεβαίως, είναι ότι η νέα αυτή διαταραχή στην εφοδιαστική αλυσίδα έρχεται να προστεθεί στα άλλα πολύ μεγάλα προβλήματα που έχουν προκληθεί στη λειτουργία των επιχειρήσεων, παραγωγικών και εμπορικών, από την αύξηση του ενεργειακού κόστους και του κόστους πρώτων υλών, απόρροια των γεωπολιτικών εξελίξεων.

Αυξήθηκε κατά 30% το κόστος παραγωγής της πράσινης ενέργειας

Τα προβλήματα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα και η άνοδος του κόστους των πάντων, από τους ναύλους στις φορτώσεις μέχρι τα εξαρτήματα των βιομηχανιών και τους μισθούς, έχουν οδηγήσει σε θεαματική άνοδο και τις τιμές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το κόστος αιολικής και ηλιακής ενέργειας έχει εκτοξευθεί 30% κατά μέσον όρο στις μεγαλύτερες αγορές του κόσμου.

Σύμφωνα με τον δείκτη LevelTen Energy, που παρακολουθεί τις συμφωνίες αγοράς ανανεώσιμων, οι τιμές τους έχουν αυξηθεί από την αρχή του χρόνου κατά 28,5% στη Βόρεια Αμερική και κατά 27,5% στην Ευρώπη. Κύριες αιτίες είναι τα προβλήματα που έχει προκαλέσει η πανδημία στις εφοδιαστικές αλυσίδες όπως και στις αγορές εργασίας και τα οποία επιδεινώθηκαν και οξύνθηκαν από την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Το αποτέλεσμα είναι να αντιστραφεί η πτωτική πορεία στην οποία είχαν μπει οι τιμές των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας την τελευταία δεκαετία. Εμπειρογνώμονες της αγοράς προειδοποιούν για τον κίνδυνο να καμφθεί η παγκόσμια ζήτηση εξαιτίας των υψηλών τιμών των ανανεώσιμων πηγών, και μάλιστα σε μια στιγμή που τα Ηνωμένα Εθνη ζητούν επισταμένως να αυξηθεί η χρήση της καθαρής ενέργειας ώστε να αποφευχθούν τα χειρότερα από την ήδη παρούσα κλιματική αλλαγή. Το πρόβλημα ενδέχεται να είναι σοβαρότερο στη Βόρεια Αμερική, αφού παραμένει αβέβαιο κατά πόσον θα εγκρίνει το αμερικανικό Κογκρέσο την παράταση των φοροαπαλλαγών στον κλάδο των ανανεώσιμων πηγών. Οι εταιρείες που αναπτύσσουν φωτοβολταϊκά πάρκα και εγκαταστάσεις ανεμογεννητριών εκφράζουν φόβους πως οι έρευνες του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου ενδέχεται να οδηγήσουν τελικά στην επιβολή δασμών σε όσα φωτοβολταϊκά εισάγονται από την Ασία. Στην περίπτωση αυτή θα εκτοξευθεί περαιτέρω το κόστος. Οπως τονίζει ο Ρίγκαν Φαρ, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας φωτοβολταϊκών Silicon Ranch, «υπάρχουν προβλήματα στην εφοδιαστική μας αλυσίδα που δεν μπορούν να ανιχνευθούν και να εντοπιστούν».

Σε ό,τι αφορά την Ευρώπη, που βρίσκεται σε μια εντατική αναζήτηση εναλλακτικών προμηθευτών για να μειώσει την ενεργειακή της εξάρτηση από τη Ρωσία, ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει οδηγήσει στα ύψη τη ζήτηση για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οπως τονίζει ο Οσκαρ Πέρεζ, συνεργάτης της ισπανικής εταιρείας ανανεώσιμων Q-Energy, «ο πόλεμος προσέθεσε περαιτέρω πιέσεις σε μια αγορά στην οποία οι τιμές είχαν ήδη πάρει την ανιούσα». Παράλληλα, ο Γκράχαμ Πράις, αναλυτής της Raymond James, εκτιμά πως το αυξημένο κόστος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ευρώπη σε συνδυασμό με την προσπάθεια της Γηραιάς Ηπείρου να βρει λύσεις στην κλιματική αλλαγή θα αυξήσουν σημαντικά το ενδιαφέρον για τεχνολογίες όπως το πράσινο υδρογόνο και τα βιοκαύσιμα. Το μόνο βέβαιο προς το παρόν είναι, πάντως, ότι η άνοδος των τιμών δεν έχει μειώσει τη ζήτηση για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Οπως επισημαίνει σε σχετική έκθεσή της η LevelTen, σε πρόσφατη δημοσκόπηση μεταξύ συμβούλων επί θεμάτων ενέργειας και βιώσιμης χρήσης της ενέργειας, το 75% των ερωτηθέντων τόνισε πως οι πελάτες τους έχουν αυξήσει τις δημοπρασίες τους για ανανεώσιμες πηγές. Οπως, άλλωστε, υπογραμμίζουν άλλοι παράγοντες της αγοράς, μια άλλη αιτία που εξωθεί τους αγοραστές ενέργειας στις ανανεώσιμες πηγές είναι το υψηλότατο κόστος των ορυκτών καυσίμων. Ο Ρίγκαν Φαρ της Silicon Ranch επισημαίνει πως «η εναλλακτική έναντι των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι το φυσικό αέριο, του οποίου οι τιμές έχουν αυξηθεί κατά 100%».

Λόγω της ανόδου των τιμών σε όλη την αλυσίδα, από τους ναύλους μέχρι τα εξαρτήματα των βιομηχανιών.

REUTERS

Ελλείψεις σε κινητά τηλέφωνα και υπολογιστές λόγω προβλημάτων στη Σαγκάη

Εχοντας στραμμένη την προσοχή του στο δράμα της Ουκρανίας και του συνεχιζόμενου πολέμου, ο δυτικός κόσμος κινδυνεύει να ξεχάσει την πανδημία και να αιφνιδιαστεί από μια πρωτοφανή έλλειψη των iPhone και των υπολογιστών της Apple, παρενέργεια του νέου κύματος παραλλαγών της «Ομικρον» που πλήττει την Κίνα. Τη χαριστική βολή στην παραγωγή και αποστολή των εξαρτημάτων αυτών των προϊόντων υψηλής τεχνολογίας αναμένεται να δώσουν τα lockdowns στη Σαγκάη και την Κουνσχάν, δύο πόλεις της ανατολικής Κίνας που αποτελούν κέντρο προμηθευτών των μεγάλων εταιρειών τεχνολογίας. Ιδιαιτέρως η Σαγκάη, η πόλη με το μεγαλύτερο λιμάνι στον κόσμο, την αντίστοιχη διακίνηση αγαθών και τα 25 εκατ. κατοίκους, παραμένει σχεδόν ολοκληρωτικά αποκλεισμένη από την αρχή του μήνα.

Τώρα το νέο κύμα της πανδημίας αναγκάζει τουλάχιστον 30 ταϊβανέζικες εταιρείες τεχνολογίας να αναστείλουν τη λειτουργία τους στο πλαίσιο του lockdown, αλλά ανάμεσά τους συγκαταλέγεται και η Pegatron, που κατασκευάζει εξαρτήματα για τα iPhone και τους υπολογιστές της Apple. Η αναστολή λειτουργίας της Pegatron αποτελεί το τελευταίο πλήγμα στον κολοσσό του λογισμικού, καθώς τους τελευταίους μήνες έχουν προηγηθεί ανάλογες κινήσεις άλλων προμηθευτών της, καθοριστικών στη γραμμή συναρμολόγησης των προϊόντων της. Τον περασμένο μήνα ένας άλλος σημαντικός προμηθευτής της, η Foxconn, ανέστειλε τη λειτουργία του στο κέντρο τεχνολογίας της Σεντζέν, της πόλης που τα τελευταία χρόνια αποκαλείται συχνά Silicon Valley της Κίνας. Χθες ανέστειλε τη λειτουργία της και η Quanta Computer, παρασκευάστρια των Macbook στη Σαγκάη, ενώ από τις αρχές του μήνα έχει διακόψει την παραγωγή η Luxhare Precision Industry, επίσης προμηθεύτρια της Apple στην Κουνσχάν.

Το νέο κύμα της πανδημίας αναγκάζει τουλάχιστον 30 ταϊβανέζικες εταιρείες τεχνολογίας να αναστείλουν τη λειτουργία τους.

REUTERS

Η πλειονότητα των προμηθευτών της Apple στην Κίνα έχει διακόψει τη λειτουργία της, οδηγώντας σε πρωτοφανείς ελλείψεις σε iPhone και iPad.

Ολες αυτές οι βιομηχανίες παράγουν εξαρτήματα τόσο των κινητών τηλεφώνων όσο και των υπολογιστών, συχνά απολύτως κρίσιμα για το τελικό προϊόν. Είναι γεγονός ότι η πολιτική της λεγόμενης μηδενικής ανοχής στον κορωνοϊό που έχει υιοθετήσει το Πεκίνο έχει ήδη περιορίσει τις προμήθειες καθοριστικών εξαρτημάτων υψηλής τεχνολογίας. Ανάμεσα στα είδη που παρουσιάζουν ανεπάρκεια συγκαταλέγονται και οι κονσόλες ηλεκτρονικών παιχνιδιών, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές και τα ηλεκτροκίνητα οχήματα. Πέραν του πλήγματος που επιφέρει στην κινεζική οικονομία αυτή η μείωση των εξαγωγών από την Κίνα προς τον υπόλοιπο κόσμο, παράλληλα επιδεινώνει το έμφραγμα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα. Δυσχεραίνει, επίσης, το έργο των μεγάλων διεθνών μεταφορικών εταιρειών που αντιμετωπίζουν ανεπάρκεια εμπορευματοκιβωτίων και μεταφορικών πλοίων, με τη συνεπακόλουθη εκτόξευση του κόστους των ναύλων. Ορισμένες βιομηχανίες ηλεκτρονικών αδυνατούν ήδη να εξασφαλίσουν τις κεντρικές μονάδες επεξεργαστών υπολογιστών, μονάδες μπαταριών και πάνελ, καθώς και κεραμικούς πυκνωτές για τους server των υπολογιστών.

Ανάμεσά τους η κινεζική βιομηχανία ηλεκτροκίνητων οχημάτων Nio που έχει από το περασμένο Σαββατοκύριακο ανακοινώσει ότι θα διακόψει τις παραδόσεις, καθώς έχουν αναστείλει την παραγωγή τους οι προμηθευτές της τόσο στη Σαγκάη όσο και σε άλλες κινεζικές πόλεις. Υπενθυμίζεται ότι και η μονάδα της Tesla στη Σαγκάη έχει διακόψει τη λειτουργία της από τις 28 Μαρτίου. Επίσης η WUS, ηγετική βιομηχανία στην παραγωγή δικτύων, ανέφερε πως δύο θυγατρικές της στην Κουνσχάν έχουν αναστείλει τη λειτουργία τους, ενώ ανακοίνωσε ότι για ακόμη μία εβδομάδα δεν θα λειτουργήσει η Wise Pioneer, που προμηθεύει μηχανολογικό εξοπλισμό για την κατασκευή ηλεκτρονικών προϊόντων, όπως οι επίπεδες οθόνες τηλεοράσεων και οι φακοί.

Εν ολίγοις αναμένεται να πληγούν οι βιομηχανίες τεχνολογίας κάθε είδους, ενώ ο αποκλεισμός της Σαγκάης αρχίζει να προκαλεί γενικότερη ανησυχία για τις επιπτώσεις που θα επιφέρει στην εφοδιαστική αλυσίδα, με πιθανές συνέπειες στην προσφορά όχι μόνο ηλεκτρονικών ειδών, αλλά ευρύτατου φάσματος προϊόντων, ακόμη και φαρμάκων. Σύμφωνα με τον Τζούλιαν Εβανς Πρίτσαρντ, επικεφαλής των οικονομολόγων της Capital Economics, μέχρι στιγμής είναι περιορισμένες οι επιπτώσεις του lockdown της Σαγκάης στην εφοδιαστική αλυσίδα. Οπως επισημαίνει ο ίδιος, ο λόγος είναι ότι ορισμένες βιομηχανίες εξακολουθούν να λειτουργούν με τους εργαζομένους να παραμένουν μέσα στο εργοστάσιο, ώστε να ελαχιστοποιήσουν τον κίνδυνο μετάδοσης του ιού.

Μιλώντας, πάντως, στο αραβικό δίκτυο Al Jazeera, ο Μπρους Πανγκ, επικεφαλής του τομέα μακροοικονομικών ερευνών στην China Renaissance Securities, τόνισε πως «το επιθετικό αυτό κύμα της πανδημίας που πλήττει την Κίνα μπορεί να προκαλέσει καθυστερήσεις και αυξήσεις των τιμών, που θα καθηλώσουν την ανάκαμψη και θα επιταχύνουν περαιτέρω τον πληθωρισμό σε παγκόσμιο επίπεδο». Δεν λείπουν, πάντως, οι κακοί οιωνοί, καθώς στις 7 Απριλίου εμπειρογνώμονες της ισπανικής τράπεζας και επενδυτικής BBVA στο Χονγκ Κονγκ κατέγραψαν κατάρρευση της κίνησης φορτίων στο λιμάνι της Σαγκάης και διαρκή αύξηση των οχημάτων που παραμένουν σε ουρά έξω από αυτό.

Η Apple φέρνει το leasing στην αγορά κινητών τηλεφώνων

Νέα υπηρεσία θα δίνει τη δυνατότητα μακροχρόνιας μίσθωσης των συσκευών της

Μια συνδρομητική υπηρεσία της Apple πρόκειται να φέρει επαναστατικές αλλαγές στην αγορά κινητών τηλεφώνων, δίνοντας τη δυνατότητα στους χρήστες ουσιαστικά να μισθώνουν τη συσκευή τους και, με τον τρόπο αυτό, να αποκτούν ένα νέο μοντέλο κάθε χρόνο. Οπως συμβαίνει με άλλες υπηρεσίες αυτού του είδους, το σκεπτικό της Apple είναι απλό και οικείο: όσοι το επιλέξουν, θα κερδίσουν περισσότερα χρήματα. Προς το παρόν, μόνον οι μεγάλοι θιασώτες της Apple αποκτούν νέα iPhones κάθε χρόνο. Οι περισσότεροι καταναλωτές το αναβαθμίζουν μόνον όταν το θεωρούν απαραίτητο, για παράδειγμα, αν έχει ραγίσει η οθόνη, αν πάλιωσε η συσκευή και δεν μπορεί να στηρίξει νέες εφαρμογές ή αν δεν επαρκεί ο χώρος αποθήκευσης. Ο μέσος χρήστης iPhone αλλάζει τη συσκευή του κάθε τρία χρόνια, δηλαδή λιγότερο συχνά από όσο το έκανε πριν από δέκα χρόνια, όπως επισημαίνει σε δημοσίευμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών αγοράς Counterpoint Research, η μέση τιμή πώλησης iPhone είναι περίπου 825 δολάρια. Οπότε το σκεπτικό της Apple είναι μήπως θα μπορούσε να αυξήσει το όφελος στα 1.000 δολάρια, επαναφέροντας το παλιό τηλέφωνο στη δευτερογενή αγορά; Αυτό είναι το σχέδιο της συνδρομητικής υπηρεσίας.

REUTERS

Με τη νέα συνδρομητική υπηρεσία, οι χρήστες θα μισθώνουν τη συσκευή τους και με τον τρόπο αυτό μπορούν να αποκτούν ένα νέο μοντέλο κάθε χρόνο.

Για παράδειγμα, αν οι τιμές εκκίνησης για τα iPhone 13, Pro και Pro Max είναι 799, 999 δολάρια και 1.099 δολάρια, και αν η μηνιαία συνδρομή αντίστοιχα είναι 35, 45 δολάρια και 50 δολάρια, τότε σε διάστημα τριών ετών, η εταιρεία θα κερδίζει 1.260 δολάρια αντί για 799 δολάρια για το iPhone 13, 1.620 δολάρια αντί για 999 δολάρια για το iPhone 13 Pro και 1.800 δολάρια αντί για 1.099 δολ. για το iPhone 13 Pro Max. Η Apple αποκομίζει, λοιπόν, πολύ περισσότερα χρήματα ανά καταναλωτή. Και ποιο το όφελος για τους πελάτες; Να μη χρειάζεται να πληρώσουν εκατοντάδες δολάρια εκ των προτέρων για ένα νέο iPhone. Επίσης, θα μπορούσαν να αποκτήσουν το πιο πρόσφατο μοντέλο σε ετήσια βάση, αντί να περιμένουν τρία χρόνια. Συν τοις άλλοις, η εταιρεία θα μπορούσε επίσης να κερδίσει επιπλέον χρήματα, εάν το πρόγραμμα μίσθωσης συνδεόταν με τα πακέτα ψηφιακών υπηρεσιών Apple One με υψηλό περιθώριο κέρδους και Apple Care. Ακόμη και αν χρεώνει λιγότερα ανά μήνα από τα προτεινόμενα ποσά, η εταιρεία θα επωφεληθεί από τη σταθερή εισροή παλαιότερων τηλεφώνων, τα οποία μπορεί να τα πουλήσει εκ νέου, μετά τις αναγκαίες προσαρμογές.

Στόχος της εταιρείας, να αποκομίζει πολύ περισσότερα χρήματα ανά καταναλωτή.

Μακροπρόθεσμα, θα έχει και πολύ περισσότερα μετρητά. Τα iPhones έχουν αρκετά χαμηλό ποσοστό φθοράς και οι χρήστες μπορούν να παραμείνουν στο πρόγραμμα για μία δεκαετία ή και περισσότερο.

Αυτό μεταφράζεται σε έσοδα πάνω από 4.000 δολάρια ανά πελάτη σε μία δεκαετία μόνο στα iPhones και βάσει του σεναρίου των 35 δολαρίων τον μήνα. Το εν λόγω πλαίσιο παραπέμπει στη μίσθωση αυτοκινήτου. Οταν αγοράζετε με δόσεις ένα αυτοκίνητο, πληρώνετε ολόκληρη την τιμή του, επί παραδείγματι για 72 μήνες. Οταν ολοκληρωθούν οι δόσεις, είστε πλήρως κάτοχοι του οχήματος και μπορείτε να το κρατήσετε. Οταν μισθώνετε ένα αυτοκίνητο –ίσως για 36 μήνες–, πληρώνετε μέρος της αξίας του, αλλά πρέπει να το επιστρέψετε όταν λήξει η περίοδος μίσθωσης.

Τα μέτρα για τη μείωση των ρύπων στην ακτοπλοΐα θα πλήξουν τα νησιά

Σημαντικότατες επιπτώσεις στην οικονομία των νησιών αναμένεται να έχει η δέσμη μέτρων της Ευρωπαϊκής Ενωσης, Fit for 55, και οι στόχοι που θέτει για τη μετάβαση της επιβατηγού ναυτιλίας σε πρότυπο χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Και αυτό διότι εφόσον δεν στηριχθεί επαρκώς η ακτοπλοΐα για να επιτύχει τη μετάβαση, αναμένεται να περάσει το κόστος των ρύπων που θα επωμιστεί στις τιμές των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων, δημιουργώντας σημαντικές επιβαρύνσεις για τις νησιωτικές οικονομίες. Αυτό είναι το συμπέρασμα που προκύπτει από τη μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών – ΙΟΒΕ, με τίτλο «Επίδραση της δέσμης προτάσεων "Fit for 55" στην επιβατηγό ναυτιλία και στη νησιωτική Ελλάδα».

Οι νέοι κανονισμοί προβλέπουν ένταξη της ακτοπλοΐας από το 20% το 2023 έως το 100% το 2026 των εκπομπών των υδάτινων μεταφορών στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών (ΣΕΔΕ - ETS), επιβολή ελάχιστων φόρων στα καύσιμα για τις θαλάσσιες μεταφορές και μείωση της έντασης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ενέργειας που χρησιμοποιείται στα πλοία κατά 2% από το 2025, με σταδιακή κλιμάκωση στη συνέχεια (75% μείωση από το 2050).

Σύμφωνα με τον ΙΟΒΕ, η εφαρμογή της δέσμης μέτρων Fit for 55 αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση του λειτουργικού κόστους κατά 207 εκατ. ευρώ το 2026 (σε σύγκριση με σενάριο μη εφαρμογής της δέσμης μέτρων) που σημαίνει επιβάρυνση των τιμών των εισιτηρίων κατά 30% το 2026. Η επιβατική κίνηση ενδέχεται να μειωθεί κατά 5,4 εκατ. επιβάτες (-28%) και τα έσοδα των επιχειρήσεων του κλάδου να μειωθούν κατά 183 εκατ. έως το ίδιο έτος. Τα φορολογικά έσοδα του κράτους σε παρούσα αξία στο σύνολο της τετραετίας θα είναι κατά 761 εκατ. λιγότερα και το ΑΕΠ κατά το 2026 θα έχει απώλεια 903 εκατ. (0,3%).

Το ΙΟΒΕ προτείνει μεταξύ άλλων να βελτιστοποιηθεί η αξιοποίηση πόρων για την προώθηση της πράσινης μετάβασης της ακτοπλοΐας από διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – RRF, ΕΣΠΑ, αναπτυξιακός νόμος) και να προχωρήσει η επιδότηση επενδυτικών δαπανών για την προσαρμογή του υφιστάμενου στόλου.

Η εφαρμογή του Fit for 55 αναμένεται να αυξήσει κατά 30% τα εισιτήρια το 2026, σύμφωνα με μελέτη του ΙΟΒΕ.

Προτείνει ακόμα εξέταση της δυνατότητας μεγαλύτερης μεταβατικής περιόδου για την εφαρμογή της δέσμης Fit for 55 στην επιβατηγό ναυτιλία, επιτάχυνση της ανάπτυξης των υποδομών εφοδιασμού με εναλλακτικά καύσιμα και ηλεκτρισμό στα λιμάνια της χώρας και εφαρμογή ενός «Σχεδίου δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης» (ΣΔΑΜ) στις νησιωτικές οικονομίες στα πρότυπα του ΣΔΑΜ για τις λιγνιτικές περιοχές, όπως και χρήση του μηχανισμού για το μεταφορικό ισοδύναμο για επιδότηση του επιπλέον κόστους του ναύλου.

Η. ΜΠΕΛΛΟΣ

Τέλος οι αγορές ομολόγων από ΕΚΤ εντός του γ΄ τριμήνου

Στη συνεδρίαση του Ιουνίου θα αποφασιστεί ο μήνας λήξης του APP

REUTERS

«Η πορεία της οικονομίας θα εξαρτηθεί από το πώς θα εξελιχθεί η σύγκρουση στην Ουκρανία, από τον αντίκτυπο των τρεχουσών κυρώσεων και από πιθανά περαιτέρω μέτρα», τόνισε η επικεφαλής της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ, προσθέτοντας ότι οι κίνδυνοι για τις προοπτικές του πληθωρισμού έχουν ενταθεί.

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επιβεβαίωσε τον τερματισμό των καθαρών αγορών ομολόγων το τρίτο τρίμηνο του 2022 και τη σταδιακή πορεία ομαλοποίησης της νομισματικής πολιτικής τους επόμενους μήνες, ενώ δήλωσε έτοιμη, εάν η κατάσταση το απαιτήσει, να σχεδιάσει ένα νέο εργαλείο για να διασφαλίσει τη μετάδοση της νομισματικής πολιτικής σε ολόκληρη την Ευρωζώνη, όπως το έκανε με το PEPP πριν από δύο χρόνια.

Ο ρυθμός μείωσης των καθαρών αγορών περιουσιακών στοιχείων παρέμεινε αμετάβλητος στα 40 δισ. ευρώ τον Απρίλιο, 30 δισ. ευρώ τον Μάιο και 20 δισ. ευρώ τον Ιούνιο, αλλά η ανακοίνωση για τον τερματισμό των καθαρών αγορών περιουσιακών στοιχείων το τρίτο τρίμηνο ήταν ελαφρώς πιο ισχυρή από ό,τι στη συνεδρίαση του Μαρτίου. Οπως τόνισε η Κριστίν Λαγκάρντ στην εισαγωγική της δήλωση –μέσω σύνδεσης από την οικία της, καθώς αναρρώνει από την COVID-19–, «κρίναμε ότι τα εισερχόμενα δεδομένα από την τελευταία μας συνεδρίαση ενισχύουν την προσδοκία μας ότι οι καθαρές αγορές περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων (APP) θα πρέπει να ολοκληρωθούν το τρίτο τρίμηνο». Εξήγησε πως στη συνεδρίαση του Ιουνίου θα αποφασιστεί ποιο μήνα του τρίτου τριμήνου θα λήξει το APP. Οπως σημειώνει η ING, θεωρείται απίθανο πλέον να μην τελειώσει η ποσοτική χαλάρωση το καλοκαίρι και θα απαιτούσε μια σοβαρή ύφεση ή μια απότομη πτώση των προβλέψεων για τον πληθωρισμό για να μη σταματήσει η ΕΚΤ τις καθαρές αγορές περιουσιακών στοιχείων.

Οσον αφορά τη σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής, η ΕΚΤ επανέλαβε ότι οι αυξήσεις επιτοκίων θα ακολουθήσουν «κάποια στιγμή μετά» το τέλος της ποσοτικής χαλάρωσης, που σημαίνει ότι μπορεί να πραγματοποιηθούν από μία εβδομάδα μετά ή και μήνες μετά, δηλαδή από το τρίτο με τέταρτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους ή και πολύ αργότερα, το 2023. Οι αγορές πάντως αποτιμούν αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ στο μηδέν, από το -0,5% σήμερα, έως τα τέλη του 2022 και στο 1,5% έως τα τέλη του 2023.

«Αντί για οποιαδήποτε αντίδραση πανικού, η ΕΚΤ συνεχίζει την πολύ σταδιακή εξομάλυνση της πολιτικής της, η οποία φέρνει το τέλος των καθαρών αγορών περιουσιακών στοιχείων το καλοκαίρι και το τέλος της εποχής των αρνητικών επιτοκίων εντός του τρέχοντος έτους», σημειώνει ο Κάρστεν Μπρζέσκι, οικονομολόγος της ING.

Η ΕΚΤ επανέλαβε ότι οι αυξήσεις επιτοκίων θα ακολουθήσουν «κάποια στιγμή μετά» το τέλος της ποσοτικής χαλάρωσης.

«Καθώς η ΕΚΤ ενδιαφέρεται περισσότερο για τις προοπτικές του πληθωρισμού παρά για την ανάπτυξη, θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί το τρέχον παράθυρο ευκαιρίας για να εξομαλύνει τη νομισματική πολιτική. Οι νέες μακροοικονομικές προβλέψεις της που θα δημοσιευτούν τον Ιούνιο αναμένεται να παρέχουν κάλυψη στην ΕΚΤ για τον τερματισμό του QE τον Ιούλιο, ανοίγοντας την πόρτα σε μια αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης τον Σεπτέμβριο», επισημαίνει από την πλευρά του ο Κονσταντίν Βέιτ, διαχειριστής χαρτοφυλακίου της PIMCO.

Αν και δεν επιβεβαίωσε τα δημοσιεύματα που ήθελαν την ΕΚΤ να εξετάζει ήδη ένα νέο εργαλείο αντιμετώπισης κρίσεων το οποίο πιθανότατα να περιλαμβάνει και αγορές ομολόγων με σκοπό τη συγκράτηση των αποδόσεων, απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις των δημοσιογράφων η κ. Λαγκάρντ τόνισε ότι η αρχή της ευελιξίας από το τρίπτυχο «της ευχέρειας επιλογής, της σταδιακής αλλαγής και της ευελιξίας» (optionality, gradualism and flexibility), όταν εφαρμόστηκε πριν από δύο χρόνια με το ξέσπασμα της πανδημίας (δηλαδή το έκτακτο πρόγραμμα PEPP), βοήθησε σημαντικά την Ευρωζώνη.

Στην απόφαση νομισματικής πολιτικής της κεντρικής τράπεζας σημειώθηκε πως «είμαστε έτοιμοι να προσαρμόσουμε όλα τα εργαλεία μας στο πλαίσιο της εντολής μας, ενσωματώνοντας ευελιξία, εάν απαιτηθεί, για να διασφαλίσουμε ότι ο πληθωρισμός θα σταθεροποιηθεί στον στόχο μας του 2% μεσοπρόθεσμα». Η Κριστίν Λαγκάρντ εξήγησε πως η ΕΚΤ μπορεί να κάνει αυτό που έκανε δύο χρόνια πριν, μπορεί να σχεδιάσει οποιοδήποτε πρόσθετο εργαλείο ώστε να παραδώσει την ευελιξία που χρειάζεται, προσθέτοντας πάντως πως το πρόγραμμα τομών επανεπενδύσεων του PEPP αφορά την αρχή της ευελιξίας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αντιμετωπίσει πιθανό κατακερματισμό της αγοράς. «Συνεχώς προσπαθούμε να βελτιώσουμε την εργαλειοθήκη μας», σημείωσε, υπογραμμίζοντας ωστόσο ότι αυτή τη στιγμή η ΕΚΤ δεν βρίσκεται στη διαδικασία σχεδιασμού ή απόφασης εφαρμογής ενός νέου εργαλείου και πως κάτι τέτοιο είναι πολύ πρόωρο.

Η κ. Λαγκάρντ ανέφερε πως η οικονομία της Ζώνης του Ευρώ αναπτύχθηκε κατά 0,3% το τελευταίο τρίμηνο του 2021 και εκτιμάται ότι η ανάπτυξη παρέμεινε ασθενής κατά το πρώτο τρίμηνο του 2022, σε μεγάλο βαθμό λόγω των περιορισμών που σχετίζονται με την πανδημία. Αρκετοί παράγοντες υποδηλώνουν επιβράδυνση της ανάπτυξης και την επόμενη περίοδο. «Η πορεία της οικονομίας θα εξαρτηθεί από το πώς θα εξελιχθεί η σύγκρουση στην Ουκρανία, από τον αντίκτυπο των τρεχουσών κυρώσεων και από πιθανά περαιτέρω μέτρα», τόνισε η επικεφαλής της ΕΚΤ. Παράλληλα δήλωσε πως «οι κίνδυνοι για τις προοπτικές του πληθωρισμού έχουν ενταθεί», προσθέτοντας ότι θα παραμείνει υψηλός τους επόμενους μήνες.

Εμπάργκο κατά του ρωσικού πετρελαίου σχεδιάζει η Ευρώπη, στροφή στην Ασία από Πούτιν

Οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι σχεδιάζουν εμπάργκο κατά του ρωσικού πετρελαίου και ο Βλαντιμίρ Πούτιν ανακοινώνει πως η Ρωσία ετοιμάζεται να κατευθύνει τους ενεργειακούς της πόρους προς ανατολάς, στις οικονομίες της Ασίας. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ των New York Times επικαλούμενο πηγές της Ε.Ε. που επέλεξαν την ανωνυμία, αξιωματούχοι της Ε.Ε. σχεδιάζουν «ίσως το πλέον αμφιλεγόμενο μέτρο που έχουν ποτέ εξετάσει», όπως τονίζει η αμερικανική εφημερίδα. Το μέτρο, που θα έχει μεγάλο κόστος για τη Γερμανία και εγκυμονεί τον κίνδυνο να προκαλέσει πολιτικές ανατροπές, θα είναι στην ίδια λογική με εκείνο της απαγόρευσης στις εισαγωγές ρωσικού άνθρακα. Εν ολίγοις, θα πρόκειται για μια σταδιακή απαγόρευση που έχει σχεδιαστεί έτσι ώστε να δώσει στη Γερμανία και σε άλλες χώρες-μέλη τον χρόνο να στραφούν σε εναλλακτικούς προμηθευτές. Το σχέδιο δεν πρόκειται, άλλωστε, να τεθεί προς διαπραγμάτευση στα κράτη-μέλη προτού διεξαχθεί ο δεύτερος γύρος των γαλλικών προεδρικών εκλογών στις 24 Απριλίου, ώστε να μη λειτουργήσει προς όφελος της ακροδεξιάς Μαρίν Λεπέν σε περίπτωση που προκαλέσει νέα εκτόξευση των τιμών του φυσικού αερίου.

Το ευρωπαϊκό σχέδιο αναμένεται να τεθεί προς διαπραγμάτευση στα κράτη-μέλη μετά τον β΄ γύρο των γαλλικών προεδρικών εκλογών.

Στο μεταξύ, ο Ρώσος πρόεδρος δηλώνει αποφασισμένος να κατευθύνει τους ενεργειακούς πόρους της Ρωσίας προς ανατολάς, αφού οι Ευρωπαίοι προσπαθούν να απεξαρτηθούν από τους ρωσικούς υδρογονάνθρακες. Σε ομιλία του στο πλαίσιο κυβερνητικής συσκέψης, ο Βλαντιμίρ Πούτιν τόνισε πως η Ρωσία πρέπει να εγκαινιάσει άμεσα την κατασκευή υποδομών για τις εξαγωγές των υδρογονανθράκων της προς ανατολάς εφόσον η Ε.Ε. σχεδιάζει να διαφοροποιήσει τις προμήθειές της σε ενέργεια. Δήλωσε μάλιστα έκπληκτος που οι Ευρωπαίοι επιμένουν να μιλούν για εμπάργκο στους ρωσικούς υδρογονάνθρακες παρά το γεγονός ότι και οι ίδιοι «παραδέχονται πως δεν μπορούν να τα καταφέρουν χωρίς τους ενεργειακούς πόρους της Ρωσίας». Ο Βλαντιμίρ Πούτιν κατηγόρησε τις χώρες της Ε.Ε. ότι με την προσπάθειά τους «να μειώσουν την εξάρτησή τους από τη Ρωσία εξωθούν ανοδικά τις τιμές της ενέργειας και αποσταθεροποιούν την αγορά». Τόνισε πως οι ΗΠΑ μπορούν να κατευθύνουν μέρος των αμερικανικών υδρογονανθράκων στην Ευρώπη, αλλά σε πολύ πιο ακριβές τιμές, που θα πλήξουν το βιοτικό επίπεδο των Ευρωπαίων και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Αναφέρθηκε, πάντως, και στο πλήγμα που έχει δεχθεί ο ενεργειακός τομέας της Ρωσίας από τις κυρώσεις που της επέβαλε η Δύση, καθώς επισήμανε πως έχει διαρραγεί η εφοδιαστική αλυσίδα της χώρας και έχει γίνει πιο ακριβή, ενώ «οι τράπεζες των εχθρικών χωρών καθυστερούν τις πληρωμές».

AFP

Ο Ρώσος πρόεδρος ζήτησε την ανάπτυξη υποδομών για να κατευθυνθούν οι ρωσικοί ενεργειακοί πόροι προς ανατολάς.

Δεν παρέλειψε, ωστόσο, να αναφερθεί και στη διελκυστίνδα με τους Ευρωπαίους σε ό,τι αφορά το νόμισμα των πληρωμών για το φυσικό αέριο. Τόνισε πως η Ρωσία κάνει ορισμένα βήματα για να επιτύχει την πληρωμή των φυσικών της πόρων στο εθνικό της νόμισμα και για να εγκαταλείψει τα δολάρια και το ευρώ, και έδωσε εντολή στην κυβέρνηση να προετοιμάσει τη ρωσική αγορά συναλλάγματος για τη μετάβαση αυτή. Προσέθεσε πως «γενικά σκοπεύουμε να αυξήσουμε δραματικά το μερίδιο των πληρωμών που θα γίνονται στα εθνικά νομίσματα σε ό,τι αφορά το εξωτερικό μας εμπόριο». Νωρίτερα, βέβαια, το αυστριακό ειδησεογραφικό πρακτορείο APA ανέφερε πως ο Ρώσος πρόεδρος δήλωσε στον Αυστριακό καγκελάριο, Καρλ Νεχάμερ, πως η Αυστρία μπορεί να εξακολουθήσει να πληρώνει το ρωσικό αέριο σε ευρώ. Ο κ. Νεχάμερ, ο μοναδικός Ευρωπαίος ηγέτης που συναντήθηκε με τον Ρώσο πρόεδρο μετά την έναρξη του πολέμου, υπογράμμισε πως η μεταξύ τους συζήτηση ήταν «ευθύτατη, ανοικτή και σκληρή» σε ό,τι αφορά την εισβολή στην Ουκρανία. Σημειωτέον ότι το 80% του αερίου που εισάγει η Αυστρία προέρχεται από τη Ρωσία και ως εκ τούτου η χώρα τάσσεται εναντίον ενός άμεσου εμπάργκο της Ε.Ε. κατά των ρωσικών υδρογονανθράκων και είναι πρακτικά αδύνατον να στραφεί άμεσα στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Η Τουρκία απαγορεύει ανεξάρτητες οικονομικές έρευνες

Μέχρι τρία χρόνια φυλάκιση αντιμετωπίζει οποιοσδήποτε ανεξάρτητος οικονομολόγος στην Τουρκία επιχειρήσει να δώσει στη δημοσιότητα ανεπίσημα στοιχεία για την οικονομία, δείκτες ή δικές του εκτιμήσεις χωρίς πρώτα να ζητήσει την έγκριση της στατιστικής υπηρεσίας της χώρας. Αυτό ακριβώς προβλέπει σχετικό νομοσχέδιο που ετοιμάζεται να υποβάλει στο τουρκικό Κοινοβούλιο το κυβερνών κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚ) του Ταγίπ Ερντογάν και το οποίο διέρρευσε στο Bloomberg. Σύμφωνα με πηγές του κυβερνώντος κόμματος που προτίμησαν την ανωνυμία, αρχικά σκόπευε να το υποβάλει μέσα στην εβδομάδα, αλλά το ανέβαλε προς το παρόν, καθώς στελέχη του κόμματος επεξεργάζονται περαιτέρω το περιεχόμενό του.

Οποιος δώσει στη δημοσιότητα στοιχεία χωρίς την έγκριση της στατιστικής υπηρεσίας κινδυνεύει με φυλάκιση μέχρι τρία χρόνια.

Εχει προηγηθεί, πάντως, η αγωγή που υπέβαλε η στατιστική υπηρεσία κατά της ομάδας ανεξάρτητων οικονομικών ερευνητών ENAGroup, κατηγορώντας την ότι «δυσφημεί ηθελημένα» ένα θεσμό και «παραπλανά την κοινή γνώμη». Ο λόγος ήταν η εκτίμηση που δημοσίευσε η ENAGroup τον Μάρτιο ότι ο πληθωρισμός στην Τουρκία βρίσκεται στην πραγματικότητα στο 142,63% και είναι, εν ολίγοις, υπερδιπλάσιος από την επίσημη εκτίμηση για έναν ουδόλως ευκαταφρόνητο πληθωρισμό 61,14%. Το νομοσχέδιο θα απαγορεύει στους ερευνητές να δημοσιεύουν στοιχεία σε οποιαδήποτε πλατφόρμα χωρίς να ζητούν την άδεια της στατιστικής υπηρεσίας, η οποία, όμως, θα έχει στη διάθεσή της δύο μήνες για να αξιολογήσει τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε. Αναφέρεται, άλλωστε, ευθέως σε κάποιες «στατιστικές που για να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη της, παρουσιάστηκαν με το προσωπείο της επιστημονικής μελέτης χωρίς να έχουν κάποια σαφή μεθοδολογία». Τονίζει επίσης πως αυτές οι στατιστικές «έχουν στόχο να πλήξουν τόσο την τουρκική στατιστική υπηρεσία όσο και την εμπιστοσύνη της κοινής γνώμης στους οικονομικούς δείκτες». Στην αρχική του μορφή το νομοσχέδιο, που τώρα τροποποιείται, προέβλεπε πλήρη απαγόρευση λειτουργίας όσων ιστοσελίδων δημοσιεύουν στατιστικά στοιχεία που δεν έχουν την έγκριση της επίσημης στατιστικής υπηρεσίας. Η ENAGroup είχε δημοσιεύσει τις εκτιμήσεις της στη δική της ιστοσελίδα όπως και στον λογαριασμό της στο Twitter.

BLOOMBERG

Πρόσφατα, η στατιστική υπηρεσία στράφηκε με αγωγή κατά της ομάδας ανεξάρτητων οικονομικών ερευνητών ENAGroup, που δημοσίευσε ότι ο πληθωρισμός στην Τουρκία βρίσκεται στην πραγματικότητα στο 142,63%.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Γιατί είναι υπερτιμημένη η Wall

Του **ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΤΣΑΝΣΕΛΟΡ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η οικονομική θεωρία σήμερα έχει απομακρυνθεί κατά πολύ από αυτό το οποίο συμβαίνει στον πραγματικό κόσμο. Τα κανονιστικά μοντέλα της αποτυπώνουν τον κόσμο των επιχειρήσεων ως μία και μόνη αντιπροσωπευτική μονάδα, η οποία λειτουργεί προς το συμφέρον των ιδιοκτητών.

Στο τελευταίο βιβλίο του, «Τα οικονομικά του χρηματιστηρίου», ο βετεράνος οικονομολόγος Αντριου Σμίθερς σηκώνει το πέπλο για να αποκαλύψει έναν κόσμο όπου οι διευθυντές των εισηγμένων εταιρειών θέτουν το δικό τους συμφέρον σε προτεραιότητα και επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν την τρέχουσα τιμή της μετοχής και όχι τις θεμελιώδεις αξίες. Στις ΗΠΑ, οι πράξεις τους έχουν φέρει ως αποτέλεσμα ένα υπερτιμημένο χρηματιστήριο, υπερβολικά υψηλό χρέος και ελλιπή επίπεδα σε επενδύσεις. Ο Σμίθερς, ο οποίος ξεκίνησε να εργάζεται στο Σίτι του Λονδίνου πριν από 60 χρόνια και κάποτε διοικούσε τον κλάδο διαχείρισης κεφαλαίων της εμπορικής τράπεζας S. G. Warburg, ανήκει σε μια παράδοση οικονομολόγων, των οποίων η θεωρία σχηματοποιήθηκε από την καθημερινή πράξη. Ο Ντέιβιντ Ρικάρντο ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του ως χρηματιστής, ενώ ο Τζον Μέιναρντ Κέινς διετέλεσε οικονομικός διαχειριστής της σχολής του στο Κέμπριτζ και πρόεδρος ασφαλιστικής εταιρείας. Κατά τον Σμίθερς, τα οικονομικά μοντέλα θα πρέπει να προσαρμόζονται με την εγνωσμένη ανθρώπινη συμπεριφορά και να τίθενται υπό δοκιμή, κάνοντας χρήση δεδομένων του πραγματικού κόσμου.

Η θεωρία λέει ότι οι διευθυντές των εταιρειών έχουν κοινά συμφέροντα με τους μετόχους. Στην πραγματικότητα έχουν διαφορετικές προτεραιότητες.

Η θεωρία δηλώνει ότι οι διευθυντές των εταιρειών έχουν κοινά συμφέροντα με τους μετόχους. Στην πραγματικότητα έχουν διαφορετικές προτεραιότητες.

Τα στελέχη αποβλέπουν να διατηρήσουν τη θέση τους και να αυξήσουν την αξία των αποδοχών τους, οι οποίες συναρτώνται με τις μετοχές.

Εάν οι διοικήσεις των εισηγμένων εταιρειών τείνουν να μεγιστοποιούν τον καθαρό πλούτο των δραστηριοτήτων τους, τότε θα πρέπει να εκδίδουν μετοχές όταν το κόστος κεφαλαίου είναι χαμηλό (και οι μετοχές έχουν αποτιμηθεί σε υψηλά επίπεδα στην αγορά) και να χρησιμοποιήσουν το κεφάλαιο για επενδύσεις. Δεν λειτουργούν με τον τρόπο αυτό όμως, διότι ο άμεσος αντίκτυπος από τις νέες επενδύσεις είναι η μείωση των ανά μετοχή κερδών της εταιρείας τους. Μαζί με την έκδοση νέων μετοχών, αυτό δείχνει προσωρινά να πιέζει προς τα κάτω τις τιμές των μετοχών. Αντ' αυτών, οι διοικήσεις προτιμούν να δανειστούν και να αγοράσουν εκ νέου μετοχές σε διογκωμένες τιμές. Η θεωρία περί τα χρηματοπιστωτικά υποστηρίζει ότι η αποτίμηση μιας εταιρείας δεν μπορεί να αλλάζει ανάλογα με τον τρόπο χρηματοδότησής της, δηλαδή εάν πρόκειται για δανεισμό ή κεφάλαια. Στην πραγματικότητα, οι εξαγορές ιδίων μετοχών με πίστωση εξυπηρετεί στην ενίσχυση της τιμής της μετοχής, όπως διατείνεται ο Αντριου Σμίθερς. Επιπλέον, παρατηρεί ότι οι επιχειρήσεις επιδιώκουν να διατηρήσουν μια σταθερή αναλογία των καταβολών των τόκων προς τα κέρδη. Οπότε, όσο τα μακροπρόθεσμα επιτόκια υποχωρούν, τόσο και περισσότερο οι αμερικανικές εταιρείες δανείζονται για εκ νέου απόκτηση των μετοχών τους.

Κατόπιν τούτων, η αποτίμηση του αμερικανικού χρηματιστηρίου έχει σημαντικά αποκλίνει από την ορθή του αξία. Η θεωρία των χρηματοπιστωτικών αρνείται ότι μπορούμε να εντοπίσουμε μία «φούσκα» στο χρηματιστήριο την ώρα που δημιουργείται. Οι μελλοντικές διακυμάνσεις στις μετοχές δεν προβλέπονται.

Ο Αντριου Σμίθερς, τέλος, τονίζει ότι αυτό ισχύει σε κοντινό ορίζοντα. Σε πιο μεγάλες περιόδους, όμως, η συμπεριφορά του χρηματιστηρίου δεν είναι τυχαία. Τα τελευταία 200 χρόνια οι μετοχές των αμερικανικών ομίλων κατά μέσον όρο έχουν πραγματική απόδοση 6,7%. Οι δε περίοδοι με αποδόσεις άνω του μέσου όρου ακολουθούνται από φάσεις με χαμηλότερες του συνήθους αποδόσεις και αντιστρόφως.

Κύμα φυγής στελεχών του κλάδου της τεχνολογίας από τη Ρωσία

Μέχρι τις 22 Μαρτίου είχαν φύγει 70.000 και άλλοι 100.000 ήταν κοντά στην έξοδο

Των **ΚΕΪΝΤ ΜΕΤΖ** *και* **ΑΝΤΑΜ ΣΑΤΑΡΙΑΝΟ THE NEW YORK TIMES**

Στις αρχές Μαρτίου, λίγες ημέρες μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ο Κονσταντίν Σινιούσιν, επενδυτής στη Ρίγα της Λετονίας, βοήθησε να ναυλωθούν δύο αεροσκάφη από τη Μόσχα. Ηταν γεμάτα με 300 υπαλλήλους ρωσικών εταιρειών τεχνολογίας, προγραμματιστές, επιχειρηματίες και γενικώς ειδικούς στην τεχνολογία, όπως και 30 Ρώσους υπαλλήλους νεοφυών εταιρειών. Τα αεροπλάνα κατευθύνθηκαν νότια, πέρασαν τη Μαύρη Θάλασσα και κατέληξαν στο Ερεβάν, την πρωτεύουσα της Αρμενίας, όπου έχουν καταφύγει χιλιάδες άλλοι Ρώσοι υπάλληλοι εταιρειών τεχνολογίας από την αρχή του πολέμου. Χιλιάδες άλλοι κατέφυγαν στη Γεωργία, στην Τουρκία, στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και γενικώς σε χώρες που δέχονται τους Ρώσους χωρίς βίζα.

Σύμφωνα με την Ενωση ρωσικών εταιρειών τεχνολογίας, μέχρι τις 22 Μαρτίου είχαν φύγει από τη Ρωσία από 50.000 έως 70.000 υπάλληλοι του κλάδου και αναμενόταν ήδη να φύγουν άμεσα άλλοι 70.000 με 100.000. Εντάσσονται στο κύμα μαζικής εξόδου εργαζομένων από τη Ρωσία, αλλά η φυγή τους ενδέχεται να επιφέρει πολύ πιο μακροπρόθεσμο αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας. Θα μεταβάλει θεμελιωδώς τη βιομηχανία τεχνολογίας της Ρωσίας, σύμφωνα με μερικές δεκάδες ανθρώπους –μέλη της κοινότητας εργαζομένων στις ρωσικές βιομηχανίες τεχνολογίας– που μίλησαν στους ΝΥΤ. Είναι η βιομηχανία που άλλοτε αποτελούσε την ανερχόμενη δύναμη της ρωσικής οικονομίας και τώρα χάνει μερικά από τα λαμπρότερα μυαλά που χτίζουν τις επιχειρήσεις του μέλλοντος. Με την αποχώρησή τους από τη χώρα αντιστρέφεται η δυναμική που αναπτύχθηκε τα τελευταία 10 με 15 χρόνια στη ρωσική βιομηχανία τεχνολογίας.

Αυτό εκτιμά ο Κονσταντίν Σονίν, οικονομολόγος στα σχολεία Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Harris School του Σικάγου, που έχει μεταναστεύσει από τη Ρωσία στις ΗΠΑ. Οπως τονίζει ο ίδιος, «είναι όπως τη δεκαετία του 1990, τότε που όποιος μπορούσε να φύγει έφευγε από τη χώρα». Η τεχνολογία αποτελεί μικρό τμήμα της ρωσικής οικονομίας αν συγκριθεί με τους κλάδους της ενέργειας και των μετάλλων. Αυξάνεται, όμως, με ταχύτατους ρυθμούς. Σύμφωνα με τον Μπάρι Ικς, επικεφαλής του τμήματος Οικονομικών στο πολιτειακό Πανεπιστήμιο της Πενσιλβάνια και ειδικό επί θεμάτων ρωσικής οικονομίας, «η Ρωσία θα πρέπει κάποια στιγμή να διαφοροποιήσει την οικονομία της και να εγκαταλείψει το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, γι' αυτό και πρέπει να αυξήσει σημαντικά την παραγωγικότητά της και η τεχνολογία ήταν ένας φυσικός τρόπος για να το επιτύχει».

SHUTTERSTOCK

Η βιομηχανία τεχνολογίας, που άλλοτε αποτελούσε την ανερχόμενη δύναμη της ρωσικής οικονομίας, τώρα χάνει μερικά από τα λαμπρότερα μυαλά που χτίζουν τις επιχειρήσεις του μέλλοντος. Με την αποχώρησή τους από τη χώρα αντιστρέφεται η δυναμική που αναπτύχθηκε τα τελευταία 10 με 15 χρόνια. Στη φωτογραφία, το Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο της Μόσχας.

Προορισμός τους το Ερεβάν της Αρμενίας, η Γεωργία, η Τουρκία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και γενικώς χώρες που δέχονται τους Ρώσους χωρίς βίζα.

Τα στελέχη αυτά έφυγαν από τη χώρα επειδή διαφωνούσαν με την εισβολή στην Ουκρανία, δεν ήθελαν άλλο να ζουν κάτω από το καθεστώς Πούτιν και καταλάβαιναν πως δεν θα μπορούσαν να μιλήσουν αν έμεναν στη χώρα. Δεδομένου ότι απασχολούνταν στον τομέα της τεχνολογίας, μια βιομηχανία συγκριτικά προσοδοφόρα, διέθεταν τα χρήματα για να φύγουν και όπως ακριβώς άλλοι ομόλογοί τους ανά τον κόσμο, είχαν τη δυνατότητα να συνεχίσουν την εργασία τους από όπου κι αν βρίσκονταν. Αρκεί να έχουν το laptop τους και σύνδεση Ιντερνετ. Για κάποιους άλλους αιτία ήταν οι κυρώσεις κατά της Ρωσίας που ανάγκασαν αμερικανικές και ευρωπαϊκές εταιρείες να διακόψουν τις πωλήσεις των προϊόντων τους στη Ρωσία ενώ παράλληλα διεκόπη η πρόσβαση στις τραπεζικές υπηρεσίες. Ετσι πολλοί Ρώσοι εργαζόμενοι δεν διέθεταν πλέον τα εργαλεία για να κάνουν τη δουλειά τους και οι επιχειρήσεις δυσκολεύονταν να τους πληρώσουν.

Ο Βαχάν Κερομπιάν, υπουργός Οικονομίας της Αρμενίας, υπογράμμισε προσφάτως ότι η χώρα του διατηρεί στρατηγική συμμαχία με τη Ρωσία και ως εκ τούτου δεν προσπαθεί να προσελκύσει ρωσικές επιχειρήσεις. Αν, πάντως, το επιθυμούν να εγκατασταθούν εκεί οι επιχειρήσεις, τότε θα καταβάλει προσπάθειες για να τους προσφέρει την κατάλληλη φιλοξενία. Η Ρωσία έχει παράδοση ταλέντων στην τεχνολογία λογισμικού και τεχνολογίας Ιντερνετ.

Γνωστές εταιρείες, όπως οι Telegram και Yandex προέρχονται από τη Ρωσία. Ο Αρτέμ Ταγκάνοφ, ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος της ρωσικής νεοφυούς HintEd γνωρίζει 70 ομολόγους του που, όπως και ο ίδιος, κατέφυγαν στην Αρμενία. «Προτού αρχίσει όλο αυτό, η Ρωσία είχε μια σημαντική και ισχυρή τεχνολογική βάση», τονίζει και προσθέτει: «Τώρα έχουμε μια αιμορραγία εγκεφάλων που θα συνεχιστεί για τα επόμενα 5 με 10 χρόνια».

Επενδύσεις 9,5 δισ. δολ. σε νέα γραφεία από Google

Υψηλές επενδύσεις 9,5 δισ. δολ. θα υλοποιήσει η Google, οι οποίες θα διοχετευθούν σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες ώστε να αναβαθμιστούν οι χώροι γραφείων και τα κέντρα δεδομένων, αλλά και να ανοίξουν νέα. Το ποσό για το τρέχον έτος είναι υψηλότερο από τα 7 δισ. δολάρια του 2021, παρά το γεγονός της διάδοσης της εργασίας εξ αποστάσεως. Από μέρους του, ο κολοσσός της υψηλής τεχνολογίας επισήμανε ότι οι κινήσεις του αυτές θα οδηγήσουν στη δημιουργία τουλάχιστον 12.000 θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης, ενώ θα δοθεί ειδική έμφαση στα κέντρα δεδομένων στις πολιτείες της Νεβάδας, της Νεμπράσκας και της Βιρτζίνια. Εντός του 2022 θα ανοίξει ακόμη ένα νέο γραφειακό συγκρότημα στην Ατλάντα και θα επεκτείνει το υπάρχον κέντρο δεδομένων στην κομητεία Στόρεϊ της Νεβάδας. «Πιθανώς και να φαίνεται παράλογη η ενίσχυση των επενδύσεών μας σε φυσικά γραφεία, παρά το γεγονός πως προωθούμε σχήματα έτι περισσότερης ευελιξίας στον τρόπο που εργαζόμαστε», επισημαίνει σε ανακοίνωσή του ο διευθύνων σύμβουλος της Google, Σαντάρ Πιτσάι. «Ωστόσο, πιστεύουμε ότι είναι πιο σημαντικό από ποτέ να τοποθετούμε κεφάλαια στα γραφειακά μας συγκροτήματα, διότι αυτό θα αποφέρει καλύτερα προϊόντα, βελτιωμένη ποιότητα ζωής για τους υπαλλήλους, καθώς και ενδυνάμωση στις κοινότητές μας». Οπως αναφέρει η ιστοσελίδα inc.com, εάν η εταιρεία θέλει τους ανθρώπους πίσω στο γραφείο, θα πρέπει να τους παράσχει ένα χώρο καλύτερο από κάποιον εναλλακτικό. Ακόμη, όπως τόνισε ο κ. Πιτσάι, «τα γραφεία και τα κέντρα δεδομένων είναι σημεία αναφοράς για τις τοπικές κοινότητες, βοηθώντας μας να συνεισφέρουμε στις οικονομίες τους».

Παρά τη διάδοση της τηλεργασίας, η Google θεωρεί ότι η αναβάθμιση των χώρων γραφείων βελτιώνει την παραγωγικότητα.

Αξίζει να επισημανθεί ότι ο αμερικανικός όμιλος υψηλής τεχνολογίας καταβάλλει προσπάθεια για να επαναφέρει στον χώρο εργασίας το προσωπικό του ειδικά στις περιπτώσεις των Ηνωμένων Πολιτειών, του Ηνωμένου Βασιλείου και χωρών της νοτιοανατολικής Ασίας. Και αυτό γίνεται με το να επιβάλει ένα σχήμα υποχρεωτικής εργασίας διά ζώσης σχεδόν τρεις ημέρες την εβδομάδα, ώστε σταδιακά να λήξουν οι πολιτικές αυτές, που επέτρεπαν στους υπαλλήλους λόγω κορωνοϊού να τηλεργάζονται. Η Google, επιπλέον, θα εξακολουθήσει να επενδύει σε γραφεία στη βάση της, δηλαδή στην πολιτεία της Καλιφόρνιας, και να στηρίζει πρωτοβουλίες για προσιτή στέγαση στην Μπέι Ερια, στο πλαίσιο ενός προγράμματος ύψους 1 δισ. δολαρίων. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην έκθεση για τον οικονομικό της αντίκτυπο, η Google με την παρουσία της συνέβαλε σε δραστηριότητες 617 δισ. δολαρίων από αμερικανικές επιχειρήσεις στους κλάδους των κατασκευών και της ανάπτυξης λογισμικού και υπηρεσιών κατά το 2021.

REUTERS, BLOOMBERG

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή , Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 4/Π/550/2022
Πωλητής/τές: ΣΑΝΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ 5, 7000 ΜΕΝΕΟΥ
Αγοραστής: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED
ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 8, 1096 ΤΡΥΠΤΙΩΤΗΣ,ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ ,

Ακίνητο:
Αρ. Εγγραφής: 2/259
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 40/56 Ε1/2/258/4
Είδος ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ
Υποίδιοκτησιες
Εμβαδό τ.μ.: 539
Γεωγραφική περιοχή: ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ, ΣΩΤΗΡΟΣ
Τοποθεσία: ΚΑΘΑΡΗ
Μεταβιβ.Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €117.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α, ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

Σε στάση αναμονής οι ξένοι θεσμικοί επενδυτές ακινήτων

Περιμένουν να δουν πόσο θα επηρεάσει ο πόλεμος το real estate

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Στάση αναμονής αλλά και διατήρηση του ενδιαφέροντος για την ελληνική αγορά ακινήτων χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά των ξένων θεσμικών επενδυτών την τρέχουσα περίοδο. Οπως ανέφεραν στελέχη της αγοράς στο 7ο Οικονομικό Φόρουμ των Δελφών, οι εξελίξεις στο γεωπολιτικό πεδίο είναι σαφές ότι θα επηρεάσουν την αγορά, αλλά δεν είναι σαφής η ακριβής επίπτωση. Σύμφωνα πάντως με τον επικεφαλής της Bain Capital Credit Γιώργο Ελεκίδη, η άνοδος της αγοράς ακινήτων δεν ανακόπηκε λόγω της πανδημίας. «Το ερώτημα είναι πώς αυτή η γεωπολιτική κρίση θα επηρεάσει το real estate, κάτι που είναι και το μεγαλύτερο στοίχημα αυτή τη στιγμή», ανέφερε ο κ. Ελεκίδης.

Με τη σειρά του ο Γιώργος Κορ-

Ο πληθωρισμός οδηγεί σε αύξηση του κόστους κατασκευής, αλλά τα ακίνητα είναι κι ένα καταφύγιο για τους επενδυτές.

μάς, διευθύνων σύμβουλος της Πειραιώς Real Estate και επικεφαλής του τομέα Real Estate της Τρ. Πειραιώς, τόνισε ότι «ο πληθωρισμός οδηγεί σε αύξηση του κόστους κατασκευής, αλλά τα ακίνητα είναι κι ένα καταφύγιο για τους επενδυτές, ακόμα κι εν μέσω πολέμου». Πάντως, σύμφωνα με τον ίδιο, η καταναλωτική ζήτηση θα υποχωρήσει, καθώς θα μειωθεί και το διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών. Η κρίση που έχει δημιουργηθεί από την εισβολή στην Ουκρανία οδηγεί σε κάποια διόρθωση των τιμών και σε ορισμένες περιπτώσεις λειτουργεί και ως ανάχωμα σε ενδείξεις «φούσκας», σημείωσε ο κ. Κορμάς.

Οπως επισήμανε και ο Γιώργος

Η προσφορά ακινήτων στην αγορά έχει αυξηθεί, αλλά από την άλλη πλευρά οι υποψήφιοι αγοραστές τηρούν επιφυλακτική στάση λόγω ανόδου του πληθωρισμού.

Μαντζαβινάτος, γενικός διευθυντής της Q Real Estate Services, «έχουμε να αντιμετωπίσουμε τη στάση αναμονής που τηρούν οι επενδυτές λόγω του πολέμου, όμως το αγοραστικό ενδιαφέρον είναι υπαρκτό και διατηρείται. Νομίζω ότι μετά και την κατάπαυση του πυρός θα αλλάξουν τα πράγματα». Σύμφωνα με τον ίδιο, τα ακίνητα που έχει αποκτήσει η Q Real Estate Services συνεχίζουν να προσφέρουν σημαντικές αποδόσεις στους ξένους επενδυτές, ενώ προχώρησε στην εκτίμηση ότι τα επόμενα χρόνια θα υπάρξει μια σημαντική προσφορά ακινήτων στην ελληνική αγορά.

Οι τράπεζες

Σημαντικό ρόλο στο μέλλον της κτηματαγοράς θα κληθούν να διαδραματίσουν πλέον και οι τράπεζες. Το 2021 οι νέες χορηγήσεις δανείων άγγιξαν τα 900 εκατ. ευρώ, από 3 δισ. ευρώ που ήταν το 2008, στο απόγειο της αγοράς. Ωστόσο, από το 2018 η τάση είναι σταθερά ανοδική, όπως άλλωστε συμβαίνει και με τις τιμές των ακινήτων.

Σύμφωνα με τον Γιάννη Γκάνο, γενικό διευθυντή του τμήματος Estate Management & Investments της Alpha Bank, «είμαστε σε πορεία ξεκάθαρης ανόδου που δεν ανακόπηκε με την COVID-19, ούτε θεωρούμε ότι θα ανακοπεί λόγω της ενεργειακής κρίσης». Κατά τον κ. Γκάνο, οι τράπεζες έχουν εξυγιάνει τους ισολογισμούς τους και έχουν τη δυνατότητα κι επιθυμούν να δώσουν δάνεια.

Το ζήτημα όμως είναι αν τα νοικοκυριά είναι έτοιμα να τα λάβουν. Η προσφορά ακινήτων στην αγορά έχει αυξηθεί, αλλά από την άλλη πλευρά οι υποψήφιοι αγοραστές τηρούν επιφυλακτική στάση λόγω της ανόδου του πληθωρισμού. Στο μέτωπο της προσφοράς, τα επενδυτικά funds που έχουν αποκτήσει τα χαρτοφυλάκια των κόκκινων δανείων θα κυριαρχήσουν πλέον στη διάθεση ακινήτων προς πώληση. Σύμφωνα με όσα ανέφερε ο κ. Κορμάς, το 2022 τα funds θα είναι οι κύριοι επισπεύδοντες για πάνω από το 70% των πλειστηριασμών που γίνονται μέσω της σχετικής πλατφόρμας, ενώ το 40%-50% των εσόδων που πρέπει να επιτύχουν θα προέλθει από πωλήσεις ακινήτων.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εταιρείες διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων προετοιμάζουν εταιρείες διαχείρισης ακινήτων, ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στην επόμενη και πιο απαιτητική φάση διαχείρισης των κόκκινων δανείων και των εμπράγματων εξασφαλίσεών τους.

Πέντε επενδύσεις αναβαθμίζουν την Κρήτη

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Κλιμακώνεται το επενδυτικό ενδιαφέρον για την περιφέρεια της Κρήτης και τα μεγάλα τουριστικά projects, καθώς πέντε μεγάλα έργα υποδομών που βρίσκονται σε εξέλιξη αναβαθμίζουν όλο το νησί και τις οικονομικές προοπτικές του, και ειδικά του τουρισμού. Με την περιφέρεια να ελέγχει το 20% των ταξιδιωτικών εισπράξεων από το εξωτερικό και μια ισχυρή τοπική παραγωγική οικονομία, δεν είναι παράξενο που μεγάλα ιδιωτικά projects στον τουρισμό, και όχι μόνο, βρίσκονται σε εξέλιξη και σχεδόν το σύνολο των μεγάλων ομίλων κατασκευών και ανάπτυξης συμμετέχει στους διαγωνισμούς που «τρέχουν». Ποια είναι λοιπόν τα πέντε projects;

Κατ' αρχάς παραχωρείται η πρώην αμερικανική βάση στις Γούρνες Ηρακλείου από το ΤΑΙΠΕΔ. Προτιμητέος επενδυτής με προσφορά 40,2 εκατ. έχει αναδειχθεί η θυγατρική της Ελλάκτωρ, REDS, που σχεδιάζει να αναπτύξει στην έκταση των 350 στρεμμάτων μεγάλο ολοκληρωμένο τουριστικό συγκρότημα με καζίνο.

Δεύτερον, πωλείται η πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου του Οργανισμού Λιμένος Ηρακλείου από το ΤΑΙΠΕΔ. Τον έλεγχο του λιμανιού διεκδικούν οκτώ επενδυτικά σχήματα που πέρασαν στην τρέχουσα τελική φάση του διαγωνισμού. Πρόκειται για τις κοινοπραξίες της Grimaldi Euromed με τις Μινωικές Γραμμές, της Portek International με την GPH Cruise Port, της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ με την Aviareps, της ΣΕΚΑΒΙΝ με την Golden Step Shipping, της ΤΕΚΑΛ με την JCC, και κατά μόνας οι Olete Limited και ΟΛΘ.

Τρίτον, βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες για το νέο αεροδρόμιο στο Καστέλλι Ηρακλείου σε ένα έργο προϋπολογισμού 500 εκατ. ευρώ που αναμένεται να παραδοθεί την περίοδο 2025-2026, την κατασκευή και λειτουργία του οποίου έχουν αναλάβει οι ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και GMR.

Τέταρτον, βρίσκονται σε εξέλιξη επίσης και οι τρεις επιμέρους διαγωνιστικές διαδικασίες για τον βόρειο οδικό άξονα της Κρήτης, γνωστό ως ΒΟΑΚ, με τον αθροιστικό προϋπολογισμό τους να αγγίζει τα 2 δισ. ευρώ.

Πέμπτον, ξεκινούν αυτό το διάστημα οι διαδικασίες ωρίμανσης για τον διαγωνισμό αξιοποίησης του αεροδρομίου «Νίκος Καζαντζάκης». Πρόκειται για μεγάλο έργο αφού με την ολοκλήρωση τα επόμενα χρόνια του νέου αεροδρομίου στο Καστέλλι η παραθαλάσσια έκταση του σημερινού αεροδρομίου, που βρίσκεται σε προνομιακό χώρο πλησίον του Ηρακλείου, θα βγει σε διαγωνισμό παραχώρησης για την αξιοποίησή της με συγκεκριμένο master plan και Ειδικό Σχέδιο Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίου Ακινήτου (ΕΣΧΑΔΑ) που θα εγκριθεί με Προεδρικό Διάταγμα, προκειμένου να μη χαθεί χρόνος όπως κατεξοχήν έγινε στην περίπτωση του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό που παρέμενε επί 20 χρόνια αναξιοποίητο. Ο χαρακτήρας της ανάπτυξης στο «Νίκος Καζαντζάκης» μένει να αποσαφηνιστεί μετά τις αποφάσεις της κυβέρνησης, τη διαβούλευση με την τοπική κοινωνία αλλά και τις εισηγήσεις των συμβούλων του ΤΑΙΠΕΔ. Ωστόσο αναμένεται ευρέως να προβλέπει συνθέτες χρήσεις τουριστικής και ψυχαγωγικής ανάπτυξης, σε συνδυασμό με εμπορικούς και οικιστικούς χώρους αλλά και εκτεταμένους κοινωφελείς χώρους πρασίνου και δραστηριοτήτων.

Παράλληλα, στην Κρήτη υλοποιούνται εκατοντάδες τουριστικές επενδύσεις. Μεταξύ αυτών ξεχωρίζει η επένδυση προϋπολογισμού 125 εκατ. για την εξαγορά συνολικής έκτασης άνω των 200 στρεμμάτων στον κόλπο Κισάμου Χανίων και τη δημιουργία του πρώτου ξενοδοχειακού συγκροτήματος υπό το εμπορικό σήμα της Ikos Resorts στο νησί, που ανακοίνωσε στα τέλη του 2021 ο ξενοδοχειακός όμιλος Sani/Ikos.

Το 2019, τελευταίο έτος απερίσπαστης λειτουργίας του τουρισμού, δηλαδή πριν από την πανδημία, η περιφέρεια της Κρήτης κατέγραψε ταξιδιωτικές εισπράξεις ύψους 3,3 δισ. ευρώ, δεύτερες μόνο έπειτα από αυτές της περιφέρειας του Νοτίου Αιγαίου, που περιλαμβάνει όμως εμβληματικούς προορισμούς όπως η Μύκονος και η Σαντορίνη. Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης των ταξιδιωτών που επιλέγουν την Κρήτη, πρώτη σε αριθμό εμφανίζεται η Γερμανία και ακολουθούν η Γαλλία, το Βέλγιο, η Ελβετία και η Ιταλία.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Talk of the Town

Κι ενώ όλοι στα μουλωχτά προετοιμάζονται για το Πάσχα – κάπου μεταξύ προγραμματισμού φλαούνας, σουβλιστού αρνιού και επιλογών διαμονής – το πραγματικό talk of the town, ακόμη δεν έχει μπει στη διάθεση των επερχόμενων ημερών.

Και πώς να μπει άμα το γκάζι έχει διπλασιαστεί σε κόστος, όταν το ρεύμα το πληρώνεις δυο φορές επειδή καίμε μαζούτ για να φορτίζουμε ηλεκτρικά και υβριδικά αυτοκίνητα και για να ανάβουμε λαμπτήρες LED; Όταν η βενζίνη φλερτάρει με τα δύο ευρώ το λίτρο, όταν τα αγγούρια τα αγοράζεις στην ίδια τιμή αλλά στο μισό μέγεθος, ενώ το μέσο φρούτο εποχής προσφέρεται στην φιλική τιμή γνωριμίας των δέκα ευρώ το κιλό Πώς να μπεις στη διάθεση των ημερών όταν το κατασκευαστικό κόστος είναι κατ' ελάχιστον 25% ανεβασμένο σε σχέση με πριν από δύο μήνες

Για να ακριβολογούμε, είναι λάθος να λέμε ότι δεν μπαίνουμε στο mood των ημερών. Στην πραγματικότητα, είμαστε βαθιά μέσα στο mood, στο μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής. Απλά βλέπουμε μέχρι τη Σταύρωση, άντε το πολύ μέχρι τον Επιτάφιο · δεν βλέπουμε την Ανάσταση. Αλήθεια δεν έψαξα

Στις κατασκευές, το κάθε ευρώ αυξήσεων συνοδεύεται από δύο και τρία και έξι και επτά μηδενικά στη δεξιά του μεριά αναλόγως κλίμακας έργου.

να δω πόσα πάει το γαρίφαλο και το κρίνο αυτές τις μέρες για να προκρίνω και το στόλισμα των Επιταφίων. Και όπως είναι αντιληπτό, το ότι δεν καλοφαίνεται η Ανάσταση, δεν οφείλεται στην καραδοκούσα σκόνη από την μητέρα ήπειρο … την Αφρική, αλλά στον πληθωρισμό που εξελίσσεται σαν η τελευταία μετάλλαξη του ιού της πανδημίας. Ατυχήσαμε κι εδώ μιας και οι μετεωρολόγοι προβλέπουν μια καλή εξέλιξη του καιρού μέσα στη Μεγάλη Βδομάδα.

Το talk of the town λοιπόν είναι η ακρίβεια, η συρρίκνωση των εισοδημάτων, το πού θα πάει το πράμα, το πώς θα τιμολογήσεις, το πώς θα εισπράξεις, το πώς θα πας παρακάτω. Ακόμη δεν το είδαμε σε έκταση, αλλά όπου να 'ναι τα μενού των εστιατορίων θα είναι

Αν δεν υπάρξει ολιστική, συγκροτημένη και πραγματιστική προσέγγιση από το κράτος και την πολιτεία άμεσα, υπάρχει ορατός τεράστιος κίνδυνος τα έργα να βυθιστούν και εργολαπτικές εταιρείες να πτωχεύσουν με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

χειρόγραφα με τις επιλογές και τις τιμές της ημέρας. Διερωτώμαι τι θα προτιμά ο μέσος εστιάτορας: ένα πανδημικό λοκντάουν με τις παλιές τιμές και κύκλο εργασιών με take- out και delivery ή ανοικτά εστιατόρια και καθημερινά μεταβαλλόμενο κόστος πρώτων υλών και λειτουργικών εξόδων Πόσο θα αντέξει ένα πλυντήριο αυτοκινήτων με τις ίδιες χρεώσεις όταν το γκάζι με το οποίο ζεσταίνει το νερό ακρίβυνε στο διπλάσιο, όπως και το ηλεκτρικό ρεύμα με το οποίο λειτουργούν τα μηχανήματα Πόσο θα αντέξουν οι επιχειρήσεις του λιανικού εμπορίου, της βιομηχανίας, των υπηρεσιών, όταν η μόνη διέξοδος είναι η αύξηση της τιμής του προϊόντος που προσφέρουν, αλλά ο λήπτης δεν έχει καμία ανάλογη διέξοδο οπότε και αγοράζει πιο λίγα από το κάθε τι Και φυσικά η λύση δεν είναι να αυξάνονται όλα αυτόματα. Έτσι δημιουργούμε ένα σπιράλ αυξήσεων χωρίς τέλος.

Αν ζαλιστήκατε μέχρι τώρα, πού να δείτε τι συμβαίνει στον κατασκευαστικό τομέα. Λέμε ότι ακρίβυνε το ψωμί και το γάλα, αλλά κανένας δεν θα φτωχύνει επειδή αυτά τα αγαθά πήγαν μερικά σεντ πάνω. Στις κατασκευές, το κάθε ευρώ αυξήσεων συνοδεύεται από δύο και τρία και έξι και επτά μηδενικά στη δεξιά του μεριά αναλόγως κλίμακας έργου. Τα νέα έργα δεν αποτελούν τόσο πρόβλημα αφού μπορούν να περιμένουν μέχρι να ομαλοποιηθεί η κατάσταση. Μάλιστα μπορούν να ακολουθήσουν και μια πορεία ήρεμου σχεδιασμού, αδειοδοτήσεων και κάποιου προγραμματισμού μέχρι το στάδιο πριν τις προσφορές.

Το πρόβλημα βρίσκεται στα υπό κατασκευή έργα. Κι εδώ έχουμε ιδιωτικά αλλά και δημόσια. Στα ιδιωτικά έργα υπάρχουν θέματα με χρηματοδοτήσεις που βασίστηκαν σε άλλα δεδομένα, υπάρχουν θέματα με πωλητήρια έγγραφα που έχουν κλειδωμένες τιμές, υπάρχουν θέματα πρόσβασης σε υλικά, θέματα καθυστερήσεων, θέματα μερικής και ολικής κάλυψης αυξήσεων κατασκευαστικού κόστους – για να αναφέρω μόνο μερικά.

Στα έργα του δημοσίου τα πράγματα είναι ακόμη τραγικότερα. Μιλάμε για έργα δεκάδων εκατομμυρίων που τρέχουν σε διαφορετικά στάδια του κύκλου τους. Εκτός λοιπόν του γεγονότος ότι τα μεγέθη είναι μεγαλύτερα, είναι αναπόφευκτο να αναμένονται καθυστερήσεις στην παραλαβή υλικών εξαιτίας των γνωστών πλέον προβλημάτων στην εφοδιαστική αλυσίδα και άρα καθυστερήσεις στην ολοκλήρωσή τους. Οι δείκτες δεν αντικατοπτρίζουν πάντα ολόκληρη την εικόνα οπότε και οι αναπροσαρμογές δεν καλύπτουν το χαμένο έδαφος. Αν δεν υπάρξει ολιστική, συγκροτημένη και πραγματιστική προσέγγιση από το κράτος και την πολιτεία άμεσα, υπάρχει ορατός τεράστιος κίνδυνος τα έργα να βυθιστούν και εργολαπτικές εταιρείες να πτωχεύσουν με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Αν παρ' ελπίδα συμβεί κάτι τέτοιο και έργα φθάσουν σε τέλμα, ο προγραμματισμός για νευραλγικές υποδομές θα πάει χρόνια πίσω και με πολλαπλάσιο κόστος προς τον φορολογούμενο. Άστε δε που κάποια έργα είναι και συγχρηματοδοτούμενα με την ΕΕ. Αν αποτύχουμε να τα αποπερατώσουμε διακινδυνεύουμε να μας βάλουν ένα μεγάλο «Χ».

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2022

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Παρουσιάζοντας το DNA της πόλης

30 + 3 χρόνια λειτουργίας του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το 2019 το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας γιόρτασε τα 30 χρόνια λειτουργίας του, 30 χρόνια σταθερής πορείας, που χρόνο με τον χρόνο ολοένα και έκανε αισθητή την παρουσία του στους κατοίκους της πρωτεύουσας, αλλά και τους επισκέπτες της, όπως και ο γράφων, ο οποίος το επισκέφθηκε ως πρόσκαιρος επισκέπτης της πόλης, όταν ένας καταστηματάρχης της παλιάς πόλης του το σύστησε, ως έναν ενδιαφέρον προορισμό. Από το 1989, οπότε και το Μουσείο άνοιξε την επιβλητική πόρτα της εισόδου του, και η σιδεριά του μεταμορφώθηκε σε λογότυπο το 2019, έως το 2022, συνεχίζει να κερδίζει χώρο στις καρδιές των Λευκωσιατών. Όπως λένε οι άνθρωποι του μουσείου και επισημαίνει η διευθύντρια Δήμητρα Θεοδότου Αναγνωστοπούλου, αυτός είναι και ο στόχος τους, «να τρυπώσουν στις καρδιές των όσων αγαπούν τη Λευκωσία και την ιστορία της» και οι αίθουσές του να γίνουν μέρος του προγράμματός τους, κάποια καθημερινή, κατά τη διάρκεια της κυριακάτικης βόλτας τους, άλλωστε ένα Μουσείο μπορεί να είναι μία πρώτης τάξης απόδραση από τα τετριμμένα, ένα ταξίδι στο χθες της πόλης, από τα αρχαία χρόνια ώς τον 20ό αιώνα.

Χρονιά ορόσημο για τον κόσμο όλο το 2020, που σημαδεύτηκε από την πανδημία του COVID-191, αλλά ταυτόχρονα ορόσημο και για το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο,

Τον Μάιο του 2022 στο πλαίσιο της νέας προσωρινής έκθεσης του Μουσείου «Χώρα - Ιωάννης Κισσονέργης», θα πραγματοποιηθούν περίπατοι στην παλιά Λευκωσία.

Στο πλαίσιο της ανανέωσης της ταυτότητας του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσιας δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση και στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης του Facebook και του Instagram, και το Μουσείο επανασυστήθηκε στο κοινό.

Σήμερα ο επισκέπτης μπορεί να δει το καινούργιο «πρόσωπο» της Αίθουσας Προσανατολισμού και να αλληλεπιδράσει με το Μουσείο στον ειδικά διαμορφωμένο νέο χώρο «Χρονολόγιο».

που άλλαξε διεύθυνση, αλλά όχι φιλοσοφία. Η δρ Δήμητρα Μπακιρτζή παρέδωσε, μετά από μία ευδόκιμη υπηρεσία στο Μουσείο, στη Δήμητρα Θεοδότου Αναγνωστοπούλου και επειδή τα πάντα ρει και στα Μουσεία η νέα διεύθυνση σήκωσε τα μανίκια, πήρε στα χέρια της τον μπούσουλα και εκπόνησε ένα ενδιαφέρον πρόγραμμα επανασύστησης του Μουσείου και των συλλογών του στο κοινό. Έτσι, αξιοποιώντας προς όφελός τους την αναστολή λειτουργίας του Μουσείου λόγω των μέτρων που πάρθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας, η νέα διεύθυνση και το προσωπικό του Μουσείου έθεσαν σε εφαρμογή την υλοποίηση καινούργιων στόχων, σχεδίασαν και έθεσαν σε τροχιά ένα νέο πενταετές πρόγραμμα, πλούσιο σε προσωρινές εκθέσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδηλώσεις.

Εκτός από τον επαναπροσδιορισμό της αποστολής του Μουσείου και την ανανέωση της σχέσης του με το κοινό, αλλαγές προγραμματίστηκαν και στους μόνιμους εκθεσιακούς χώρους του, δρομολογήθηκαν λοιπόν άμεσες ανακαινίσεις συγκεκριμένων αιθουσών και συντήρηση των εγκαταστάσεων του Μουσείου. Οι άνθρωποι του Λεβέντειου Μουσείου εργάστηκαν καθ' όλη την περίοδο της αναστολής λειτουργίας του Μουσείου και το πέρασμα από τον σχεδιασμό στην πράξη έγινε τον Νοέμβριο του 2021. Σήμερα, ο επισκέπτης μπορεί να δει το καινούργιο «πρόσωπο» της Αίθουσας Προσανατολισμού και να αλληλεπιδράσει με το Μουσείο στον ειδικά διαμορφωμένο νέο χώρο «Χρονολόγιο». Μέσα σε αυτό το πνεύμα ανανέωσης δεν θα μπορούσε να μη φυσήξει αέρας αλλαγής και στο πωλητήριο του Μουσείο, το οποίο έχει ανακαινιστεί και εμπλουτιστεί με ειδικά σχεδιασμένα προϊόντα, εμπνευσμένα από τις Συλλογές του Μουσείου και από την ιστορία της Λευκωσίας γενικότερα.

Παράθυρα στον κόσμο

Στο πλαίσιο της ανανέωσης της ταυτότητας του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση και στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης του Facebook και του Instagram, και το Μουσείο επανασυστήθηκε στο κοινό. Πρώτη διαδικτυακή δράση ήταν η #covidstoriesnicosia. Με αφορμή την περίοδο των περιοριστικών μέτρων το Μουσείο προσκάλεσε το λευκωσιάτικο κοινό να συμβάλει στη δημιουργία ενός μοναδικού φωτογραφικού αρχείου, αναρτώντας τις φωτογραφίες του στον λογαριασμό του Μουσείου στο Instragram με το #covidstoriesnicosia. Αργότερα έγινε επιλογή των καλύτερων φωτογραφικών λήψεων, οι οποίες καταχωρίστηκαν στο Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου. Ακολούθησαν πολλές άλλες δράσεις καθ' όλη τη διάρκεια του 2021, με πρωταρχικό στόχο την προβολή άγνωστων πτυχών από τις Συλλογές του Μουσείου και από την ιστορία της πόλης στο διαδικτυακό κοινό μας.

Και επειδή χρειάζεται τόλμη και λίγη τρέλα ακόμα και στα μουσεία, το προσωπικό του Λεβεντείου ανέλαβε ρόλους ηθοποιών, οπερατέρ και σκηνοθετών, με αποτέλεσμα να κάνουν την εμφάνισή τους σύντομα ενημερωτικά βίντεο για αντικείμενα των Συλλογών στο Facebook και στο Instagram κάτω από τη θεματική #CuratorsChoice. Ταυτόχρονα, σε συνεργασία με την Alpha Square εμπλουτίστηκαν και οι εκπαιδευτικές διαδικτυακές δράσεις μέσα από τη θεματική #NicosiaHistoryMoments. Γνωστοί ηθοποιοί σε ρόλους ανθρώπων που έζησαν σε διαφορετικές εποχές στη Λευκωσία μοιράζονταν με τους μικρούς θεατές πληροφορίες για το πώς ήταν κάποτε η ζωή στην πρωτεύουσα.

Η παρουσία του Μουσείου στη διαδικτυακή σφαίρα δεν περιορίζεται μόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το 2021 ανάρτησε περισσότερα από 70 κείμενα για επιλεγμένα αντικείμενα των Συλλογών του στη διεθνή πλατφόρμα Smartify. Ενδιαφερόμενοι από όλο τον κόσμο μπορούν να μελετήσουν και να μάθουν περισσότερα για τη Λευκωσία μέσα από σπάνια αντικείμενα που διαθέτει το Μουσείο. Την ίδια χρονιά το Κατάστημα / Shop του Μουσείου εμφανίστηκε στον διαδικτυακό χώρο του Homo Faber. Μέσα από αυτήν την πλατφόρμα το Μουσείο προβάλλει στο ευρωπαϊκό κοινό τις συνεργασίες του με Κύπριους σχεδιαστές και καλλιτέχνες, οι οποίοι εμπνεύστηκαν από τις Συλλογές του ΛΔΜΛ και δημιούργησαν μοναδικά κομψοτεχνήματα για το πωλητήριό του.

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας επιφυλάσσει ακόμη περισσότερες εκπλήξεις όχι μόνο για τους μικρούς, αλλά και για τους ενήλικες επισκέπτες του. Ειδικότερα, για τον Μάιο του 2022 και στο πλαίσιο της νέας προσωρινής έκθεσης του Μουσείου «Χώρα - Ιωάννης Κισσονέργης», θα πραγματοποιηθούν περίπατοι στην παλιά Λευκωσία. Οι περιπατητές, ακολουθώντας τα βήματα του ζωγράφου Κισσονέργη, γίνονται παρατηρητές της πόλης μας αλλά και σύγχρονοι δημιουργοί που αποτυπώνουν τη δική τους εικόνα από τη Λευκωσία. Η δράση θα ολοκληρωθεί με ένα δημιουργικό εργαστήρι στο Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης του Μουσείου.

Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης

Ο ρόλος ενός μουσείου φυσικά δεν είναι μόνο η σύγχρονη αφήγηση, μέσω των εκθεμάτων που εκθέτει, αλλά και η εκπαίδευση των νεότερων γενεών επισκεπτών. Αυτό μάλλον σκέφτηκαν και το Μουσείο το 2021 δημιούργησε μια καινούργια ταυτότητα για τα εκπαιδευτικά προγράμματα με το συνοδευτικό σλόγκαν #μάθεκάτινέο #LMMN_katineo. Αλλά και κάτι άλλο πολύ ενδιαφέρον άρχισε να τεκταίνεται στα στενά της παλιάς πόλης της Λευκωσίας... Έτσι, μία άλλη χαρακτηριστική μπλε πόρτα του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου αρχίζει να ανοίγει δειλά-δειλά στην οδό Σόλωνος 18. Το Σπίτι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων μεταμορφώθηκε σε Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης και από τον Μάρτιο του 2022 φιλοξενεί πρωτότυπα και διασκεδαστικά εργαστήρια και προγράμματα για όλες τις ηλικίες. Με αυτήν την πρωτοβουλία, το #μάθεκάτινέο #LMMN_katineo έρχεται να «ταράξει» τις πολιτιστικές δράσεις της Λευκωσίας προσφέροντας εναλλακτικούς εκπαιδευτικούς τρόπους ποιοτικής απασχόλησης στην πρωτεύουσα.

Το Σπίτι Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων μεταμορφώθηκε σε Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης και από τον Μάρτιο του 2022 φιλοξενεί πρωτότυπα και διασκεδαστικά εργαστήρια και προγράμματα για όλες τις ηλικίες.

RCB
ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ
NO WAR

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

17-23.4.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

Ρωμαϊκά Χρόνια. Το ταξίδι συνεχίζεται

Η έκθεση «Ρωμαϊκά Χρόνια. Το ταξίδι συνεχίζεται» της Δέσπως Φρειδερίκου εγκαινιάζεται στις 16 Απριλίου στο Θέατρο Πόλης ΟΠΑΠ. Το νέο έργο της Δέσπως Φρειδερίκου είναι εμπνευσμένο από την ιστορία της Κύπρου - τη Ρωμαϊκή εποχή. Πρόκειται για ένα πρωτότυπο βιωματικό ταξίδι στην ιστορία της Κύπρου, το οποίο προσφέρει ταυτόχρονα και πολλές άλλες πλούσιες απολαύσεις - εικαστικές, ιστορικές, και κυρίως παιδαγωγικές. Διάρκεια έκθεσης έως 25 Μαΐου. Θέατρο Πόλης ΟΠΑΠ, οδός Τεμπών 10-12, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22797400, www.nimac.org.cy. Οργάνωση: NiMAC [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη].**

ΘΕΑΤΡΟ

Machinal στον ΘΟΚ

Η Νέα Σκηνή του ΘΟΚ παρουσιάζει το έργο της Σόφι Τρέντγουελ «Machinal» σε σκηνοθεσία Αύρας Σιδηροπούλου. Οι ηθοποιοί και η δημιουργική ομάδα της παραγωγής ανιχνεύουν τον μηχανοποιημένο κόσμο της συγγραφέα, ώστε να δώσουν σταδιακά πνοή στις διάφορες όψεις της γυναικείας εμπειρίας. Το Machinal, ένα από τα πιο σημαντικά έργα της σύγχρονης αμερικανικής δραματουργίας, γραμμένο από μια ιδιαίτερα αιχμηρή φωνή της, τη Σόφι Τρέντγουελ, εστιάζει στη γυναικεία ταυτότητα, στις κρίσιμες στιγμές της πάλης της για την αντιμετώπιση του βάρους των πολλαπλών κοινωνικών της ρόλων, στην κατάπιεση που υφίσταται τόσο στο οικογενειακό όσο και στο εργασιακό της περιβάλλον, μα και στις επιθυμίες της, σε ό,τι λαχταρά και παραμένει θαμμένο μέσα στην τύρβη της καθημερινότητας. Η σκηνοθέτις Αύρα Σιδηροπούλου και η δυναμική ομάδα συνεργατών που την πλαισιώνει αναμετρώνται με το εξπρεσιονιστικό ύφος του έργου για να πλάσουν επί σκηνής με λόγο, ήχο και εικόνες τη διαδρομή αυτής της γυναίκας προς τη διεκδίκηση της προσωπικής της ελευθερίας. Θέατρο ΘΟΚ, Γρηγόρη Αυξεντίου 9, Λευκωσία. Από Τετάρτη 20 Απριλίου ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77772717.**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήρια της Τετάρτης από τον ΘΟΚ

Τρίωρα αυτοτελή Εργαστήρια Θεάτρου προσφέρονται από τον ΘΟΚ κάθε Τετάρτη απόγευμα τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο, για όσους θέλουν να βάλουν (ξανά) το θέατρο στη ζωή τους μέσα από τη διάδραση με ειδικούς, σε διάφορες θεματικές, διαδικτυακά ή με φυσική παρουσία. Την Τετάρτη 20 Απριλίου, 16:00-19:00 (διαδικτυακά) θα διεξαχθεί το εργαστήρι σκηνοθεσίας, «Μονόλογοι, από την ιδέα στην πράξη» με την ηθοποιό, σκηνοθέτιδα και συγγραφέα Ζωή Ξανθοπούλου. Επίσης, την Τετάρτη 20 Απριλίου, 16:00-19:00 (Θεατρικό Καταφύγιο-Κτίριο ΘΟΚ και Διαδικτυακή διεξαγωγή) θα πραγματοποιηθεί το εργαστήριο «Φέρνουμε και φτιάχνουμε - 1, 2, 3 έτοιμη φωτογραφία». Οι φωτογραφίες ζωντανεύουν με εργαλείο το θεατρικό παιχνίδι, το θέατρο της επινόησης και της φαντασίας, με τη σκηνοθέτιδα και θεατροπαιδαγωγό Έλενα Σωκράτους. Ακολουθεί την Τετάρτη 27 Απριλίου 2022, 16:00-19:00 (Θεατρικό Καταφύγιο-Κτίριο ΘΟΚ) το εργαστηριο με τον ψυχοθεραπευτή Κωνσταντίνο Παπαγεωργίου «ΘεατροΘεραπεία: θέατρο για προσωπική ανάπτυξη, ενδυνάμωση και ψυχοθεραπεία - «Το Ουράνιο Τόξο της Επιθυμίας» - διερεύνηση της αμφιθυμίας, όλου του φάσματος των επιθυμιών και των υπο-εαυτών». Προπώληση εισιτηρίων από την ιστοσελίδα του ΘΟΚ. Με το πέρας των εργαστηρίων οι συμμετέχοντες παραλαμβάνουν δίπλωμα συμμετοχής. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22864320-1 και www.thoc.org.cy**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Glass Cage Dream»: Εκθεση του Στέλιου Καλλινίκου

Η «Glass Cage Dream» είναι η πρώτη ατομική έκθεση του Στέλιου Καλλινίκου στην γκαλερί eins και περιλαμβάνει μια νέα σειρά φωτογραφιών και εκτυπώσεων. Αυτή η νέα σειρά έργων του Καλλινίκου αποτυπώνει - όχι μόνο - τα εξωτικά ζώα ως αντικείμενο (ή το θέμα) των έργων, αλλά σχολιάζει κυρίως το μέλλον της φωτογραφίας σε μια εποχή αυξανόμενης ψηφιοποίησης. Τα παρακάτω λόγια προέρχονται από το κείμενο της έκθεσης «The Disappearance of Things» του Χάρη Πελλαπαισιώτη: «Η εκτυπωμένη στατική εικόνα, η οποία είχε μελετηθεί από καιρό ως αποτέλεσμα μιας συνάντησης μεταξύ του ατόμου πίσω από την κάμερα και του απτού κόσμου, φαίνεται να ξεπερνιέται τώρα από την παραγωγή εικόνων που διαμορφώνονται μέσω νέων αναπαραγωγικών ψηφιακών και τεχνολογικών πρακτικών. Αυτή η τεχνολογική μετατόπιση δεν υποδηλώνει μόνο την βαθμιαία αντικατάσταση μιας παλαιότερης τεχνολογίας από έναν άλλο πιο πρόσφορο τρόπο δημιουργίας εικόνων αλλά σηματοδοτεί επίσης την εξαφάνιση ενός τρόπου σκέψης για τη φωτογραφία. Γκαλερί eins, Θέμιδος 28, Λεμεσός. Διάρκεια έκθεσης μέχρι τις 25 Μαΐου. **Πληροφορίες τηλέφωνο 99522977.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Θηριάνθρωποι» του Γιάννου Οικονόμου

Στις 27 Απριλίου ανοίγει η νέα έκθεση βιντεοτέχνης και φωτογραφίας του Γιάννου Οικονόμου, με τίτλο «Θηριάνθρωποι» στο χώρο Α+. Η βιντεοεγκατάσταση, συνοδευόμενη από μικρή σειρά φωτογραφιών, αποτελείται από έξι συγχρονισμένες οθόνες και ήχο, με πλάνα που γυρίστηκαν τα τελευταία δέκα χρόνια στην Κύπρο, Βουλγαρία και Ισλανδία, και στην οποία συμμετέχουν η μουσικοσυνθέτης Galina Dimova-Georgieva και η ηχο-καλλιτέχνης Patricia Jaggi σε δύο από τις 5 «πράξεις». Η έκθεση είναι το πρώτο μέρος ενός δίπτυχου, με το δεύτερο σκέλος να πραγματοποιείται στο Λονδίνο τον Νοέμβρη, στην πινακοθήκη Knapp του πανεπιστημίου Regents. Το έργο, προϊόν μια νέας πραγματικότητας μετά από την πανδημία και πριν από την επερχόμενη περιβαλλοντική κρίση, περιστρέφεται γύρω από μια αναπόφευκτη παγκόσμια μετατόπιση αντιλήψεων. Μέχρι τις 18 Μαΐου. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα με Παρασκευή 11:00- 17:30, Σάββατο 12:00 - 20:00, Κυριακή 11:00 - 15:00. **Πληροφορίες 22452885, 99413594.**

ΟΠΕΡΑ ΔΩΜΑΤΙΟΥ

«Αντιγόνη εν κρύπτη» στο Θέατρο Ένα

Η «Αντιγόνη εν κρύπτη» είναι μια μονόπρακτη Όπερα Δωματίου, για Μέτζο Σοπράνο, Κουαρτέτο Εγχόρδων και Κρουστά. Ένας δραματικός μονόλογος βασισμένος στην αρχαία τραγωδία του Σοφοκλή και την μετάφραση του Ν. Παναγιωτόπουλου, με μουσική του Βόρι Σαρρή. Η Αντιγόνη θαμμένη ζωντανή στην υπόγεια κρύπτη βρίσκεται σε βαθιά απόγνωση. Κάνει ένα απολογισμό για την πορεία που πήραν τα πράγματα. Δεν μετανιώνει για την πράξη της και αποφασίζει να ολοκληρώσει την θυσία της αυτοκτονώντας, μα η θέληση της για ζωή κι η αγάπη της για τον Αίμονα την σταματούν. Αμφιταλαντεύεται οδυνηρά μέχρι να πάρει την τελική της απόφαση. Θέατρο Ένα, Δευτέρα 18 Απριλίου 2022, ώρα 8:30 μ.μ. Δημήτρη Μητροπούλου, Λεμεσός. **Προπώληση www.soldoutticketbox.com**

MISE EN PLACE | *Της* **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Με 1,90 δολάριο τη μέρα

Ας φανταστούμε τους πληθυσμούς της Γερμανίας, της Βρετανίας, της Ισπανίας και της Γαλλίας αντιμέτωπους με ακραία ένδεια και πείνα. Ας φανταστούμε κάθε Γερμανό, Βρετανό, Ισπανό και Γάλλο πολίτη να πρέπει να ζει με λιγότερο από 1,90 δολάριο τη μέρα.

Ισως φέρνοντας αυτές τις εικόνες στην προνομιούχο Δύση, στις πόλεις της Ευρώπης που έχουμε ζήσει και ταξιδέψει, στα οικεία μέρη της καθημερινότητάς μας, μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τι σημαίνει η πρόβλεψη της οργάνωσης Oxfam ότι 263 εκατομμύρια άνθρωποι των φτωχότερων χωρών του πλανήτη μαζί με τα φτωχότερα στρώματα ανεπτυγμένων κρατών, που στο άθροισμά τους είναι ο πληθυσμός των τεσσάρων ευρωπαϊκών χωρών τις οποίες αναφέραμε προηγουμένως, απειλούνται άμεσα με ακραία φτώχεια εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία. Είναι ένας συγκλονιστικός αριθμός, ένα τρομακτικό μέλλον.

Στην έκθεση της Oxfam με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Αρχικά κρίση, μετά καταστροφή» αναφέρονται πολλά δυσοίωνα στοιχεία. Δημοσιεύθηκε τώρα προκειμένου να αφυπνίσει τον κόσμο και να ταρακουνήσει τους υπευθύνους, ειδικά τους επικεφαλής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας που θα συναντηθούν στην προγραμματισμένη εαρινή σύνοδο για να λάβουν αποφάσεις σχετικά με τις υπερχρεωμένες χώρες. Οι πιο φτωχές απ' αυτές πρέπει φέτος να πληρώσουν δόσεις που συνολικά φτάνουν στα 43 δισ. δολάρια. Αν δεν λάβουν κάποια παράταση, αυτό θα έχει καταστροφικές συνέπειες για τους πιο ευάλωτους πολίτες. Δεν θα μπορέσουν να τους στηρίξουν.

Σύμφωνα με την οργάνωση Oxfam, 263 εκατομμύρια άνθρωποι των φτωχότερων χωρών μαζί με τα φτωχότερα στρώματα ανεπτυγμένων κρατών απειλούνται άμεσα με ακραία φτώχεια εξαιτίας του πολέμου στην Ουκρανία.

Σε εποχές μεγάλης αβεβαιότητας, φόβου και κινδύνου όπως αυτή που ζούμε, διαγράφονται πολύ πιο έντονες οι μεγάλες διαφορές μεταξύ του απίστευτου πλούτου και της απεριγραπτης φτώχειας. Τον Νοέμβριο του 2021, όταν ακόμη δεν υπήρχε στον ορίζοντα η πιθανότητα ενός πολέμου μέσα στην Ευρώπη, είχε συζητηθεί πολύ ένα tweet του Ελον Μασκ, που είχε γράψει ότι θα πουλήσει μετοχές της Tesla και θα δωρίσει τα έσοδα εάν τα Ηνωμένα Εθνη αποδείξουν τον ισχυρισμό τους ότι 6 δισ. θα μπορούσαν να λύσουν την εν εξελίξει παγκόσμια κρίση πείνας. Τότε η δήλωση αυτή αποδόθηκε στη γνωστή εκκεντρικότητα του Αμερικανού δισεκατομμυριούχου. Τώρα φαντάζει μια εφιαλτική υπενθύμιση των πέρα από κάθε λογική ανισοτήτων.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο Αχμέτ δεν είναι (ο) μόνος

Ο Αχμέτ ήρθε από την Τουρκία στην Ελλάδα το 2017, 32 χρόνων. Γιατρός, εντατικολόγος. Η γυναίκα του, Νουρντάν, καθηγήτρια πληροφορικής, είχε φυλακιστεί μετά το πραξικόπημα του 2016 για έξι μήνες. Είχε προηγηθεί έρευνα της αστυνομίας στο σπίτι τους για αναζήτηση στοιχείων. Ψαχναν οτιδήποτε θα αποδείκνυε ότι ανήκουν στο κίνημα Γκιουλέν, ότι είναι, δηλαδή, σύμφωνα με το καθεστώς, «τρομοκράτες». Αν όμως, μετά τη δίκη της, η Νουρντάν καταδικαζόταν, αντιμετώπιζε ποινή φυλάκισης τριών χρόνων. Ετσι, το ζευγάρι αποφάσισε να εγκαταλείψει τη χώρα του. Βρήκαν διακινητές, τους έδωσαν 5.000 ευρώ. Μπήκαν στην Ελλάδα από τον Εβρο, με τα πόδια, περπάτησαν περίπου 15 χιλιόμετρα, με μια τσάντα που είχε λίγα ρούχα. Θεσσαλονίκη και από εκεί Αθήνα. Ο Αχμέτ έπιασε δουλειά σε ένα μεγάλο τηλεφωνικό κέντρο.

Την περασμένη Κυριακή, ο Αχμέτ ήταν ανάμεσα στο κοινό που γέμισε την αίθουσα του «Δαναού», για την προβολή του ντοκιμαντέρ «Αόρατοι» της Μαριάννας Κακαουνάκη. Οταν η δημοσιογράφος και σκηνοθέτις είπε ότι είναι παρών, τον αγκάλιασε ένα ζεστό χειροκρότημα. Ηταν ένας από τους πρωταγωνιστές της ταινίας, που μαζί με το ζευγάρι των εκπαιδευτικών, Γκόνζα και Εμπουμπεκίρ Καρά, οι οποίοι κατάφεραν να διαφύγουν στο εξωτερικό μαζί με τον 3χρονο γιο τους (έχοντας χάσει δύο παιδιά, 10 και 8 χρόνων, στη θάλασσα, στο «ταξίδι» προς την Ελλάδα), μετέτρεψαν μια προβολή σε συνάντηση πολλών κόσμων. Μετέδωσαν όχι μόνο συγκίνηση μέχρι δακρύων αλλά και δύναμη. Ηταν ο τρόπος που τους προσέγγισε και αποτύπωσε τις ιστορίες τους η Μαριάννα Κακαουνάκη. Οπως είπε και η μικρή θεατής, που της πρόσφερε μια ανθοδέσμη, «ευχαριστούμε που κάνατε ορατή την ιστορία, με αμεσότητα, απλότητα και αλήθεια. Που δείξατε ότι δεν είμαστε "τρομοκράτες"».

Οι άνθρωποι αυτοί που ζούσαν αυστηρά μέσα στη δική τους κοινότητα (υπολογίζονται σε 1.500 οι οικογένειες των Τούρκων γκιουλενιστών στην Ελλάδα) θεωρούσαν ρίσκο να γίνουν ορατοί. Και έγιναν. Το κατόρθωσε το ντοκιμαντέρ, αισθάνθηκαν και οι ίδιοι ότι μπορούν, διστακτικά, να βρουν τα πατήματά τους ανάμεσά μας. Ενας σημαντικός αριθμός θεατών ήταν Τούρκοι, νεαρές γυναίκες με μαντίλες, αγόρια και κορίτσια, που στάθηκαν στην ουρά του ταμείου για να εξασφαλίσουν το εισιτήριό τους. Αναμείχθηκαν, μας χαμογελούσαν, απαθανάτισαν με τα κινητά τους τη στιγμή. Τη «στιγμή» που το τραύμα της απώλειας, όλοι έχουν αφήσει πίσω στην πατρίδα τους ένα κομμάτι της ζωής τους, διαχύθηκε μέσα στην αίθουσα· εκείνοι το μοιράστηκαν, εμείς το αφουγκραστήκαμε, το κατανοήσαμε, τους προσεγγίσαμε. Ακόμη κι αν η «συνάντηση» είχε συγκεκριμένη διάρκεια άφησε το ίχνος της. Εικόνες, λόγια και σκέψεις που κάνουν τις δικές τους διαδρομές, σμιλεύουν προθέσεις και αντιλήψεις.

Ο Αχμέτ διαβάζει για να δώσει εξετάσεις στην Ελλάδα, να αναγνωριστεί το πτυχίο της Ιατρικής. Δουλεύει, παράλληλα, γκαρσόνι σε εστιατόριο. Και συνεχίζει... Ο,τι είχε στη χώρα του διαλύθηκε, αλλά δεν χάθηκε. Ανασυγκροτείται εδώ, στην Αθήνα, μέρα με τη μέρα, με επιμονή και αξιοπρέπεια.

Ο Αχμέτ στην αρχή δεν ήθελε να τραβάει την προσοχή, ζούσε σαν «αόρατος». Δεν είναι ο μόνος. Δεν χρειάζεται να υπάρχει πολιτικός λόγος, εν προκειμένω ο διωγμός των γκιουλενιστών από τον Ερντογάν, για να είναι ο πρόσφυγας/μετανάστης φοβισμένος, να κλείνεται μέσα στην κοινότητά του. Αρκεί και μόνο ο βίαιος ξεριζωμός. Η καταστροφή μιας οργανωμένης καθημερινότητας μέσα σε λίγα 24ωρα. Ανθρωποι που αφήνουν σπίτια, καριέρες, επιθυμίες, γιατί ξυπνούν ένα πρωί και η πόλη τους βομβαρδίζεται, τα τανκς ισοπεδώνουν τα πάντα ή η αστυνομία κτυπάει την πόρτα τους. Ο εξαναγκασμός έχει διαβάθμιση; Η ακούσια φυγή, η βαλίτσα που ετοιμάζεται βιαστικά και μόνο με τα απολύτως απαραίτητα, το λούτρινο ζωάκι που προσπαθεί να καθησυχάσει τους εφιάλτες ενός μικρού παιδιού σε ένα ταξίδι χωρίς ασφάλεια και εγγυήσεις, έχουν εθνικότητα;

Εκατομμύρια ορατοί άνθρωποι γίνονται καθημερινά αόρατοι. Λίγοι μόνο έχουν την τύχη από αόρατοι να ξαναγίνουν ορατοί.

Τα χαϊκού στην πόλη προς τέρψη όλων

Ο οργανισμός Room for Art βγάζει στους δρόμους στίχους

«Η ιδέα γεννήθηκε από την ίδια ανάγκη που γέννησε και το Room for Art. Από την ανάγκη μας να συμβάλουμε, μέσω της τέχνης, στην αναζωογόνηση του ιστορικού κέντρου της πόλης μας» λέει η Ερατώ Ιωάννου για τη δράση δράση «Χαϊκού – Η Ποίηση στους Δρόμους της Πόλης».

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η ποίηση βγαίνει στους δρόμους... άλλωστε όλα μπορεί να είναι ποίηση, κάθε μέρα, κάθε ώρα... σε κάθε τόπο και δρόμο... και δεν είναι πάντα όλα ρομαντική ποίηση, είναι και καταγγελτική, άλλοτε είναι λόγια που κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου. Εμείς όμως πόσο και πώς την πλησιάζουμε; Αυτές οι σκέψεις μού ήλθαν στο μυαλό όταν είδα την ανακοίνωση του του Room for Art για τη δράση «Χαϊκού – Η Ποίηση στους Δρόμους της Πόλης», ένα έργο υλοποιείται με τη χορηγία των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, με την υποστήριξη της Πρεσβείας της Ιαπωνίας στην Κύπρο και του Δήμου Λευκωσίας. Βρήκα λοιπόν την ευκαιρία να μιλήσω για αυτή την ιδέα με την Ερατώ Ιωάννου από τον πολιτιστικό οργανισμό Room for Art και τον Χρίστο Ρ. Τσιαήλη, αμφότεροι λογοτέχνες.

Πώς γεννήθηκε αυτή η ιδέα και ποιος είναι ο στόχος αυτής της δράσης του Room for Art, ρώτησα πρώτα την Ερατώ: «Η ιδέα γεννήθηκε από την ίδια ανάγκη που γέννησε και το Room for Art. Από την ανάγκη μας να συμβάλουμε, μέσω της τέχνης, στην αναζωογόνηση του ιστορικού κέντρου της πόλης μας. Είναι αλήθεια όμως ότι, εντός του αστικού περιβάλλοντος, όλοι έχουμε την ευκαιρία, αναπόφευκτα, να έρθουμε σε επαφή με τις άλλες τέχνες.

Με τη λογοτεχνία όμως τι γίνεται; Η απάντηση στο ερώτημα πώς μπορούμε να ελκύσουμε τον κόσμο στη λογοτεχνία αντιστράφηκε κάπως και έγινε πώς θα φέρουμε τη λογοτεχνία στον κόσμο; Και η απάντηση που δώσαμε στο ερώτημα βέβαια ήταν: Μπορούμε να φέρουμε τη λογοτεχνία, την ποίηση πιο συγκεκριμένα, στους δρόμους της πόλης». Όπως μού λέει η Ερατώ η ποίηση βγαίνει στην πόλη με σιγουριά και αέρα. «Θα εμφανιστεί εκεί που δεν την περιμένεις.

«Το χαϊκού θέλει τον ποιητή σε ινκόγκνιτο διάλογο με τη φύση και παρατήρηση της στιγμής σε κατάσταση ζεν, και πειθαρχημένο σε σχέση με τον στίχο, περιορίζοντας στο ελάχιστο τέτοιες συναντήσεις».

Στους δρόμους και στις πλατείες, δίπλα σου καθώς θα πίνεις το φρέντο σου στην Ερμού, φάτσα φόρα εκεί που θα κάνεις την απογευματινή σου βόλτα στη Φανερωμένη, έξω από το θέατρο... θα είναι παντού. Δεν θα μπορέσεις να την αποφύγεις. Θα τη διαβάσεις. Θα είναι μικρή και ντελικάτη, θα σου χαρίσει εικόνες φευγαλέων στιγμών και έντονα συναισθήματα. Θα είναι μαζί σου για πολύ ακόμα μετά το απροσδόκητο συναπάντημά σας. Ίσως μπει βαθιά μέσα σου και μείνει μαζί σου μια ολόκληρη ζωή».

Χαϊκού στη διάλεκτο

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου προκάλεσε ότι οι εμπνευστές της ιδέας επέλεξαν τη λογοτεχνική μορφή του χαϊκού, ένα σχετικά άγνωστο είδος ποίησης, το οποίο ωστόσο καλλιεργείται στην Κύπρο, από διάφορους λογοτέχνες μας. Η Ερατώ στην ερώτησή μου γιατί επέλεξαν το χαϊκού μού λέει πως οι ρυθμοί της ζωής μας σήμερα είναι ταχείς και ότι αυτό το φαινόμενο είναι ακόμα πιο έντονο στο αστικό περιβάλλον. «Θα ήταν πιο δύσκολο να πειστεί κάποιος να αφιερώσει χρόνο, έστω και κάποια λεπτά στην ανάγνωση ακόμα και ενός σύντομου πεζού ή ενός ποιήματος με κάποιες στροφές. Αυτό που ταίριαξε με αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι τα εξαιρετικά μικρά σε έκταση, μόνο 17 συλλαβές, ποιήματα χαϊκού. Στα χαϊκού κάθε λέξη και κάθε εικόνα μετρούν. Αποκτούν ένα ειδικό βάρος και σημασία. Είναι λιτά και με απλή γλώσσα, καταφέρνουν να συμπυκνώνουν μέσα τους τόσα νοήματα και συμβολισμούς.

Αναπόφευκτα ο αναγνώστης θα νιώσει τους φιλοσοφικούς τους κραδασμούς, θα συνεχίσει τη δημιουργική διαδικασία, θα γίνει ο ίδιος προέκταση του ποιήματος». Όσο για το αν μπορούμε να έχουμε και διαλεκτικά σε χαϊκού, ο Χρίστος λέει πως αν συγκρίνουμε το χαϊκού με το κυπριακό «τσιαττιστό», ή με την κρητική μαντινάδα, μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι στη σύγχρονη εποχή το χαϊκού δεν χρησιμοποιείται για διαλογική συζήτηση αυτής της μορφής όπου δύο ή περισσότεροι ποιητές δημιουργούν επί τόπου τα σύντομά τους ποιήματα και προβαίνουν σε ενστάντανέ ανταπαντήσεων. «Ο κύριος λόγος είναι ότι ενώ τα τσιατιστά και οι μαντινάδες βασίζονται στον ρυθμό και την ομοιοκαταληξία και έχουν ελεύθερη θεματολογία, το χαϊκού έχει πιο αυστηρή μορφή μετρήματος συλλαβών και αποκλείει την ομοιοκαταληξία. Επίσης, το χαϊκού θέλει τον ποιητή σε ινκόγκνιτο διάλογο με τη φύση και παρατήρηση της στιγμής σε κατάσταση ζεν, και πειθαρχημένο σε σχέση με τον στίχο, περιορίζοντας στο ελάχιστο τέτοιες συναντήσεις».

Η λογοτεχνία στις μέρες μας

Πάντα με ενδιαφέρει να ρωτάω ανθρώπους που ασχολούνται με τη λογοτεχνία, με οποιονδήποτε τρόπο αν η λογοτεχνία στις μέρες μας έχει την ίδια δυναμική με παλαιότερες εποχές και ποιον ρόλο διαδραματίζει σήμερα. Σε αυτή την περίπτωση έχω χρυσή ευκαιρία, αφού μού απαντάνε δύο λογοτέχνες, που είχαν μια ιδέα για να αγκαλιαστεί η ποίηση από την κοινωνία. Η Ερατώ μού απαντάει σχετικά: «Διαχρονικά η λογοτεχνία είχε σημαντικό ρόλο τόσο σε συλλογικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Ο λογοτέχνης γράφει από την ανάγκη του να εκφραστεί και ο αναγνώστης διαβάζει από ανάγκη να δει τον εαυτό και τα συναισθήματά του να αντικατοπτρίζονται σε αυτό που διαβάζει. Είναι η ίδια ανάγκη που έσπρωξε τον άνθρωπο να ζωγραφίσει στους βράχους των σπηλαίων. Η ίδια ανάγκη που μας σπρώχνει να λέμε και να ακούμε ιστορίες, για να μη νιώθουμε μόνοι μας. Η τεχνολογία έχει αναμφίβολα δημιουργήσει μία νέα δυναμική στον χώρο της λογοτεχνίας, με τη δημιουργία μιας παγκόσμιας πλατφόρμας για διάλογο μεταξύ ανθρώπων, που είναι άγνωστοι μεταξύ τους, σε σχέση με το βιβλίο, τις κριτικές, τη συνέργεια για λογοτεχνικές δραστηριότητες ακόμα και για την μάθηση, μέσω εργαστηρίων δημιουργικής γραφής τα οποία είναι πλήρως διαδικτυακά. Στο εργαστήρι συγγραφής χαϊκού που υλοποιείται στο πλαίσιο το πρότζεκτ μας, συμμετέχουν άτομα από όλο τον κόσμο». Ο δε Χρίστος μού λέει: «Πιστεύω ότι η λογοτεχνία στις μέρες μας είναι πιο αποσπασματική και ενώ ο πραγματικός αριθμός βιβλίων έχει πολλαπλασιαστεί, ο όγκος γραφής λόγω της τάσης για αφαίρεση έχει μειωθεί. Ως εκ τούτου, παράλληλα με την υπονόμευση της γλώσσας, δυστυχώς το επίπεδο εμβάθυνσης και τα θέματα με τα οποία ασχολούνται τα τελευταία τριάντα χρόνια οι συγγραφείς έχουν υποστεί ακρωτηριασμό. Αυτή η στροφή της λογοτεχνίας σε συνδυασμό με την επικράτηση της ψηφιακής πληροφόρησης, θεωρώ ότι έχουν υπονομεύσει ίσως και ανεπανόρθωτα τη δυναμική της λογοτεχνίας». Και ο Χρίστος μού δίνει την «πάσα» για την επόμενη ερώτηση, μία επίσης επαναλαμβανόμενη σε λογοτέχνες ερώτησή μου, αφού προσωπικά δεν έχω κατασταλάξει αν η τεχνολογία βοηθάει τη φιλαναγνωσία... ο Χρίστος μού λέει σχετικά: «Θεωρώ ότι το διαδίκτυο έχει δώσει την ευκαιρία σε ομάδες ανάγνωσης να διευρύνουν το δίκτυό τους, σε λογοτεχνικούς οίκους να διαφημίσουν τα βιβλία τους, σε συγγραφείς, φιλόλογους και κριτικούς να προωθήσουν τις κριτικές τους για βιβλία που διαβάζουν. Όλη αυτή η προβολή έχει παροτρύνει και δημοσιογράφους να παρουσιάζουν πολύ περισσότερους συγγραφείς που στο παρελθόν παρέμεναν στην αφάνεια. Επίσης, έχει δοθεί η ευκαιρία σε ανθρώπους που γράφουν να αναρτήσουν το κείμενό τους σε πλατφόρμες και να λαμβάνουν ανατροφοδότηση. Ταυτόχρονα, το διαδίκτυο δίνει την ευκαιρία σε λογοτεχνικά φεστιβάλ να προωθήσουν το προϊόν τους σε πολύ ευρύτερο κοινό. Όλη αυτή η έκθεση δυνητικά μπορεί να παρασύρει ή αν θες να ενθαρρύνει κόσμο να δοκιμάσει να αφιερώσει χρόνο στην ανάγνωση ή/και στην κοινωνικοποίηση σε λογοτεχνικές εκδηλώσεις» και η Ερατώ λέει πως η λογοτεχνία όπως το κάθε τι γύρω μας αφουγκράζεται τα δεδομένα των καιρών και εξελίσσεται. «Ανέφερα προηγουμένως τον γρήγορο ρυθμό της της καθημερινής μας ρουτίνας. Ίσως αυτός να είναι και ο λόγος που μικρές σε έκταση φόρμες όπως τα διηγήματα, και τα ακόμα πιο μικρά flash fiction, έχουν γίνει αρκετά δημοφιλή. Άπειρα έργα είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, τόσο από κλασικούς όσο και από σύγχρονους συγγραφείς. Έτσι όλοι έχουν τη δυνατότητα, αν το θελήσουν, να διαβάσουν ένα σύντομο λογοτέχνημα στο τηλέφωνό τους ανά πάσα στιγμή» και

«Η τεχνολογία έχει αναμφίβολα δημιουργήσει μία νέα δυναμική στον χώρο της λογοτεχνίας, με τη δημιουργία μιας παγκόσμιας πλατφόρμας για διάλογο μεταξύ ανθρώπων».

Τελικά, όμως, συμβατικά ή ψηφιακά διαβάζουμε αρκετά; Η Ερατώ λέει: «Το να διαβάζει κανείς είναι ανάγκη όπως η ανάγκη μας για τροφή. Οι απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής όμως, τα ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα, το συνεχές τρέξιμο για να προλάβουμε μας κάνουν να βάζουμε στην άκρη αυτή την ανάγκη, όπως αναβάλλουμε το φαγητό. Θεωρώ ότι είναι αρκετός ο κόσμος που διαβάζει, ακόμα και κάτω από αυτές τις συνθήκες. Αν υπήρχε περισσότερος χρόνος... Να θυμίσω ότι κατά την περίοδο του εγκλεισμού όλοι διαβάζαμε. Καταλήγουμε στο ότι πρέπει να το βάζουμε στο πρόγραμμα» και ο Χρίστος: «Αρκετοί άνθρωποι που παλιά δεν διάβαζαν καθόλου, τώρα στο διαδίκτυο διαβάζουν περισσότερο, κυρίως αποσπασματικά. Όχι όμως τόσο πολύ εκδομένη λογοτεχνία, και όχι με τον παραδοσιακό τρόπο. Βεβαίως, το τι είναι αρκετό για τον άνθρωπο να διαβάζει για να αναπτύσσεται πνευματικά το καθορίζει η εποχή και οι ανάγκες της, όπως και το κατά κεφαλήν μορφωτικό επίπεδο».

Σπύρος Δημητριάδης: Παιδί της πόλης

Ο Κύπριος καλλιτέχνης μίλησε στην «Κ» για την αναδρομική του έκθεση που παρουσιάζεται στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η «Κ» βρέθηκε στο Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού- Αποθήκες Παπαδάκη όπου εκεί παρουσιάζεται η αναδρομική έκθεση «Ζωή εν κινήσει» του Κύπριου καλλιτέχνη Σπύρου Δημητριάδη. Πρόκειται για μία ολοκληρωμένη αναδρομική έκθεση για τα 45 χρόνια του καλλιτέχνη στον χώρο της δημιουργίας. Εκεί συνάντησα τον ίδιο για μια συνέντευξη - εξομολόγηση όπως είπε, μια συζήτηση εφ' όλης της ύλης, για μια ζωή γεμάτη. Ταπεινός, ευαίσθητος, περίεργος για την ζωή και περήφανος Λεμεσιανός. 45 χρόνια γεμάτα τέχνη και όπως αναφέρει στην «Κ», «45 χρόνια σημαίνει μια ζωή τέχνη. Σημαίνει πολύ ξόδεμα, πολύς πόνος, πολλή χαρά, πολλή αγωνία καθημερινά, διότι δεν επέλεξα μια εργασία με τακτική αμοιβή».

–Η ζωγραφική στη ζωή σας. Τι βλέπουμε στην έκθεση σας;

–Είμαι της πόλης άνθρωπος και εμπνεόμουν από την πόλη που ζουσα, στη δική μου περίπτωση η πόλη μου εν η Λεμεσός. Μετά όμως που ζωγράφιζα πολύ την πόλη, αποστομώθηκα, ήθελα να κάμω τοπίο, ταξίδεψα σε όλη την ύπαιθρο της Κύπρου. Ζωγράφισα πολύ τα δέντρα αλλά στο περιβάλλον τους. Έκαμνα πορτρέτα δέντρων μέσα στον χώρο τους, να περιβάλλονται από αγριόχορτα, πέτρες, χώμα, θάλασσα, βράχοι, λουλούδια, τα πάντα. Για αρκετά χρόνια ζωγράφιζα μόνο φύση. Όλα αυτά τα τοπία που βλέπεις στην έκθεση έχουν αναμνήσεις και εμπειρίες, εκ του φυσικού, δεν είναι κάτι που έχει επινοηθεί.

–Θα ήθελα να μου πείτε την ιστορία πίσω από το έργο σας που είναι εμπνευσμένο από το ποίημα «Ανεράδα» του Βασίλη Μιχαηλίδη.

–Η δουλειά μου έχει να κάνει πολύ με την κοινωνική κριτική, είμαι παιδί της πόλης, ήθελα να βρω τι κρύβεται πίσω από τις γραμμές, αναμεσά στις γραμμές του ποιήματος όχι αυτά που περιγράφει ο Μιχαηλίδης. Ο φίλος μου και συνάδελφος, ο Χαμπής ο χαράκτης έκαμεν εξαιρετική οπτική περιγραφή του ποιήματος. Εγώ από τη άλλη ήθελα να μπω στα παπούτσια του Μιχαηλίδη ως ανθρώπου που ήλθε από άλλη πόλη, σακατεμένος, ρακένδυτος από τη μητέρα Ελλάδα που πολέμησε. Δούλεψε ως νοσοκόμος στη Λεμεσό, αναγνωρίζεται από το κοινό της πόλης πρώτον ως ήρωας πολέμου, ως άνθρωπος που ξέρει να γράφει και να χειρίζεται τον λόγο. Αρχίζουν να τον δέχονται στα διάφορα σαλόνια της εποχής, να τους απαγγέλνει τα ποιήματά του, αλλά ο Βασίλης Μιχαηλίδης είναι ένας άνθρωπος νέος, όμορφος που ερωτεύεται πλουσιοκόρες. Αυτές μπορεί να του κάνουν τα γλυκά μάτια, αλλά τη δεδομένη στιγμή οι πόρτες κλείνουν. Δεν τον θέλουν μέσα στα σπίτια τους για γαμπρό.

«Η ατέλεια στην τέχνη δεν είναι αξίωμα αλλά κάπου αυτή η ατέλεια προσθέτει ζωηράδα και κάποια γοητεία» τονίζει ο κ. Δημητριάδης.

Τον ήθελαν ως διασκεδαστή. Εγώ έτσι το είδα. Ο Βασίλης Μιχαηλίδης αργότερα άρχισε να πίνει και όσο περνούσαν τα χρόνια έπινε και πιο πολύ. Πρόλαβε όμως και έγραψε τα μεγάλα του τα έργα, με τα οποία αναγνωρίστηκε. Εγώ είδα τη μετακίνησή του από τη ζωή των σαλονιών σε μια απομόνωση, την οποία χρειάστηκε, για να κάνει τα μεγάλα, επικά του ποιήματα. Η «Ανεράδα» είναι ένα από τα μεγαλύτερά του ποιήματα, ένα ποίημα με τόση τρυφεράδα που εκφράζει τα συναισθήματα και τον έρωτά του απέναντι σε ένα άπιαστο όνειρο. Η νεράιδα που γράφει είναι ένα άπιαστο όνειρο που δεν τον άφηκε να πιει το νερό. «Εδίψουν» και «εκάφκουν μου» αλλά εν ήπιε που το νερό της. Έμεινε με θκιο χείλη καμένα. Ο άνθρωπος κατά τη διάρκεια της ζωής του βιώνει αυτά τα χείλη τα καμένα, και αυτό ήθελα να πω με τούτη τη δουλειά.

«Η δουλειά μου έχει να κάνει πολύ με την κοινωνική κριτική, είμαι παιδί της πόλης ήθελα να βρω τι κρύβεται πίσω από τις γραμμές, αναμεσά στις γραμμές του ποιήματος όχι αυτά που περιγράφει ο Μιχαηλίδης» λέει ο Σπύρος Δημητριάδης.

Ένα ζωντανό μουσείο

–Πηγαίνοντας στην αρχή σπουδάσατε στην Πράγα animation σωστά;

–Πριν μπω στη Σχολή παρακολουθούσα Ιστορία της Τέχνης και του Θεάτρου για έναν χρόνο, ήμουν πρωτοετής στη φιλοσοφική σχολή στην Πράγα. Όταν έπρεπε να αποφασίσω ποια κατεύθυνση να ακολουθήσω παρόλο που αγαπούσα και αγαπώ πάρα πολύ το θέατρο λόγω του παππού μου, που ήταν θεατρικός συγγραφέας, ποιητής και δημοσιογράφος, επέλεξα να κάνω κινούμενα σχέδια, αυτό ήταν το μεράκι μου.

–Τι είναι αυτό που κρατάτε από την Πράγα;

–Ο μέντοράς μου καθηγητής μου στην Πράγα ένας εξέχων καλλιτέχνης illustrator παιδικών βιβλίων κυρίως αυτός με έμαθε πώς να βλέπω τη φύση, τι να προσέχω και πώς να το παρουσιάζω, με έκανε να μη φοβάμαι το άσπρο το χαρτί.

Να μεν φοούμαι να ξεκινώ να ζωγραφίζω, και να μεν φοούμαι τις ατέλειες. Η ατέλεια στην τέχνη δεν είναι αξίωμα, αλλά κάπου αυτή η ατέλεια προσθέτει ζωηράδα και κάποια γοητεία. Η γνώση του να ξέρεις να σχεδιάζεις σωστά δεν σημαίνει ότι πρέπει να σχεδιάζεις φωτογραφικά πρέπει να ξέρεις και πώς να αφαιρείς το περιττό.

–Υπάρχει κάτι που θα θυμάστε πάντα από τη πόλη που σπουδάσατε;

–Την πλατεία, την είσοδο της σχολής μας που έβλεπες με το που έμπαινες τη Νίκη της Σαμοθράκης και φυσικά τις πολλές σκάλες που έπρεπε να ανεβαίνω για να πηγαίνω στο εργαστήριό μας.

Δεν θα ξεχάσω τους συμμαθητές μου, που δεν ήμασταν πολλοί στο δικό μου το τμήμα, 15 άτομα συνολικά σε όλα τα χρόνια. Αλλά γενικά την Πράγα θα τη θυμάμαι για πάντα, ως ένα χώρο ζωντανό με τα στενά δρομάκια, με κήπους, σιντριβάνια, κονσέρτα και θεατρικές παραστάσεις, μια πόλη που ήταν γοτθική, μπαρόκ, μοντέρνα της εποχής, μια πόλη ένα ζωντανό μουσείο. Μια μαγική πόλη για εμένα.

–Μετά την Πράγα ήλθατε απευθείας πίσω Κύπρο;

–Μετά από την Πράγα πήγα στο Μόναχο για να κάνω προβολή της ταινίας μου σε ένα φεστιβάλ που γινόταν τότε στο πλαίσιο της εκδήλωσης Κύπρος - Μόναχο πολιτιστική εβδομάδα. Εκεί μαζί μου ήταν ο καραγκιοζοπαίχτης ο Χρίστος Πάφιος, ήμουν και ο βοηθός του Πάφιου σε κάποιες από τις παραστάσεις του, τον αγάπησα σαν άνθρωπο. Μετά, όταν τελείωσε όλο αυτό πήγα και στο σπίτι του και του ζωγράφισα το έργο «Το Hollywood τρώει τον Καραγκιόζη» είναι αυτό που έβλεπα τότε πως ο κινηματογράφος σκότωσε την τέχνη του Καραγκιόζη, που τη βλέπουμε πλέον νοσταλγικά.

Αμαν σκεφτείς, για ποια πατρίδα πολεμάς;

–Είστε ένας αντιπολεμικός καλλιτέχνης...

–Αυτό που έκαμνα είναι έργα κυπρολογικού ενδιαφέροντος. Ένα από τα έργα μου, που είναι και το δεύτερο animation που έκανα είναι για τις κοινότητες της Κύπρου που οι φυλετικές τους διάφορες τους ενώνουν αντί να τους χωρίζουν. Ήταν η δική μου η επιδίωξη. Στα 60 - 62 μου χρόνια το 2012, όταν έκανα το συγκεκριμένο έργο είχε προηγηθεί και ένα δημοψήφισμα, ήμουν και τότε πρόεδρος του ΕΚΑΤΕ συνεργάστηκα με Τουρκοκυπρίους και αυτό που θυμούμαι είναι ποσό πολύ θέλανε να γλυτώσουν από την Τουρκία, να επανενώθουμε και να επανέλθει η ειρήνη.

–Και στον πόλεμο;

–Δεν ενεπλάκην με τον πόλεμο άμεσα. Εμείς μείναμε γύρω από το στρατόπεδο Πολεμιθκιού και περιμέναμε τι θα γίνει μαζί μας, εάν θα μας φωνάξουν για να καταταγούμε. Ο πόλεμος διήρκησε κάπου στις 5 μέρες και μετά υπήρξε εκεχειρία. Τις πρώτες μέρες της εκεχειρίας όμως επρόκειτο να δημιουργηθεί ένα στρατιωτικό νοσοκομείο για τραυματίες του πολέμου. Εγώ είχα δύο ειδικότητες, όταν ήμουν στο στρατό, αεροπόρος και νοσοκόμος, είχα κάποιες γνώσεις για πρώτες βοήθειες. Έτσι στο στρατιωτικό νοσοκομείο με κατατάξαν ως νοσοκόμος.

–Από εκείνες τις μέρες τι θυμάστε;

–Θυμούμαι τους τραυματίες που έρκουνταν. Όταν τέλειωσε η δεύτερη φάση και άρχισαν οι τραυματίες να έρχονται για να νοσηλευτούν, ήταν πολλοί δικοί μας αλλά και Ελλαδίτες. Δεν είχαν ρούχα να φορέσουν, ήταν όλοι τους με τα εσώρουχα στα κρεβάτια του νοσοκομείου. Πήγαινα στο Ερυθρό Σταυρό να τους φέρνω ρούχα. Για να νιώσουν ως ένα σημείο και πάλι άνθρωποι… κανονικοί. Θυμούμαι ένα στρατιώτη χωρίς πόδια, άλλος είχε χάσει κομμάτι από το στομάχι του. Φρικιαστικές μνήμες… που εν φέφκουν που τον νου σου ποττέ.

«Ο νέος άμαν βράζει το γαίμα του βλέπει τα πράματα διαφορετικά, εν καταλαβαίνει τον κίνδυνο και νομίζει είναι ο ύψιστος πατριωτισμός να σκοτωθεί για την πατρίδα του. Ναι, είναι πατριωτισμός αλλά άμαν σκεφτείς, για ποια πατρίδα πολεμάς; για ποιον τα συμφέροντα πολεμάς;», λέει ο καλλιτέχνης.

–Πιστεύετε ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται;

–Ο κόσμος έχει μνήμες από τους πολέμους και εν θέλει να ξαναζήσει ακόμη έναν. Δεν μπορώ να διαχωρίσω τους ανθρώπους που πολεμούν μεταξύ τους ότι ο ένας πάντα έχει δίκαιο και ο άλλος πάντα να έχει άδικο. Κάτι συμβαίνει πιο πίσω. Το «ή ταν ή επί τας» που έλεγαν οι Σπαρτιάτισσες το είπαν, αλλά εν αλήθκεια; Άμαν χάνεις τα παιθκιά σου στον πόλεμο εν το καλύτερο που μπορεί να συμβεί σε μια μάνα, νομίζεις; Να χάσει το παιδί της, πριν καν ζήσει τη ζωή του… (συγκίνηση). Ο νέος άμαν βράζει το γαίμα του βλέπει τα πράματα διαφορετικά, εν καταλαβαίνει τον κίνδυνο και νομίζει είναι ο ύψιστος πατριωτισμός να σκοτωθεί για την πατρίδα του. Ναι, είναι πατριωτισμός αλλά άμαν σκεφτείς, για ποια πατρίδα πολεμάς; για ποιον τα συμφέροντα πολεμάς;...

«Είναι υποτιμητικό να καταλαβαίνεις από τέχνη»

–Υπήρξατε και πρόεδρος του ΕΚΑΤΕ...

–Ξέκοψα από το ΕΚΑΤΕ τώρα. Όταν τότε ανέλαβα πίστευα ότι ήμουν ως συνάδελφος αγαπητός στο σινάφι μας, ότι αυτή η φιλική σχέση που είχα προς στους συνάδελφους μου θα έφερνε τους καλλιτέχνες μας πιο κοντά αλλά πολύ γρήγορα στην πρώτη μας συνεδρία ανακάλυψα ότι υπήρχαν αντίπαλες δυνάμεις. Υπήρχαν διάφορες ρωγμές, ακόμη και σε θέματα όπως από πια πόλη καλλιτέχνης είσαι, εάν είσαι Λεμεσιανός ή Χωραΐτης, ή Παφίτης. Το άφησα πίσω μου αυτό το κομμάτι.

–Πώς ήταν να είστε καλλιτέχνης ζώντας στην Κύπρο;

–Ο Κύπριος ακόμη μετά από 60 χρόνια δημοκρατίας δεν έχει την τέχνη και τον πολιτισμό ως μια από τις κυρίες του επιλογές. Ξέρεις πόσες φορές μου έχουν πει κάποιοι υψηλά ιστάμενοι, άνθρωποι που διευθύνουν οργανισμούς, ότι «ξέρεις Σπύρο μου εν τζαι καταλάβω που τέχνη, εν θα έρτω στην έκθεση σου, έννα έρτει η γυναίκα μου». Το παινεύονται σχεδόν ότι δεν καταλάβουν, ότι είναι υποτιμητικό να καταλαβαίνεις από τέχνη ή αφαιρεί κάτι από τον ανδρισμό τους.

Θυμούμαι μια ιστορία που μου έχει συμβεί, ένας με είχε βρει στο αεροδρόμιο και μου λέει «Είσαι ο γιος του Δημητριάδη του δικηγόρου;… ναι του λέω… μου λέει τα έχω μαζί σου… άσε μου λέει είμαι και εγώ δικηγόρος και η κόρη μου σε έχει πρότυπο και θέλει και εκείνη να πάει να γίνει ζωγράφος, να της κόψω τα χέρια όχι να πάει να γίνει ζωγράφος η δική κόρη μου»… Αυτό μου έμεινε χαραγμένο στο μυαλό μου, αυτή η σκηνή, πόσο μεμπτό ήταν για κάποιος να κάμουν παιδί καλλιτέχνη.

«Το παινεύονται σχεδόν ότι δεν καταλάβουν, ότι τι είναι υποτιμητικό να καταλαβαίνεις από τέχνη ή αφαιρεί κάτι από τον ανδρισμό τους» λέει ο κ. Δημητριάδης για την τέχνη στην Κύπρο.

–Τι θα θέλατε να αφήσετε πίσω σας;

–Ένα καλό όνομα, και πολύ έργο για να γίνει παρακάτω πηγή έμπνευσης και παράδειγμα για τους νεαρότερους συνάδελφους που τους εκτιμώ αφάνταστα και από τους οποίους πλέον άρχισα να μαθαίνω.

Πληροφορίες: Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού- Αποθήκες Παπαδάκη η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 4 Μαΐου 2022. Λεμεσός. Τηλέφωνο 26367700.

Ανεξερεύνητες ιστορικές και κοινωνικές πτυχές

Νέα έκδοση του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών

Η νέα έκδοση του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών αποτελεί ακόμα μια αξιόλογη προσθήκη στο εκδοτικό πρόγραμμά του, το οποίο αναδεικνύει ενδιαφέρουσες πτυχές της ιστορίας και λαογραφίας της Κύπρου.

Της δρος **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΓΙΑΓΚΟΥ**

Το βιβλίο του δρος Κυπριανού Δ. Λούη «Αρχειακά και Ιστορικά Ανάλεκτα Προφορικής Παράδοσης και Νεότερης Ιστορίας της Κύπρου» αποτελεί μία από τις πρόσφατες εκδόσεις του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών (ΚΕΕ). Πρόκειται για συλλογή αναδημοσιευμένων άρθρων του συγγραφέα υπό την επιστημονική επιμέλεια του ιστορικού δρος Απόστολου Γ. Κουρουπάκη. Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη: Το πρώτο φέρει τον τίτλο «Αρχειακά Ανάλεκτα Προφορικής Παράδοσης της Κύπρου» και αποτελείται από τρία άρθρα μέσα από τα οποία αναδεικνύεται ο αρχειακός πλούτος που βρίσκεται στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών. Συγκεκριμένα, τα άρθρα εστιάζουν στον σχεδιασμό, συγκρότηση και υλοποίηση του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης (ΑΠΠ) του ΚΕΕ. Το Αρχείο αυτό είναι μοναδικό στο είδος του, το οποίο δημιουργήθηκε χάρη στις άοκνες προσπάθειες των ερευνητών του Κέντρου κατά την περίοδο 1990-2008. Η αρχική ιδέα συγκρότησης του Αρχείου προήλθε από τον Κύπριο καθηγητή Πασχάλη Κιτρομηλίδη, ο οποίος για πολλά χρόνια υπηρέτησε ως διευθυντής του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και το οποίο διαθέτει σπουδαίο αρχείο προφορικής παράδοσης, στο οποίο καταγράφονται μαρτυρίες Μικρασιατών προσφύγων.

Μέσα από τα άρθρα ο δρ Κυπριανός Λούης, ο οποίος υπήρξε μέλος της ερευνητικής ομάδας για τη συγκρότηση του Αρχείου και στην πορεία εκπαίδευσε νέους επιστήμονες, που εντάχθηκαν μέσω ερευνητικού προγράμματος στην ομάδα του ΚΕΕ για τον σκοπό αυτό, καταγράφει ανάμεσα σε άλλα τις σταδιακές φάσεις συγκρότησης του Αρχείου, τη μεθοδολογία διεξαγωγής της έρευνας και τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη λήψη συνεντεύξεων. Κατά την πρώτη φάση συγκρότησης

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη: Το πρώτο έχει τίτλο «Αρχειακά Ανάλεκτα Προφορικής Παράδοσης της Κύπρου» και το δεύτερο «Ιστορικά Ανάλεκτα Νεότερης Ιστορίας της Κύπρου»

του Αρχείου την έρευνα διεξήγαγε ομάδα οκτώ συνολικά ερευνητών, οι οποίοι εργάστηκαν υπό την επιστημονική ευθύνη της τότε ανώτερης ερευνήτριας του Κέντρου Θεοφανούς Κυπρή. Κατά την περίοδο αυτή συγκεντρώθηκαν πληροφορίες κυρίως για τις κατεχόμενες και εν μέρει για τις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου με σκοπό τη συντήρηση της ιστορικής και πολιτιστικής τους φυσιογνωμίας. Στις επόμενες φάσεις του ερευνητικού προγράμματος, οι αποστολές κάλυψαν τις υπόλοιπες ελεύθερες περιοχές της Κύπρου (αγροτικές και αστικές). Παράλληλα σε συνεργασία με τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου, στο πλαίσιο ερευνητικού προγράμματος, ολοκληρώθηκε η δημιουργία Ενιαίας Βάσης Δεδομένων και ψηφιοποιήθηκε το σύνολο του αρχειακού υλικού. Στην τελευταία φάση του προγράμματος προσφέρθηκε η δυνατότητα σε νέους επιστήμονες να συνεισφέρουν στην προσπάθεια, αποκτώντας ταυτόχρονα εμπειρία σε θέματα έρευνας και σύγχρονων ερευνητικών μεθοδολογιών. Μέσα από τα άρθρα του τόμου, αντιλαμβάνεται κανείς το μέγεθος και τη σημασία της ερευνητικής προσπάθειας.

Το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης καταγράφει και διασώζει σημαντικά στοιχεία ιστορίας, που αφορούν κυρίως την περίοδο της Τουρκοκρατίας, της Αγγλοκρατίας και την περίοδο μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, στοιχεία λαογραφίας και λαϊκής πνευματικής παραγωγής όπως παραμύθια, παροιμίες, δημοτικά τραγούδια και άλλα που αφορούν τις κατεχόμενες και ελεύθερες περιοχές της Κύπρου. Το ΑΠΠ αποτελεί επομένως μία πηγή από όπου αντλούνται σε αφθονία πληροφορίες και στοιχεία για πληθώρα θεμάτων που αφορούν την ιστορία και την κοινωνία της Κύπρου του περασμένου αιώνα. Το Αρχείο αποτελεί ένα εργαλείο ιστορικής, λαογραφικής και άλλης επιστημονικής έρευνας, πολύτιμο για την ερευνητική κοινότητα. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό είναι ότι η σπουδαιότητα του Αρχείου εντείνεται με την πάροδο του χρόνου, διότι μέσα από τις μαρτυρίες οι ερευνητές είναι σε θέση να συνθέσουν την εικόνα μιας εποχής που έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία για τις νεότερες γενιές του τόπου. Πράγματι οι μαρτυρίες των πληροφορητών/τριών ενισχύουν όχι μόνο τη βαθύτερη κατανόηση του τοπικού μας παρελθόντος, αλλά επίσης λειτουργούν και ως μέσο συντήρησης της ιστορικής μνήμης. Το πλούσιο υλικό του Αρχείου μπορεί να αξιοποιηθεί όχι μόνο για τη συγγραφή επιστημονικών μελετών πολλές από τις οποίες αποτελούν ήδη μέρος του εκδοτικού έργου του ΚΕΕ, αλλά επίσης –ανάμεσα σε άλλα– να αποτελέσει βασική πηγή άντλησης πληροφοριών για χρήση κατά την εκπαιδευτική διδασκαλία σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης.

Ιστορικές πτυχές

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου φέρει τον τίτλο «Ιστορικά Ανάλεκτα Νεότερης Ιστορίας της Κύπρου» και περιλαμβάνει τέσσερα άρθρα που πραγματεύονται πτυχές της οικονομικής κυρίως ιστορίας της Κύπρου κατά τον 19ο αιώνα, πεδίο της ερευνητικής εξειδίκευσης του δρος Κυπριανού Λούη. Τα άρθρα αυτά δημοσιεύτηκαν κατά την περίοδο 2000-2013 σε επιστημονικούς συλλογικούς τόμους και περιοδικά.

Τα κείμενα φωτίζουν ανεξερεύνητες πτυχές της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας και της ιστορίας των θεσμών στην Κύπρο κατά την περίοδο της ύστερης οθωμανικής κυριαρχίας με έμφαση στην περίοδο 1800 - 1865. Για παράδειγμα μαθαίνουμε για το ρόλο και τη δράση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Α΄, με έμφαση στα θέματα εκπαίδευσης, στο υπόβαθρο των μεταρρυθμίσεων που έλαβαν χώρα στην επικράτεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και στην επίδραση που αυτές είχαν στο εσωτερικό κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι της Κύπρου. Άλλα θέματα με τα οποία καταπιάνονται τα άρθρα αφορούν την εκμετάλλευση του τσιφλικιού της Πύλας κατά τη δεκαετία του 1830 αλλά και τη διαχείριση των φορολογικών λογαριασμών του «Κοινού της Κύπρου» από την κεντρική Δημογεροντία κατά το πρώτο μισό του δεκάτου ενάτου αιώνα. Επιπλέον, ο αναγνώστης μπορεί να πληροφορηθεί για τη δομή των οικονομικών καταστίχων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου κατά τις τέσσερις πρώτες δεκαετίες του δεκάτου ενάτου αιώνα, τα οποία αποτελούν βασικά αρχειακά τεκμήρια για τους ερευνητές της οικονομικής ιστορίας της περιόδου. Έτσι τα άρθρα λειτουργούν ως ένα επιπλέον εργαλείο αρχειακής και βιβλιογραφικής έρευνας για την εν λόγω περίοδο.

Καταληκτικά, τα άρθρα που περιλαμβάνονται στα Αρχειακά και Ιστορικά Ανάλεκτα Προφορικής Παράδοσης και Νεότερης Ιστορίας της Κύπρου εξυπηρετούν ένα διττό σκοπό, την κοινοποίηση στο ευρύ κοινό του τρόπου συγκρότησης και της σημασίας του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης στο Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, και την προσφορά μιας διεύρυνσης του τρόπου προσέγγισης των διαφορετικών γραπτών πηγών της νεότερης οικονομικής ιστορίας της Κύπρου.

Η δρ Αναστασία Γιάγκου είναι εκπαιδευτικός.

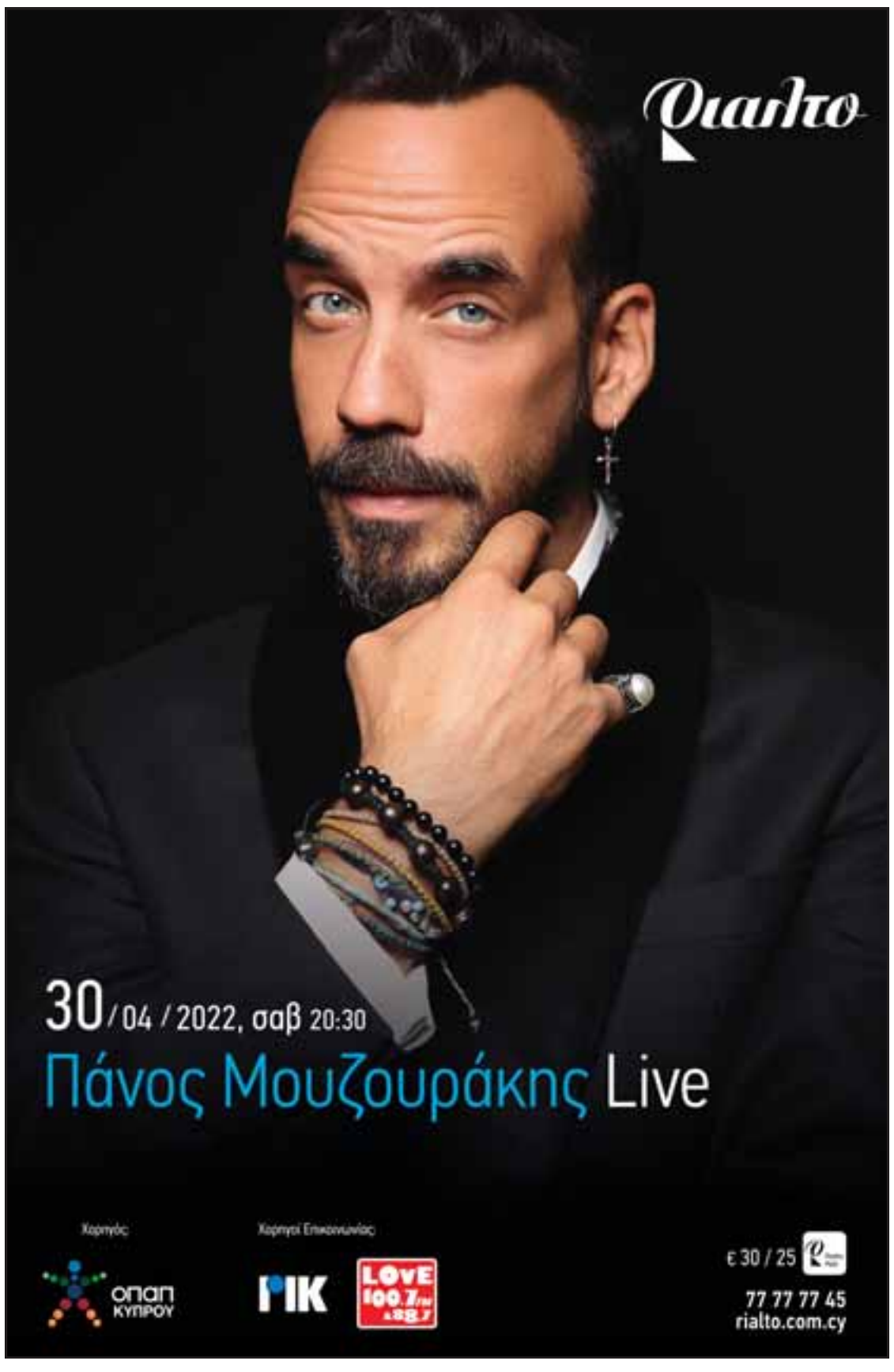

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

DAILY NEWS HUNGARY

ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ
Ιερώνυμος Μπος

Η μεγαλύτερη έκθεση έργων του Ιερώνυμου Μπος στην Κεντρική Ευρώπη, αλλά και μία από τις μεγαλύτερες διεθνώς τα τελευταία 30 χρόνια, είναι αυτή που εγκαινιάστηκε στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βουδαπέστης. Παρουσιάζονται πάνω από 90 έργα, προερχόμενα από διάφορες συλλογές και κορυφαία μουσεία, όπως το Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης, η Πινακοθήκη του Βερολίνου, το Μουσείο της Φρανκφούρτης και πολλά ακόμη.

MATT COSBY

ΒΟΣΤΩΝΗ
Ο «μοντέρνος» Τέρνερ

Στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Βοστώνης, η μεγάλη έκθεση με έργα του Τέρνερ τον παρουσιάζει ως τον μεγάλο «μοντερνιστή» του 1800. Η έκθεση είναι η παραγωγή της Tate Britain που παραδοσιακά συνδέεται με τη μελέτη του έργου του Τέρνερ καθώς κατέχει τον μεγαλύτερο αριθμό έργων του. Ο ίδιος ο Τέρνερ είχε κληροδοτήσει στο βρετανικό έθνος περί τα 300 έργα ζωγραφικής καθώς και 100 σχέδια. Η έκθεση ενισχύθηκε με τη συμβολή του μουσείου.

HEIRS OF JOSEPHINE N. HOPPER

ΔΡΕΣΔΗ
Εντουαρντ Χόπερ, ο κλασικός

Η Πινακοθήκη της Δρέσδης αποσπά για πρώτη φορά το γνώριμο έργο του Εντουαρντ Χόπερ, ως ενός μοντέρνου του 20ού αιώνα, και τον τοποθετεί ανάμεσα σε έργα κλασικών ζωγράφων και μάλιστα μεγάλων δασκάλων. Ο Χόπερ είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ολλανδική ζωγραφική του 17ου αιώνα και αυτή η ψυχική διασύνδεση είναι η βάση για μια νέα αφήγηση και την ένταξη του έργου σε μια νοητή γραμμή ρεαλιστικής απεικόνισης με έντονα ψυχογραφικό χαρακτήρα.

METROPOLITAN MUSEUM

ΛΟΝΔΙΝΟ
Ντίσνεϊ και γαλλικό ροκοκό

Η επιτυχημένη έκθεση που παρουσιάστηκε στη Νέα Υόρκη, στο Μετροπόλιταν, για τη σχέση ανάμεσα στον Γουόλτ Ντίσνεϊ και στις γαλλικές διακοσμητικές τέχνες παρουσιάζεται τώρα στο Λονδίνο. Η έκθεση εντάχθηκε στο πρόγραμμα του Μουσείου Γουάλας και θα διαρκέσει έως τις 16 Οκτωβρίου. Συνδέει τον σχεδιασμό των ιστοριών του Ντίσνεϊ με την αισθητική κληρονομιά του γαλλικού 18ου αιώνα, όπως φαίνεται από πολλά παραμύθια και αντικείμενα.

THAMES & HUDSON

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Καθολικισμός

Η παραστατική κουλτούρα της Καθολικής Εκκλησίας και η οπτική ταυτότητά της μέσα από αγάλματα, εικόνες και λατρευτικά αντικείμενα είναι το θέμα μιας νέας έκδοσης του οίκου Thames & Hudson, με συγγραφέα τη Σουζάνα Ιβάνιτς. Είναι μια έρευνα που ξεκινάει από επιβλητικούς καθεδρικούς ναούς και φτάνει μέχρι τους ταπεινούς βωμούς σε γωνίες ιταλικών δρόμων με άξονα το τελετουργικό, την εθιμοτυπία και την αισθητική κουλτούρα.

THE METROPOLITAN MUSEUM OF ART

Ουίνσλοου Χόμερ, «Ο βράχος του Κάνον», 1895 (λεπτομέρεια).

Ουίνσλοου Χόμερ, επιτομή της Αμερικής με το βλέμμα τού σήμερα

Περνάμε την περίοδο, στην ιστορία των ιδεών, στην ιστορία της τέχνης, στην ιστορία των διασταυρούμενων βλεμμάτων, που επανεξετάζουμε τις βασικές παρακαταθήκες του παρελθόντος. Ακόμη και αδιαφιλονίκητες αξίες αποκτούν νέες αναγνώσεις, ακόμη και εθνικοί πυλώνες όπως είναι για την Αμερική ο ζωγράφος Ουίνσλοου Χόμερ (1836-1910) προσφέρονται για καινούργιες προσεγγίσεις που τους φέρνουν πιο κοντά στις ιεραρχήσεις της εποχής μας. Η νέα μεγάλη έκθεση για τον Ουίνσλοου Χόμερ στο Μουσείο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης (έως 31 Ιουλίου) δεν φέρνει μόνο ξανά στην προθήκη του σήμερα έναν μεγάλο ζωγράφο, αλλά τον παρουσιάζει ως ρεαλιστή και πρόδρομο του μοντερνισμού, που έβαλε στη θεματογραφία του τη δύναμη της φύσης, την ένταση της μοντέρνας και της παραδοσιακής ζωής και το μεγάλο θέμα των φυλετικών διακρίσεων. Με τον τρόπο του, ο Ουίνσλοου Χόμερ υπήρξε ένας οραματιστής μιας άλλης κοινωνίας και η πρωτογενής αυθεντικότητα της εικαστικής γραφής του τον καθιστά όχι μόνο εθνικό κεφάλαιο των ΗΠΑ αλλά και έναν καλλιτέχνη οικουμενικό. Ο Χόμερ, ως ρεαλιστής, είναι μαζί με τον κατά οκτώ έτη μικρότερό του Τόμας Ικινς από τα κορυφαία κεφάλαια της αμερικανικής ζωγραφικής του 19ου αιώνα. Γεννημένος στη Βοστώνη το 1836, ο Ουίνσλοου Χόμερ είχε πατέρα έμπορο και μητέρα που τον ενθάρρυνε να ενδιαφερθεί για την τέχνη. Αρχισε ως μαθητευόμενος σε λιθογραφείο και γρήγορα άνοιξε δικό του ατελιέ και έγινε περιζήτητος εικονογράφος. Το 1857, η πρώτη του εικονογράφηση δημοσιεύτηκε στην εβδομαδιαία έκδοση του περιοδικού Harper's και μετά δύο χρόνια εγκαταστάθηκε στη Νέα Υόρκη, όπου παρακολούθησε μαθήματα σχεδίου. Στην ουσία ήταν αυτοδίδακτος και το 1863 παρουσίασε το πρώτο έργο του σε λάδι. Συνδέθηκε με την Εθνική Ακαδημία Σχεδίου, έγινε μέλος της και άρχισε να αναπτύσσει τη θεματογραφία του: η θάλασσα, ο Εμφύλιος, η καταπίεση των μαύρων, ανδρών και γυναικών. Ο ίδιος ένιωθε ελαφρώς μειονεκτικά απέναντι στους μεγάλους ρεαλιστές, όπως ήταν ο Τόμας Ικινς, με τη δύναμη της εσωτερικότητας στα έργα τους. Ωστόσο, σταδιακά και κυρίως τα πρόσφατα χρόνια, η δύναμη της φύσης στα έργα του Χόμερ ερμηνεύεται ως πρόδρομος ενός μοντερνισμού, διάφορου του ρεαλισμού του 19ου αιώνα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η αποσιωπημένη Ανάσταση του Φραντς Σούμπερτ

Ο κύριος Γκρι μού θυμίζει ότι κάθε χρόνο τη Μεγάλη Εβδομάδα «ξεσκονίζουμε» όλα τα μεγάλα μουσικά έργα, από τα αριστουργηματικά «Πάθη» του Μπαχ, τα «Ρέκβιεμ» των Μότσαρτ, Βέρντι, Μπραμς, Φορέ κ.ά., το περίφημο ορατόριο του «Μεσσία» του Χέντελ ή το «Stabat Mater» του Περγκολέζι. Φέτος, λέει, θα θυμηθούμε ένα άγνωστο, μικρό-μεγάλο έργο: τον «Λάζαρο» του Φραντς Σούμπερτ (1797-1828), με αριθμό καταλόγου D. 689.

Μικρό-μεγάλο έργο; «Ναι, διότι παρέμεινε ημιτελές, άγνωστο γιατί. Στην παρτιτούρα φαίνεται να το έχει παρατήσει στα μισά μιας φράσης».

Ο Σούμπερτ, βασισμένος σε κείμενο του προτεστάντη ποιητή και θεολόγου Αυγούστου Χέρμαν Νιμάγιερ (1764-1828), δούλευε το έργο το 1820, όταν ήταν 23 ετών,

«Πιο ενδιαφέρουσα η Ανάσταση του Λαζάρου απ' αυτήν του Ιησού, που είναι υπέρβαρη από γεγονότα».

και ενώ βρισκόταν στην καλύτερή του περίοδο ως συνθέτης. Ο ίδιος το θεωρούσε κάτι σαν «Πασχαλινή καντάτα», η ιδιαίτερη δυναμική του όμως υπερβαίνει την «ταπεινή» φόρμα της καντάτας και αποκτά στοιχεία από τη μεγαλοπρέπεια του ορατορίου.

Οπως γράφει ο Τζερόμ Πελισιέ, στην ωραία ηχογράφηση της εταιρείας Erato (με τον Τεοντόρ Γκουτσλμπάουερ να διευθύνει τη Νέα Φιλαρμονική Ορχήστρα και τη Χορωδία της Γαλλικής Ραδιοφωνίας, με τον τενόρο Αντονι Ρολφ Τζόνσον ως Λάζαρο, την υψίφωνο Σίλα Αρμστρονγκ ως Μαρία κ.ά.), «η ιδέα του θανάτου στοιχειώνει αυτή τη μουσική».

«Λάζαρος» του Φραντς Σούμπερτ, στην ωραία ηχογράφηση της εταιρείας Erato. Με τον Τεοντόρ Γκουτσλμπάουερ να διευθύνει τη Νέα Φιλαρμονική Ορχήστρα και τη Χορωδία της Γαλλικής Ραδιοφωνίας.

«Η ειρωνεία», λέει ο κύριος Γκρι, «είναι ότι το έργο τελειώνει λίγο πριν από την ταφή του Λαζάρου, στο δεύτερο μέρος. Τρίτο δεν θα γραφεί ποτέ. Στο πρώτο, καθώς πλησιάζει ο θάνατος, με τα αδέλφια του ο Λάζαρος επιδίδεται σε στοχασμούς περί θνητότητας».

Αποσιώπηση της Ανάστασης. Εσκεμμένη άραγε; Ποιος ξέρει. Πέρα από τη μουσική (τι Ανάσταση θα έγραφε ο Σούμπερτ!) όλο αυτό μου φέρνει στον νου τις ωραίες σκέψεις που διατυπώνει στο έργο του «Στενογραφία» (Κέδρος, 2006) ο Κώστας Μαυρουδής: «Αν λάβω υπόψη λόγους "αισθητικής οικονομίας", θεωρώ πολύ πιο ενδιαφέρουσα την Ανάσταση του Λαζάρου απ' αυτήν του Ιησού, η οποία είναι υπέρβαρη από γεγονότα, ξεχειλίζει από διδάγματα και συνέπειες, και τελικά, στο διαπασών της υπέρβασης, καταλήγει στην Ανάληψη.

»Αντίθετα, η εξιστόρηση του πρώτου γεγονότος είναι λιτή, με χαμηλές συγκινήσεις, μια παράσταση με δεύτερους ρόλους που συνωθούνται ανώνυμα στο ευαγγέλιο του Ιωάννη. Κυρίως όμως είναι μια ιστορία που καταλήγει στη σιωπή και στην άγνοια για το μέλλον του Λαζάρου. Στο εξής δεν μαθαίνουμε, ούτε ακούμε τίποτε που να τον αφορά. Στα μέτρα του δράματος, τι μοναχικότερο υπάρχει από ένα πρόσωπο το οποίο με την Ανάστασή του συντρίβει πανηγυρικά τους φυσικούς νόμους, αλλά αποσιωπάται αμέσως μετά, χάριν του απόλυτου πρωταγωνιστή που εκμηδενίζει ή κάνει ασήμαντους τους υπόλοιπους ρόλους;».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Η Σιμόν που έγινε Μποβουάρ

«Δεν υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα στη ζωή και στη φιλοσοφία. Κάθε βήμα που κάνουμε στη ζωή είναι μια φιλοσοφική επιλογή», γράφει η Σιμόν ντε Μποβουάρ στα ημερολόγιά της. Η Κέιτ Κερκπάτρικ, καθηγήτρια Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, στο βιβλίο της «Πώς η Σιμόν έγινε η Μποβουάρ – Μια ολόκληρη ζωή» (μτφρ. Στέλλα Κάσδαγλη, εκδ. Μεταίχμιο) αντλεί υλικό από πηγές, όπως τα ημερολόγια και οι αδημοσίευτες επιστολές της Γαλλίδας διανοούμενης που ήρθαν στο φως μέσα στις πρώτες δεκαετίες του 21ου αιώνα. Εδώ, τα γραπτά αυτά συμπληρώνουν την αυτοβιογραφία της, δείχνοντας την «ιστορία που δεν αποκάλυψε η ίδια». Επειδή ο σεξισμός, ασυνείδητος ή ενσυνείδητος, είχε διαποτίσει τα πάντα στην εποχή της, το πνευματικό ανάστημα της Μποβουάρ παρέμενε στη σκιά του Σαρτρ.

Η Σιμόν ντε Μποβουάρ γεννιέται το 1908 σε μια παριζιάνικη αστική οικογένεια με αριστοκρατικές καταβολές. Η μητέρα της Φρανσουάζ, ευσεβής καθολική, μεγάλωνε εκείνη και τη μικρότερή της αδελφή Ελέν με έναν αυστηρό ηθικό κώδικα που επιβαλλόταν από τους θρησκευτικούς περιορισμούς. Η Σιμόν αφοσιώθηκε στις σπουδές της και παράλληλα έμαθε το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένα καλό καθολικό κορίτσι. Εγινε η ευσυνείδητη κόρη που περιγράφει στα απομνημονεύματά της: «Διαμόρφωσα από την αρχή την προσωπικότητα που ήθελα να παρουσιάζω στον κόσμο. Και μου εξασφάλιζε τόσο πολλούς επαίνους και τέτοια ικανοποίηση η προσωπικότητα αυτή, που τελικά ταυτίστηκα με τον χαρακτήρα που είχα κατασκευάσει». Ο πατέρας της Ζορζ, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αντιμετώπισε οικονομική δυσχέρεια. Εστρεψε τη Σιμόν προς τη μόρφωση ώστε να αποκατασταθεί επαγγελματικά, καθώς δεν θα είχε προίκα για να κάνει έναν καλό γάμο.

Τη Σιμόν δεν την ενδιέφερε διόλου η ζωή της συζύγου ή της μητέρας. Αυτό κατέστη ξεκάθαρο πλέον όταν γνωρίστηκε με τον Ζαν-Πολ Σαρτρ. Οι δυο τους συμφώνησαν να δουλέψουν δίπλα δίπλα για να προάγουν τις φιλοσοφικές τους ιδέες περί ελευθερίας και η αρχική ερωτική τους σχέση μετατράπηκε σταδιακά σε σχέση βαθιάς φιλίας και θαυμασμού.

SHUTTERSTOCK

Γραμματόσημο προς τιμήν της Σιμόν ντε Μποβουάρ.

Με το έργο της διατράνωσε ότι αληθινά ελεύθερος είναι ο άνθρωπος που δεν αντέχει να είναι ακόλουθος κάποιου άλλου.

Οταν το αριστούργημα του Σαρτρ «Το είναι και το μηδέν» δημοσιεύθηκε το 1943 δέχτηκε κριτική γιατί σκιαγραφούσε ένα πολύ σκοτεινό πορτρέτο της ανθρωπότητας. Η Μποβουάρ, χωρίς πεσιμισμό, υποστήριζε ότι οι άνθρωποι βρίσκουν άλλοθι για να παραιτηθούν μέσα σε οποιασδήποτε μορφής ντετερμινισμό, θρησκευτικό ή κοινωνικοπολιτικό, απαλλάσσοντας εαυτούς από το βάρος της ελευθερίας τους. Το 1946 στο διάσημο δοκίμιό της «Για μια ηθική της αμφισβήτησης» ασκούσε κριτική στους φιλοσόφους για το γεγονός ότι προσπαθούσαν να δραπετεύσουν από την πραγματικότητα μέσα από τον ορθολογισμό και την παρηγοριά των συστημάτων τους. Η Μποβουάρ πρότεινε μια ηθική που θα εξιχνίαζε την αμφισημία της ανθρώπινης ζωής, έτσι ώστε οι άνθρωποι να έχουμε τη δυνατότητα να επιλέγουμε τι θέλουμε να είμαστε – όχι μια για πάντα, αλλά «στιγμή τη στιγμή για μια ολόκληρη ζωή».

Θέλησε δυναμικά μέσα από τα κείμενά της να μιλήσει για τις γυναίκες, δίνοντας φωνή στη «βιωμένη εμπειρία» τους, καταδεικνύοντας τους τρόπους με τους οποίους ο ρατσισμός και ο σεξισμός είχαν τις ρίζες τους στην κουλτούρα. Αν ίσχυε ότι οι γυναίκες καθορίζονταν από κάποιο βιολογικό, ψυχολογικό ή οικονομικό πεπρωμένο δεν θα υπήρχε πρόβλημα. Το δίτομο «Δεύτερο φύλο» παρουσιάζει την εκτενή μελέτη για το πώς η γυναίκα εξελίσσεται, υπερβαίνοντας τον εαυτό της ανάλογα με τις δυνατότητές της. Διάσημη είναι η φράση της «δεν γεννιόμαστε γυναίκες, γινόμαστε». Το βασικό της επιχείρημα ήταν ότι οι γυναίκες διαιώνιζαν τις καταπιεστικές δομές τού μη αμοιβαίου έρωτα με την ίδια τη συμμετοχή τους σε αυτόν. Ο κόσμος ήταν δομημένος έτσι που τις έκανε να συγκατατίθενται στην ίδια την καταπίεσή τους ζώντας με διαρκή αυταπάρνηση για χάρη της οικογένειας: «Τη μέρα που η γυναίκα θα μπορέσει να ερωτευτεί με τη δύναμή της και όχι με την αδυναμία της, όχι για να ξεφύγει από τον εαυτό της αλλά για να βρει τον εαυτό της, όχι για να παραιτηθεί αλλά για να επιβεβαιωθεί, μόνο τότε ο έρωτας θα γίνει για αυτήν, όπως και για τον άνδρα, πηγή ζωής και όχι θανάσιμος κίνδυνος». Οι κριτικοί βρήκαν το «Δεύτερο φύλο» σκανδαλώδες. Η γυναίκα αυτή, «θιασώτης του Βάκχου», ήθελε να καταστρέψει τον έρωτα για να διεκδικήσει την ελευθερία της ηδονής. Τη χαρακτήρισαν θλιβερή, γεμάτη πικρία, νευρωτική.

Προτού ακόμη γνωρίσει τον Σαρτρ, η Μποβουάρ με τη σκέψη της είχε πειραματισθεί στα όρια μεταξύ λογοτεχνίας και φιλοσοφίας. Σκοπίμως στα μυθιστορήματά της χρησιμοποίησε μια φιλοσοφική τεχνική που ονομάζεται «έμμεση επικοινωνία». Δεν παρουσιάζει στον αναγνώστη μια άμεση οδηγία για το πώς να ζει, αλλά μια «πρωτότυπη επιλογή». Το μυθιστόρημα «Οι μανδαρίνοι» έλαβε το βραβείο Γκονκούρ το 1955. Ηταν η τρίτη γυναίκα που το είχε κερδίσει μετά την καθιέρωσή του το 1903.

Παρόλο που στις αρχές της δεκαετίας του 1960 είχε πλέον δύο δεκαετιών εμπειρία στο να βλέπει την ευφυή της σκέψη και τη φιλοσοφική της φύση να συμπαρασύρονται ως μέρος του «εφαρμοσμένου υπαρξισμού» του Σαρτρ, η Σιμόν ντε Μποβουάρ υπερασπίστηκε σταθερά τις ιδέες της. Με το έργο της διατράνωσε ότι αληθινά ελεύθερος είναι ο άνθρωπος που δεν αντέχει να είναι ακόλουθος κάποιου άλλου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Μια καλλονή της Ιστορίας

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΟΛΛΑΣ
Ματούλα Μυλλέρου
Πάροικος και παρεπίδημος
εκδ. Ικαρος, **σελ.** 112

Εκείνος, ένας Ελληνοβρετανός δημοσιογράφος «με νοοτροπία αποικιοκράτη και καλλιεργημένου κοσμοπολίτη». Εκείνη, η Ματούλα Μυλλέρου, μια φωτεινή μαγική ύπαρξη ελληνοβαυαρικής καταγωγής, «μια γυναίκα αναθρεμμένη στην Αυλή του Κωνσταντίνου». Συναντήθηκαν το καλοκαίρι του 1918 στην Κορσική, όπου είχαν εξοριστεί οι αντιβενιζελικοί μετά την εκθρόνιση του Κωνσταντίνου. Εκείνος φιλοδοξούσε να γράψει μια μελέτη για τον Κωνσταντίνο Σιμωνίδη, τον διαβόητο πλαστογράφο του 19ου αιώνα. Εκείνη περιοριζόταν σε γραμματειακά καθήκοντα μέχρι που άρχισε να τη θέλγει η παιδαγωγική. Και οι δυο τους ταλαντεύονται στα άκρα μιας μακράς ιστορικής γραμμής, εκτεινόμενης από τον Α΄ Παγκόσμιο έως τη δεκαετία του '60, όπου αίφνης ακούγεται ο αφηγητής.

Τη στιγμή που ο δημοσιογράφος αναρωτιέται, χρόνια μετά την επίσκεψη στο Αιάκειο, πού άραγε να βρισκόταν η φωτογραφία που απαθανάτιζε τον ίδιο και τη Ματούλα σε μια ακρογιαλιά της Κορσικής, ο αφηγητής κρατάει στα χέρια του τη φωτογραφία, γοητευμένος από τη γυναικεία μορφή, ακτινοβόλα καταμεσής ενός ελληνοπρεπούς τοπίου. Ο αφηγητής προσωποποιεί τη χρονική συνέχεια, την αδιάκοπη εφόρμηση της Ιστορίας και τους άδηλους τρόπους συνύφανσής της με ιδιωτικούς βίους. Η νουβέλα του Δημήτρη Νόλλα είναι η κατάθεση ενός σύνθετου πολιτικού στοχασμού. Ηδη με την αναφορά στον Σιμωνίδη διαφαίνεται το ενδιαφέρον του για τη μέθεξη Ιστορίας και μυθοπλασίας, για το σημείο όπου ο μύθος απηχεί μια ιστορική αλήθεια, μια αλήθεια για το ανθρώπινο πεπρωμένο. «Η μυθιστορηματική ανασύνθεση του παρελθόντος υπερβαίνει και αυτό το ίδιο το καθαυτό και πεπερασμένο γεγονός και την καθημερινότητά του, τα καθαγιάζει και τα καταπραΰνει, με αποτέλεσμα όσο η μνήμη γρηγορεί τόσο ο μύθος, βραχωμένος στη γλώσσα, να θάλλει αενάως [...]». Αξίζει να προσεχθεί στο παράθεμα το ρήμα «καθαγιάζει». Ο Νόλλας καταγράφοντας με λόγο πυκνό, ταχύ και μακροπερίοδο έναν καταιγισμό αιματόβρεχτων ιστορικών στιγμών, αναζητά τη στιγμή που η Ιστορία παύει να είναι ένα ατελεύτητο μακελειό και μετατρέπεται σε αφήγηση, η ιερότητα της οποίας εξαρτάται από τη βαρύτητα της διδαχής της. Ο μύθος εγκιβωτίζει ένα νόημα προς διαιώνιση, να μην ξανασυμβεί το κακό. Η μυθιστορηματική Ματούλα, που από φωτισμένη παιδαγωγός μετουσιώνεται σε μύθο, ενσαρκώνει την παιδευτική σημασία της Ιστορίας. Είναι το καλό που διδάσκει το κακό. Γι' αυτό ο Νόλλας τη χαρακτηρίζει πάροικο και παρεπίδημη. Μέσα στον ορυμαγδό της βιαιότητας και στους ολέθρους του πολέμου παραμένει μια ξένη, μια ύπαρξη υποκείμενη «εις θεού τινός την επιστασίαν», όπως γράφει ο Παπαδιαμάντης στο παράθεμα που προλογίζει το βιβλίο. Ο πολιτικός στοχασμός του Νόλλα δεν διστάζει να νεύει στη μεταφυσική.

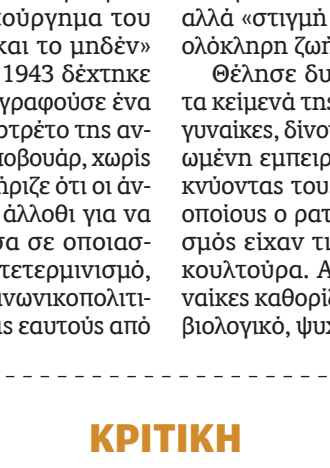

Η υπερβατική άλως της Ματούλας δεν κατισχύει του κακού. Ο πόλεμος, η προσφυγιά και η εξαθλίωση σκιάζουν κάθε της χειρονομία. Εχει σημασία το ότι εξαφανίζεται αιφνιδίως από το βιβλίο. Σαν επιχειρώντας ένα άλμα προς το φως, να αφανίστηκε στον ουρανό. Η καταγοήτευση του αφηγητή από τη φωτογραφία της υποδηλώνει πως ο αφανισμός της δεν σημαίνει τετελεσμένη απουσία. Η πίστη της στην αγωγή της ανθρώπινης συνείδησης υπερβαίνει τον ιστορικό χρόνο που της δόθηκε, την επιστρέφει στην «πιο αρχέγονη και την πιο καθολική κοινότητα: την κοινότητα που παντρεύει το ανθρώπινο γένος με το σύμπαν». Η Ματούλα, οπτασία υπερφυσική, ένα «κεράκι στο σκοτάδι», βλέπει από το ύψος της καρδιάς της την ανθρωπότητα να συνωθείται στον οικουμενικό βωμό της αλληλοσφαγής. Ο Νόλλας τη βλέπει να στροβιλίζεται πάνω από αχανείς εκατόμβες, διερωτώμενος αν με την ανύψωσή της στο υπερβατικό φάσμα του μύθου θα καταφέρει να καθαγιάσει τους τάφους των απανταχού πεσόντων.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ **ΜΕΛΙΣΣΑ ΣΤΟΪΛΗ**

Η Μελίσσα Στοΐλη γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και εργάστηκε ως ηθοποιός και δημοσιογράφος. Τα δύο της βιβλία, «Και διηγώντας τα να τρως» (2015) και το προσφάτως εκδοθέν «Απ' το μπαλκόνι να φύγεις!», που αποτελείται από 17 ιστορίες οι οποίες διαδραματίζονται στη Θεσσαλονίκη, έχουν κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Κίχλη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Τι ντροπή» της Παουλίνα Φλόρες, με την οποία νιώθω μια συγγένεια καθώς οι ηρωές μας αναμετριούνται με τις πληγές τους, τις μνήμες και τις φιλοδοξίες τους. Και το «Σκοτώνοντας τον Κομεντατόρε» του Χαρούκι Μουρακάμι, που πάντα με γοητεύει ο τρόπος του να γλιστράει από το καθημερινό στο φανταστικό.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Φερμίνα Δάσα από τον «Ερωτα στα χρόνια της χολέρας» του Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες. Για τον θρίαμβο του έρωτα, πάνω σε ένα ποταμόπλοιο όπου κυματίζει η κίτρινη σημαία της χολέρας.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τον Εμμανουήλ Ροΐδη για την καυστικότητα του πνεύματος, τον Φώτη Κόντογλου για το λιτό του στυλ και τον Γιώργο Ιωάννου για την υποβλητικότητα της ατμόσφαιρας. Σε μια ταβέρνα λαϊκή, ακούγοντας ρεμπέτικα και πίνοντας κρασί.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Στο «Εκεί που τραγουδάνε οι καραβίδες» της Ντέλια Οουενς θυμήθηκα ότι η φύση έχει πάντα τρόπους να σε παρηγορεί.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Την «Πείνα» του Κνουτ Χάμσουν. Ενας ανώνυμος ήρωας βρίσκεται σε μια κατάσταση που δυνητικά θα μπορούσε να συμβεί στον καθένα, σε κάθε εποχή.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Τα ποιήματα του Καβάφη. Δεκάδες φορές.

Τι ρόλο έχει η Θεσσαλονίκη στα διηγήματα αυτά;
Ολα συμβαίνουν εκεί. Είναι η πόλη όπου γεννήθηκα και μεγάλωσα, και εμπεριέχει πρόσωπα και καταστάσεις της δικής μου προσωπικής μυθολογίας.

Ρεαλισμός αλλά και υπερφυσικό συνδυάζονται στις ιστορίες σας. Πώς τα παντρεύετε;
Με τον ίδιο τρόπο που τα εμπεριέχει κάθε άνθρωπος. Την ίδια στιγμή που κάποιος προσεύχεται ειλικρινά, φτάνοντας σε μια σχεδόν υπερβατική κατάσταση, παρατηρεί ότι τον ενοχλεί το παπούτσι του και ταυτόχρονα ανησυχεί μήπως δεν κλείδωσε την πόρτα όταν έφυγε από το σπίτι το πρωί.

«Θεσσαλονίκη, ερωτική πόλη»: πώς χτυπάει κάποιος αυτό το κλισέ;
Είπατε τω βασιλεί, χαμαί πέσε δαίδαλος αυλά, (...) απέσβετο και λάλον ύδωρ. Ή αλλιώς, έχουν φύγει προ πολλού από την πόλη η Στρατιά της Ανατολής και τα καραβάνια με τις πόρνες...

ΨΗΦΙΑΚΗ **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ**

από τη Read LIBRARY

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΤΤΟΣ
«Εδώ μονάχα Μονάχους»
εικονογράφηση και Χλόη Φίνν

Πρόκειται για μια όμορφη και καλογραμμένη ιστορία για παιδιά που σκοπό έχει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίησή τους όσον αφορά τον κίνδυνο εξαφάνισης της μεσογειακής φώκιας. Η μεσογειακή φώκια (Monachus monachus) αναφέρει ο κ. Λούης Χατζηιωάννου PhD διευθυντής του Περιβαλλοντικού Κέντρου Ερευνών «Ενάλια Φύσις» κάποτε εξαπλωνόταν σε όλες τις ακτές της Μεσογείου και της Μαύρης θάλασσας εξάπλωση που έφτανε τη βορειοδυτική ακτή της Αφρικής στον Ατλαντικό, ακόμη και μέχρι τις Αζόρες. Πλέον, με πληθυσμό γύρω στα 700 άτομα, με τα πλείστα να απαντώνται στην Ανατολική Μεσόγειο, η εξάπλωσή τους έχει μειωθεί δραματικά και χαρακτηρίζεται ως «κινδυνεύον είδος» έχοντας ενταχθεί στην Κόκκινη Λίστα Απειλούμενων Ειδών της IUCN, ως το πιο απειλούμενο θηλαστικό στη Μεσόγειο θάλασσα και το πιο σπάνιο είδος φώκιας στον κόσμο. Στην Κύπρο, υπολογίζεται πως ζουν μόνο περίπου 20 άτομα. Παρόλο που θεωρούνται θαλάσσια είδη και περνούν τον περισσότερο χρόνο της ζωής τους στη θάλασσα, χερσαία ενδιαιτήματα όπως τα θαλάσσια σπήλαια αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους, αφού τα χρησιμοποιούν για ξεκούραση αλλά και για τη γέννηση και φροντίδα των μικρών τους. Δυστυχώς, παρόλο που η μεσογειακή φώκια προστατεύεται από πολυάριθμες εθνικές νομοθεσίες, περιφερειακές και διεθνείς συνθήκες και κανονισμούς, η απώλεια και υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων αυτών, κυρίως λόγω της αστικοποίησης των γειτνιαζουσών περιοχών καθώς και άλλων τουριστικών και αλιευτικών πιέσεων, συνεχίζουν να επηρεάζουν αρνητικά τους πληθυσμούς σε όλη τη Μεσόγειο.
Τα έσοδα από τις πωλήσεις του βιβλίου θα διατίθενται για τους σκοπούς της έρευνας και προστασίας της θαλάσσιας ζωής της Κύπρου.

Το ηλεκτρονικό βιβλίο διανέμεται στην τιμή των €8,99, από τη Read Library. Περισσότερες πληροφορίες για το βιβλίο και τους συντελεστές του στην ιστοσελίδα https://www.read-library.com/.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Οταν ο «Χριστός» κοψομεσιάστηκε...

Αστείες και συγκινητικές στιγμές αποθησαυρίζονται στο νέο βιβλίο του Μάκη Δελαπόρτα «Τα Backstage του ελληνικού σινεμά»

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Είναι μερικές ασπρόμαυρες παλιές ελληνικές ταινίες που δεν χορταίνεις να τις βλέπεις. Αν και ήταν κομμένες και ραμμένες πάνω στο μικροαστικό πατρόν της μεταπολεμικής Ελλάδας, στη δίψα του κοινού για ένα πιο ανέμελο πρόσωπο σε δεκαετίες φτωχές και σκληρές, οι καλύτερες απ' αυτές ξεχειλίζουν από πηγαίο ταλέντο και ανθρωπιά.

Πίσω από το πανί υπήρχε ένας ολόκληρος κόσμος ηθοποιών, σκηνοθετών, τεχνικών, φροντιστών, κομπάρσων, με ανθρώπινες σχέσεις, έρωτες, ανταγωνισμούς. Αστείες και συγκινητικές στιγμές που αποθησαυρίζονται στις σελίδες του

Ενας ολόκληρος κόσμος ηθοποιών, σκηνοθετών, τεχνικών, φροντιστών, κομπάρσων, με ανθρώπινες σχέσεις, έρωτες, ανταγωνισμούς.

νέου βιβλίου του Μάκη Δελαπόρτα «Τα Backstage του ελληνικού σινεμά», που κυκλοφορεί αύριο από τις εκδόσεις Αγκυρα.

Ας γυρίσουμε πολλά χρόνια πίσω. Το 1916, η κινηματογραφική εταιρεία Αστυ Φιλμ επιχείρησε να γυρίσει τα Πάθη του Χριστού, τον «Ανήφορο του Γολγοθά», στην... Ακρόπολη. Ο επίδοξος σκηνοθέτης Δήμος Βρατσάνος «είχε περιμαζέψει κάτι ψωραλέα κουρασμένα άλογα, που πήγαιναν δεν πήγαιναν τα καημένα, για να ιππεύσουν

Η Μαίρη Χρονοπούλου χορεύει και τραγουδάει το «Εκλαψα χτες», του Μίμη Πλέσσα, στην ταινία «Οι θαλασσιές οι χάντρες» (1967).

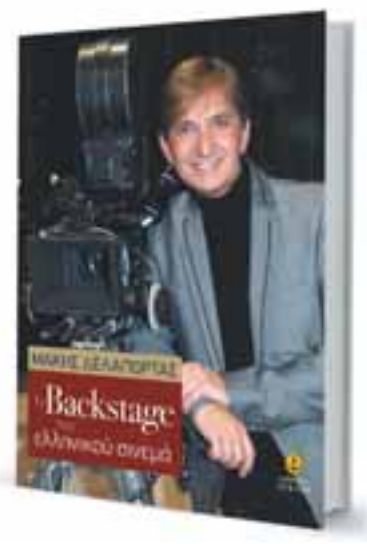

Το βιβλίο του Μάκη Δελαπόρτα κυκλοφορεί αύριο από τις εκδόσεις Αγκυρα.

οι Ρωμαίοι στρατιώτες, που τους είχε ντύσει με κάτι άθλιες κουρελιασμένες χλαμύδες.

Ο δύστυχος ο "Χριστός", Γιώργος Πλούτης, τραγικά μακιγιαρισμένος, κουβαλούσε κάτι πολύ βαριά καδρόνια για σταυρό και έβριζε φωναχτά: "Με κοψομεσιάσατε, ρε μπαγάσηδες..."» Ο σκηνοθέτης είχε χαρτζιλικώσει διάφορα αλητάκια για να λιθοβολούν τον πρωταγωνιστή. Μια πέτρα τον βρήκε στο κεφάλι. Και ο «Χριστός» εξερράγη! Αφησε τα καδρόνια κάτω, ξέχασε και το γύρισμα και τους πήρε στο κυνηγητό ουρλιάζοντας.

Η «Αστέρω» το 1929 ήταν η πιο επιτυχημένη ταινία της εταιρείας DAG Film των αδελφών Γαζιάδη, με την Αλίκη Θεοδωρίδη. Το φιλμ άρεσε τόσο στον Ελευθέριο Βενιζέλο όταν το είδε, που μείωσε τη φορολογία των ελληνικών ταινιών από 30% σε 10%. Το πρώτο γυμνό, όχι μόνο στον ελληνικό αλλά στον ευρωπαϊκό κινηματογράφο, ήταν η ποιητική ταινία του Ορέστη Λάσκου «Δάφνις και Χλόη» το 1931. Τον ρόλο του Δάφνι έπαιζε ο ερασιτέχνης ηθοποιός Εντισον Βήχος και της Χλόης η Ελληνοαμερικανίδα χορεύτρια Λούση Ματλή, την οποία ερωτεύτηκε παράφορα ο Λάσκος. Τον μπελά του όμως, όπως περιγράφει ο συγγραφέας, τον βρήκε από τον πατέρα του πρωταγωνιστή, που για χρόνια τον κυνηγούσε με δίκαννο επειδή νόμιζε πως είχε διαφθείρει τον γιο του.

Από αριστερά: Για τις αμοιβές της Ζωζώς Σαπουντζάκη τον πρώτο λόγο είχε η μαμά-κέρβερος, η Φιλίτσα. Ομως στον κινηματογράφο ο Δαλιανίδης το ξέκοψε: «Δεν θα έρχεται η μάνα σου». Η Αλίκη Βουγιουκλάκη στη «Μουσίτσα» ερμήνευσε το «Ρίκοκο» με τον δικό της τρόπο. Ο Θανάσης Βέγγος ήταν σίγουρα ο πιο ριψοκίνδυνος ηθοποιός του ελληνικού σινεμά. Στον «Παπατρέχα» θέλησε να περάσει μέσα από μια τζαμαρία χωρίς, ευτυχώς, να πάθει κάτι σοβαρό. Η Γεωργία Βασιλειάδου αγαπήθηκε στους ρόλους της άσχημης, όμως στην προσωπική της ζωή ήταν αρκετά φιλάρεσκη. Η φωτογραφία είναι από την ταινία της Φίνος Φιλμ «Ο Κλέαρχος, η Μαρίνα και ο κοντός».

Ο Βέγγος για όλες τις δουλειές και η Βασιλειάδου όμορφη

Από τους πρώτους ζεν πρεμιέ ήταν ο Λάμπρος Κωνσταντάρας τη δεκαετία του '40. Ο Κωνσταντάρας με τον Σακελλάριο ήταν συμμαθητές στο Λύκειο Μακρή στην οδό Ιπποκράτους. Τον θυμόταν ψηλό σαν λελέκι, με τα γόνατα πάντα χτυπημένα, ακούρευτο, να τσακώνεται για τη θέση του τερματοφύλακα. Επειτα έφυγε στο Παρίσι και όταν επέστρεψε «ήρθε στην Αθήνα σαν το φαινόμενο, ο Ερμής ζωντανεμένος. Μέχρι τότε στο θέατρο δεν είχαμε δει τόσο ωραίο άντρα!» είχε πει ο Σακελλάριος.

Αλλη πανέμορφη ήταν ασφαλώς η Μελίνα Μερκούρη. Για τον Φιλοποίμενα Φίνο, όμως, ήταν αντικινηματογραφική. Διαψεύστηκε –και δεν ήταν μια φορά– όταν η «Στέλλα» του Μιχάλη Κακογιάννη σημείωσε τεράστια επιτυχία. Τα γυρίσματα γίνονταν τον χειμώνα και το κρύο πιρούνιαζε ηθοποιούς και συνεργείο, ενώ τα χνώτα φαίνονταν στην κάμερα. Ο Κακογιάννης έδινε στους ηθοποιούς να μασήσουν παγάκια για να ακολουθήσει το γύρισμα. Τον Αλεξανδράκη που έπαιζε στην ταινία τον ήθελε η Μελίνα. Τον είχε πρωτογνωρίσει λίγα χρόνια νωρίτερα σε οικογενειακή συγκέντρωση, όταν ήταν ακόμη μαθητής. Σύντομα θα γινόταν από τους καλύτερους ζεν πρεμιέ. Αλλά και φάλτσος. Στην ταινία «Εκείνες που δεν πρέπει ν' αγαπούν», το 1949, στο πολυαγαπημένο «Ασ' τα τα μαλλάκια σου ανακατωμένα», ντουμπλαρίστηκε από τον Φώτη Πολυμέρη. Και όμως, στον Αλεξανδράκη πρόσφεραν υπέρογκα ποσά για να εμφανιστεί σε μεγάλα κέντρα της εποχής.

Ο αγαπημένος Διονύσης Παπαγιαννόπουλος στις πρώτες του ταινίες έπαιζε πάντα τον κακό. «Εκανα τον εγκληματία, τον φονιά, τον ληστή. Αφού νόμιζα πως στο τέλος θα μου λερώσουν το ποινικό μου μητρώο», είχε πει το 1984 στο «Εθνος».

Στα γυρίσματα της «Στέλλας», που γίνονταν χειμώνα, ο Κακογιάννης έδινε στους ηθοποιούς να μασήσουν παγάκια για να μη φαίνονται τα χνώτα τους.

Ο Θανάσης Βέγγος ξεκίνησε στον κινηματογράφο σαν παιδί για όλες τις δουλειές στο πλευρό του Νίκου Κούνδουρου. Ηθελε πολύ να μάθει τη δουλειά του τεχνικού, του φροντιστή, του ηχολήπτη, του μοντερίστα. Σε κάθε ταινία που δούλευε ως τεχνικός από το 1955 έως το 1957 του έδιναν και ένα ρολάκι. Στο «Παιδί και το δελφίνι» ήταν απλός φροντιστής. Και οι Ιταλοί συνεργάτες της Σοφία Λόρεν απορούσαν με την προθυμία του νεαρού που, κάθε φορά που άκουγε «Vengo», έτρεχε. Ο Βέγγος δεν ήξερε ότι στα ιταλικά «Vengo» σημαίνει «έρχομαι»!

Πολλές οι ιστορίες που καταγράφει ο Μάκης Δελαπόρτας στις 360 σελίδες του βιβλίου. Η Αννα Φόνσου πρωτοβγήκε στον κινηματογράφο το 1959 με το «Αγοροκόριτσο». Δεν ήθελε αμοιβή, ζήτησε μόνο να γεμίσει η Αθήνα με αφίσες της και το όνομά της. Ετσι γρήγορα θεωρήθηκε ανταγωνίστρια της Αλίκης.

«Θα με καταστρέψεις!»

Η Γεωργία Βασιλειάδου ήταν εξαιρετική κωμικός. Κάποια μέρα είχε ραντεβού με τον Φίνο. Βάφτηκε, περιποιήθηκε και πήγε να τον συναντήσει. Ολοι ξαφνιάστηκαν με την άψογη εμφάνισή της. «Τι όμορφη που είστε σήμερα, κυρία Βασιλειάδου», της έλεγαν, αλλά μόλις την είδε ο Φίνος, της τα έψαλε: «Θες να με καταστρέψεις, Γεωργία μου; Ο κόσμος σε θέλει αλλιώς!».

Ο Μ. Δελαπόρτας γράφει επίσης για όσα βίωσε ο Αλέκος Αλεξανδράκης με την ταινία του «Η συνοικία το όνειρο». Οι κριτικές ήταν υμνητικές, αλλά για τον Αλεξανδράκη ήταν μεγάλη οικονομική καταστροφή αφού η αστυνομία διέκοψε την προβολή της. Παραήταν ρεαλιστική...

«Ο κατήφορος» εκτίναξε τις καριέρες και των δύο πρωταγωνιστών του, της Ζωής Λάσκαρη και του Νίκου Κούρκουλου (1961). Λέγεται ότι ο ρόλος της μοιραίας Ρέας είχε προταθεί αρχικά στη Βουγιουκλάκη, αλλά εκείνη φοβήθηκε να παίξει την τολμηρή σκηνή. Ετσι άρχισε ο ανήφορος της Ζωίτσας Κουρούκλη, που ο Φίνος βάφτισε Ζωή Λάσκαρη. Η νεαρή ηθοποιός έμαθε το νέο της όνομα από τα διαφημιστικά στις εφημερίδες.

Το πιο εμπορικό ζευγάρι του ελληνικού κινηματογράφου υπήρξε, βέβαια, εκείνο της Αλίκης Βουγιουκλάκη και του Δημήτρη Παπαμιχαήλ. Συμμαθητές και άσπονδοι φίλοι στη δραματική σχολή, ήδη από την πρώτη τους ταινία, την «Αστέρω», το κοινό τούς ήθελε μαζί. Οταν γύριζαν τη «Μοντέρνα Σταχτοπούτα» στη Ρώμη, στο φινάλε της ταινίας ο Παπαμιχαήλ φιλάει την Αλίκη. Ο Σακελλάριος φώναζε «στοπ» για το πλάνο, όμως εκείνοι συνέχιζαν το φιλί τους.

Εμπνευση του Δαλιανίδη ήταν το κοστούμι που φόρεσε η Μάρθα Καραγιάννη στο χορευτικό της ταινίας «Οι κληρονόμοι» (1964). Ο σκηνοθέτης της ζήτησε να γδυθεί. «Τσιτσίδι θα βγω;» τον ρώτησε. «Περίπου» της απάντησε και ζήτησε δύο βεντάλιες και λίγα φτερά και πούπουλα χύμα. Με μια ειδική κόλλα κάλυψε τα επίμαχα σημεία της καλλίγραμμης πρωταγωνίστριας και έτσι έγινε το πιο αποκαλυπτικό κοστούμι στην ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου». Και το σχόλιο του Κώστα Βουτσά: «Πω, πω, πρώτη φορά βλέπω τόσο ωραίο κοτόπουλο!».

ΒΙΒΛΙΟ

Ο Περικλής Γιαννόπουλος «ξαναζεί»

Μια μυθιστορηματική βιογραφία αυτής της ιδιόρρυθμης, εκκεντρικά γοητευτικής και αυτοκαταστροφικής προσωπικότητας

ΤΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ
Εμείς οι εξωφρενικότεροι των παλαβών της Γης
εκδ. Μεταίχμιο, 2022, **σελ.** 216

Της **ΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ**

Ο τίτλος της μυθιστορηματικής βιογραφίας του Περικλή Γιαννόπουλου (1869-1910) είναι εκρηκτικός και προκαλεί την περιέργεια του αναγνώστη να περιπλανηθεί στα όρια αυτής της ιδιόρρυθμης, εκκεντρικά γοητευτικής κι εντέλει αυτοκαταστροφικής προσωπικότητας. Δεν είναι η πρώτη φορά που ο συγγραφέας Τάκης Θεοδωρόπουλος ελκύεται από τη θεματική της αυτοχειρίας. Στο έργο του «Βερονάλ» (2015) συνέθεσε ένα αφηγηματικό μείγμα ιστορίας και μυθοπλασίας και διερεύνησε τη ζωή, το έργο και την πορεία προς τον θάνατο του Ιωάννη Συκουτρή, αυτού του αιρετικού μελετητή της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και του οραματιστή της αναβίωσης των κλασικών γραμμάτων στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Αν και εντελώς διαφορετικός χαρακτήρας από τον Συκουτρή, ο Γιαννόπουλος αποτέλεσε επίσης μια ιδιαίτερη μορφή ενός διανοούμενου, που πρόσφερε πολλά στην ελληνική πνευματική ζωή στο μεταίχμιο 19ου-20ού αιώνα. Ιδιαίτερα ενεργητικός λογοτέχνης, μεταφραστής και δοκιμιογράφος, οραματίστηκε την «ελληνική αναγέννηση» και όρισε τις βασικές αρχές της ελληνικότητας στην τέχνη ως αρχές απόδρασης από κάθε μορφή ξενομανίας. Λάτρεψε την «αττική» γη κι εν γένει την ελληνική φύση. Γενικά δίχασε τον κύκλο των διανοουμένων των αρχών του 20ού αιώνα, καθώς ορισμένοι τον κατηγόρησαν ως «ελληνολάτρη», ενώ άλλοι, όπως ο Γ. Ξενόπουλος, ο Π. Μελάς και ο Αγγ. Σικελιανός, τον εκτίμησαν ως «ωραίο τρελλό» κι εμπνεύστηκαν από την πρωτοτυπία και το πάθος που διέκρινε το έργο του.

Στο καινούργιο μυθιστόρημα του Θεοδωρόπουλου, αυτός ο ωραίος, ευγενικός νέος είναι ένας «αρκούντως ιδιόρρυθμος» ήρωας, με το ξανθό κεφάλι πάνω στο «απολλώνιο» σώμα του, το αγγελικό χαμόγελο, την υπέροχη περήφανη κορμοστασιά, ένας αληθινός δανδής που δεν παρέλειψε ποτέ να αμελήσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στην κομψότητα, ως ηθική ιδιότητα της ψυχής. Ο Θεοδωρόπουλος συνθέτει τη φυσιογνωμία του Περικλή Γιαννόπουλου, αξιοποιώντας αυθεντικές πηγές, όπως τα δημοσιεύματα της εποχής και κυρίως τα ημερολόγια της μεγάλης ερωτικής αγάπης του, της ζωγράφου Σοφίας Λασκαρίδου.

Απευθύνεται σε αυτόν σε β΄ πρόσωπο, τον παρηγορεί, τον κατανοεί, τον συμβουλεύει.

Από αισθητικής άποψης, το πεζογράφημά του φέρει την ποιητική, διαισθαντική και ρομαντική πνοή του ήρωα που βιογραφεί, διανθισμένη με στοιχεία φανταστικά. Πετυχαίνει μια ενδιαφέρουσα ρυθμική ανάπτυξη της δράσης σε έξι κεφάλαια, με αφηγηματικό σημείο εκκίνησης το παρόν του χρόνου της ημέρας της αυτοκτονίας και με την τεχνική της αναδρομής στο παρελθόν, διατρέχει όλα τα σημαντικά στάδια της ζωής του ήρωα, για να καταλήξει και πάλι στο χρονικό σημείο της αυτοχειρίας. Προσπάθησε να αποτυπώσει το αίσθημα που άφησε το πέρασμα του Περικλή, στην πνευματική ζωή, με άξονα το ερωτικό του πάθος για τη γοητευτική Σοφία. Προσπάθησε να «μεταφράσει» σε λέξεις αυτό το αίσθημα που προκαλεί η ένταση μιας «τρικυμίας» ακόμη και αν ο αναγνώστης δεν υποφέρει από ναυτία. Προσπάθησε να μοιραστεί με τον αναγνώστη την κοινή αντίληψη της σταθερότητας που διατάραξε αυτή η «τρικυμία». Πρόκειται για μια αναλογία ενδεικτική του τρόπου με τον οποίο εργάστηκε ο συγγραφέας. Μόνο που στην περίπτωση των «Εξωφρενικών» δεν είναι εφικτό να οριστεί ένα σταθερό σημείο αναφοράς, παρόλο που ο συγγραφέας το διερεύνησε επίμονα σε τρία επίπεδα: στο ερωτικό πάθος του Περικλή για τη Σοφία, στη θεατρικότητα της καθημερινής του ζωής και στη θεματική του αυτοκτονία.

Ο Περικλής Γιαννόπουλος (1869-1910) πρόσφερε πολλά στην ελληνική πνευματική ζωή στο μεταίχμιο 19ου-20ού αιώνα.

Το πεζογράφημα του Θεοδωρόπουλου φέρει την ποιητική, διαισθαντική και ρομαντική πνοή του ήρωα που βιογραφεί.

Οι «Εξωφρενικότεροι» είναι μια ισχυρή μυθιστορηματική στιγμή του Θεοδωρόπουλου, καθώς παλεύει να οριοθετήσει και τις δικές του εμμονές με την ελληνικότητα και τη μεταφυσική του ελληνικού τοπίου, όπως τις εξέφρασε και στο «Αδιανόητο τοπίο» (1991). Προσεγγίζει με τρυφερότητα και οικειότητα τα μυθιστορηματικά του πρόσωπα, σκιαγραφεί το ερωτικό αντικείμενο του πόθου, τη Σοφία, ως δυναμική καλλιτεχνική προσωπικότητα, δένει αριστοτεχνικά τον Γιαννόπουλο με τους αρχαίους κλασικούς, αλλά και τους συγχρόνους του (Καμπούρογλου, Ψυχάρη, Μυστριώτη). Απευθύνεται σε αυτόν σε β΄ πρόσωπο, τον παρηγορεί, τον κατανοεί, τον συμβουλεύει, καθώς τον οδηγεί έντεχνα στο μοιραίο θεαματικό φινάλε της ζωής του. Σκιαγραφεί την απελπισία της μοναξιάς του, δίνοντας την ωραία σκηνή της παλαβομάρας του, να κάνει πρόταση γάμου στην Ελενα, μια νεαρή πόρνη της εποχής. Ο Γιαννόπουλος πριν αυτοκτονήσει, σαν άλλος ήρωας του Μπαλζάκ, σαν άλλος ζωγράφος Φρενχόφερ, του «Αγνωστου αριστουργήματος», έβαλε φωτιά κι έκαψε πολλά χειρόγραφα έργα του και το πιο σημαντικό έκαψε το «Περί αρχιτεκτονικής», ένα έργο που θεωρούσε ως το opus magnum της ζωής του.

Στις 8 Απριλίου 1910, ξυρίστηκε «με ακρίβεια», «περιποιήθηκε» το μουστάκι του, «διάλεξε ρούχα» κι έφυγε ευπρεπής. Ιππευσε ένα λευκό άλογο, μπήκε στη θάλασσα του Σκαραμαγκά και αυτοπυροβολήθηκε. Λίγες ημέρες μετά, τα κύματα έφεραν το πτώμα του στην ακτή. Ο πιο «εξωφρενικός» από τους «παλαβούς της γης» αντιστάθμισε με αυτόν τον προκλητικό τρόπο «την ηδονή του έρωτα» με την «ηδονή του θανάτου».

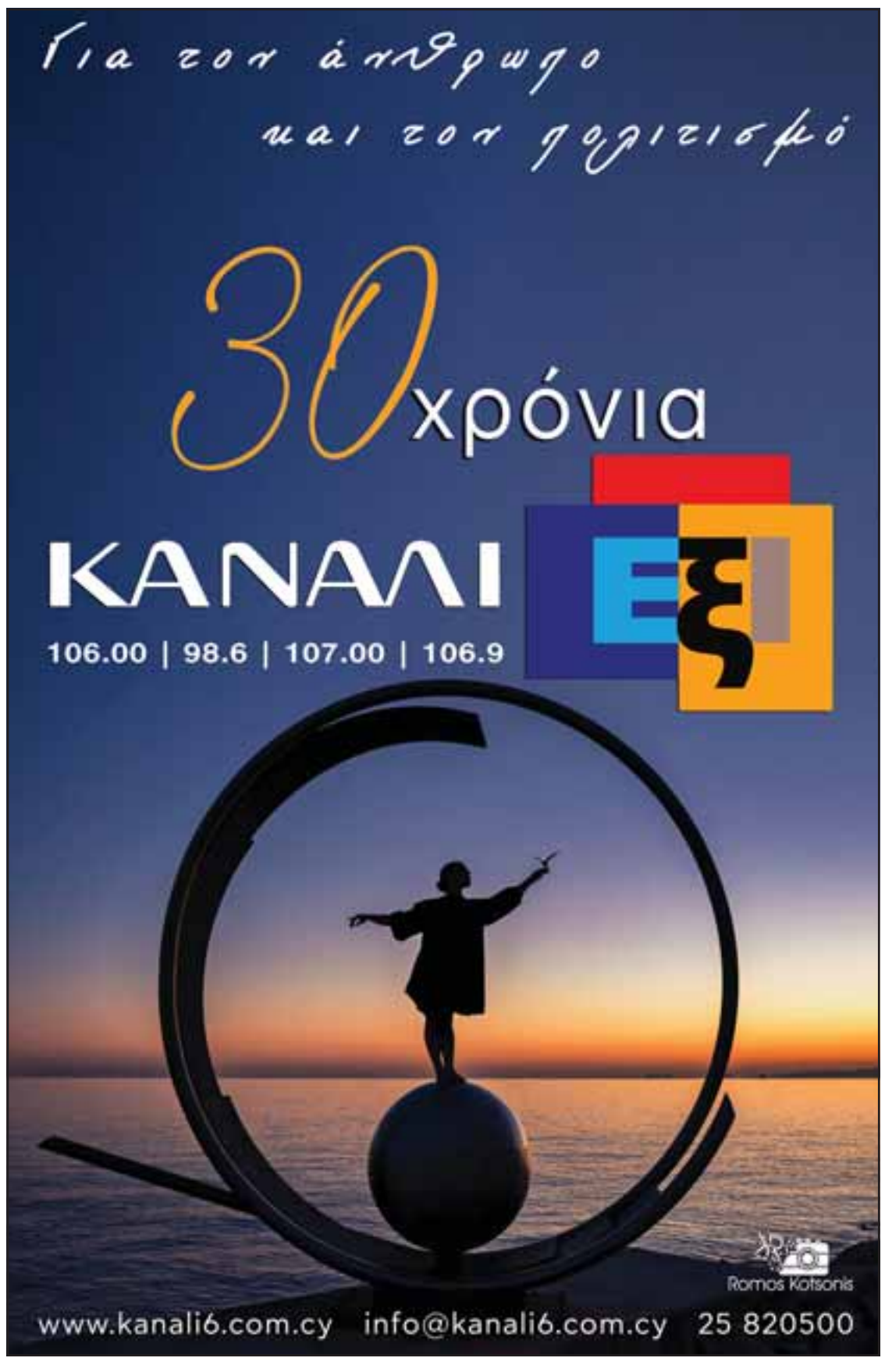

Ενοχα μυστικά στο σύμπαν των μάγων

Η Τζ. Κ. Ρόουλινγκ υπογράφει σενάριο με λαμπερούς σταρ σε σκοτεινούς ρόλους

Φανταστικά Ζώα: Τα μυστικά του Ντάμπλντορ ★★½
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2022)
Σκηνοθεσία: Ντέιβιντ Γέιτς
Ερμηνείες: Εντι Ρεντμέιν, Τζουντ Λο, Μαντς Μίκελσεν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Δεύτερο σίκουελ και τρίτο συνολικά φιλμ για τον μαγικό κόσμο της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ, με τη σειρά ταινιών που ήρθε να διαδεχθεί εκείνη του «Χάρι Πότερ». Στο επίκεντρο εδώ βρίσκεται ο γνωστός μας Αλμπους Ντάμπλντορ (Τζουντ Λο), την εποχή ακόμα που εκείνος δεν έχει αναλάβει τη διεύθυνση της σχολής Χόγκουαρτς. Μεγάλος του αντίπαλος ο σκοτεινός μάγος Γκέλερντ Γκρίντελβαλντ (Μαντς Μίκελσεν), με τον οποίο ωστόσο ο Ντάμπλντορ μοιράζεται ένα μυστικό από τα νεανικά του χρόνια. Στην αντίπερα όχθη, έχει και συμμάχους, με πρώτο τον ταλαντούχο μαγοζωολόγο, Νιουτ Σκαμάντερ (Εντι Ρεντμέιν).

Στο φιλμ μαθαίνουμε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το παρελθόν του Ντάμπλντορ και τη σχέση του με τον Γκρίντελβαλντ, ο οποίος παραλληλίζεται με τον Χίτλερ.

Η Ρόουλινγκ υπογράφει η ίδια το σενάριο, μαζί με τον Στιβ Κλόουβς, επιχειρώντας να επεκτείνει τον μύθο γύρω από τους αγαπημένους ήρωες των εκατομμυρίων «πιστών» της. Σε έναν βαθμό τα καταφέρνει δίνοντας ακόμα περισσότερες πληροφορίες σχετικά (κυρίως) με το παρελθόν του Ντάμπλντορ και τη σχέση του με τον Γκρίντελβαλντ, η οποία είναι μία από τις πιο ενδιαφέρουσες του μαγικού της κόσμου. Από την άλλη, ο ευθύς παραλληλισμός του δεύτερου με τον Χίτλερ και την άνοδό του στη Γερμανία του Μεσοπολέμου –εκεί εκτυλίσσεται και μεγάλο μέρος της δράσης της ταινίας– είναι μάλλον πρόχειρος και λιγότερο πειστικός στην εκτέλεσή του. Γενικώς αν κάτι καταφέρνει να κρατήσει το ενδιαφέρον ζωντανό, παρά την υπερβολικά μεγάλη διάρκεια του φιλμ, αυτό είναι σίγουρα η εφευρετικότητα του σκηνοθέτη Ντέιβιντ Γέιτς, ο οποίος ενορχηστρώνει μία-δύο καλοστημένες σκηνές δράσης, συν μια απολαυστική σεκάνς, σαν μικρή ανεξάρτητη βινιέτα: όταν ο Νιουτ τρυπώνει σε μια παράξενη, τρομακτική φυλακή, προκειμένου να απελευθερώσει τον αδελφό του, οι δυο τους θα καταλήξουν να χορεύουν τον χορό των... καβουριών προκειμένου να ξεφύγουν ζωντανοί.

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει τέλος και στην ερμηνεία του Εντι Ρεντμέιν. Σε ένα καθαρά εμπορικό φιλμ, στο οποίο ολοφάνερα οι υπόλοιποι σταρ διεκπεραιώνουν απλά αξιοπρεπώς τη δουλειά, εκείνος μπαίνει στον κόπο να τελειοποιήσει έναν πολύ ιδιαίτερο χαρακτήρα· μοναχικός και ντροπαλός εκ φύσεως, ο Νιουτ Σκαμάντερ αισθάνεται άβολα –και το δείχνει– ανάμεσα στους ανθρώπους, ενώ βρίσκει τον πραγματικό εαυτό του μόνο με τα μαγικά πλάσματα, τα οποία φροντίζει με στοργή. Ο ίδιος ο Βρετανός ηθοποιός δηλώνει σχετικά με τη συμμετοχή του στις συγκεκριμένες ταινίες: «Πάντα με συνάρπαζε αυτή η ιδέα ότι παράλληλα με τον κόσμο που ζούμε, περνάμε ξυστά από ένα ολόκληρο σύμπαν που είναι μαγικό και περιπετειώδες. Πυροδοτεί το παιδικό δέος και την πίστη ότι όλα μπορούν να συμβούν».

Ο Τζουντ Λο υποδύεται τον Αλμπους Ντάμπλντορ την εποχή ακόμα που εκείνος δεν έχει αναλάβει τη διεύθυνση της Σχολής Χόγκουαρτς. Ωστόσο, την παράσταση κλέβει ο Εντι Ρεντμέιν (δεξιά) ως ταλαντούχος μαγοζωολόγος Νιουτ Σκαμάντερ.

HOME CINEMA

Εφηβοι στην «πρίζα» του μουσικού ηλεκτρισμού

Επάνω, η ατμόσφαιρα του σκληρού ροκ κυριαρχεί στη νεανική κομεντί «Metal Lords» του Netflix. Κάτω, σκηνή από το φιλμ «Γάζα, αγάπη μου» που είναι διαθέσιμο στο Cinobo.

Metal Lords ★★★
ΝΕΑΝΙΚΗ ΚΟΜΕΝΤΙ (2022)
Σκηνοθεσία: Πίτερ Σόλετ
Ερμηνείες: Τζέιντεν Μαρτέλ, Αντριαν Γκρίνσμιθ, Αϊσις Χέινσγουρθ

Μια εφηβική κομεντί με αρκετά σύγχρονη ματιά και άφθονο μουσικό ηλεκτρισμό προσγειώθηκε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Netflix. Ο εκ των δημιουργών του «Game of Thrones», Nτ. Μπ. Γουάις, υπογράφει το σενάριο, το οποίο θέλει δύο νεαρούς φίλους να φτιάχνουν τη μέταλ μπάντα τους με σκοπό να διαγωνιστούν στην περίφημη «Battle of the Bands» (Μάχη Συγκροτημάτων) και να κερδίσουν δόξα και κοινωνική αναγνώριση στον μικρόκοσμο του σχολείου. Κάπου εκεί μπαίνει στο κάδρο και μια ταλαντούχα, αλλά απρόβλεπτη τσελίστρια, με τις συγκρούσεις που ακολουθούν να απειλούν να καταστρέψουν τα πάντα.

Οι παρίες του σύγχρονου σχολείου δεν είναι τα «φυτά», ούτε φυσικά εκείνοι που διαβάζουν κόμικς· αντιθέτως το να λατρεύεις τους θεούς της μέταλ εν έτει 2022 μάλλον σε τοποθετεί αυτόματα στην κατηγορία με τους «περίεργους», αν όχι τους τελείως ανισόρροπους. Με αυτή την ιδέα κατά νου, ο Γουάις μαζί με τον σκηνοθέτη, Πίτερ Σόλετ, στήνουν ένα απόλυτα προβλέψιμο, όμως πολύ διασκεδαστικό εφηβικό πανηγύρι, διανθισμένο με ένα σωρό ύμνους –από Metallica και Judas Priest μέχρι Black Sabbath και Iron Maiden– του σκληρού ήχου. Το μεγαλύτερο ατού εδώ πάντως είναι το ανά στιγμές αλλόκοτο, κάπως αμήχανο χιούμορ που ταιριάζει γάντι στους χαρακτήρες, μαζί με την ενήλικη γλώσσα, η οποία δεν έχει να φοβάται τους περιορισμούς που ισχύουν στα αμερικανικά σινεμά.

Γάζα, αγάπη μου ★★★
ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Ταρζάν και Αραμπ Νάσερ
Ερμηνείες: Σαλίμ Ντου, Ιάμ Αμπάς, Τζορτζ Ισκαντάρ

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε ένα τρυφερό φιλμ, βασισμένο σε μια αληθινή ιστορία που συνέβη στη Γάζα το 2014. Ο Ισα, ένας 65χρονος ανύπαντρος ψαράς, ερωτεύεται τη Σιχάμ, μια χήρα γυναίκα που δουλεύει σαν ράφτρα στην αγορά με την κόρη της. Καθώς όμως ψάχνει τρόπο να την προσεγγίσει, του συμβαίνει κάτι θαυμαστό: ένα βράδυ τα δίχτυα του φέρνουν στην επιφάνεια ένα χάλκινο αρχαιοελληνικό άγαλμα του Απόλλωνα. Πλέον θα έχει μπλεξίματα και με την αστυνομία, αν και το δικό του μυαλό παραμένει στην αγαπημένη του.

Το γλυκόπικρο φιλμ των αδελφών Νάσερ μας μεταφέρει στη σύγχρονη Γάζα, μία από τις πιο πολύπαθες πόλεις του πλανήτη, εκεί όπου τις ισραηλινές ρουκέτες διαδέχονται οι τακτικές διακοπές ρεύματος, οι ελλείψεις αγαθών και η φτώχεια. Πολλοί νέοι άνθρωποι σκέφτονται τη μετανάστευση, ενώ όλοι τους ζουν σε ένα καθεστώς μόνιμης αβεβαιότητας και φόβου. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον «ανθίζει» μια απροσδόκητη, συνεσταλμένη αγάπη, ανάμεσα σε δύο ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας, οι οποίοι ωστόσο δεν είναι ακόμα έτοιμοι να τα παρατήσουν. Το λυτρωτικό ξέσπασμα του φινάλε μοιάζει με υπόσχεση μιας άλλης, καλύτερης ζωής.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, IV Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.50 Πολιτιστικό ημερολόγιο
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 A Little Chaos Αισθηματική ταινία, με τους Κέιτ Γουίνσλετ, Ματίας Σόναρτς, κ.ά.
01.00 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.45 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
03.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
04.00 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Autumn Stables
07.30 Έλα κι εσύ - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα
08.00 Παιδική ζώνη α. Ο μικρός Χνουδωτός β. Μπόμπι και Μπιλ γ. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον δ. Γκάρφιλντ ε. Mini Pet Pals στ. Ο Μπο ταξιδεύει ζ. Τα Στρουμφάκια
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη - (Ε)
15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα-(Ε) Κωμική σειρά.
16.30 Ιστορίες του χωρκού-(Ε) Κωμική σειρά.
17.00 Baywatch, VII - (Ε) Περιπετειώδης σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, II - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, ΙΙ
19.30 Σελίδες ιστορίας
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Αγγλική)
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στην Τουρκική)
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** (στη νοηματική)
21.05 Autumn Stables Ρομαντική κομεντί, με τους Σίντι Μπάσμπι, Κέβιν ΜακΓκάρι, κ.ά.
22.30 Eurovision Flashback (Ε) Αναδρομή σε συμμετοχές του Διαγωνισμού της Γιουροβίζιον.
23.20 Επ. προγραμμάτων
00.10 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 X-Factor
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό.
07.00 Roomies Ψυχαγωγική εκπομπή με τις Κατερίνα Ζαρίφη, Ντορέττα Παπαδημητρίου και Μαρία Σολωμού.
08.00 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
08.45 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ,
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 X-Factor (Auditions) - (Ε)
14.45 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά.
15.40 The Λούης Night Show Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, IX Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 X-Factor Talent show.
23.00 Συμπεθέροι απ' τα Τίρανα Κωμική σειρά, με τους Ελισάβετ Κωνσταντινίδου, Χρήστο Χατζηπαναγιώτη.
00.00 Celebrity Game Night Τηλεπαιχνίδι με τη Σμαράγδα Καρύδη.
01.15 TET-A-TET (Ε)
02.30 Ένα εκατομμύριο YEN Τηλεπαιχνίδι.
04.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Ο κόσμος να χαλάσει - (Ε)
08.00 Mamma Mia - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Θα βρεις τον δάσκαλό σου - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.00 Ο πόλεμος των άστρων - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 5 X 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 5 X 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.40 ROUK ZOUK Special Τηλεπαιχνίδι.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.15 Ελλάδα έχεις ταλέντο Talent show.
23.00 Η φάρμα Reality περιπέτειας, με τον Σάκη Τανιμανίδη.
01.10 Εγκλήματα - (Ε)
02.00 Αντίστροφη μέτρηση
02.50 Έρωτας κλέφτης - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

23.30 Ένα τραγούδι ακόμα
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλογκουρμεδιές, ΙΙ Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - MasterClass Εκπομπή μαγειρικής.
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Φανταστικά ζώα: Τα εγκλήματα του Γκρίντελβαλντ (Fantastic Beasts: The Crimes Of Grindelwald). Περιπέτεια φαντασίας, με τους Έντι Ρέντμεϊν, Τζόνι Ντεπ, κ.ά.
23.30 Ένα τραγούδι ακόμα Ένα μουσικό ταλέντο συναντάει ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της ελληνικής μουσικής. Ενορχηστρωτής ο συνθέτης Γιώργος Θεοφάνους.
01.30 TAXI Τηλεπαιχνίδι.
02.30 OPEN Weekend - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
07.30 Θεία Λειτουργία Απευθείας μετάδοση από τον Ιερό Ναό Αγίου Προκοπίου Μετόχιον Ιεράς Μονής Κύκκου.
09.50 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.40 Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 ωρίς περιστροφές- (Ε) Με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.30 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή μαγειρικής.
16.00 BBQ Stories Εκπομπή μαγειρικής, με τον Αλέξανδρο Παπανδρέου.
17.00 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.10 Όλα Γκουντ (Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Surviror Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε)
01.30 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.40 Τηλεαγορά
08.00 Ελληνική ταινία
09.25 Ελληνική ταινία
11.15 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ελληνική ταινία
14.30 Τηλεαγορά
15.35 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

07.50 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

21.00 Waiting For Anya
06.00 The Big Short
08.15 Arkansas
10.00 That Night
11.35 Skjelvet (The Quake)
13.30 Up And Away
15.15 Monos
17.15 The Cyberbully
18.30 Brazil
21.00 Waiting For Anya
23.00 Ordinary Love
00.35 The Hole In The Ground
02.05 Pharaoh's War
04.00 Princess Of The Row

GREEK CINEMA

21.40 Ουρανός
06.00 Ένα αστείο κορίτσι
07.40 Εκείνος και εκείνη
09.15 Βοήθεια με παντρεύουνε!
10.50 Η ζούγκλα των πόλεων
12.30 Ο τσαρλατάνος
14.00 Ο τελευταίος πειρασμός
15.45 Κόσμος και κοσμάκης
17.30 Η αδελφή μου θέλει ξύλο
18.40 Διπλή θυσία
20.00 Ένα αστείο κορίτσι
21.40 Ουρανός
23.00 Τα 4 σκαλοπάτια
00.40 Αγκίστρι
02.20 Η Αθήνα τη νύχτα
03.40 Λίγο πριν ξημερώσει

Τα πάθη του Χριστού ζωντανεύουν

Κάθε χρόνο στη Μάρπησσα της Πάρου, τη Μεγάλη Παρασκευή, οι κάτοικοι αναπαριστούν σκηνές του Θείου Δράματος

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΙΟΡΔΑΝΟΓΛΟΥ***

Στο μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται» και στη Λυκόβρυση, ελληνικό χωριό της Ανατολής, υπάρχει το έθιμο να γίνεται η αναπαράσταση των Παθών του Χριστού κάθε επτά χρόνια. Στη Μάρπησσα, ένα από τα ομορφότερα χωριά της Πάρου, αυτή η αναπαράσταση γίνεται κάθε χρόνο τη Μεγάλη Παρασκευή, συνεχώς από το 1922! Ξεκίνησε δηλαδή 26 χρόνια πριν ο Καζαντζάκης ολοκληρώσει στην Αντίμπ το διάσημο βιβλίο του. Τα ωραία ήθη της υπαίθρου και η ωραία λογοτεχνία δεν συναντιούνται βέβαια για πρώτη φορά.

Το έθιμο της Μάρπησσας –το οποίο τη φετινή Μεγάλη Παρασκευή συμπληρώνει έναν αιώνα ζωής!– ξεκίνησε από έναν πολύ ιδιαίτερο άνθρωπο, την τότε δασκάλα του χωριού Βασιλεία Καφούρου-Ασωνίτη. Διορίστηκε στη Μάρπησσα το 1920 και ήταν η πρώτη γυναίκα δασκάλα που διορίστηκε στο χωριό, παρέμεινε δε στη θέση της έως το 1951 και τη συνταξιοδότησή της. Η Μαρπησσαία στην καταγωγή δασκάλα ήταν ένας ιδιαίτερα χαριτωμένος, ταλαντούχος και ανήσυχος άνθρωπος, ζωγράφος, ποιήτρια και σκηνοθέτις σχολικών παραστάσεων. Δική της ιδέα και όραμα ήταν οι Αναπαραστάσεις των Παθών στη Μάρπησσα. «Η δασκάλα προηγείτο της εποχής της», λέει η Μαρία Φραντζή Τριβυζά, ερευνήτρια της ζωής της δασκάλας Καφούρου και πρώην πρόεδρος της κοινότητας.

Στην πρώτη αναπαράσταση του 1922 –η οποία πραγματοποιήθηκε σαν σχολική εκδήλωση στον προθάλαμο του Κάτω Σχολείου– υπήρχε μόνο η «Σταύρωση». Τα επόμενα χρόνια η δασκάλα Καφούρου έβαλε μικρά κοριτσάκια ως αγγελάκια στα κτίρια από όπου περνούσε ο Επιτάφιος και η επόμενη αναπαράσταση που προστέθηκε ήταν «Η προσευχή στο Ορος των Ελαιών».

Με τα χρόνια ο κατάλογος των αναπαραστάσεων μεγάλωσε –καθώς μεγάλωνε και η διαδρομή της πομπής του Επιταφίου– και έφτασε στο σημερινό

Το έθιμο, που φέτος κλείνει έναν αιώνα ζωής, ξεκίνησε από έναν πολύ ιδιαίτερο άνθρωπο, την τότε δασκάλα του χωριού Βασιλεία Καφούρου-Ασωνίτη.

του μέγεθος, με 11 αναπαραστάσεις. Αρχικά στις αναπαραστάσεις συμμετείχαν μόνο κορίτσια, ενώ σήμερα συμμετέχουν από παιδιά και έφηβοι έως ενήλικες άντρες και γυναίκες. Ο αριθμός των συμμετεχόντων στις αναπαραστάσεις της Μάρπησσας αγγίζει πια τα 150 άτομα! Οπως λέει η κ. Τριβυζά, «όλες οι γενιές των Μαρπησσαίων από το 1922 έως σήμερα είναι δεμένες με το έθιμο των Αναπαραστάσεων. Ολοι έχουν λάβει μέρος είτε υποδυόμενοι διάφορους ρόλους είτε ως υπεύθυνοι ομάδων. Εγώ ξεκίνησα αγγελάκι, συνέχισα ως Παναγία και έφτασα υπεύθυνη όλων των αναπαραστάσεων».

Στο έθιμο αυτό συμμετέχουν Μαρπησσαίοι αλλά και επισκέπτες του χωριού Ελληνες και ξένοι (φέτος θα χρειαστεί να έχουν rapid test!). Πρέπει όμως να μοιάζουν στον ρόλο τους. «Χρειαζόμαστε 11 Χριστούς! Και να μοιάζουν όλοι με τον Χριστό. Ο Μανώλης ο Χάλαρης είναι εδώ και χρόνια ο Χριστός της Αποκαθήλωσης», σημειώνει η κ. Τριβυζά. Και όλοι ζουν τον ρόλο τους αλλά και τον ρόλο των άλλων: «Βλέπουμε τον Μανώλη να μην έχει αφήσει τα γένια του να μεγαλώσουν για τη Μεγάλη Παρασκευή και του φωνάζουμε: Ε, Μανώλη... δεν θα προλάβεις...».

Οι αναπαραστάσεις των Παθών του Χριστού παρουσιάζονται το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής, κατά την περιφορά του Επιταφίου της Μάρπησσας, η οποία ξεκινάει γύρω στις 22.30. Είναι αναπαραστάσεις των πιο γνωστών σκηνών γύρω από το Θείο Δράμα τις οποίες ερμηνεύουν οι συμμετέχοντες με αμφίεση και σκηνικά εποχής. Είναι για την ακρίβεια tableaux vivants καθώς δεν υπάρχει λόγος ή κίνηση. Μόνο οι μελωδίες και τα εγκώμια που ψέλνονται κατά την περιφορά του Επιταφίου ακούγονται. Οι πιστοί ακολουθούν σιωπηλοί την περιφορά στο σκοτεινό χωριό, κρατώντας αναμμένα κεριά και βλέποντας τις ολοζώντανες και πολύ εντυπωσιακές Αναπαραστάσεις του Θείου Δράματος στην πορεία, διασχίζοντας τα, στρωμένα με φρέσκια ρίγανη και φασκομηλιά, δρομάκια του χωριού, μέσα στην ανοιξιάτικη νύχτα και στα αρώματα των αγριολούλουδων που κατεβάζει το αεράκι από τις παριανές εξοχές, ενώ στο βάθος του κάμπου, πάνω στον λόφο του Κέφαλου λάμπουν μέσα στη νύχτα οι τρεις φωτισμένοι σταυροί μπροστά στο παλαιό εκκλησάκι του Αγίου Αντωνίου. Η κατανυκτική και μοναδικής θρησκευτικής συγκίνησης πορεία διαρκεί έως και δύο ώρες...

Οι σκηνές από το Θείο Δράμα στις Αναπαραστάσεις της Μάρπησσας περιλαμβάνουν την Ανάσταση του Λαζάρου, την Είσοδο στα Ιεροσόλυμα, τη Μετάνοια της Μαγδαληνής, τον Μυστικό Δείπνο, τον Πόντιο Πιλάτο, την Προσευχή στο Ορος των Ελαιών, το «πριν αλέκτορα φωνήσαι», τον Γολγοθά, τη Σταύρωση, την Αποκαθήλωση και τον Επιτάφιο Θρήνο. Η αναπαράσταση του κρεμάσματος του Ιούδα δεν γίνεται πλέον...

KFRANK.GR

KFRANK.GR

KFRANK.GR

Οι πιστοί ακολουθούν σιωπηλοί με κεριά στα χέρια την περιφορά του Επιταφίου στα σοκάκια του χωριού, βλέποντας χαρακτηριστικές αναπαραστάσεις του Θείου Δράματος. Η κατανυκτική πορεία διαρκεί έως και δύο ώρες.

Μόνο η γερμανική κατοχή και ο κορωνοϊός ματαίωσαν το έθιμο

Η αναπαράσταση της Ανάστασης γίνεται την Κυριακή του Πάσχα, στην πλατεία του χωριού, έξω από τον ενοριακό ναό. Τους ρόλους έχουν μόνο μικρά παιδάκια. Μετά τη λιτανεία της Αγάπης ακολουθεί το κάψιμο του αχυρένιου Ιούδα και το μεγάλο εορταστικό γεύμα της Αγάπης, στο οποίο υπάρχουν χοροί και τραγούδια από ντόπιους μουσικούς με τσαμπούνες και λοιπά παραδοσιακά.

Πασχαλινά εδέσματα και φυσικά παριανό κρασί προσφέρονται σε ντόπιους και επισκέπτες που γιορτάζουν το Πάσχα στη Μάρπησσα. Η γιορτή και το γεύμα της Αγάπης γίνονται από το 1974. «Δυστυχώς και φέτος λόγω κορωνοϊού το γεύμα της Αγάπης δεν θα γίνει», μας λέει η σημερινή πρόεδρος της κοινότητας, Αννα Αντωνοπούλου Φραντζή.

Η εκκλησία αγκάλιασε το έθιμο μέσα στα χρόνια, γνωρίζοντας με πόση σοβαρότητα, υπευθυνότητα, κατάνυξη και θρησκευτικό δέος το προσεγγίζουν οι κάτοικοι του χωριού και με πόσο ενθουσιασμό το προετοιμάζουν και το υλοποιούν. Οι προετοιμασίες ξεκινούν ένα μήνα πριν και κάθε Αναπαράσταση έχει τον ομαδάρχη της, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη συγκέντρωση των συμμετεχόντων και το στήσιμο της κάθε σκηνής. Αν κάποιος λείψει, ο ομαδάρχης θα βρει τον συνεχιστή του ρόλου του. Κάθε αναπαράσταση έχει τα κοστούμια και τα σκηνικά της τα οποία με τα χρόνια αλλάζουν και εμπλουτίζονται, υπάρχει πια πλήρες βεστιάριο στο χωριό.

Οι αναπαραστάσεις της Μάρπησσας είναι πολύ σημαντικό γεγονός για το χωριό. Οι Μαρπησσαίοι είναι ένα με το έθιμό τους. Ολες οι γενιές το θεωρούν κομμάτι της ζωής τους. «Είναι η κληρονομιά των χωριανών. Είναι το βιωμά τους...» μας λέει συγκινημένη η πρόεδρος της κοινότητας.

Η πρώτη αναπαράσταση του 1922 πραγματοποιήθηκε σαν σχολική εκδήλωση στον προθάλαμο του Κάτω Σχολείου.

Μέσα στα 100 χρόνια οι αναπαραστάσεις της Μάρπησσας δεν έγιναν μόνο στα χρόνια της γερμανικής κατοχής (και φυσικά λόγω της επιδημίας του κορωνοϊού). Φέτος όμως όπως όλα δείχνουν –και εκτός απροόπτου– θα γίνουν πανηγυρικά και με την επισημότητα της εκατονταετηρίδας.

Παραμυθένιο χωριό

Η Μάρπησσα είναι ένα εντελώς παραμυθένιο χωριό που υπάρχει από τα βυζαντινά χρόνια. Εκκλησίες σε στενά δρομάκια με «βόλτα» και τοξωτά ανοίγματα ορίζουν έναν λευκό και γαλανό λαβύρινθο. Είναι από τα χωριά του Κέφαλου, όπου Κέφαλος της Πάρου είναι ένας απότομος λόφος στα νοτιοανατολικά, πάνω στον οποίο υπήρχε βενετσιάνικο κάστρο. Εδώ οι Βενετοί έδωσαν την τελευταία και φαρμακερή τους μάχη για την Πάρο το 1537, την έχασαν και από τότε το νησί πέρασε σε τουρκικά χέρια. Τα χωριά γύρω από τον λόφο λέγονταν χωριά του Κεφάλου. Είναι η Μάρπησσα, τα Μάρμαρα, ο Πρόδρομος και οι γύρω οικισμοί τους. Μέσα στα χρόνια και τα γύρω χωριά άρχισαν να στήνουν τις δικές τους αναπαραστάσεις. «Το έθιμο έφτασε και στα γύρω χωριά και αυτό είναι καλό, να διαδίδονται οι ωραίες παραδόσεις. Και να μοιράζεται και ο κόσμος. Υπήρξε χρονιά που είχαμε στη Μάρπησσα το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής 5.000 άτομα», λέει η πρόεδρος. Ο Πρόδρομος ξεκίνησε πρώτος να παρουσιάζει κι αυτός αναπαραστάσεις και ακολούθησαν τα Μάρμαρα.

Οι αναπαραστάσεις της Μάρπησσας, μέσα στη γλυκιά εαρινή νύχτα της Πάρου, βαθαίνουν την κατάνυξη και κάνουν ακόμη πιο τρυφερή την ατμόσφαιρα του Επιταφίου, θυμίζουν ακόμη πιο έντονα το μήνυμα των γιορτινών ημερών πως μέσα από τον θάνατο ξαναγεννιέται η ζωή, υπενθύμιση την οποία κάνει σαφέστερη η εκρηκτική άνοιξη του Αιγαίου. Ακολουθώντας την ιερή αυτή λιτανεία της Μεγάλης Παρασκευής στη Μάρπησσα νιώθεις ότι ξεφυλλίζεις τις σελίδες ενός βιβλίου, διαβάζοντας στις εικόνες του την πιο παλιά ιστορία που θυμάσαι από παιδί.

* Η συλλογή διηγημάτων του Αντώνη Ιορδάνογλου με τίτλο «Κινέζικα μαρτύρια» θα κυκλοφορήσει προσεχώς από τις εκδόσεις Κίχλη.

ταξίδια

Αρχαίοι τόποι

Φίλιπποι, Δίον, Αρχαία Μεσσήνη υποδέχονται την άνοιξη

ΕΚΤΑΚΤΩΣ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

23/4

+ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

ΕΛΑΙΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΠΑΡΙΣΙ·ΡΩΜΗ·ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ